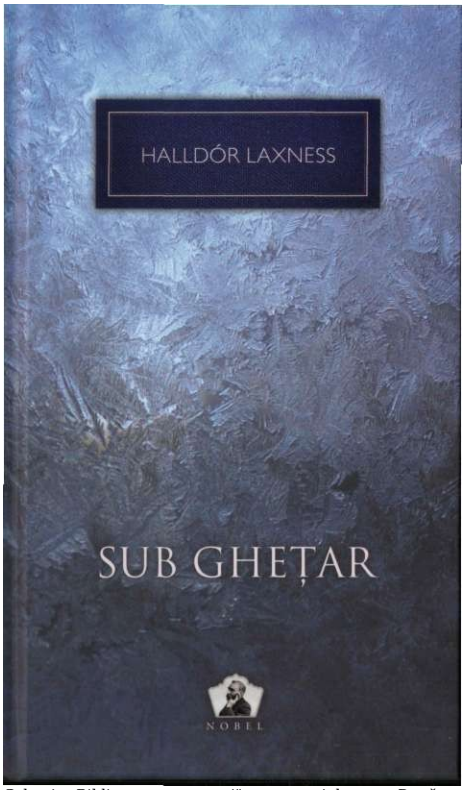

Colecţia „Biblioteca pentru toţi" merge mai departe. După ce, mai bine de trei ani, „Biblioteca pentru toţi" a făcut recurs la România şi la valorile literaturii române, pledează, începând de astăzi, pentru literatura străină, într-o serie cu totul excepţională. Ne propunem ca, săptămână de săptămână, să vă oferim cărţile celei mai prestigioase colecţii din lume, colecţia „Nobel". Marii scriitori care au obţinut, din 1901, Premiul Nobel

pentru Literatură şi cele mai importante cărţi ale lor vor face parte acum din „Biblioteca pentru toţi". în fond, recursul nostru nu se schimbă, rămâne acelaşi recurs la valoare, la marile opere ale literaturii universale.
Marius Tuca Jurnalul Naţional

HALLDÓR LAXNESS

Sub gheţa

rMotivaţia Juriului Nobel, 1955: „Pentru forţa epică vie prin care a reînnoit marea artă narativă a Islandei."

Halldor Laxness (1902-1998

)HALLDOR LAXNESS

Sub gheţar

Traducere din limba engleză, prefaţă şi note de Crenguţa Năpristoc

4

EDITURA
Halldor Laxness, *Kristnihald undir Jokli*
Copyright © 1968 by Halld6r Laxness Published by agreement with Licht & Burr Literary Agency, Denmark
© Editura ART, 2012, pentru prezenta ediţie Credit foto: ©Johannes Long
Cronologie de Bianca Burţa-Cernat
JUR^LLUL
Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI: Director: Marius Tucă Director general: Dan Matiescu Coordonator colecţie: Ana-Maria Vulpescu www.jurnalul.ro; www.bibliotecapentrutoti.ro

4

ART GRUPUL EDITORIAL ART Comenzi - Cartea prin poştă C.P. 22,0.P. 84, cod 062650, sector 6, Bucureşti Comenzi - online www.editura-art.ro Redactor: Raluca Dincă Tehnoredactor: Florin Paraschiv Tipărit la Radin Print, prin reprezentantul pentru România 4 Colours Advertising, www.4colours.ro
Radin print CQ) Colours
^m[7] Advertisina

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României LAXNESS, HALLDOR
Sub gheţar / Halldor Laxness; trad, de Crenguţa Năpristoc. - Bucureşti: Art, 2012

ISBN 978-973-124-757-l I. Năpristoc, Crenguţa (trad.) 821.113.3-31=135.1

Cronologie

23 aprile 1902 - Halldor Gudjonsson se naşte la Reykjavik, în Islanda, într-o familie relativ înstărită, ca fiu al lui Guăjon Helgason (născut în 1870) şi al lui Sigriăur Halldorsdottir (născută în 1872). La Reykjavik, tatăl este şef al unei echipe de muncitori angajaţi la construcţia de drumuri.

1905 - Familia lui Halldor se mută într-un sat din nordul capitalei (la 12 mile de Reykjavik), unde cumpără o fermă. Satul se numeşte Laxness (în islandeză: „Peninsula somonului"); de aici şi pseudonimul pe care şi-l va lua scriitorul. Copilul are o natură contemplativă, ajutată de o sănătate fragilă. învaţă de la tatăl său să cânte la vioară, studiază pianul şi o vreme visează să devină muzician. în acelaşi timp însă, băiatul manifestă înclinaţii literare, scrie povestiri romantice şi legende istorice în versuri. Mai târziu, îşi va explica precocitatea acestor preocupări şi râvna de a scrie cât mai mult, fără a pierde timpul, prin- tr-o la fel de precoce manifestare a spaimei provocate de gândul morţii. La doar şapte ani, pretinde că i s-a arătat, pe un deal din împrejurimile fermei, însuşi Christos, care l-ar fi avertizat că peste un deceniu va muri. La treisprezece ani, încheie deja un roman de 600 de pagini.

1916 -l se publică primul articol într-un ziar din capitală. După studii elementare, urmează Gimnaziul din Reykjavik, fără a-l absolvi

1918 .- Islanda îşi proclamă independenţa (dar va mai avea un rege danez până în 1944).

1919 - La numai 17 ani, debutează cu romanul *Barn Náttúrunnar (Copilul naturii)*. Un an mai târziu, îşi va spune (citim în biografia ce-i este consacrată, în 2004, de către un cercetător islandez, Halldor GuSmundsson): „Trebuie să devin un mare scriitor sau să mor". Pentru Laxness, începe o lungă perioadă de căutări şi tatonări, de preumblări prin lumea largă, de experienţe spirituale şi politice. Condiţia suficient de prosperă a familiei îi permite să călătorească în Europa şi mai apoi peste Ocean, în Statele Unite.

Aflat pentru câteva luni în Danemarca, publică o povestire în limba daneză în cel mai important săptămânal din Copenhaga, succes care - după cum îi mărturiseşte mamei sale într-o scrisoare - îi întăreşte credinţa că a pornit pe drumul cel bun, „spre o cunoaştere a oamenilor şi a lumii", în virtutea căreia să poată deveni „un scriitor adevărat".

1922 - în peregrinările sale prin Europa, poposeşte la o abaţie benedictină din Clervaux (Luxemburg) şi decide să rămână o vreme aici.

1923 - Primeşte botezul catolic, adăugându-şi cu acest prilej prenumele Kiljan (după numele unui sfânt martir

irlandez, Kiljan). La Clervaux, dedică mult timp studiului; învaţă franceza şi latina, citeşte cărţi de teologie şi de filosofie. Literatura rămâne una dintre preocupările sale şi în această perioadă, cucerit de teoriile lui André Breton, scrie poezie de influenţă suprarealistă. Tot acum devine membru al unui grup ce milita pentru revenirea ţărilor nordice la catolicism. După plecarea de la Mănăstirea Sf. Maurice de la Clervaux, paşii îl poartă la Londra, unde studiază la o şcoală iezuită, apoi la Lourdes şi la Roma. Experienţele spirituale din această perioadă îşi vor găsi expresia în câteva dintre cărţile publicate de Laxness înainte de plecarea în Statele Unite.

1923 - Apare volumul de povestiri *Nokkrar sogur*.

1924 - Publică romanul *Undir Helgahnuk (Sub Muntele Sfânt).*

1925 - Publică volumul de poeme *Unglingurinn i skoginum* şi o carte de eseuri, *Kapolsk vidhorf (Despre catolicism).*

1927 - După ce e respins de mai multe edituri, apare romanul *Vefarinn Miklifrd Kasmir (Marele ţesător din Kaşmir),* întâmpinat de criticul Kristjan Albertsson ca o carte care marchează o epocă - este primul roman modernist al literaturii islandeze. Roman cu substrat autobiografic, influenţat întru câtva şi de impresiile suscitate de

lectura lui Proust, *Marele ţesător din Kaşmir* este atipic pentru proza islandeză a epocii, nu foarte deschisă către formule epice mai puţin tradiţionaliste. Totuşi, şi în acest roman, şi în cele care vor urma, modernismul lui Laxness este unul moderat.

Pleacă în Statele Unite unde, punându-şi între paranteze experienţa religioasă, aderă la socialism - influenţat probabil şi de prietenia cu scriitorul american Upton Sinclair, cu care face cunoştinţă în California. II citeşte pe Joyce, fiind entuziasmat de romanul *Ulise*. în cursul celor aproximativ doi ani petrecuţi în Statele Unite, scrie scenarii de film pentru studiourile de la Hollywood, în căutarea succesului.

1929 - Oficiul pentru imigraţie al Statelor Unite îi confiscă scriitorului islandez paşaportul; Laxness e la un pas de deportare. îl salvează însă intervenţia lui Upton Sinclair şi a unei nepoate a lui Stephen Crane. Publică un volum de eseuri cu caracter satiric, *Alpydubokin (Carteapoporului),* inspirat, în parte, din călătoriile sale.

1930 - Revine în Islanda, hotărât să pună capăt peregrinărilor primei tinereţi şi interesat să afle mai multe despre viaţa fermierilor, a pescarilor şi a muncitorilor islandezi, fără a deveni însă adeptul vreunei forme de marxism radical. Spiritul său critic se exercită deopotrivă asupra inechităţilor

sistemului capitalist şi asupra iluziilor şi a derapajelor stângii. În anii '30, va fi privit ca un „apostol al noii generaţii de scriitori islandezi". Se căsătoreşte cu Ingibjorg Einarsdottir, pe care o cunoscuse în 1924. (Vor avea împreună un fiu, Einar Laxness.) Pierde casa şi ferma din Laxness, dar situaţia sa materială se îmbunătăţeşte graţie unei burse de creaţie acordate de statul islandez.

Publică un volum de poezii cvasisuprarealiste, *Kvadakver {Poeme).*

1931-1932 - Apar romanele *Pu vinoviour hreini* (1931) şi *Fuglinn ijjdrunni* (1932), care formează un diptic epic ce transcrie istoria unei tinere islandeze, fiica unui pescar sărac. Traduse în alte limbi, cele două cărţi vor fi publicate împreună sub titlul *Salka Valka* (O *istorie din Islanda).*

1932 - Vizitează pentru prima oară Uniunea Sovietică.

1933 - Publică un volum de povestiri, *Fotatak manna,* şi un volum de proză eseistică, *ÎAusturvegi {Drumul din Est),* reunind impresii ale primei sale călătorii în URSS, nu fără a nota, cu detaşare, observaţii despre precaritatea vieţii cotidiene, despre deficienţele sociale ori economice ale Imperiului Sovietic.

1934-1935 - Publică un amplu roman în două volume, *Sjdlfs- tattfolk {Oameni independenţi) - Landnămsmadur*

Îslands {Pionierii islandezi), 1934, şi *Erfibir timar {Timpurigrele),* 1935 -, o saga ce urmăreşte destinul micilor fermieri islandezi Ia începutul secolului XX. Naraţiunea, cu discrete ecouri biblice, este construită în jurul unui personaj puternic care, deşi aparent învins în lupta de câteva decenii cu o societate nu întotdeauna dreaptă şi, într-un alt plan, cu soarta potrivnică, rămâne până la sfârşit fidel unor valori morale precum demnitatea şi libertatea de a acţiona conform propriilor convingeri. *Sjálfstattfólk* este una dintre cele mai cunoscute şi mai traduse cărţi ale autorului. Aclamat încă de la apariţie de comuniştii islandezi, romanul va putea fi totuşi tradus şi în Germania, în 1937 - ulterior însă, cărţile lui Laxness vor fi interziste în Germania nazistă a lui Hitler.

1935 - Apare volumul de proză scurtă *Pór dur gamli haiti.*

1936 - O întâlneşte pe Auâur Sveinsdóttir (cu şaisprezece ani mai tânără).

1937-1940 - în acest interval, apare tetralogia *Ljós Heimsins (Lumina lumii*) - compusă din romanele *Ljós heimsins (Descoperirea lui Dumnezeu*), 1937; *Höll sumarlandsins (Palatulde vara),* 1938; *Hús skáldsins (Casapoetului),* 1939; *Fegurd himinsins (Frumuseţea Cerurilor),* 1940 - frescă islandeză în centrul

căreia se află viaţa unui renumit poet popular.

1938 - Călătoreşte pentru a doua oară în URSS şi are ocazia să înregistreze mai multe abuzuri ale regimului stalinist. Asistă la procesul public înscenat economistului Nikolai Bukharin - în seria proceselor intentate unor vechi bolşevici „deviaţionişti de dreapta" - şi la executarea acestuia. Publică volumul *Gerska ¿efintyrid (Aventura rusă).*

1939 - Se desparte de Ingibjerg Einarsdóttir. Se mută împreună cu Auöur Sveinsdóttir la Mosfellssveit, în casa Gljú- frastein.

1941 - Traduce în islandeză unul dintre romanele lui Hemingway, *Adio, arme!.* Traducerea - apelând, se pare, la neologisme inadecvate - provoacă unele controverse.

1943-1946 - Apare trilogia *Islandsklukkan {Clopotul din Islanda)* - cuprinzând romanele *Islandsklukkan (Clopotul din Islanda*), 1943; *Hid Ijosa man (Fecioara luminoasă),* 1944; *Eldur iKaupinhafn (.Pârjol în Copenhaga),* 1946 - inspirată din istoria poporului finlandez. în 1950, va finaliza o dramatizare a romanului, în 1956, apare traducerea în limba română. Reproducem un fragment dintr-o cronică în care Alexandru Al. Şahighian vorbeşte despre romanul lui Laxness (Alexandru Al. Şahighian, în

Secolul20, an. XV, nr. 9,1975, pp. 86-87):

Capodopera sa, romanul *Clopotul din Islanda* [...] marchează o dată importantă pentru Islanda: cucerirea independenţei naţionale în 1944. [...] romanul este tradus în româneşte de eminentul germanist şi traducător Mihai Isbăşescu (în 1962 romanul cunoaşte o reeditare). [...] traducerea *Clopotului din Islanda* rămâne o creaţie singulară, prin dificultatea şi varietatea sarcinilor la care trebuia să răspundă o asemenea tălmăcire, prin întinsul bagaj cultural pe care îl presupunea de la traducător, căci numai această condiţie fiind satisfăcută era asigurată perceperea corectă şi fină a elementelor dintr-un plan şi proiectarea lor corespunzătoare în plan românesc. Natura acestor greutăţi poate fi înţeleasă mai bine dacă răsfoim paginile „Fragmentului autobiografic". Laxness îşi aminteşte cum, înainte încă de a şti să vorbească, bunica îi cânta vechile balade islandeze, iar mai târziu cum i-a povestit *saga* ale Evului Mediu şi i-a cântat imnurile epocii catolice: „N-am auzit vreodată - scrie el aici - vorbindu-se o islandeză mai pură: limba ei nu era arhaizantă, ca cea din *saga,* nici influenţată de latină, precum scrierile mai târzii ale Evului Mediu, nici amestecată cu cuvinte daneze, ca în cazul limbii islandeze din timpul Reformei, ci era limba unei culturi vechi de opt sute de ani, a vechii culturi a ţărănimii islandeze, intactă şi minunată, păstrând gustul locului de baştină, aidoma unui fruct sălbatic." Această literatură care fusese aşternută pe hârtie în timpul Evului Mediu, după ce circulase pe cale orală vreme de secole, poemele *Eddei* şi *Saga* aveau să impresioneze puternic imaginaţia tânărului Laxness. Luptele unor războinici vestiţi, despre care povesteşte *Edda,* luptele sângeroase dintre familiile colonizatorilor Islandei, relatate în *Saga,* lupta unui întreg popor împotriva pământului ostil (solul acestei insule fiind vulcanic şi puţin rodnic), toate aceste lupte, parte din ele aparţinând legendelor şi istoriei, altele însă, realităţii prezente, aveau să orienteze decisiv căutările artistice

ale scriitorului. Lupta sub diverse forme va constitui centrul de greutate al mai tuturor scrierilor lui Laxness. Monumentala trilogie [...] înfăţişează aspiraţia către libertate a unui popor mic, care a cunoscut timp de mai multe secole oprimarea.

1945 - Se căsătoreşte cu Auăur Sveinsdóttir, cu care convieţuia deja din 1939.

1946 - Tradus în Statele Unite cu titlul *Independent People,* romanul *Sjálfsttettfólk (Oameni independenţi)* este vândut în aproximativ 450 000 de exemplare. Conform unor zvonuri vehiculate de publicaţii americane, Laxness s-ar afla, în acest an, pe lista scurtă a favoriţilor la Premiul Nobel pentru Literatură.

Autorul intră în atenţia FBI şi a CIA.

1948 - Publică *Atómstödin {Staţia atomică*), roman-parabolă şi totodată pamflet la adresa americanilor, care după război refuză să părăsească baza militară strategică din Islanda, de la Keflavik. (În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Islanda fusese ocupată mai întâi de britanici, apoi de americani; aceştia instalaseră aici o bază militară despre care se credea că ar fi putut deveni staţie atomică.) Pornind de la acest roman, va scrie ulterior şi o piesă de teatru. Este pentru prima oară propus pentru Nobel.

1950 - Figurează din nou printre autorii propuşi să primească Premiul Nobel.

1951 - în timpul Războiului coreean, americanii ocupă Islanda. O parte a intelectualităţii islandeze protestează

faţă de ocupaţia americană. (în 1956, încă se află pe teritoriul Islandei circa 5 000 de soldaţi americani.)

1952 - Publică romanul *Gerpla (Fericiţii războinici),* critică explicită la adresa ideologiilor totalitare şi avertisment cu privire la mirajul primejdios pe care acestea îl pot exercita asupra oamenilor.

1953 - Primeşte Premiul Stalin pentru întărirea Păcii între Popoare. Devine preşedinte al Asociaţiei Islanda-URSS.

1954 - Se naşte cel mai mic dintre cei patru copii ai scriitorului, Guâny Halldórsdóttir, care va deveni regizoare de film.

1955 -l se decernează Premiul Nobel, „pentru forţa epică vie prin care a reînnoit marea artă narativă a Islandei". Conferirea acestei distincţii unui scriitor suspectat de ataşament faţă de comunism provoacă mari controverse, mai ales peste Ocean, unde din această pricină Laxness va cădea victimă unui complot al tăcerii întreţinut vreme de câteva decenii. Boicotarea operei nobelizatului islandez în spaţiul american durează până spre sfârşitul anilor '90, când scriitorul e redescoperit odată cu publicarea unei noi ediţii din *Oameni independenţi* (în 1997).

îl întâlneşte pe Bertolt Brecht în Berlinul de Est.

1956 - Dezaprobă intervenţia armatei sovietice în Ungaria.

1957 - Publică *Brekkukotsanndll (Peştele ştie să cânte).* împreună cu Auâur Sveinsdóttir, pleacă într-un turneu prin Statele Unite, China, India, Egipt şi Italia.

1960 - Apare *Paradisarheimt (Paradisul dorii),* roman sub- sumabil prozei de tip *saga.*

1961 - Vizitează România, unde este foarte bine primit de lumea scriitoricească. Prezenţa sa la Bucureşti e înfaţişată în mai multe reviste culturale ca un eveniment important, într-un interviu (apărut în *Secolul20,* an. I, nr. 7-8,1961, pp. 172 şi urm.), întrebat ce l-a determinat să devină scriitor, Laxness răspunde:

H.L.: De opt sute de ani „scrisul" constituie în Islanda o destindere naţională - de la cioban la demnitar. [...]

- Dar personajele din nuvelele dumneavoastră cum ar fi, de pildă, Torfi Torfason, Nabukadneisar?

H.L.: Adevărul e că toţi şi toate sunt luate direct din viaţă. Sunt convins însă că oamenii pe care-i descriu, dacă ar trăi, nu s-ar recunoaşte. Nu am ceea ce se cheamă un „carnet de scriitor".

- Ce aţi scris în ultimii ani?

H.L.: în ultimii cinci ani, am scris două volume de eseuri, două romane mari şi o piesă de teatru. Nu demult am terminat o nouă piesă de teatru.

- La ce lucraţi în momentul de faţă?

H.L.: în momentul de faţă, nu lucrez nimic, dar s-ar putea să mai scriu o carte.

Unui jurnalist de la *Gazeta literară* îi declară prevenitor că, dacă ar reveni cu altă ocazie în România, ar fi dispus să înveţe limba lui M. Sadoveanu şi a lui Zaharia Stancu.

(Acesta din urmă, pe care îl cunoscuse cu ani în urmă la Moscova, vizitase, la rându-i, nu demult, Islanda.) „Eu voi căuta să învăţ româneşte. Faptul că vorbesc alte limbi străine - franceza, spaniola, italiana şi ştiu şi latina clasică — îmi va uşura munca. De altfel, înţeleg multe cuvinte, poate chiar fraze întregi. [...] Bucureştiul, chiar pe ploaie, e foarte frumos. Şi românii sunt minunaţi." Reproducem un fragment mai amplu din acest interviu (Sergiu Brand, „De vorbă cu Halldor Laxness", în *Gazeta literară,* an. VIII, nr. 20,11 mai 1961, p. 6):

...L-am cunoscut luni seara. Kiljan pare glacial, distant, discuţia trenează. După două minute, Kiljan se aprinde la faţă, vorbeşte repede, un vulcan islandez în erupţie. Apoi din nou linişte de gheaţă. Ciclul se repetă. Şi în momentele de „erupţie" e greu să notezi totul, cauţi să reţii cât mai mult fără a pierde din vedere faţa, devenită subit mobilă, faţă care exprimă poate mai mult decât cuvintele.

Dar cine este acest Kiljan? [...]

- Câteva date biografice.
- Biografie? Iat-o *(pe masă apare paşaportul).* N-am nimic de spus în plus. Ce interesează toate aceste amănunte? Important e altceva...
- Ce? *(Aştept încordat răspunsul.)*
- Păsările.
- Aş vrea să ştiu ce pasăre e aceea pe care am văzut-o azi la Constanţa. Seamănă cu o pasăre neagră care anunţă primăvara în Islanda. Toată lumea se bucură, cântă... (*Laxnessfredonează o melodie caldă. E visător. Laxness e acum in Islanda lui dragă)*

După o pauză continuă:

- Dumneata nu te pricepi în ornitologie, iar mie nu-mi plac biografiile. La Oslo a apărut o carte de 1 200 de pagini despre viaţa mea. Personal, nu am dat nicio dată. Sunt un oarecare. Un meşteşugar. Şi, ca

orice meşteşugar care-şi iubeşte munca practică, mă feresc să fac teorie. De aceasta se ocupă profesorii de liceu. Nu mă pricep la literatură.
Tot timpul, aceeaşi reticenţă. Laxness se fereşte de frazele mari, de sfaturi date de la înălţime. Vorbeşte despre orice - despre păsări, despre hrana care s-a standardizat în lume, despre clima în Filipine şi la Constanţa -, dar trebuie să întreprinzi adevărate manevre de învăluire pentru a ajunge la literatură.
- Câte romane aţi scris până acum?
- Douăsprezece romane mari.
- Dar genul scurt?
- De douăzeci de ani n-am mai scris schiţe sau nuvele. Nu am timp.
- O specializare?
- Poate. Nu cred că o schiţă e mai greu de scris decât un roman sau invers.
- Ce-aţi mai scris?
- Cinci piese de teatru, eseuri şi un volum de poezii.
- Mi-aţi spus că nu vă place teoria. Totuşi, aţi publicat câteva cărţi de eseuri.
- Mi-a fost greu. Acum câţiva ani, trebuia să ţin o conferinţă despre literatură la Oslo. Am lucrat câteva luni la textul unei singure conferinţe. Îţi repet: nu mă pricep la teorie.
- Atunci, practic. Ce aţi scris în ultima vreme?
- Un roman şi o piesă de teatru.
- Cât lucraţi pe zi?
- Depinde. Şi o oră, şi două, şi toată ziua. Spre exemplu, la *Clopotul din Islanda* am lucrat optsprezece ani; desigur, în paralel cu alte cărţi. Scriu mai uşor la maşină. Nici nu cred să mai existe scriitori care să nu folosească maşina de scris.
- La ce lucraţi în prezent?
- Acum călătoresc. De aici plec în Germania, apoi în ţările scandinave.
- Veţi folosi impresiile de călătorie într-un viitor roman?

- Nu mai scriu acum romane. Vreau să scriu o comedie.
- Sunteţi cumva de părerea acelor câţiva tineri literaţi francezi care susţin că romanul, cel puţin în forma sa clasică, e demodat?

Pauză. Şi, deodată, erupţia:

- „Avangardiştii" ăştia din Paris nu ştiu ce este un roman. Vorbesc despre lucruri pe care nu le cunosc. E sfârşitul artelor. *(.Zâmbet.)*
- Credeţi?
- Desigur. Va veni vremea când toate pădurile pământului nu vor ajunge pentru hârtia necesară cărţilor. Toţi oamenii de pe pământ vor citi. Să zicem o carte pe zi. Atunci va interveni ştiinţa. Poate televiziunea. Îţi place acest... „sfârşit"?
- Da. Şi vor fi şi romane?
- Desigur. Numai pasiunea pentru ştiinţă, cu realizările ei spectaculoase, minunate, să nu-i îndepărteze pe tineri de la lite-
- Şi dumneavoastră aţi spus că nu vă place literatura.
- Dacă mi-ar fi plăcut literatura, nu m-aş fi făcut scriitor, ci cititor. Iar teorie? *{Ton amenințător:*) Parcă în *Faust* se spune ceva împotriva teoriei.
- Vă place Goethe?
- Nu. Nu-mi place literatura germană. Cu o excepţie: Heine. De altfel, mai sunt şi alte lucruri - ştiţi la ce mă refer - care nu mi-au plăcut în trecutul apropiat al Germaniei.
- Cred că putem vorbi şi de prezent, în această privinţă, în vestul Germaniei. Aţi citit ultimul discurs al lui Adenauer despre înarmarea atomică?
- Cred că numai nebunii citesc discursurile acestui bătrân. I-aş interna într-un azil de alienaţi. Vorbesc acum cu Halldor Laxness, luptătorul pentru pace, care spunea:
- Sprijin toate măsurile susceptibile să împiedice acţiunea aţâţătorilor de război. Dat fiind că războiul nu este altceva decât un asasinat fără seamăn al oamenilor, el nu are nimic comun cu soluţionarea

problemelor internaţionale... Oamenii de bună-credinţă nu trebuie să dea înapoi în faţa niciunui efort pentru a întări frontul luptei contra pregătirilor unui război, contra militariştilor, contra tuturor asasinilor umanităţii, cunoscuţi sau potenţiali.

Acesta este mesajul unuia dintre cei mai profunzi şi mai originali scriitori contemporani, format în afara şi poate chiar împotriva oricăror mode literare.

Iar mesajul său artistic poate fi rezumat în aceste câteva cuvinte adresate tinerilor scriitori:

- Nu pot să le dau niciun sfat. Fiecare să-şi descopere „America" sa.

„America" lui Laxness este Islanda, islandezii, o parte a întregului care este umanitatea. Această umanitate o serveşte Halldor Laxness.

Scrie o piesă de teatru absurd, *Strompleikurinn*, urmată - în 1962 şi în 1966 - de alte două, de aceeaşi factură: *Prjonastofan Solin* şi *Dufnaveislan.*

1963 - Denunţă abuzurile sovietice într-un text autobiografic, *Skăldatimi.*

1968 - Publică romanul fantastic-vizionar *Kristnihald undir Jokli {Sub gheţar).*

1969 - Primeşte Premiul Sonning (instituit în 1950 în Danemarca pentru „contribuţii la dezvoltarea culturii europene").

1970 - Apare romanul *Innansveiterkronika (Cronica unei comune).*

1972 - Publică *Gudsgjafapula (Poveste despre darurile lui Dumnezeii).*

1987 - Publică două volume de memorii, *Sagan afBrauddinu Dyra (Pâinea cea de toate zilele)* şi *Dagar hjdMunkum (Zile printre călugări).*

1989 - Fiica scriitorului, Gu5ny Halldorsdottir, realizează un film după

romanul *Kristnihald undir Jokli {Subgheţar).*

1995 - Bolnav de Alzheimer, se internează într-o clinică din afara Reykjavikului.

8 februarie 1998 - Se stinge din viaţă şi este înmormântat în Cimitirul Reykjavik.

2004 - Halldor Guămundsson publică o bigrafie a lui Halldor Kiljan Laxness (apărută în 2008 şi în traducere germană, engleză şi suedeză).

2005 - Teatrul Naţional Islandez acordă o distincţie dramaturgului Olafur Haukur Simonarson, autorul unei piese de teatru despre anii petrecuţi de Laxness în Statele Unite ale Americii: *Halldor iHollywood {Halldor la Hollywood).*

2011 - Apare un volum de corespondenţă conţinând scrisorile trimise de Laxness primei sale soţii, Ingibj0rg Einarsdottir, în perioada 1927-1929: *Skdldid og ästin {Romancierul şi dragostea sa).*Discursul lui Halldor Laxness la Banchetul Nobel de la Primăria din Stockholm, 10 decembrie 1955

Călătoream prin sudul Suediei cu câteva săptămâni în urmă, când am auzit un zvon că alegerea Academiei Suedeze [pentru Premiul Nobel - n. trad.] ar putea să cadă asupra mea. Singur, noaptea, în camera mea de hotel, am început, firește, să mă întreb ce va însemna pentru un biet hoinar, un scriitor din una dintre cele mai depărtate insule din lume, să devină dintr-odată distins de o

instituţie faimoasă pentru promovarea culturii şi să fie adus aici, pe scenă, la chemarea acesteia.

Nu e prea ciudat că m-am gândit, atunci pe loc, dar şi în acest moment solemn, la toţi prietenii şi toate cunoştinţele mele din tinereţe, la aceia care acum sunt morţi şi îngropaţi în uitare. Chiar în timpul vieţii lor, aceştia au fost puţin cunoscuţi şi azi mai sunt pomeniţi de foarte puţină lume. Toţi aceştia, care m-au format şi m-au influenţat, au astăzi o înrâurire asupra mea mai mare decât a oricăror maeştri mai vestiţi ori a unor precursori iluştri. Mă gândesc la acei minunaţi bărbaţi şi femei printre care am crescut. E vorba de tatăl şi de mama mea şi, deasupra tuturor, de bunica mea care mi-a recitat sute de versuri din vechea poezie islandeză înainte ca eu să fi învăţat măcar alfabetul.

În camera mea de hotel, în acea noapte, m-am gândit - aşa cum o fac şi acum - la principiile morale pe care mi le-a insuflat ea: să nu rănesc niciodată o vieţuitoare, să-i aşez de-a lungul vieţii mele pe săracii, umilii şi marginalii acestei lumi deasupra tuturor celorlalţi, să nu uit niciodată de cei care au fost jigniţi sau neglijaţi ori care au suferit nedreptăţi, pentru că ei au nevoie, mai presus de ceilalţi, de dragoste şi de respect, în Islanda sau oriunde în lume. Mi-am petrecut întreaga copilărie într-un loc în care nu aveam altă perspectivă în afara celei din cărţile de poveşti şi din vise. Dragostea şi

respectul pentru obişnuinţa umilă a vieţii de fiecare zi şi pentru cei care duceau această viaţă a fost singurul percept moral care mi-a modelat convingerile pe când eram copil.

îmi rechem în minte prietenii ale căror nume lumea nu le va cunoaşte niciodată, dar care, în tinereţea mea şi apoi în viaţa de adult, mi-au călăuzit activitatea literară. Deşi nu erau scriitori ei înşişi, aveau, nu mai puţin, o judecată literară infailibilă care era în stare, mai bine decât a atâtor maeştri, să-mi deschidă ochii asupra a ceea ce era esenţial în literatură. Mulţi dintre aceşti oameni înzestraţi nu mai sunt printre noi, dar sunt atât de vii în mintea mea şi în gândurile mele, încât, de multe ori, pot să disting cu greu între ceea ce este expresia propriului meu eu şi ceea ce mi se transmite prin vocea acestor prieteni ai mei.

Mă gândesc, de asemenea, la comunitatea de o sută cincizeci de mii de bărbaţi şi femei care formează acea naţiune iubitoare a cărţii care suntem noi, islandezii. De foarte timpuriu, conaţionalii mei mi-au urmărit cariera literară, când criticându-mă, când admirându-mi lucrările, dar nelăsând niciodată ca un cuvânt să-mi fie îngropat în indiferenţă. Ca un aparat sensibil care înregistrează fiecare cuvânt, au reacţionat cu plăcere sau neplăcere la fiecare cuvânt pe care l-am scris. Este o mare şansă pentru un autor „ă se nască în mijlocul unei naţiuni atât de adâncite de secole în poezie şi tradiţie literară.

Gândurile mele zboară acum către vechii povestitori islandezi care au creat operele noastre clasice, ale căror personalităţi au fost atât de absorbite de mase, încât numele lor, spre deosebire de lucrările lor, n-au fost păstrate de posteritate. Ei trăiesc prin creaţiile lor nemuritoare şi sunt la fel de mult o parte a Islandei ca şi peisajul ei. Secol întunecat după secol, aceşti anonimi, bărbaţi şi femei, au stat în colibele lor de lut scriind cărţi fără să se întrebe prea mult ce răsplată vor primi, care va fi preţul sau recunoaşterea ce li se va da. Nu aveau foc în sărmanele lor adăposturi, ca să-şi poată încălzi degetele înţepenite cu care îşi scriau poveştile. Şi totuşi, ei au creat nu numai o limbă literară care este printre cele mai frumoase şi mai subtile, dar şi un gen literar. Cât timp inimile lor au rămas calde, le-au pus să lucreze prin condeiele lor.

Când stăteam în camera mea de hotel din Skâne, mă întrebam în sinea mea: ce poate da faima şi succesul unui autor? O parte

a bunăstării
materiale,
măsurabilă în bani?
Desigur. Dar, dacă
un poet islandez va
uita originile sale ca
om al poporului său,
dacă va pierde chiar
înţelesul de a fi
alături de cei umili
de pe pământ, pe
care bunica mea m-a
învăţat să-i onorez,
şi se va îndepărta de
ei, la ce bun faima
lui sau bogăţia

?Majestatea Voastră, doamnelor şi domnilor, este un mare eveniment al vieţii mele faptul că Academia Suedeză a pus numele meu alături de autorii anonimi ai poveştilor *[sagas* în original - n. trad.]. Motivele expuse de Academie pentru a mă singulariza într-un chip atât de spectaculos mă vor încuraja pentru tot restul vieţii, dar le vor aduce, de asemenea, bucurie tuturor acelora al căror ajutor a fost la originea faptului că munca mea a putut căpăta valoare. Distincţia pe care mi-aţi acordat-o mă umple de mândrie şi de bucurie. Mulţumesc Academiei Suedeze pentru toate cu recunoştinţă şi respect. Chiar dacă eu sunt cel care primeşte astăzi Premiul din mâinile Majestăţii Voastre, simt nu mai puţin că el aparţine numeroşilor mei mentori, părinţii tradiţiei literare islandeze.

Din *NobelLectures, Literature 1901-1967,* Editor Horst Frenz, Elsevier Publishing Company, Amsterdam, 1969
Copyright O The Nobel Foundation 1955

Traducere de Horia Gârbe

aCreştinismul la gheţar

Un tânăr teolog, care, de fapt, nu este exact ceea ce se cheamă un teolog, este trimis de către episcopul Islandei într-o misiune foarte specială la Gheţar. în parohia de la Snsefells- jokull, zice-se, se întâmplă lucruri ciudate şi neortodoxe: un cadavru e plimbat în sus şi-n jos pe Gheţar, copiii nu mai sunt botezaţi, biserica e în ruină, iar

pastorul îşi neglijează îndatoririle pastorale şi se dedică din tot sufletul potcovitului.

înarmat cu indicaţiile ferme, dar destul de vagi ale episcopului - „Pur şi simplu trebuie să spui şi să faci cât mai puţin cu putinţă. Fii cu ochii-n patru. Vorbeşte despre vreme, întreabă ce fel de vară au avut anul trecut şi în cel dinainte. Spune că episcopul are reumatism. Dacă mai sunt şi alţii cu reumatism, întrebă unde îi afectează" -, emisarul (pe scurt, Empi) ajunge într-un ţinut straniu, dominat de gheţarul Snas- fells, despre care, din timpuri străvechi, se crede că ar fi centrul universului. De fapt, totul în parohie pare străvechi, de la casele care se contopesc cu peisajul la cantorul care este „descendentul direct al acelei faimoase ramuri Jonsen care a scris *Istoria Islandei*".

Numai că Tumi Jonsen, un bătrân venerabil, nu este dispus să se complacă în teorii, aşa că declară de la bun început că istoria nu este decât un lung şir de poveşti, zvonuri, credinţe Şi bârfe, fiind de datoria lui să le transmită mai departe aşa cum le-a primit de la strămoşi. După ce este împărtăşit în mod simbolic cu un pocal de vin dulce, lui Empi i se face repede cunoştinţă cu o femeie-stafie ce pare să bântuie regiunea din negura timpului, din acel moment zero al creştinismului la Gheţar, fiind prima islandeză îngropată în pământ creştin. Dar, cum vechile credinţe mor greu - sau deloc, prin unele părţi -, până să ajungă în locul sfinţit, femeia, în buna tradiţie din *saga*

nordice, se scoală din morţi şi le face ceva de mâncare purtătorilor sicriului, apoi dispare.

îndopat cu prăjituri, litri de cafea, poveşti, bârfe şi legende, privat de somn şi introdus în enigmele învierii, bioinducţiei şi astrotelekineziei, Empi îşi dă seama că a alunecat prin gaura iepurelui. Singurul lui punct de reper rămâne pastorul Jon Primus, dar acesta pare să fi îmbrăţişat animismul. Bunul pastor îi răspunde în doi peri, îi propune să latre sau să ciripească unul la altul, fiindcă vorbele sunt înşelătoare, şi îl hrăneşte cu pâine şi peşte, dar în loc de vin îi dă să bea tot cafea.

în ciuda situaţiilor bizare şi absurde în care este angrenat, forţat de împrejurări să se erijeze în apărătorul creştinismului la Gheţar, Empi reuşeşte să-şi păstreze capul pe umeri, ajutat şi de faptul că toţi în jurul lui sunt atât de prinşi în propriile fantasmagorii. în prefaţa ediţiei în limba engleză, Susan Son- tag scrie: „Comicul este şi crud. Acesta este un roman despre umilire - umilirea eroului. Este amăgit, înfometat, ţinut treaz. Este trimis la o întâlnire cu o entitate misterioasă, care nu vrea să i se dezvăluie. [...] Orice ar face, nu înţelege şi nu este ajutat să înţeleagă. Pastorul este plecat; biserica este închisă. Dar, spre deosebire de K. din *Castelul* lui Kafka, Empi nu suferă, în pofida tuturor umilinţelor, nu pare afectat. Romanul are o răceală bizară, fiind în acelaşi timp crud şi amuzant."

Roman absurd, fantastic, filosofic, *Sub gheţar* este o carte de citit şi de recitit, o

privire aruncată în universul unei comunităţi excentrice şi fabuloase, întreţesute din credinţe şi poveşti vechi de când lumea.

Crenguţa Năpristo
cSub gheţar

Episcopul vrea un emisar

Ieri-seară, episcopul a solicitat prezenţa subsemnatului. Mi-a oferit tutun de prizat. Nu, mulţumesc, mă face să strănut, am spus.

Episcopul: Măi, să fie! Ca să vezi! Pe vremuri, toţi tinerii teologi prizau tutun.

Subsemnatul: Oh, dar eu nu sunt exact ceea ce se cheamă un teolog. De fapt, doar mi se spune aşa.

Episcopul: Din păcate, nu pot să-ţi ofer o cafea, fiindcă doamna nu este acasă. În zilele noastre, nici măcar nevestele de episcopi nu mai stau serile pe la casele lor: societatea se duce de râpă. Ei bine, băiete, pari un tânăr de treabă. Am pus ochii pe tine încă de anul trecut, când te-ai ocupat de minuta sinodului. A fost o capodoperă, nu ţi-a scăpat nimic din toată sporovăiala, nici măcar un cuvânt. N-am mai pomenit teolog care să ştie stenografie. Şi te pricepi şi să mânuieşti fonograful sau cum s-o chema.

Subsemnatul: Noi îi zicem magnetofon. Fonograf e mai potrivit.

Episcopul: Ce ţi-e şi cu gramofoanele astea din zilele noastre, Dumnezeule mare! Te pricepi şi la televiziune? Asta e mai

grozavă ca toate! Exact ca la cinema - după două minute, dorm dus. Unde, Doamne iartă-mă, ai învăţat toate astea?

Subsemnatul: Oh, de fapt nu e mare lucru să faci o înregistrare pe bandă. Am ceva experienţă dintr-o colaborare la radio. Dar n-am lucrat niciodată în televiziune.

Episcopul: Nu contează. E de-ajuns treaba asta cu banda. Şi stenografia. E uimitor cum de învaţă oamenii să mâzgălească la cozile alea de şoareci. Aduce un pic cu araba. E timpul să fii hirotonisit! Fără îndoială că ai o slujbă stabilă.

Subsemnatul: Dau nişte meditaţii la limbi străine. Şi câteva la aritmetică.

Episcopul: Aşa, carevasăzică, bun şi la limbi străine!

Subsemnatul: Ei bine, am habar de cele cinci sau şase limbi străine care îţi trebuie la examenul de admitere; şi mai ştiu ceva spaniolă, fiindcă odată am însoţit un grup de turişti la Mallorca şi m-am pregătit un pic.

Episcopul: Şi cu teologia totul e-n regulă, nu-i aşa?

Subsemnatul: Să zicem. Deşi nu sunt cine ştie ce credincios.

Espiscopul: Un raţionalist? Asta nu prea e bine! Trebuie să fii cu băgare de seamă când vine vorba de asemenea lucruri.

Subsemnatul: De fapt, nu ştiu cum ar trebui să mi se spună. Doar un caraghios zăpăcit, aş zice. Nimic altceva. Totuşi, după părerea mea, m-am descurcat binişor la teologie.

Episcopul: Poate că nici n-oi vrea să fii hirotonisit?

Subsemnatul: Nu m-am prea gândit la asta.

Episcopul: Ar trebui să te gândeşti! Şi pe urmă ar trebui să-ţi găseşti o nevastă. Cu mine aşa s-au întâmplat lucrurile. Şi e sănătos să ai copii. De-abia atunci începi să înţelegi lucrarea Creaţiei. Am nevoie de cineva care să plece într-o mică expediţie în numele meu. Dacă totul iese bine, curând după aceea o să ai asigurată o viaţă decentă. Dar nevasta va trebui să ţi-o alegi singur.

începusem de-acum să-l ascult cu interes, dar episcopul s-a apucat să vorbească despre literatura franceză. Literatura franceză este atât de interesantă, spuse el. Nu eşti de aceeaşi părere?

Subsemnatul: Da, cred că da. Dacă-ţi găseşti timp pentru ea.

Episcopul: Nu ţi se pare ciudat că cei mai mari scriitori francezi au scris cărţi despre Islanda care i-au făcut nemuritori? Victor Hugo a scris *Han din Islanda*, Pierre Loti a scris *Pescari de Islanda,* iar Jules Vernes a dat lovitura cu acea extraordinară capodoperă despre Snaefellsjokull[1], *O călătorie spre centrul pământului,* romanul în care apare Ârni Saknus- semm, singurul alchimist şi filosof pe care l-a dat vreodată Islanda. Nimeni nu mai poate fi acelaşi după ce a citit această

1 Gheţarul SnaefeUs.

carte. Ai noştri n-ar fi putut să scrie niciodată o carte ca asta - cu atât mai puţin despre Snaefellsjokull.

Subsemnatul nu a fost întru totul de acord cu episcopul în privinţa ultimei cărţi de pe listă şi a declarat că el, personal, a fost mai impresionat de relatarea făcută de pomenitul scriitor despre călătoria lui Phileas Fogg în jurul lumii decât de cea despre coborârea lui Otto Lidenbrock în craterul de la Snaefellsjokull.

S-a dovedit totuşi că ceea ce credeam eu despre literatura franceză n-avea nici cea mai mică importanţă pentru episcop.

Episcopul: Ce-ai zice să porneşti de-ndată către Snaefellsjokull, ca să desfaşori la acel munte faimos în toată lumea cea mai importantă investigaţie de la Jules Verne încoace? Plătesc la nivelul tarifelor din administraţia publică.

Subsemnatul: Nu-mi cereţi să fac fapte eroice. în afară de asta, am auzit că isprăvile de felul ăsta nu se săvârşesc niciodată în schimbul unor tarife la nivelul celor din administraţia publică. Nu sunt croit pentru acte de vitejie. Dar să expediez o scrisoare la Gheţar pentru Domnia Voastră sau ceva asemănător, asta sigur c-ar sta în puterea mea.

Episcopul: Vreau să te trimit într-o călătorie de vreo trei zile în numele meu. O să-ţi dau un rezumat scris cu instrucţiunile misiunii. O să te rog să-i faci o vizită

preotului de acolo, pastorul Jon Primus, din partea mea şi să-i ceri să te găzduiască. E ceva acolo, în vest, care trebuie cercetat.

Subsemnatul: Dacă nu vă e cu supărare, ce e de cercetat?

Episcopul: Trebuie să cercetăm creştinismul de la Gheţar.

Subsemnatul: Şi cum vă aşteptaţi să facă asta un biet novice ca mine?

Episcopul: Probabil că cel mai bine ar fi să-ncepi prin a-l supune unei investigaţii pe bătrânul pastor Jon: de exemplu, să stabileşti dacă omul e nebun sau nu ori dacă nu cumva e mai inteligent decât oricare dintre noi. A petrecut şase ani la o universitate din Germania, încercând să studieze istoria, pentru ca în cele din urmă să sfârşească ca teolog aici, cu noi. Atitudinea lui a fost dintotdeauna niţel cam îndoielnică. Sunt voci care susţin că şi-a pierdut credinţa.

Subsemnatul: Şi să mă amestec eu în aşa ceva?

Episcopul: Ce vreau eu să ştiu în primul rând, fiindcă întâmplarea face să fiu băiatul de serviciu al Ministerului Afacerilor Ecleziastice, este de ce nu păstrează biserica în stare bună? Şi de ce nu ţine slujba? De ce nu botează copiii? De ce nu îngroapă morţii? De ce, de zece sau de douăzeci de ani încoace, nu şi-a ridicat stipendiul? înseamnă cumva toate astea că este un credincios mai bun decât noi, ceilalţi? Şi ce spun enoriaşii? în cursul a trei inspecţii succesive, i-am dat bătrânului instrucţiuni să îndrepte lucrurile.

Departamentul i-a trimis, în total, cincizeci de scrisori. Şi se-nţelege că nu am primit niciodată vreun cuvânt de răspuns. Dar nu poţi avertiza un om mai mult de trei ori, ca să nu mai vorbim de ameninţări - a patra oară, ameninţarea e ca un cântec de leagăn care doar te adoarme; după asta, nu-ţi mai rămâne decât să-l cateriseşti pe loc. Dar care sunt delictele? Exact aici este fondul problemei! Se impune o investigaţie. Chiar în momentele astea circulă nişte poveşti gogonate, cum că a permis depunerea unui cadavru în gheţar. Ce cadavru? Este ditamai scandalul! Te rog să verifici! Dacă există un mort, trebuie coborât în aşezare şi îngropat în pământ sfinţit. Şi, dacă e altceva, atunci ce e? În anul care l-a precedat pe ultimul, i-am scris individului care se presupune că este cantor acolo, am uitat cum îl cheamă. Răspunsul a sosit ieri, fix după optsprezece luni; de parcă oamenii ăştia ar avea la dispoziţie tot timpul din lume! Dacă nu ţi-e cu supărare, ce fel de ţărănoi neciopliţi sunt ăştia? S-a creat un fel de conspiraţie la Gheţar? împotriva noastră, a celor de-aici! Un fel de francmasonerie! Iar individul ăsta e de două ori mai nebun decât a fost vreodată pastorul Jon. Cred că n-ar fi rău să-l verifici un pic şi pe el. Uite-i mâzgălitura!

Episcopul îmi înmână o bucăţică de hârtie având colţurile îndoite, despre care cu greu puteai să crezi că a venit prin poştă; arăta de parcă ar fi fost purtată din fermă în fermă şi trecută din buzunar în buzunar prin

mai multe regiuni. Cu toate astea, scrisoarea trăda o atitudine mentală, dacă se poate numi aşa, mai adâncă decât lăsa să se înţeleagă la prima vedere şi care exprima ceva din logica locului căruia îi aparţinea, dar care oriunde în altă parte n-ar fi avut poate prea multă noimă. Episcopul a continuat să vorbească, în timp ce eu mi-am aruncat privirea peste scrisoare:

Şi se mai aude că le-ar fi permis unor undiţari şi venetici să trântească o monstruozitate de construcţie aproape peste biserică - să-i spui din partea mea s-o dea jos imediat! în plus, trebuie să-i vină mintea la cap în ceea ce priveşte

divorţul. Am auzit că e însurat de mai bine de treizeci de ani, cu mult înainte ca eu să devin episcop, şi încă nu a rezolvat problema divorţului de nevastă-sa, deşi se ştie că nu au "npărţit niciodată acelaşi pat sau acoperiş. în schimb, se pare ca s-a-ncurcat cu o femeie pe nume HnallJjora,

culmea! Să existe oare o ameninţare la adresa creştinismului

?Scrisoare către episcop de la cantor, un anume Tumi Jonsen din Brun-de-sub-Gheţar. Conţinutul pe scurt: Semnatarul imploră îngăduinţă pentru lâncezeala lui în ale condeiului, alunecarea în senilitate etc., acum punându-se, în sfârşit, pe treabă ca să răspundă scrisorii de la Episcopul Islandei, primită cu forme în regulă în anul care l-a precedat pe ultimul şi care conţine întrebări cu privire la respectarea riturilor creştine la Gheţar şi, de asemenea, cu privire la cât adevăr ar putea fi în zvonurile cum că pastorul şi-a trădat chemarea şi că îndatoririle parohiale sunt neglijate; mai mult, a existat în ultimii ani vreun transport suspect pe gheţar al unui sicriu neidentificat, precum şi orice alte escapade de aceeaşi natură? Cantorul îşi ia libertatea să declare pur şi simplu şi oficial convingerea lui de nezdruncinat că nu există nimeni, nici în această parohie şi nici altundeva în preajma Gheţarului, care să nu recunoască faptul că preotul de la Gheţar, pastorul Jón Jónsson, cunoscut ca Primus, este un om de aur. Nu există suflet de om în acest loc care să aleagă să se lipsească de pastorul Jón, nici măcar

pentru o zi. Un singur fir de păr de pe capul lui nobil să fie atins, şi întreaga comunitate ar fi lovită de durere. Negreşit că au mai existat câteodată unele sugestii cum că pastorul nostru nu prea dă în brânci când vine vorba de îndatoririle parohiale, dar îndrăznesc să afirm, cu mâna pe inimă şi în calitatea mea de cantor parohial, că toată lumea este înmormântată în cele din urmă după toate canoanele şi cu tot ceremonialul de rigoare, la fel ca în alte locuri din ţară. Pe de altă parte, dacă vine vorba de orice unealtă din împrejurimi care suferă vreo stricăciune (fiindcă la noi, în Islanda, ca şi în străinătate, nu se mai fabrică, în zilele noastre, decât porcării), atunci ajungem la esenţa problemei în ceea ce-l priveşte pe pastorul Jón: orice s-ar strica, fie ustensile, fie maşini, polonice sau cuţite vechi, chiar şi vase de pământ sparte, toate devin ca noi sau chiar mai bune în mâinile pastorului Jón. Mă tem că mulţi călăreţi sau automobilişti de prin aceste locuri ar considera înlăturarea pastorului Jon o tragedie, un aşa om priceput aproape de şosea, la care poţi să apelezi, mereu gata să potcovească un cal, la orice oră din zi sau din noapte, un veritabil artist când vine vorba să cârpească motoarele uzate ale oamenilor, care pe urmă merg din nou ca unse. În concluzie, este foarte adevărat că biserica noastră nu se află în cea mai bună stare, deşi, în realitate, nu au existat prea multe plângeri; dar se spune că Dumnezeu e mare. Nu se cade să mai lungim vorba pe

marginea acestui subiect. Servitorul iubitor şi supus al Domniei Voastre, Tumi Jonsen din Brun-de-sub-Gheţar.

Emisarul episcopului: pe scurt, Emepi

Când, în cele din urmă, subsemnatul a consimţit să întreprindă călătoria, episcopul i-a spus: Cel mai important este să ai voinţă; restul ţine de tehnică.

Subsemnatul a continuat, din inerţie, să aducă, drept argumente potrivnice, tinereţea şi lipsa lui de experienţă care nu-l califică să cerceteze un bătrân venerabil pentru neglijarea datoriilor sale pastorale sau să reformeze creştinismul în locuri în care până şi cuvintele episcopului însuşi au trecut nebăgate în seamă; or, la ce fel de „tehnică" te poţi aştepta din partea unui tânăr ignorant într-o astfel de situaţie dificilă? Ce-o să spun? Ce-o să fac?

Episcopul: Pur şi simplu trebuie să spui şi să faci cât mai puţin cu putinţă. Fii cu ochii-n patru! Vorbeşte despre vreme. întreabă ce fel de vară au avut anul trecut şi în cel dinainte. Spune că episcopul are reumatism. Dacă mai sunt şi alţii cu reumatism, întreabă unde îi afectează. Nu încerca să îndrepţi nimic - asta e treaba noastră, la Ministerul Afacerilor Ecleziastice, cu condiţia să ştim ce este în neregulă. Îţi cerem doar un raport, nimic mai mult. Indiferent ce convingeri sau legende vei auzi, să nu-ncerci să-i converteşti sau să reformezi ceva sau pe cineva! Lasă-i să vorbească; nu-i contrazice! Iar dacă sunt tăcuţi, ce anume

trec sub tăcere? Notează orice e relevant - în rezumatul misiunii o să includ ce trebuie să urmăreşti. Să nu fii personal - fii sec! Nu vrem să auzim nimic amuzant din vest; aici, în sud, râdem pe propria noastră socoteală. Scrie cât mai mult la persoana a treia. Fii pretenţios, da, dar cu moderaţie! Ia exemplu de la fonograf.

Emepi (de aici înainte, Empi): Ei bine, dacă e adevărat că pastorul nu se opreşte din peticit motoare vechi sau din cârpit tigăi şi uită să îngroape morţii şi de-aia cadavrele sunt urcate pe gheţar, pot face eu ceva ca farsa asta să sune mai puţin comic decât este în realitate?

Episcopul: Iţi cer doar fapte. Restul este treaba mea.

Empi: înseamnă că nici măcar nu pot să spun ce părere am?

Episcopul: Nu, nu, nu, dragul meu! Nu ne pasă câtuşi de puţin ce crezi tu despre toate astea. Vrem să ştim ce vezi şi ce auzi, nu ce părere ai. Ţi se pare cumva că noi am fi nişte copilaşi şi că am avea nevoie ca alţii să gândească în locul nostru, să tragă concluzii şi să ne pună pe oliţă?

Empi: Şi dacă se apucă să-mi îndruge numai minciuni?

Episcopul: Te plătesc pentru înregistrări. Atâta doar să nu mintă prin tine. Trebuie să fii atent, să nu începi să te minţi singur!

Empi: Dar trebuie să verific cumva ceea ce-mi spun.

Episcopul: Niciun fel de verificare! Dacă oamenii spun minciuni, aşa să fie! Dacă scornesc vreo credinţă sau altceva, cu atât mai bine! Să nu uiţi că puţini sunt cei care ar mărturisi mai mult decât o mică parte din adevăr: nimeni nu spune prea mult, cu atât mai puţin întregul adevăr. Cuvintele rostite constituie fapte prin ele însele, fie că sunt adevărate, fie că sunt false. Când vorbesc, oamenii se dezvăluie pe ei înşişi, fie că mint, fie că spun adevărul.

Empi: Şi dacă îi prind cu minciuna?

Episcopul: Să nu ponegreşti pe nimeni în raport! Ţine minte, orice minciună care ţi se spune, chiar şi premeditat, poate fi adesea o faptă mai importantă decât orice adevăr spus cu toată sinceritatea. Nu-i corecta şi nici nu încerca să-i tălmăceşti! Asta e responsabilitatea noastră. Cel care caută să-i aducă înapoi pe drumul cel bun - să se păzească să nu-şi piardă propria credinţă.

Călătoria din capitală la Gheţar

Am călătorit cu autobuzul, cu lucrurile împachetate într-un sac de marinar. 11 mai: ultima zi din sezonul de pescuit de iarnă. Este perioada din an numită „între fân şi iarbă", din punctul de vedere al oilor, când s-a terminat fânul, iar iarba nu a răsărit încă. Este o vreme grea pentru rumegătoare: într-adevăr, în Islanda, primăvara a fost dintotdeauna anotimpul în care se sting şi animale, şi oameni.

Puţinii călători care pornesc la drum în această perioadă a anului sunt cam la fel de obişnuiţi ca şi subsemnatul; neinteresanţi şi insipizi; se preling din autobuz în cele mai neaşteptate locuri şi dispar în ţinutul mlăştinos de-a lungul şoselei, de parcă ar locui într-una dintre bălţile de pe-acolo; sau şoferul

opreşte undeva aiurea, în mijlocul pustietăţii, şi azvârle pe fereastră câte un fleac care de multe ori aterizează într-o băltoacă: un teanc de ziare, o punguţă, un pachet

.Munţii din dreapta şoselei au culmile negre. Din loc în loc, troiene de zăpadă, versanţi arşi, vaste ţinuturi mlăştinoase, cenuşii, între munte şi ţărm. Dar există pe râuri şi lacuri o lucire stranie, care îl ilumineză pe călător chiar dacă vremea este posomorâtă, iar misiunea lui, una nu prea plăcută. Soarele e sus pe cer în această perioadă a anului şi nici pomeneală de întuneric noaptea, dar încă nu e nici pe de-a-ntregul lumină. Oile par un pic apatice, aşa cum se văd rumegând prin mlaştini; dar lucrurile o să se îndrepte în curând. Pe de altă parte, păsările zboară vioaie pe deasupra uscatului şi a mării, sunt mereu primele creaturi care găsesc câte ceva de

ciugulit. Cufundării (marii scafandri ai Nordului) sunt deja pe lacuri, plonjând sub apă, unde stau vreme îndelungată, ceea ce-nseamnă că în mod sigur au dat peste ceva; lebede, strălucitor de albe, în perechi pe baltă sau adunate în stoluri pe mal şi curăţându-şi penele. O rândunică de mare se abate pe deasupra uscatului şi apoi ia din nou drumul mării.

Ce ciudat să vezi o rândunică de mare zburând de una singură, remarcă cineva; n-am văzut rândunele de mare decât cu miile. Atunci se băgă în vorbă o femeie cu vocea piţigăiată, zicând că aceea era o iscoadă trimisă de celelalte rândunele de mare, ca să vadă dacă uscatul mai este încă deasupra apei.

Şi de unde ştie ea asta? întrebă cineva.

Oricine poate să-şi dea seama, răspunse femeia, fiindcă azi suntem în 11 şi rândunica de mare nu sosește niciodată înainte de Ziua-termen, care este pe 14.

întrebare: Şi cine spune că toate rândunicile de mare, cu excepţia ăsteia, sosesc în ziua de 14?

Femeia: Aşa scrie-n ziare.

Lupul-de-mare atlantic este o pasăre sinistră. Zboară cu un calm netulburat, ca o bucată de hârtie purtată de vijelie, cu aripile aproape nemişcate. Lasă aerul să facă toată treaba, iar el doar pilotează; uneori se preface că zborul i s-a frânt sau chiar că nu mai stăpânește deloc meşteşugul şi atunci planează şi tot planează, până cade cu fundul lui alb în sus; începe să se zbată la pământ; e

ca şi cum ar avea aripile rupte sau scoase din ţâţâni; când încearcă s-o ia din loc, se împiedică de ele şi aproape că se dă peste cap. Care este rostul acestor bizarerii? Sunt făcute doar pentru a ademeni doamnele?

E ciudat că păsările nu zboară toate la fel. La urma urmelor, aerul este exact acelaşi în acelaşi loc şi în acelaşi timp. Am auzit că aripile avioanelor sunt toate modelate după aceeaşi formulă, în timp ce păsările se conformează fiecare formulei sale proprii. Fără

îndoială că a fost nevoie de ceva mai mult decât de puţină ingeniozitate pentru echiparea atâtor păsări cu formula lor proprie şi că nu s-au precupeţit niciun fel de cheltuieli. Şi totuşi, probabil că nu a existat niciodată o pasăre care să zboare la fel de corect precum un avion; cu toate aces-

tea, păsările care pot să zboare cât de cât zboară mai bine decât avioanele. Probabil că toate păsările greşesc un pic fiindcă nu s-a descoperit formula absolută şi infailibilă pentru păsări şi, tot aşa, toate romanele sunt proaste fiindcă nu s-a descoperit încă formula corectă pentru roman

.Seara la Gheţar

Suntem la Gheţar; şoferul îmi spune că aici mă dau jos. în partea dinspre mare a

şoselei, în spatele unui dâmb verde, se găseşte un petic de pământ sterp acoperit cu pietriş. Pe el, o baracă veche şi dărăpănată din tablă ondulată, de vreo doi metri pe trei. E încuiată. Seară; pe crestele munţilor s-a lăsat ceaţa. în afara barăcii, singurul semn care indică o aşezare omenească este o bancă de lemn putred, făcută din trei scânduri înfipte în pământul din faţa uşii. Subsemnatul se aşază pe bancă, cu sacul de marinar lângă el, şi scoate o hartă. Ceaţa a decupat vârfurile munţilor şi are cea mai mare densitate în partea unde, conform hărţii, ar trebui să fie gheţarul. Burniţează fin. Dâmbul are o strălucire verde în lumina amurgului, iar din loc în loc se iţesc nişte degete de lavă. Când am tras din nou de uşa încuiată, am observat plăcuţa agăţată deasupra ei; unele litere fuseseră desenate demult cu negru de fum sau smoală, şi, chiar dacă scrisul era şters şi slinos, iar plăcuţa, degradată, se mai puteau descifra cuvintele: AICI REPARAŢII MAŞINI DE GĂTIT[1].

Drumul de ţară care ducea către casa parohială o lua în semicerc pe după dâmb. Lângă drum era priponit un viţel într-o stare jalnică; avea pântecele umflat, suferea de diaree, avea faţa pocită, fruntea năclăită, capul îi atârna fără vlagă şi nu scotea un

---

1 Joc de cuvinte între *primus*, „maşină de gătit" (engl.) şi porecla Pastorului „Jon Primus.

muget. Vizitatorul se opri pe lespezile din faţa uşii. Latura lungă a casei stătea cu faţa la mare, iar pajiştea se-ntindea până la marginea unei stânci care ieşea din valuri şi pe deasupra căreia planau păsări albe.

Sunteţi episcopul? întrebă o femeie, apropiindu-se de uşă.

Empi: Nu, mă tem că nu. Dar am o scrisoare din sud.

Femeia: E ca şi cum aţi fi episcopul şi a existat o telegramă care anunţa că veniţi încoace. Vă poftesc înăuntru. Dar pastorul nu-i acasă.

Este o casă ca un labirint, asamblată din mai multe elemente; o clădire lungă în faţă, care se întinde de la est la vest, făcută din plăci de lemn şi tablă ondulată; pe lateral, ferestre şi uşi care dau spre mare. Apoi un şir de coşmelii hidoase de lemn, contopite într-o infinitate de barăci dărăpănate şi acoperite de muşchi; cele mai îndepărtate se făcuseră una cu dâmburile verzi de pe pajişte; acest tip de arhitectură, cu mai multe şoproane unul după altul, aduce puţin cu felul de a se înmulţi al coralilor sau al cactuşilor. Femeia m-a invitat în camera de zi. După care a dispărut.

M-am pus pe aşteptat. Toate uşile erau date de perete, lăsând să intre valuri de aer umed şi rece, iar tânguitul straniu al păsărilor de mare de pe stânci invada casa larg deschisă în amurg. Uşa de la intrare era scoasă din balamale; uşa de la camera de zi dădea în coridor şi, dacă încercai s-o mişti,

scârţâia îngrozitor. Camera fusese zugrăvită pe vremuri în albastru-deschis, dar vopseaua se cojise pe alocuri, lăsând să se vadă porţiuni de un roşu-închis de la vreun strat de vopsea încă mai vechi, straturi peste straturi; ultimele erau de un verde turbat. În camera de zi exista o masă enorm de lungă, cu bănci de lemn de-o parte şi de alta; totul era făcut din scânduri de brad negeluite, prinse laolaltă prin cuie de patru inci. Mobila se compunea dintr-un scrin, un secreter şi o masă de lucru, toate foarte uzate; nu era prea clar ce se întâmplase cu sertarele scrinului, unde dispăruseră toate.

După vreo oră de stat jos, emisarul episcopului a început să simtă efectul frigului şi al umezelii. Ce trebuia să facă trimisul Domniei Voastre într-o atare situaţie? Ar fi trebuit poate să se ducă s-o caute pe femeie şi să-i spună că-i este frig? Intrase oare într-o casă străină doar ca să se plângă cu privire la pro- pria-i soartă? A ajuns la concluzia că nu are niciun drept să se plângă. A fost trimis aici doar ca să caute fapte. Şi, dacă ar fi să stea aici nemâncat toată noaptea, atunci şi ăsta ar fi un fapt, la fel de bun ca oricare altul, de inclus în raportul său. Nu ar fi doar neştiinţific, ci şi necinstit să opreşti un proces aflat în plină desfăşurare din motive subiective - de exemplu, fiindcă ţi-au îngheţat picioarele.

Emisarul Domniei Voastre şi-a ocupat prima oră cu realizarea unei stenograme a relatării călătoriei din timpul zilei, dar s-a

oprit din cauza frigului şi a luminii atât de slabe încât de-abia vedea să scrie, acestea fiind motivele pentru care călătoria se termină cu lupii-de-mare atlantici din regiunea KolbeinsstaSir. Se ridică, se întinde, se luptă un pic cu uşa care scârţâie, apoi iese afară şi se îndreaptă spre mare. Stă în picioare pe marginea unei stânci - cu o înălţime medie de patruzeci de stânjeni, de cel puţin şaizeci în câteva locuri. Aceste stânci negre ca smoala păreau acoperite de zăpadă, atât de multe erau păsările albe care se înghesuiau acolo pe înserat. Pe o margine de stâncă de mărimea unei palme de om trăiesc mai multe familii. Este o colonie de pescăruşi.

În această perioadă a anului, momentele de linişte într-o colonie de pescăruşi sunt rare şi ţin puţin, chiar şi la miezul nopţii. Deşi par a-şi fi spus cu toţii rugăciunea de

culcare, dintr-odată careva rupe tăcerea cu un *falsetto* strident ca o alarmă de incendiu. Uneori, vocea e ascuţită şi îndurerată, precum scheunatul unui câine care s-a trezit fiindcă a fost călcat pe coadă; alteori, parcă ar fi un prunc care începe să ţipe îngrozit, trezit din cel mai adânc somn de vreun vis fără

cuvinte a cărui cauză a fost, în cel mai rău caz, o arsură la stomac. Colonia de pescăruşi s-a trezit dintr-odată şi se mai foieşte o bucată de vreme, până hotărăsc cu toţii să spună încă o dată rugăciunea de culcare şi să aştepte următorul semnal de deşteptare. Intenţia subsemnatului a fost să se încălzească un

pic, dar, când asculţi tânguielile unor păsări într-o noapte umedă şi rece de primăvară, te trec şi mai mulţi fiori

.Povestea Hnallporei si a berbecului fermecat

Este ora 00.00, miezul nopţii. Pe ce-am mai scump, nu cumva ceea ce adie acum dinspre casă este miros de cafea! înăuntru masa fusese acoperită cu o bucată de pânză şi fuseseră aduse o mulţime de prăjituri de diverse forme şi culori; cred că nu greşesc dacă spun că erau sute de prăjituri aşezate pe vreo douăzeci de platouri. Şi, ca să pună capac, femeia a mai adus şi trei plăcinte-de-război, numite aşa pentru că deveniseră populare în timpul războiului, fiecare având un diametru de aproximativ douăzeci de centimetri şi o grosime de şase până la opt centimetri. În cele din urmă, a adus şi cafeaua şi a aprins lumina, un bec chior de 15 waţi spânzurat de o liţă din tavan.

Femeia, scuzându-se: O să aprind totuşi chestia asta, deşi noi nu ne prea omorâm după asemenea lucruri. I-au vârât-o

pe gât pastorului Jon acum un an sau doi, când au conectat toate fermele după noile reglementări, fără să ţină seama dacă oamenii vor sau nu.

La început, subsemnatul nu a fost foarte sigur cu privire la ce anume era „chestia asta", căreia nu i se putea spune pe nume. Treptat, mi-am dat seama că femeia vorbea despre electricitate.

Empi: Nu trebuie s-o folosiţi doar de dragul meu. O lumânare ar fi mai mult decât suficient.

Femeia: Ba, aşa ceva n-ar fi deloc demn de un episcop!

Şi totuşi, urmarea a fost că femeia a stins lumina cu nume de nerostit şi a aprins o lumânare; aceasta s-a dovedit a fi de %>t cu mult mai festivă decât becul chior de 15 waţi. Femeia i-a turnat vizitatorului o ceaşcă de cafea şi l-a poftit să se servească, după care s-a postat lângă uşă cu o expresie rigidă pe faţă. Cafeaua avea gust de mucegai şi, drept să spun, eram paralizat de imaginea cantităţii impresionante de prăjituri aranjate în jurul acelei băuturi îngrozitoare. Am simţit că femeia mă supraveghează cu acelaşi simţ al datoriei pe care îl ai când vrei să te asiguri că animalele mănâncă nutreţul pe care l-ai pus pentru ele.

Este o femeie demnă, taciturnă; poate tânjeşte după tăcerea veşnică şi se simte descumpănită până în adâncul fiinţei ei atunci când i se adresează cineva; e mai bine să înaintez cu prudenţă. Poate că are doar un gărduleţ de protecţie în jurul ei, ca o statuie

dintr-un scuar. O femeie îngrijită. Nu mult peste şaizeci. Bine făcută, mai degrabă greoaie.

Empi: Probabil că pastorul s-a dus la culcare.

Femeia: Asta n-am de unde să ştiu.

Empi: Să-mi fie cu iertare, dar nu sunteţi dumneavoastră soţia pastorului?

Femeia: Până acum n-am mai fost categorisită ca atare.

Empi: N-am văzut în viaţa mea atât de multe prăjituri la un loc. Dumneavoastră le-aţi pregătit pe toate?

Femeia: Păi, cine altcineva? De-aia prin împrejurimi mi se zice Hnall-jjora (Pisăloaga[1]-1h6ra).

Empi: Un nume cam neobişnuit.

Domnişoara Hnall]jora: Poate fiindcă oamenii m-au văzut mai mereu cu pisăloaga în mână şi cu piuliţa în faţă.

Empi: Cu siguranţă, o imagine dinamică.

Domnişoara Hnall^ora: Să ştiţi că se găsesc destui invidioşi pe-aici. Doamnele care au mixere spun tot felul de lucruri despre piuliţa mea. Da', dacă mă-ntrebaţi pe mine, nucşoara nu e nucşoară de-adevăratelea până nu-i trecută prin piuliţă! Mai luaţi prăjituri!

Empi: Mă iertaţi, dar nevasta pastorului nu este şi ea acasă?

---

1 Unealtă casnică cu care se pisează alimentele în piuliţă sau în piuă.

Domnişoara Hnallfjora: Nu ştiu. Mai degrabă aş zice că nu. Ar dori episcopul să schimbe o vorbă cu dumneaei?
Empi: Nu, nu neapărat. Era doar o-ntrebare.
Domnişoara HnallJ)6ra: Chiar şi-aşa. Puteţi să întrebaţi la Neâratraăkot (Ferma-de-la-râpa-joasă). Se crede că e bântuită, mai ales primăvara, sau cel puţin aşa umblă vorba.
Empi: Dar dumneavoastră sunteţi menajera, nu-i aşa?
Domnişoara HnallJjora: Sunt pur şi simplu aici. Ţin de casa parohială.
Empi: Eraţi aici când a venit pastorul Jon?
Domnişoara HnallJjora: Da, sunt de sus, de la munte.
Empi: De la munte?
Doamna a oftat, a închis ochii şi a tras în piept, cu toată puterea, un fel de „da" inutil — un fel de daaa inhalat, cum ar veni.
Empi: De la munte? Dintr-o familie anume?
Domnişoara Hnallţ>ora: Nu mă trag din nicio familie anume. Asta-i pentru alţii.
Empi: Cunoaşteţi, pesemne, toate poveştile care circulă prin partea locului?
Domnişoara Hnalltjora: Pe-aici nu se-ntâmplă mare lucru. Nu i se-ntâmplă nimănui nimic niciodată. Nimeni nu a văzut niciodată nimic.
Empi: Nici cu dumneavoastră nu s-a-ntâmplat niciodată nimic? N-aţi văzut nimic niciodată?
Domnişoara Hnallfiora: Nimic de spus.
Empi: Poate ceva ce nu puteţi să spuneţi? De exemplu, n-aţi avut niciodată un cal?

Domnişoara HnallJ)6ra: Nu, slavă Domnului! Alţii au cai, dar eu, din fericire, nu.
Empi: Al cui e viţelul?
Domnişoara Hnallfjora: Viţelul! Chestia aia care de-abia se mai ţine pe picioare? Habar n-am de ce-a ajuns la mine.
N-avem pe-aici nimic cu care să hrănim un viţel, în afară de nişte cafea din când în când şi ceva prăjituri vechi pe care le înmoi în ea. Pe de altă parte, n-o să ascund faptul că odată, demult, mi s-a întâmplat un lucru. Am văzut ceva. Dar nimic altceva de-atunci.

Empi: Lucrurile iau o întorsătură mai bună decât mă aşteptam.

Domnişoara HnallJjora: Bineînţeles, n-aş povesti nimănui despre asta!

Empi: Asta nu e bine!

Domnişoara Hnalljxjra: Mă duc să mai fac nişte cafea.

Empi: Mulţumesc, dar chiar nu mai e nevoie. Nu sunt obişnuit să beau mai mult de jumătate de ceaşcă. Şi sunt sigur că în ibric încape cel puţin un litru şi jumătate.

Deşi nivelul cafelei din el nu putea să fi scăzut până-ntr-atât, ar fi fost imposibil s-o opreşti să iasă şi să realimenteze ibricul, în timp ce doamna este plecată, emisarul episcopului cu greu îşi poate lua ochii de la cele trei plăcinte-de-război plesnind de mirodenii şi măsurând în total şaizeci de centimetri în diametru. Pe frunte îmi apăruseră câteva broboane de sudoare.

în speranţa că răbdarea mea va fi răsplătită şi că voi obţine astfel ceva

informaţii de la ea, am acceptat, contrar obişnuinţelor mele, şi a treia ceaşcă de cafea. A mers. îmbibarea cu cafea a vizitatorului a început să aibă un efect relaxant asupra acestei femei închise în sine. Reacţiile ei au devenit mai omeneşti şi s-a lăsat în voia acelei uşurări a inimii şi a acelei descoperiri în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor care vin odată cu spunerea unei poveşti. S-a întors la acel singur lucru care i s-a întâmplat vreodată în viaţă, la acel unic moment în care a văzut ceva. S-a întâmplat acum aproape cincizeci de ani, a spus ea, dar îmi amintesc ca şi cum ar fi fost ieri. Nu-i aşa că episcopul ar mai dori o bucată de prăjitură?

Empi: N-aş mai putea înghiţi nici măcar o firimitură, dar, în fine, da, mulţumesc

.Domnişoara Hnalljrora: Nu doriţi câte o bucată din fie**care?** Mi-ar părea aşa de rău să le arunc la câini!

Vizitatorul a rugat-o frumos să taie dintr-una singură, de preferat din cea cu glazură de zahăr, fiindcă nu era atât de însi-icpată şi plină de fructe conservate ca celelalte. Aşa că mi-a tăiat o bucată care ar fi săturat cu uşurinţă şapte persoane şi mi-a aşezat-o în farfurie.

Domnişoara Hnalljjora: Eram doar o fetişcană pe vremea aia. Am fost trimisă până la Bervik, cu nişte treburi. în loc s-o iau drept pe drumul de coastă de-a lungul ţărmului, am apucat-o în sus, pe ruta turmelor de oi, chiar pe deasupra morenelor glaciare. Sunt o mulţime de vâlcele încântătoare acolo sus, pline de muşchi şi de arbuşti. Şi-atunci, cum mergeam eu aşa pe una dintre culmi, văd dintr-odată un berbec cafeniu care avea coarnele drepte şi care stătea acolo de unul singur, că nu mai era alt animal în apropierea lui, şi se uita din vale în sus la mine. De când mă ştiu, n-am fost aşa de speriată, eram înlemnită, o fetiţă neajutorată, fiindcă ştiam că aici, la Gheţar, nu exista niciun berbec cafeniu care să aibă coarnele drepte. O strălucire aurie izvora din el. în viaţa mea n-am văzut aşa o lână la vreun animal viu. Am simţit că mă transform în stană de piatră. Mult timp n-am putut să-mi iau ochii de la acel animal frumos, despre care ştiam că nu există aici, în vale, nici jos, în apropierea ţărmului, şi nici în vreo altă parte din Islanda. Berbecul stătea pur şi simplu acolo şi se uita lung la mine. Ce era

să fac? într-un târziu, mi-a dat prin gând să fug din calea privirii lui. Am coborât şi am ocolit culmea de departe, apoi am rupt-o la fugă de-a lungul văilor către mare, până am ajuns la drumul principal. Slavă Domnului!

Empi: Un berbec fermecat?

Femeia îşi trase zgomotos răsuflarea, negreşit aflată încă sub impresia acelei zile: Nu ştiu.

Empi: Şi nu i-a dat nimeni de cap până acum?

Domnişoara Hnalljjora: Nu, bineînţeles că nu i-a dat mmeni de cap până acum! Toată lumea ştia la fel de bine ca mine că prin părţile astea nu există niciun berbec cafeniu care să aibă coarnele drepte. Nişte flăcăi de la o fermă din apropiere s-au dus să arunce o privire, dar fireşte că n-au văzut nimic. Şi de-atunci nici eu însămi n-am mai văzut niciodată nimic care să merite pomenit. Şi de-atunci nu mi s-a mai întâmplat niciodată nimic.

Dimineaţa la Gheţar

Emisarul Domniei Voastre s-a dat jos din pat dis-de-di- mineaţă. Lumina nu era favorabilă somnului, mai ales că nu exista nicio draperie la fereastra odăii de un albastru-spă- lăcit în care domnişoara Hnall]jóra mă cazase în noaptea precedentă, după cafea; de fapt, chiar atunci începea să se crape de ziuă.

Camera era în dreapta holului, cum veneai dinspre uşa de la intrare, pe partea opusă camerei de zi. Uşa avea doar o balama şi se lega cu o bucată de sfoară. Era clar că

fusese bătută în cuie pe timpul iernii şi că va fi din nou bătută în cuie la toamnă.

Ceaţa începea să se ridice, lăsând să se vadă pajiştea foarte verde după burniţa de peste noapte. Oile intraseră pe pajişte; nimeni nu se obosise să le gonească. La fereastră erau câteva muşte albastre. Mi-era un pic rău după consumul excesiv de prăjituri şi de cafea. E-adevărat că nu reuşisem să termin nici măcar acel litru şi jumătate pe care femeia mi-l adusese în prima rundă; dar oare ce s-ar fi ales de mine dacă aş fi golit ibricul de cafea de două ori, aşa cum se aştepta ea - în total trei litri!

în încăpere exista un pat, desigur, dar asta era singura piesă de mobilier: niciun fel de ustensile sau alte obiecte sau vase. Se presupunea oare că vizitatorul care băuse trei litri din

cafeaua aia o să
folosească patul, ca
un sugar? La o
cercetare mai atentă,
am descoperit într-
un colţ un lavabou
ruginit din ^elea
atât de căutate
astăzi de muzeele de
artă populară şi
despre care mi s-a
spus că încă se
găsesc în
gospodăriile din
Anglia. Este un fel
de stativ care are
loc pentru lighean,

cană de apă şi savonieră. În cană, nişte apă maronie. E posibil ca această apă să mai fi fost folosită şi altă dată pentru spălat? Şi de câte ori? Oare vizitatorii dinainte au mai folosit cana de apă şi în alte scopuri, după ce vor fi băut trei litri de cafea iarna trecută, pe când uşile casei erau bătute în cuie

?Un prosop jerpelit atârna de un cui din mijlocul peretelui; te ducea cu gândul la

o lucrare de artă, chiar dacă una cât se poate de abstractă, de-ale lui Duchamp. Se nasc de aici nişte întrebări derutante. Cum se face că unui obiect ordinar, atât de uzat şi de zdrenţăros, i se dă o asemenea importanţă încât se poate spune că domină întreaga încăpere? Oare acest prosop ţipător ar trebui interpretat ca o mănuşă aruncată înspre mine - un simbol? Să nu uit să menţionez că încăperea fusese dereticată din podea până-n tavan cu mare atenţie, cu o zi înainte, frecată, fără îndoială, cu leşie, care lăsase în urmă o duhoare de putrefacţie foarte asemănătoare cu cea a urinei de vacă. Duhoarea asta se amesteca acum cu un alt iz dezgustător, de lemn putrezit şi de pământ mucegăit, de la peretele de muşchi din spatele panoului de lemn. La acestea se adăuga mirosul muştelor albastre, ciudat de persistent, dar, într-un fel, nici pe departe la fel de neplăcut ca mirosul multor vertebrate. Am uitat să menţionez că mi-a fost imposibil să deschid fereastra noaptea trecută, înainte să mă bag în pat. Felul în care aceste muşte grase şi puternice intraseră în încăpere era un mister pentru mine. Un lucru era sigur: de ieşit, nu mai puteau ieşi; dar poate că asta fusese şi intenţia. Era oare posibil ca acele muşte să fi fost aduse înăuntru după ce fusese terminată curăţenia? Şi, dacă da, cu ce scop? Se aflau acolo pe post de obiecte decorative? Sau pe post de opere de artă? Se aflau acolo pe post de peştişori sau de canari? Poate că toate la un loc. Arta plastică este o amăgire a ochiului, pe când muştele sunt ornamente vii şi, în plus, sunt mult mai

animate decât florile, fiindcă florile au mişcări lipsite de vlagă şi sunt tăcute. Chiar şi peştişorii sunt tăcuţi, dar musca albastră este canarul omului sărman, înzestrată fiind cu o voce cântătoare care stârneşte în minţile vizitatorilor amintiri îndepărtate. Muştele albastre îi amintesc subsemnatului de vremea însorită a copilăriei, dar dau naştere şi unor dileme de ordin etic ce se cer rezolvate, dar care, din cunoştinţele mele, nu au fost pe deplin soluţionate de moraliştii sau de învăţaţii Lumii. Iată în continuare îndoielile care mă chinuie acum la Gheţar. întreb:

1) Este îndreptăţit, din punct de vedere moral, să ucizi muşte, luând în considerare toate circumstanţele?

2) Deşi poate fi un fapt scuzabil în anumite circumstanţe; de exemplu, dacă se dovedeşte că muştele aduc boli în casă, este totuşi corect, din punct de vedere moral, ca un oaspete să ucidă aceste creaturi? N-ar fi comparabil cu a ucide câinele gazdei?

Două clădiri

Emisarul Domniei Voastre a ieşit afară, unde alte sarcini îi solicită atenţia. Ceaţa se ridică şi, din loc în loc, se iţesc în depărtare nişte fâşii însorite. Pentru prima dată, am zărit, printre fuioare de ceaţă şi umbra norilor, acea albă calotă-cas- tron a lumii, Snaefellsjokull. Ieri-seară, când emisarul Domniei Voastre a ieşit din casă, să-şi mai omoare timpul, ceaţa se contopise cu întunericul şi nu se mai vedeau decât păsările albe. în dimineaţa aceasta, în mijlocul potecii aproape năpădite de iarbă, o păpădie aruncă scântei dintre dale, iar un fir

de pintenul-cocoşului se pregăteşte să se deschidă. Toate acestea se petrec între casa parohială şi biserică.

Şi acum se adeveresc spusele episcopului, care l-a pus în gardă pe emisarul său cu privire la o monstruozitate care a fost ridicată aici, în vest: în orice caz, biserica arată oarecum neînsemnată pe lângă acest edificiu. În primul rând, nu au reuşit să poziţioneze hardughia paralel cu biserica, ci perpendicular pe ea. Fie oamenii care au construit-o n-au observat că exista o biserică acolo, fie au dorit s-o calce în picioare: de-abia dacă există spaţiu cât să se strecoare o persoană între această clădire şi biserică.

Ajunge să spunem că, în ceea ce-o priveşte, biserica e construită din cherestea şi că, iniţial, a fost placată cu tablă ondulată, din care nu s-au mai păstrat decât nişte foiţe ici şi colo. Am remarcat, de asemenea, că biserica, actualmente, ca să zicem aşa, nu prea pare pregătită să atragă o congregaţie. Ferestrele sunt acoperite cu scânduri din lemn tare de scoruş, ■ızs uşa de la intrarea principală este bătută zdravăn în cuie. Cimitirul se găseşte şi el într-o stare jalnică; nu e nici măcar o cruce care să se ridice dreaptă din fundaţia ei; hotărât lucru, aceste monumente comemorative, unele din fier ruginit, altele din lemn putrezit, arată ca şi cum ar fi cherchelite. Buruienile au năpădit spaţiul dintre morminte şi au crescut mai înalte decât am văzut eu vreodată prin alte părţi. În schimb, cântecul păsărilor, mai precis trilul fluierat al mierlei de pe frontonul bisericii şi behăitul tânguitor al păsărilor de

mare de pe stâncile din apropiere, răsună cu putere.

Ne îndreptăm acum privirea de la această sărmană Casă a Gloriei către edificiul deja menţionat. Structurilor din lemn de acest tip li se zice bungalouri, deşi n-aş putea spune din ce limbă vine cuvântul şi ce înseamnă. De obicei, el desemnează nişte case de ţară cu un singur nivel pe care şi le ridicau albii înstăriţi din colonii ca să imite stilul arhitectural băştinaş, cu deosebirea că le construiau din cel mai bun lemn şi le dotau cu accesorii de ultimă oră.

Pe jumătate ca într-un vis, emisarul Domniei Voastre s-a îndreptat către această mostră de arhitectură de avangardă din incinta unei gospodării compuse exclusiv dintr-un viţel suferind.

Nu exista niciun fel de drum către această clădire din nicio direcţie, nici măcar o potecă. Ferestrele erau oblonite cât se poate de bine, neexistând

nicio crăpătură
pentru ochiul curios
al vreunui nepoftit.
Pe laturile dinspre
sud şi dinspre vest
se găseau verande
cu streşini late,
pesemne ca să ţină
umbră. Totul închis
şi ferecat

.Interogarea cantorului

Din întâmplare, emisarul Domniei Voastre a aruncat o privire în camera de zi şi a văzut că toate acele nenumărate şi prezentabile prăjituri erau din nou expuse, de data aceasta, pe post de mic dejun, împreună cu cele trei plăcinte-de-răz- boi de seara trecută. Am presupus că preaputernicul ibric de cafea îşi va face în curând apariţia, aşa că m-am strecurat din nou afară de-a-ndăratelea, având grijă să nu ating uşa care scârţâia aşa de zgomotos.

Pe harta regiunii, ferma cantorului parohial, numitul Brun, este indicată ca fiind la poalele muntelui, la vreo doi sau trei kilometri depărtare. N-ar fi rău să am o discuţie cu cantorul înainte ca pastorul J6n să se întoarcă din peregrinările sale.

O parte din drum am parcurs-o în jeepul unui fermier. Bărbatul a întrebat dacă emisarul Domniei Voastre călătoreşte de plăcere, iar eu i-am răspuns că da. Dar nu e cumplit de plictisitor să baţi şoselele la pas în felul ăsta? a întrebat bărbatul. Am spus că nu. Odată ce începi cu minciuna, e greu să începi să spui din nou adevărul. Dacă aş fi zis că fusesem trimis de Ministerul Afacerilor Ecleziastice sau de către episcop, aş fi fost considerat o creatură mai degrabă periculoasă. Oamenii de la ţară nu pot înţelege de ce emisarii creştinătăţii nu călătoresc cu maşina; într-adevăr, probabil că Sfântul Pavel n-ar mai fi fost biciuit în Tesalonic dacă ar fi avut la îndemână un jeep în bună stare de funcţionare.

Ferma este un fel de casă-vagon construită pe acelaşi principiu al recifului de

corali ca şi casa parohială. După cum arată, nu i s-au adus prea multe îmbunătăţiri în secolul ăsta, exceptând o verandă de beton cu trepte abrupte de ciment, care a fost alipită la vechea casă de lemn, această remarcabilă structură ieşind în afară pe la mijlocul peretelui lateral. Poate că la un moment dat cuiva i-a venit ideea să intre în casă prin alt loc decât pe uşa principală, oriunde s-o fi găsit aceasta iniţial. Ce muncă o fi fost să construieşti o asemenea excrescenţă pe o casă de lemn învelită cu tablă ondulată! Pietrişul folosit pentru beton era de proastă calitate şi era prea mult nisip în comparaţie cu cimentul, iar nisipul avea probabil prea multă argilă sau chiar pământ amestecat în el, fiindcă betonul este tot numai crăpături, iar printre fisuri crescuse iarbă, precum şi nişte măcriş şi studeniţă cu flori mici şi albe, căreia i se spune urechea-şoarecelui-alpin. În curând, din verandă nu va mai rămâne decât o grămadă de moloz pe caldarâm, iar urmarea va fi o gaură cât toate zilele în această casă de la începutul secolului.

Fermierul şi-a întrerupt lucrul şi, după ce i-am explicat cine sunt, m-a poftit în casă.

Empi: Sunteţi Tumi Jonsen, cantorul congregaţiei?

Fermierul: Aşa se zice. Eu doar dau mai departe ce mi s-a spus şi mie.

Empi: Sunteţi danez?

Fermierul: Mă tem că n-am fost aşa de norocos. Sunt descendentul direct al acelei faimoase ramuri Jonsen care a scris *Istoria Islandei*.

Tumi Jonsen are mult peste şaizeci de ani, poate şaptezeci sau optzeci, iar în trăsăturile lui se citesc truda şi bunătatea. Are creştetul chel, de culoarea

pergamentului, dar sprâncenele sunt blonde, iar ochii, albaştri şi un pic urduroşi. întreabă ce veşti am din sud şi pe urmă dacă drumurile sunt acum mai bune. Apoi: L-aţi lăsat bine, sănătos, pe episcopul nostru, P'Wmezeu să-l ţină în paza Lui?

Empi: Da, mulţumesc, deşi îl cam supără reumatismul, îmi revine datoria să vă transmit salutările lui, precum şi mulţumiri pentru scrisoare. M-a rugat să mă interesez dacă şi pe dumneavoastră vă supără reumatismul.

Tumi Jonsen: Scumpă lumină din ceruri! Aşa este el! Are un suflet nobil. Dacă-mi permiteţi, sunteţi şi dumneavoastră o faţă bisericească?

Empi: Nu, doar un emisar.

Tumi Jonsen: E frumos că eşti modest, băiete! Te rog să iei loc. Mă tem că femeile din familia mea nu sunt acasă; au plecat la oraş să cumpere săpun. Au zis c-a venit primăvara. E timpul să-nceapă curăţenia. Sper să se-ntoarcă repede ca să facă nişte cafea.

Cantorul a deschis un cufăr şi a scos din el o sticlă de vin de Porto şi un pocal; a umplut paharul, l-a golit şi a spus: Beau eu primul, pentru că sunt mai în vârstă. Dar, dac-ai fi fost vreo faţă bisericească, ţi-aş fi dat întâietate.

A şters interiorul paharului cu degetul mare, l-a umplut din nou şi mi l-a întins în tăcere. Pe urmă a băgat sticla şi pocalul înapoi în cufăr şi l-a închis.

Empi: Aşadar, dumneavoastră sunteţi cantorul?

Tumi Jonsen: Poţi să dai un nume la orice, băiete.

Empi: Da - ei bine, nu prea ştiu cum să abordez subiectul. Am numai douăzeci şi cinci de ani. Nu am nici cea mai vagă idee despre tămăduirea sufletelor. Nu pot să-mi dau seama cum de mi-a ieşit aşa ceva pe gură.

Tumi Jonsen: Să te mai servesc cu un pahar?

Empi: Nu, mulţumesc, m-am îndulcit suficient. Mă întreb de ce pastorul nu e acasă. E-n străinătate, poate?

Tumi Jonsen: Nu, nu mi-l imaginez deloc pe pastorul nostru Jon plecat prin străinătăţuri. Presupun că ieri pe seară a fost chemat la Nes să potcovească o herghelie de cai. Probabil c-a durat toată noaptea.

Empi: Credeam că repară maşini de gătit.Tumi Jonsen: Omul ăsta ştie să facă de toate. Dar majoritatea maşinilor de gătit au fost scoase din uz după ce-a venit electricitatea.
Empi: Nu există şi maşini de gătit electrice?
Tumi Jónsen: Eu unul n-am auzit de aşa ceva.
Empi: Dar ce sunt mai exact maşinile de gătit? Cum arată o maşină de gătit?
Tumi Jónsen: O maşină de gătit, cum să-ţi explic, are un cap care este încălzit cu alcool metilic inflamabil. Petrolul lampant este pompat din canistră în capul încins la roşu, aprinzi un chibrit şi pe urmă se formează un gaz care începe să ardă. O flacără albastră. Da, aşa merge. Drăcoveniile din zilele noastre au înlocuit vechile maşini de gătit pe bază de petrol lampant.
Empi: Şi sunt mulţi oameni prin locurile astea cu maşini de gătit care trebuie reparate, nu-i aşa?
Tumi Jónsen: Cred c-ar fi o afirmaţie un pic cam exagerată. Maşinile astea sunt o mare pacoste; şi-n afară de asta, noi aici avem electricitate. Dar n-aş băga mâna în foc că pastorul Jón nu are şi el maşina lui de gătit. în ziua de azi, face mai ales reparaţii electrice - pentru alţii, adică, fiindcă el personal nu foloseşte electricitatea.
Empi: Există motive care să justifice părerea că uneori îşi neglijează îndatoririle pastorale, cum ar fi, de exemplu, îngropatul morţilor şi altele asemenea?
Tumi Jónsen: Sunt unii care pretind că nu se grăbeşte câtuşi de puţin când e vorba de înmormântat.
Empi: Dar toată lumea e mulţumită?

Tumi Jónsen: E-adevărat, poate fi un pic cam supărător pentru cei care n-au nevoie să fie îngropaţi. Pentru ceilalţi, contează mai puţin. Pe de altă parte, este singura persoană de prin părţile astea care ştie să potcovească un cal aşa cum trebuie. Nu cred să existe un singur cal în împrejurimi pe care să nu"l fi încălţat pastorul Jón.
Empi: Aşadar, nu contează dacă uită de înmormântări?
Tumi Jónsen: Poate că unora li pare un pic ciudat. Dar, din câte ştiu eu, toată lumea ajunge până la urmă în locul potrivit.
Empi: Predicile lui sunt conforme cu dogma?
Tumi Jónsen: Ei bine, nu există teama că pastorul nostru Jón ar spune mai mult decât s-ar cuveni.
Empi: Pe ce pune accentul cel mai mult în doctrina lui?
Tumi Jónsen: Nu ne-am dat seama niciodată că pastorul Jón ar avea vreo doctrină anume, şi aşa ne şi place.
Empi: Atunci ce fel de predici ţine?
Tumi Jónsen: întrebările mari, băiete, primesc adesea răspunsuri mici. Pastorul Jón n-a predicat prea mult nici în trecut, iar în prezent predică chiar mai puţin - din fericire, ar spune mulţi. Dar nu pentru că noi, cei de-aici, am fi împotriva doctrinelor, cu atât mai puţin dacă nu trebuie să le urmăm. Dintotdeauna am fost de părere că doctrinele sunt pentru distracţie. într-o parohie, nu departe de-aici, era un pastor care ţinea o grămadă de predici. Oamenii au început să ia în serios ce zicea el. N-a ieşit bine. Oamenii au tendinţa să facă pe dos faţă de ce li se spune.
Empi: Sunt mulţi copii nebotezaţi în parohie?
Tumi Jónsen: Nu i-am numărat.

Empi: Şi nu vă deranjează deloc?
Tumi Jónsen: Poate că unora li se pare un pic ciudat; dar copiilor le merge bine.
Empi: Acum aş vrea să vă pun o întrebare la care să-mi răspundeţi în calitatea dumneavoastră de cantor: v-aţi gândit să întreprindeţi ceva în privinţa Casei Domnului din parohia asta?
Tumi Jónsen: Biserica? Aşa, băiete, carevasăzică, ai fost şi-ai aruncat o privire şi pe-acolo!
Empi: Biserica e bătută-n cuie.
Tumi Jónsen: Da, ce păcat, biserica bătută-n cuie! Da, ai dreptate, balamalele chiar trebuie reparate. Şi mai trebuie şi geamuri pentru ferestre. Avem o grămadă de vizitatori buni care vin vara să vadă împrejurimile. Şi atunci nu e bine ca biserica să fie bătută-n cuie.
Empi: Dar ce părere au enoriaşii? Nu li se pare ceva rău că biserica nu poate fi deschisă?
Tumi Jónsen: Oh, n-aş merge până-ntr-acolo!
Empi: La Crăciun, de exemplu?
Tumi Jónsen: Există atâtea distracţii în zilele noastre!
Empi: Poate că nici nu se ţine o slujbă de Crăciun?
Tumi Jónsen: Nicio slujbă specială la Crăciun, nu, nu se poate spune una ca asta.
Empi: Mă întreb cine a spart geamurile de la biserică...

Tumi Jónsen: A, bănuiesc că a

1

fost vorba de nişte puşla- male; tineri fără scrupule din alte regiuni. Sau poate le-a distrus vreo vijelie, geamurile alea nenorocite... Aici, la Gheţar, se stârnesc nişte vijelii cumplite, băiete!Femeile aduc săpun

Un jeep intră mugind pe aleea de sub fereastră: o tobă de eşapament fisurată sau o ţeavă de eşapament lipsă. Femeile s-au dat jos cu săpunul. Cea mai în vârstă avea acea înfăţişare stoarsă, tolerantă, care mult timp a reprezentat profitul net al oamenilor mai în vârstă de la ţară de pe urma muncii de-o viaţă; cealaltă era într-o formă bună, cu cel puţin douăzeci şi cinci, până la treizeci de ani mai tânără, şi purta o rochie cu imprimeu floral. Cantorul le-a prezentat pe femei de la fereastră.

Tumi Jonsen: Iat-o pe scumpa mea soţie, dacă mi se permite să vorbesc atât de aspru la adresa oricărei fiinţe umane. Cealaltă este fiica noastră vitregă, Josefina. Ea, cu peria ei de frecat, ne aduce primăvara din sud. Ea este cea care face curăţenie pentru toată lumea.

Mama şi fiica vitregă şi-au făcut apariţia în uşa de la bucătărie şi prezentarea a continuat.

Tumi Jonsen: Vizitatorul pe care-l aveţi aici, în faţa ochilor, scumpele mele fete, nu este de fapt episcopul Islandei, dar e ca şi cum ar fi. A fi *ca şi cum* - asta, în mintea mea, e acelaşi lucru cu a fi mai mult decât episcopul. Un asemenea om este în acelaşi

timp ceea ce episcopul este şi, în plus, ceea ce el însuşi este: un tânăr de treabă.

Gospodina îi întinse vizitatorului o mână moale şi lipi" cioasă, fără nicio schimbare de expresie; fără îndoială că renunţase de mult să mai asculte cu atenţie, după atâţia ani) trăncănelile soţului ei. Cât despre fiica lor vitregă cea înfiorată, ₔa avea o palmă cărnoasă, cu muşchiul degetului mare puternic, şi, salutându-mă, s-a prezentat aşa cum se obişnuieşte în ₛud: dna Fina Jónsen, văduvă, din Hafnarfjöõur. Cafeaua va £ gata imediat. Şi biscuiţi Prince Polo din belşug.

Tumi Jónsen: Da, citeşti mereu în ziare despre risipa din zilele noastre. Biscuiţii Prince Polo sunt un lux pe care ni l-am permis şi noi pe-aici după ce ne-a ajuns prosperitatea. Poate că ăia care scriu pe la ziare nici n-au biscuiţi Prince Polo.

Subsemnatul a refuzat politicos oferta de cafea şi de bisᴄuiţi Prince Polo, deşi aceştia din urmă ar putea fi semnul bunăstării în Islanda zilelor noastre. Dar pe la ţară nu se obişnuieşte să iei în serios oamenii care refuză politicos cafeaua şi prăjiturile; aşa că dna Fina Jónsen a ieşit să pună ibricul pe foc. Fără să-nchidă uşa în urma ei, a continuat să sporovăiască în timp ce-şi făcea de lucru pe dincolo.

Dna Fina Jónsen: Ce zici, am auzit că Undiţarul a ieşit din nou pe râuri. E rost de aur! Să sperăm că păstrăvul de mare s-a pus în mişcare. Da, ce bărbat! Iar noi, mamă, o să frecăm în continuare tavanul de la bucătărie ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Văduva a început să prepare apă cu săpun într-o copaie, în uşa bucătăriei, şi a continuat, cu un glas care venea parcă din

fundul copăii: Şi dumneata, tinere, cu ce te-alegi dacă tot cutreieri ţara pentru episcopi?
Empi: Cu mai nimic, doamnă, cu mai nimic.
Dna Fina Jónsen: Păi, şi-atunci, la ce mai există episcopii ăştia, dacă tot nu se-aleg cu nimic? Şi profesorii? Citeam în ziar, în *Vtsir,* zilele trecute că spălătoresele câştigă mai bine decât episcopii şi profesorii. V Empi: Se prea poate.
Dna Fina Jónsen: Evident, motivul nu poate fi decât acela că nu beneficiază nici de plata pe oră şi nici de plata orelor [■Mpftoaentare. Urcă-te pe scaunul ăsta, mamă, şi şterge rafturile până pregătesc eu apa cu săpun. Da, închipuie-ţi: s-a-ntors
Undiţarul! Cine ştie, poate-l convingem să închirieze cabana de pescuit diseară, cu plata pe oră!

Dna Fina Jonsen se afla încă în pragul uşii, aplecată deasupra copăii, şi amesteca apa cu săpun. Dacă emisarul Domniei Voastre nu ar fi fost oaspete în acea casă, ar fi închis uşa dintre bucătărie şi camera de zi, fiindcă nu dorea defel să se uite prea insistent la şezutul şi coapsele femeii îndoite de mijloc. S-a ridicat, a mulţumit pentru primire şi s-a pregătit să-şi ia rămas-bun. Aparte, către cantor: După cum vedeţi, domnule, sunt mai degrabă necopt. Ca să fiu sincer, nu prea pricep eu mare lucru din toate astea. Poate ne mai întâlnim o dată, mâine sau poimâine, după ce voi fi vorbit cu pastorul Jon. Dar ar mai fi o mică întrebare, poate două, care în momentul ăsta îmi stau pe limbă...

Tumi Jonsen: Dă-i drumul, băiete, întreabă-mă ce vrei tu! Nu faci nimic rău dacă pui întrebări. Dar mulţi ţi-ar spune că

nu puteai să găseşti la Gheţar un interlocutor mai nefolositor ca Tumi Jonsen.

Empi: Prima întrebare - e ceva adevărat în zvonul că acum câţiva ani a fost urcat pe gheţar un sicriu misterios?

Cantorul s-a scărpinat cu degetul pe sub guler: Fina dragă, tu ai auzit ceva despre asta?

Dna Fina Jonsen: Ce s-aud?

Cantorul: Cum c-a fost urcat ceva pe gheţar?

Dna Fina Jonsen: De unde să ştiu eu? Ce prostii se mai spun!

Gospodina, tot din bucătărie: Pastorul Jon ce-a avut de zis despre una ca asta?

Cantorul: Depinde de ce părere are episcopul.

Empi: în scrisoarea dumneavoastră către episcop, se face referire la un „transport suspect pe gheţar al unui sicriu neidentificat", fără nicio explicaţie.

Cantorul: N-am putut să mă abţin să nu-l menţionez în scrisoare, ca bârfă indecentă.

Empi: înainte să vorbesc cu pastorul Jón, aş prefera să am ceva mai solid decât o bârfa. Apropo, ce anume se consideră bârfii? Este bârfa o vorbire oportună sau inoportună despre evenimente care au avut într-adevăr loc? Sau este o minciună de la un capăt la altul?

în bucătărie, gospodina mormăie cu o voce joasă, adâncă si tărăgănată, pe acelaşi ton: Nu se poate să fie şi una, şi alta, şi amândouă? Pe de altă parte, cum ziceau bătrânii, câteodată e bine să laşi adevărul în pace. Caii sălbatici şi presurile de zăpadă ar trebui să ştie cel mai bine ce fel de om e pastorul Jón; chiar aşa, creaturile astea se ţin

după el peste tot, în cârd. Chiar şi corbii vin la el dacă-l văd că e pe-afară; dar asta nu-mi prea place, întrucât corbii au fost văzuţi făcând lucruri rele.

Dna Fina Jónsen, urcată pe laviţa din bucătărie, cu rochia ei înflorată ridicată, se apucase să frece tavanul: La fel de bine aş putea crede că erau monede de aur în sicriul ăla. Să sperăm că nu e vreo femeie.

Empi: E posibil să cunoască cineva de-aici numele şi adresa cuiva care ştie cum s-au petrecut faptele respective?

Dna Fina Jónsen: Poţi să-ncerci să-l întrebi pe Jódínus. De undeva tot trebuie să fi luat el comoara aia de galbeni, şmecherul!

Empi: Jódínus? Al cui e şi unde locuieşte?

Dna Fina Jónsen: Al cui e Jódínus Álfberg? Până acum nici nu mi-a trecut prin cap c-ar fi al cuiva anume. E pur şi simplu un drăguţ de camionagiu. Şi poet, pe deasupra. De parcă eu n-am încercat să-l descos ca să aflu ce e în sicriu! Dacă-i spui că te-am trimis eu, mă omoară. Mamă, a dat ibricul în clocot. Cine ştie, poate are Undiţarul vreo idee, numai să-i dea cuiva mâna să-l întrebe.

Empi: Cine este undiţarul?Dna Fina Jónsen coborî de unde era cocoţată şi îşi netezi rochia cu imprimeu: E ditamai episcopul, sau ca şi cum ar fi, Ş[1] n-a auzit de Undiţar! E cel care a prins în cârlig somonul de patruzeci de livre în râul Bláfeldará şi l-a scăpat. Peştele a rupt undiţa. Ce fel de oameni cunoaşteţi voi, episcopii?

Empi: I-a scăpat barosanul, hm? Peştii cei mari mai şi scapă din când în când. Dar de multe ori e dificil de dovedit.

Dna Fina Jonsen: Dar, în aceeaşi zi, Undiţarul şi-a prins din nou peştele în cârlig. Nimeni n-a crezut c-a pierdut un somon aşa de mare. Dar în seara aia s-a arătat peştele. L-au găsit din nou la gura râului şi avea undiţa şi toate cele în falei. Patruzeci de livre! În Islanda n-a existat niciodată un bărbat ca el. Şi nici aşa un peşte. Sau femeile care roiesc în jurul lui, închipuie-ţi! Se zice că are câte o nevastă în nu ştiu câte capitale. Dar cea mai fantastică a fost cea pe care a prins-o în cârlig chiar aici, la Gheţar.

Empi: Ce fel de femelă era aceea?

Dna Fina Jonsen: Era una dintre acelea cu carnea fragedă.

Empi: Şi ce s-a întâmplat?

Dna Fina Jonsen: Poate fi întrebat pastorul Jón.

Cantorul: Fina dragă, mă tem că povestea nu e chiar aşa cum o spui tu. Pe de altă parte, e foarte adevărat că un bărbat vestit a construit aici o cabană de pescuit, practic chiar sub nasul pastorului Jón.

Dna Fina Jónsen: Zece ani am fost măritată în Hafnar- ijóõur, tăticule. În Hafnarfjoăur, toată lumea spune adevărul. Nu e ca aici. Pentru cine crezi că a construit Undiţarul o cabană de vânătoare aproape peste pastorul Jón? Nici n-a fost terminată bine, că femeia a dispărut - dar asta-i altă poveste. Moartă. Toată lumea ştie. Dar somonul s-a întors, chiar aşa.

Empi: Mai devreme aţi pomenit ceva de nişte carne fragedă, doamnă. Vă cer

scuze, dar n-am înţeles prea bine dacă vă refereaţi la o fiinţă umană sau la un somon. Necesită lămuriri. Se poate vorbi de carne fragedă în cazul unui peşte sau al unui animal, dar n-am mai auzit vorbindu-se de carne fragedă de om. Care este etalonul?

Dna Fina Jónsen: Ei bine, de exemplu, să luăm carnea mea - este carne inferioară şi de proastă calitate. Nimeni nu doreşte o asemenea carne, după cum nimeni nu vrea carne stricată. Şi nici nu s-a construit vreo cabană de pescuit pentru ea. Dar, dacă ar fi s-o facă cineva vreodată, cred că ăla ar fi prăpăditul de Jódínus.

Empi: Şi totuşi, conform propriei dumneavoastră relatări, aţi fost măritată timp de zece ani cu un bărbat din Hafnarfjööur.

Dna Fina Jónsen: Da, răposatul meu soţ, Dumnezeu mi-e martor, a fost un om minunat, încântător. Dar nu era cel mai marc undiţar din lume.

Mama, din bucătărie: Nu exagera!

Dna Fina Jónsen: Nici măcar un camionagiu, ca Jódínus. Pe de altă parte, am fost îndeajuns de bună pentru bărbatul meu, cu toate că am avut dintotdeauna carnea cam proastă, iar pielea nu prea grozavă şi cu toate că nu sunt fără de cusur pe dinăuntru.

Empi: Era vânător de balene?

Dna Fina Jónsen: Nu era nici măcar vânător de rechini. Dar, chiar dacă nu prindea el prea multe, vădea un mare interes pentru pescuit. Era singura persoană din toată ţara care asculta la radio ştirile despre

hering şi era la curent cu falimentele fabricilor de congelare rapidă. Şi mai priza tutun din când în când. Ieşea şi cumpăra *Vtsirul*. Şi tot aşa. Dar eu eram cea care stăpânea peste peria de frecat.

Curajoasele femei de la Gheţar

Ajunşi aici, s-ar cuveni să nu mai lungim vorba. Emisarul Domniei Voastre nu doreşte să mai tărăgăneze expunerea unui rezumat al poveştilor care au circulat din vremuri străvechi prin această parte a ţării, despre o femeie

misterioasă: câteodată una singură, câteodată mai multe. Uneori, această femeie a luat forma unei poveri mai degrabă stânjenitoare.[1] Tumi Jonsen a început să istorisească diferitele saga islandeze într-un stil caracterizat în

1 Femeia, pe nume Porgunna în *Saga Eyrbyggja* din secolul al XIII-lea, a cauzat mari probleme când trupul ei neînsufleţit a *fost* transportat de la Snsefellsnes la eparhia din Skâlholt (n. a.).

principal prin faptul că aruncă umbre de îndoială asupra poveştii pe care o spune, nu face niciun efort să descrie lucrurile, alunecă pe lângă punctele principale ale subiectului, le găseşte justificări personajelor principale pentru înfăptuirea unor acte care vor dăinui atâta timp cât va

dăinui lumea, le tăinuieşte pe cât posibil înfăţişarea - dar îi curăţă bine, pentru orice eventualitate. Prin urmare, ceea ce se conturează aici nu e nicidecum o poveste, cel mult un subiect pentru un poem. Femeile îşi văd mai departe de curăţenie. A fost o dimineaţă lungă

.Prima femeie din regiune, acea Porgunna care în vremurile de demult a sosit aici din Dublin, era o făptură misterioasă, care, în zilele *Sagăi Eyrbyggja,* a stat la

originea Minunilor de la FroSâ[1]. Porgunna era înaltă de stat şi extraordinar de bine făcută, întotdeauna somptuos gătită, spune Tumi Jónsen, şi era cea mai curajoasă dintre femei, deşi se apropia de cincizeci de ani; în vremurile alea, femei care astăzi ar fi numite excepţionale erau numite curajoase. Din cărţile vechi nu rezultă prea clar de ce naţionalitate era Pórgunna, dacă se trăgea din scoţieni, cimbri, celţi sau irlandezi, doar că nu era nordică. De aceea e puţin probabil ca numele ei să fi fost Pórgunna. Pe de altă parte, spune Tumi Jónsen, nu ştim care era numele ei real. Totuşi, un lucru e sigur — a provocat mai multe întâmplări nefireşti la Gheţar decât oricare altă femeie.

Femeia asta era priceputâ mai ales la folosirea runelor, iar poveştile despre puterea ei supranaturală sunt încă un subiect important de cercetare pentru istorici, deşi mulţi îl consideră o chestiune mai degrabă delicată. Femeia a provocat moartea, pe uscat şi pe mare, a nouăsprezece bărbaţi şi i-a sculat pe toţi din morţi ca să ia parte la propriile lor ceremonii funerare. Cei care se înecaseră în mare s-au aşezat lângă foc, uzi până la piele, şi au început să se usuce, iar cei care fuseseră îngropaţi sub lespezi şi-au scuturat hainele şi au împroşcat pe toată lumea cu ţărână. Desigur, spune Tumi Jónsen, se poate să fi fost pur şi simplu nişte puşlamale, tineri din altă regiune, poate, care se deghizaseră ca să le joace oamenilor o festă. Când a murit, femeia a fost depusă în propriul ei cufăr de călătorie, că aşa i se

---

1 Numele fermei din preajma Gheţarului Snaefells la care locui» P'orgunna.

zicea la portmantou în vremurile de demult. Fusese creştină, iar asta se întâmpla în anul 1000. La cererea ei, a fost transportată pentru înmormântare la Skálholt, fiindcă la vremea aia nu mai exista alt cimitir în ţară, doar cel de-acolo. Í'órgunna a fost înmormântată în cimitirul respectiv, prima persoană îngropată în pământ sfinţit de care pomenesc poveştile. Dar sunt şi unii cărturari care susţin că acest cimitir nu a fost înfiinţat decât cu aproape cincizeci de ani mai târziu, spune Tumi Jónsen.

^Drumul de la Gheţar la Skálholt se face în cinci zile. Purtătorii sicriului au avut parte de o călătorie obositoare, trecând [011] P°vara lor peste creste de munţi şi râuri cu ape repezi, şi s-au aflat adesea în situaţii dificile. Islandezii din saga nu sunt deosebit de ospitalieri şi această reputaţie s-a menţinut mult timp, deşi lucrurile s-au mai îmbunătăţit odată cu descoperirea cafelei; fermierii n-au ridicat un deget ca să le uşureze călătoria prin ţară celor care purtau în spinare un cadavru creştin. La Neâranes, în Stafholtstungur, nu li s-a dat nici măcar de mâncare, dar li s-a permis să doarmă în camera de oaspeţi şi să ţină cadavrul într-o dependinţă. în timpul nopţii, cadavrul uriaş al femeii s-a ridicat în picioare, gol-puşcă, s-a dus la cămară şi a luat nişte făină, apoi a mers la bucătărie şi a copt o franzelă în stil irlandez, pe care a tăiat-o în felii subţiri şi a împărţit-o purtătorilor sicriului.

Cât despre explicaţia acestui fenomen, iată ce are de spus povestitorul, Tumi Jonsen: E posibil să fi fost, de fapt, azimă. După toate probabilităţile, în vremurile alea, azima era mai răspândită decât franzela. Unii cred că incidentul pomenit adineauri a avut loc în

visele purtătorilor sicriului. Alţii susţin că bărbaţii au fost amăgiţi şi că nu Mrgunna, ci o altă femeie ar fi fost la mijloc. Strămoşii mei, acei Jonsen de care am pomenit, credeau tot ce se spune în saga, iar eu mă iau după ei, mai mult sau mai puţin, deşi nu sunt bărbatul care erau tatăl şi străbunii mei.

Povestea lui Ursalei

Emisarul episcopului i-a adresat cantorului a doua întrebare, după cum urmează:
întrebarea nr. 2: Este ceva adevărat în povestea cum că, în tinereţe, pastorul Jon s-a însurat, dar că nevasta lui a fugit de la el şi că de-atunci pastorul nu a întreprins niciun demers pentru a divorţa legitim de ea?
Răspunsul lui Tumi Jonsen, în conformitate cu stenograma emisarului (prolixitatea inutilă, eliminată):
Se spune că în Islanda a venit o femeie, unii zic ca din Anglia, alţii zic că din Irlanda sau chiar din Spania, pe numele ei Ursula Englezoaica sau Ursa, cunoscută ca Ursalei-de-la- Gheţar. Asta se-ntâmpla pe vremea negustorului I>orleifur *Riki* (Puternicul) din Stapi, fiul lui Arni, fermier şi şerif al Reykjavikului, fiul lui Ingibjorg, fiica lui Narfi din Narfeyri. Zic unii că, într-una dintre călătoriile lui de afaceri în Scoţia, numitul Porleifur a sedus-o pe această fecioară de viţă nobilă, descendentă a unor familii de seamă, engleze şi spaniole, şi a luat-o cu el în Islanda, la Gheţar. N-aş îndrăzni să bag mâna-n foc pentru adevărul acestei poveşti, dar nu contest părerea general acceptată că, fără discuţie, Ursalei era o femeie de viţă nobilă irlandezo-spaniolă, rezultatul, în ceea ce priveşte carnea, al unei încrucişări atente, de ambele părţi Ş[1] că era, prin urmare, un pursânge. Se spune că masculii, cu excepţia

câtorva aleşi pe sprânceană, erau castraţi, iar femelele acestui clan erau alăptate de doici până la vârsta măritişului. " doar duc mai departe ce mi s-a spus şi mie. Dar există savanţi demni de încredere care au afirmat, cu toată responsabilitatea, că datele trupeşti din familia lui Ursalei erau de asemenea natură, încât doamnele respective pot fi cel mai bine asemănate cu acele femei cărora ziarele din zilele noastre le spun „bombe", numite aşa după canistrele pline de praf de puşcă menite să producă o explozie.

O altă „tradiţie", în care Tumi Jonsen spune că el crede la fel de mult ca în prima: Ursalei a simţit de tânără un impuls, considerat de către savanţi ca fiind foarte rar întâlnit printre aristocraţi, mai precis o dorinţă arzătoare de a deveni însoţitoare de bord pe o corabie. I s-a îndeplinit dorinţa. Intr-una dintre călătoriile ei, a debarcat în Islanda, la Gheţar. Unii ar zice că-i un pic cam ciudat. Ca să nu lungesc vorba - nici n-a pus bine Ursalei piciorul pe ţărm, la Stapi, că bărbaţii de la Gheţar, cu vederile lor largi, s-au şi pus pe treabă şi, iertaţi-mi expresia, i-au făcut fetei un copil. Nimeni nu poate fugi de soartă. Potrivit acestei versiuni a poveştii, ăsta a fost motivul pentru care Ursula Englezoaica s-a stabilit pe aceste meleaguri. *Cronicile* spun că ulterior s-a măritat cu negustorul ţ'orleifur *Riki* din Stapi. Din nefericire, numele ei nu a fost găsit în registrele parohiei, dar a existat o anahoretă nevoiaşă cu acest nume care a trăit într-un adăpost lângă BuSir, în secolul al şaptesprezecelea. Lumea e nesigură şi pământul - bălegar, cum spune poetul. Şi, deşi îi sfătuiesc pe oameni să nu creadă orbeşte ce spun *Cronicile,* nu există nicio

îndoială că o femeie străină a procreat pe aceste meleaguri; descendenţii ei trăiesc şi azi. O grămadă de nume de locuri din regiune, cele mai încântătoare, sunt asociate cu ea.

Dna Fina Jonsen cântă:

Ursiilasprânceană şi Ursulabuclădepăr
Ursiiladegetdelapicior şi Ursiilaşosetă
Ursulaalbiedetorent şi Ursulachei Tot ce e sub soare e pus gaj.

Empi: Ce fel de poezie e asta, doamnă

?Dna Fina Jónsen: E un cântec de leagăn de la Gheţar. Ţoate au legătură cu Ursula Englezoaica. Asta e regatul ei, deşi nimeni din Hafnarfjoăur n-a auzit de ea.

Empi: Nici cei de la biroul episcopului n-au auzit. Şi mă tem că nici nu prea ştiu la ce ne-ar folosi aceste informaţii în viitorul apropiat.

Arunc o privire peste notiţe şi rezum: întrebat cu privire la biserică şi la viaţa parohială; răspuns - despre alimentaţia presurilor de zăpadă şi potcovirea cailor. întrebat cu privire la călătorii suspecte, posibile funeralii sus, pe gheţar; răspuns - despre un cadavru care s-a sculat din morţi gol-puşcă şi a copt pâine pentru cei care-i purtau sicriul. în ceea ce priveşte starea civilă a pastorului din parohie, mi se dau informaţii despre o nobilă spaniolă care a fost alăptată toată viaţa, până când bărbaţii de la Gheţar i-au făcut un copil. Răspunsuri instructive, dar mai degrabă tangenţiale la problemele pe care am încercat să le ridic. Ar putea fi cam dificil pentru oamenii de la Ministerul Afacerilor Ecleziastice să dea de capul sau de coada unor informaţii de felul acestora.

Tumi Jónsen: în linii mari, există diverse lucruri la Gheţar pe care e greu să le-nţelegi dacă nu le-nţelegi pe aceste femei.

Empi: Dacă aceste femei n-au caracteristici umane, există riscul ca ele să n-aducă prea multă lumină asupra lucrurilor din raportul meu.

Dna Fina Jónsen: Se spune despre Ursúla Englezoaica şi despre aceste femei, Pórgunna fiind, fără îndoială, una dintre ele, că nu se spălau niciodată.

Empi începe să se plictisească de toate astea: Păi, şi nu le miroseau subsuorile?

Dna Fina Jónsen: întotdeauna curate. Cele mai curate femei de la Gheţar. Nu le-a văzut nimeni mâncând, dar erau mereu sătule. Nu le-a văzut nimeni dormind, dar erau gata de [0rice]> chiar şi la trei dimineaţa. N-au fost văzute citind vreo carte, dar n-au fost puse niciodată în încurcătură de nimeni, [or]icât de învăţat. Dar, şi mai ciudat, nu îmbătrânesc niciodată.
într-o bună zi îşi iau zborul ca păsările, dar nu se sting niciodată; întotdeauna curajoase ca í>órgunna; ba chiar se întorc din mormânt ca strigoii.

Tumi Jónsen: Ca neveste, nu s-au bucurat de o reputaţie prea bună; nu era uşor să le faci faţă, în ciuda cărnii bune. Se prea poate ca bărbaţii lor să nu fi avut întotdeauna calităţile care să li se potrivească unor asemenea femei.

Dna Fina Jónsen: Toată lumea care e cât de cât informată a căzut de acord că au burice peste măsură de frumoase.

Post-scriptum: E o însărcinare primejdioasă pentru laponi, le-a spus Ingimundur înţeleptul finlandezilor în *Saga Vatns- dcela*, când i-a trimis într-o călătorie fermecată de explorare a Islandei. Un meditator neînsemnat şi amărât din sud nu are nici măcar o şosea care să-l ghideze când se trezeşte pe urmele extraordinarului Otto Lidenbrock, care în urmă cu nişte ani a plecat în căutarea islandezului Arni Saknússemm. Profesorul Lidenbrock a refăcut traseul acestui filosof şi alchimist prin craterul de la Snaefellsjökull, până în centrul pământului; acolo a găsit cuţitul ruginit al lui Saknússemm zăcând pe pământ.

Dacă-mi amintesc bine, profesorul Lidenbrock a ieşit din nou la suprafaţă prin Stromboli. Poate că sărmanul meditator cu jumătate de normă care scrie toate astea trebuie să mai treacă şi prin centrul pământului înainte ca creştinismul de la Gheţar să fie în întregime explorat. Dar eu pe unde voi ieşi oare?

Fierarii

Soarele strălucea pe gheţar, iar uşa atelierului de reparat maşini de gătit era larg deschisă. Tot aici erau potcoviţi şi caii. La 18 iunie 1857, când profesorul dr. Otto Lidenbrock a venit prin părţile astea, pastorul parohiei era ocupat cu pot- covirea unui cal; acelaşi lucru se întâmplă şi azi, dar, de data asta, există şi un ajutor. Calul era priponit de cârligul de la uşa şopronului. Ca şi predecesorul său, fierarul şi-a văzut de potcovit până a terminat treaba şi abia după aceea l-a salutat pe vizitator. Calul era un animal mare şi osos, care năpârlise inegal şi ieşise din iarnă într-o formă nu prea bună. Un fermier stătea pe vine, ţinându-i piciorul cu copita în sus, pregătită pentru potcoavă; fierarul o prindea în caiele. Purta haine de lucru şi avea părul ciufulit şi brăzdat de fire albe. Caielele le ţinea în gură. Un cal aşa de mare ar fi putut să smulgă cu uşurinţă cârligul din tocul uşii sau chiar să zgâlţâie şopronul din încheieturi.

Fierarul: Ar putea să ţină vizitatorul calul un moment, până termin eu? Nu ne-a lăsat inima să-i punem căpăstru. N-ar strica să-l scarpini după urechi. Din păcate, nu am nicio scărpinătoare de cai.

Subsemnatul a apucat frâiele şi a început să scarpine animalul după ureche. Calul a acceptat şi s-a liniştit, aşa că sub-

semnatul a început să contemple gheţarul. În realitate, acesta e [0] apariţie prea simplă ca să ţină de ceea ce se cheamă frumos, al cărui sens nu-l cunoaşte nimeni şi prin care fiecare înţelege ceva diferit de toţi ceilalţi: este unul dintre acele cuvinte pe care e mai bine să nu le foloseşti, nici în privinţa unui gheţar, nici pentru orice altceva.

Subsemnatul nu mai văzuse niciodată acest gheţar decât de la foarte mare depărtare, dar acum era pe punctul de a se familiariza cu el pentru o vreme. Muntele aduce uneori cu o strachină de pământ întoarsă cu gura în jos, cu smalţul un pic albăstrui, iar alteori cu porţelanul chinezesc translucid, cu margini aurii, mai ales dacă soarele a coborât la apus peste mare, fiindcă atunci razele se joacă pe gheţar din două direcţii. De aici, gheţarul pare cumva făcut din nişte granule mari, ca o gravură care nu e îndeajuns de bine executată; gheaţa e pătată de ploaie în multe locuri din regiunile mai joase şi a căpătat nişte dâre, ca o acuarelă mânjită. Probabil că de-abia după ce-o să se topească jumătate dintre troienele de zăpadă de pe gheţar o să se poată spune că a venit vara. Un anumit magnetism, pe care încă nu mi-l pot explica, atrage privirea spre vârf. În vârf e o vale, din spatele căreia se ridică două creste glaciare de un alb strălucitor, scăldate într-o lumină rece, năucitoare. Între creste se cască gura craterului în care, la sfatul alchimistului Arni Saknussemm, a coborât grupul de trei persoane - profesorul Lidenbrock din Hamburg şi ruda sa, Axei, precum şi islandezul Hans Bjelke, a cărui limbă datora primejdios de mult unui dicţionar obscur apărut în Franţa la mijlocul secolului al

nouăsprezecelea şi care ar fi putut fi, de fapt, suedez; aşa cum s-a mai menţionat, aceşti tovarăşi de expediţie au descoperit centrul pământului.

Pastorul Jon Primus a terminat cu potcovitul. Se îndreaptă de spate şi-şi freacă palmele una de alta ca să le curețe, vine spre mine şi mă salută: un bărbat înalt, zvelt, viguros, murdar de pilitură de fier, rugină, funingine de forjă şi ulei de motor. De sub toată această murdărie impregnată în piele, străluceşte o pereche de ochi plini de viaţă, albaştri ca apa de izvor la soare.Pastorul Jon Primus: Halal mod de-a trata vizitatorii la Gheţar - să-i pui să scarpine un cal! Păcat că n-am reuşit să iau o scărpinătoare de cai acceptabilă de la Reykjavik, deşi încerc de multă vreme. N-au decât scărpinători simple, de vaci.

Subsemnatul a băgat mâna în buzunar şi a scos scrisoarea episcopului. Pastorul Jón Primus şi-a pus o pereche de ochelari ca de croitoreasă şi a citit-o. Scrisoarea era foarte scurtă.

Pastorul Jón Primus: Speram să vină episcopul în persoană. E un tip tare simpatic. întotdeauna mi-a plăcut să trăncănesc cu bătrânul. Nu cădem de acord în nicio privinţă. Dar totul e să cazi de acord să nu cazi de acord. Sper c-o duce mai bine cu reumatismul. Dar, ca s-o spun pe-aia dreaptă, habar n-am cum s-ar cuveni să vă tratez. Dacă nu vă e cu supărare, care este statutul dumneavoastră?

Empi: Dau meditaţii la aritmetică şi la daneză.

Pastorul Jón Primus: Aş vrea să faci cunoştinţă cu cineva care nu este din parohie şi care a venit aici dintr-o regiune

îndepărtată în căutarea a doi cai rătăciţi, unul roib, celălalt sur. L-a găsit pe cel sur şi a primit veşti despre cel roib. Este bunul meu prieten Helgi de Torfhvalastaăir din Langavatnsdalur, ofiţerul districtual al acestei regiuni. Are cei mai mari cai din regiune. Helgi, hai, vino de-l salută pe emisarul episcopului!

Helgi de Torfhvalastaăir este un bărbat rumen, cu părul roşu, faţa lată şi cinstită şi o strălucire vie în ochelari; a venit spre mine cu un zâmbet radios, direct din spaţiul cosmic, şi, tot zâmbind, mi-a spus cu o voce subţire şi catifelată: Am avut dintotdeauna o slăbiciune pentru caii mari. Ce plăcere ar fi pentru mine să stau şi să discut cu oameni învăţaţi şi să nu fiu nevoit să umblu după potcoave de cai vii!

Pastorul Jón: După ce-l găseşti pe cel roib, o să ai destul timp pentru discuţii cu episcopii, dragul meu Helgi.

Helgi de Torfhvalastaăir din Langavatnsdalur (de aici înainte, numit Langvetningur în text): întâmplarea face c-am arvunit amândouă mârţoagele pentru o excursie la gheţar, mâine-dimineaţă.

Pastorul Jón: O să ţi-l potcovesc şi pe cel roib când o să mi-l aduci. Dar asta-i tot ce-o să capeţi de la mine. N-o să mai pomenim nimic de cealaltă chestiune pe care am discutat-o, prietene; o să cădem de acord să nu fim de acord în ceea ce-o priveşte şi o să rămânem prieteni la fel de buni ca înainte, farâ să ţinem seama de ea.

Langvetningur: Ei bine, de-acum nu mai trebuie să mă bazez pe tine, dragul meu pastor Jón. Acum pot să-l rog pe însuşi episcopul, care se-ntâmplă să fie aici cu noi, din câte-am înţeles, *per analogiam*. Dar, să nu

uit, pastore Jón, cât îţi datorez pentru potcovit?

Pastorul Jón: Hai să zicem 25 de aurari[1] de picior, *per analogiam,* din moment ce potcoavele le-ai adus tu.

Langvetningur: Se zice că nu se mai bat monede de 25 de aurari, pastore Jón.

Pastorul Jón: Atunci, vino oricum, după ce-l găseşti pe cel roib.

Langvetningur, către mine, căci probabil se certase de multe ori cu pastorul pe această temă: De fapt, mâine-dimi- neaţă facem o excursie pe gheţar ca să aducem ceva şi se prea poate să avem nevoie de biserică.

Pastorul Jón: Acuma, prietene, e mai bine să-ţi vezi de drumul tău şi să nu-l ispiteşti pe diavol, cum spunea răposatul pastor Jens de Setberg.

O funcţie de mare răspundere

Pastorul Jón: Te rog să-l scuzi dacă n-a folosit latina în locurile potrivite. E o persoană unică în lume. Dar el nu trebuie să ştie. Are o teorie; sau, mai corect, o născocire. Crede c-a descoperit praful de puşcă. Sper să-l ţină uscat. Dar, când îmi zice că are nevoie de biserică, atunci zic şi eu pas, şi nimic n-o să mă facă să mă răzgândesc.

Empi: Ce nevoie are de biserică?

Pastorul Jón: Au de gând să încerce reanimarea.

Empi: îmi pare rău, dar nu cred că ştiu despre ce vorbiţi.

---

1 în original, *aurar*. Moneda islandeză se numeşte *krona (kronur*, la plural), iar o *krona* este compusă din 100 de *aurar (eyrir*, la singular).

Pastorul Jón: Ideea e să primească omnipotenţă de la galaxii. Se zice că Snasfellsjökull beneficiază de comunicare astrală. Cu atât mai bine. Dar biserica, ei bine, n-o vor căpăta - nu cu permisiunea mea! Şi-apoi, e bătută-n cuie.
Empi: Bine că mi-am adus aminte, pastore Jón! Bătută-n cuie? Biserica! Astea nu sunt veşti prea bune. Cine a bătut această biserică în cuie? Şi ce se poate face?
Pastorul Jón: Gheţarul e deschis.
Empi: Cineva mi-a spus că nu se ţin slujbe religioase de Crăciun. E-adevărat?
Pastorul Jón: Ceea ce e dincolo de cuvinte rămâne tăcut şi la Crăciun, prietene. Dar gheţarul e acolo, cu siguranţă.
Empi: Episcopul m-a trimis să ofer ajutor în rezolvarea pro- fcnelor cu care crede el că se confruntă această congregaţie.
Pastorul Jón: Puţini îşi dau seama de responsabilitatea [Ce] apasă pe umerii unui om care trebuie să se îngrijească de creştinism la Gheţar. Nu e o chestiune uşoară. Toată noaptea am potcovit o herghelie de cai care nu ţine de parohie. Mulţi mă critică fiindcă ţesal caii sălbatici care nu sunt de prin păr- ţile astea şi fiindcă potcovesc hergheliile din afara parohiei, întreb şi eu: ce este o herghelie din afara parohiei şi ce este o herghelie din interiorul parohiei?

Empi: Condiţiile de viaţă ale cailor sunt ele atât de presante încât vindecarea sufletelor trebuie să treacă pe locul al doilea?

Pastorul Jón: Când vine vorba de cai, un lucru e sigur: nu ţin de nicio biserică parohială, sunt nebotezaţi, nemântuiţi şi mai cară şi câte-un beţivan în spinare. Pe de altă parte, n-ar mai fi nevoie de ei pe pământ acum, când atât omul beat, cât şi cel treaz

conduc maşini. Şi totuşi, oamenii continuă să pună stăpânire pe aceste creaturi ca să se laude cu ele, să le tortureze, să scrie elogii la adresa lor şi să le mănânce. Dar nu e îndeajuns să torturezi caii şi să-i elogiezi, aşa cum se face pe-aici: trebuie să-i potcoveşti, ca pe urmă să-i mâni la abator. Eu consider potcovitul ca ţinând de vindecarea sufletelor. Dar biserica n-o vor căpăta, nici măcar pentru cai.

Empi: Probabil că proprietarii cailor nu sunt aceiaşi cu cei care doresc comuniunea cu galaxiile?

Pastorul Jón: Ba da, sunt aceiaşi oameni.

Empi: Episcopul este foarte îngrijorat din cauza acestei situaţii. Ce putem face pentru dumneavoastră?

Pastorul Jón: Ai vrea să cureţi staulul în locul meu?

Empi: Nu face parte din atribuţiile mele. Pe de altă parte, am fost învăţat că diferenţa de rang n-o face munca în sine, ci doar meşteşugul lucrătorului.

Pastorul Jón Primus râde ca un băieţel care le spune ghicitori adulţilor, dar nu pune preţ pe perspicacitatea lor, fiindcă ştie şi el răspunsurile: N-am nicio vacă, sa ştii! M-am descotorosit de vaci mai demult. Dar acum avem un viţel pe care l-a primit Hnalljróra.

Empi: Viţelul acela l-a întâmpinat pe subsemnatul când a

sosit, noaptea
trecută

.Pastorul Jón: Nu ţi s-a părut că are un aer cam filosofic? Hnalljróra crede c-o să moară. Eu cred c-o să trăiască. Primăvara ţine cu viţeii.
Empi: într-un fel, un mesager reprezentativ.
Pastorul Jón: În mod sigur mai aproape de Creaţia lumii decât orice pastor de parohie.
Empi: Nu mă-ndoiesc că viţelul îndeplineşte şi el un rol în Creaţia lumii, chiar dacă moare de foame. Pastorul, pe de altă parte, are rolul de a le ţine predici fermierilor. De ce nu fej îndeplineşte acest rol?
Pastorul Jón: Fermierii au vite şi rubedenii.
Empi: Vitele mor, rubedeniile mor.
Pastorul Jón: Nu contează.
Empi: Şi noi înşine suntem muritori.
Pastorul Jón: Allah este Allah.
Empi: Nicio revelaţie?
Pastorul Jón: Crinii de pe câmp.[1]
Empi: Da, crinii de pe câmp! Exact! N-ar fi un subiect ideal pentru o predică - la Crăciun, de exemplu?
Pastorul Jón: O, nu, e mai bine să păstrezi tăcerea. Asta face gheţarul. Asta fac crinii de pe câmp.
Empi: Sunteţi sigur că florile sunt tăcute? Dar dacă s-ar instala un microfon foarte sensibil în apropierea lor?
Pastorul Jón: Te poftesc să urci la amvon, tinere! Scoatem cuiele din uşa bisericii cât ai clipi din ochi.
Empi: Desigur că pot să urc la amvon în locul dumneavoastră, din moment ce se presupune că sunt teolog; dar nu

p Trimitere la Noul Testament, *Evanghelia după Matei* 6:28-30: »Şi de ce vă îngrijoraţi de îmbrăcăminte? Uitaţi-vă cu băgare de sea- nă cum cresc crinii de pe câmp: ei nici nu torc, nici nu ţes: totuşi vi spun că nici chiar Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca

[u]nul din ei. Aşa că, dacă astfel îmbracă Dumnezeu iarba de pe câmp, [care] astăzi este, dar mâine va fi aruncată în cuptor, nu vă va îmbrăca El cu mult mai mult pe voi, puţin credincioşilor?"

înţeleg în ce fel ar servi asta la soluţionarea problemelor. Am fost trimis aici ca să vă servesc de fapt pe post de vicar şi, în plus, nici n-am fost hirotonisit. Investighez viaţa parohială şi sustragerea de la datoriile pastorale. Şi am instrucţiuni să fac o inspecţie a bisericii.

Pastorul Jon: Atunci, va trebui să fac rost de o rangă cu gheare. Dar mai întâi îţi propun să servim o ceaşcă de cafea şi nişte Thunderer autentică. Să spun drept, de mult n-am mai pus nimic în gură. Te superi dacă-mi aprind tiza, maşina de gătit?

N-ar fi fost deloc politicos din partea mea să refuz ospitalitatea unui om care îmi era superior ca ani şi ca prestigiu, într-adevăr, în dimineaţa aceea ţinusem deja piept cu succes la două valuri de cafea cu tot cu fluxul de prăjituri aferent. Probabil că hotărâtor a fost faptul că l-am auzit pe pastor pomenind de simpla şi buna pâine de secară, deşi el i-a dat un nume în conformitate cu propriile lui principii ortodoxe limitate. A intrat în şopron, iar eu l-am urmărit umblând la maşina de gătit: a turnat alcool metilic în rezervor, l-a aprins şi a aşteptat până când arzătorul s-a încălzit, a închis aerul în container şi apoi a început să pompeze petrolul lampant cu toată puterea prin arzătorul încins la roşu; s-a format o flacără violetă; aceasta era acompaniată de sunetul romantic al unei cascade; întreaga procedură arăta exact aşa cum mi-o descrisese în linii mari cantorul parohiei, Tumi Jonsen. Pastorul ţinea apă într-o găleată şi nişte cafea într-o

gamelă. Când a început să fiarbă apa, a presărat la întâmplare cafeaua măcinată din gamelă în ibric. A amestecat cafeaua înspumată cu o pilă, ca să nu dea în foc. Apoi a scos la iveală un ditamai codrul de pâine neagră coaptă pe vatră, a băgat mâna în buzunar după un briceag şi a tăiat câteva felii generoase, niciuna mai subţire de trei centimetri. într-un vas de pământ din mijlocul unei grătmezi de fier vechi ruginit ţinea nişte unt şi mi-a spus că fierul îl ţine rece, aşa că nu se topeşte nici în zilele de vară, când ge încinge şopronul. A săpat în vas cu o daltă, după o porţie de unt; una deloc sărăcăcioasă. Mi-a zis să-l întind cu briceagul şi, dacă n-am aşa ceva, să folosesc degetul în felul următor: degetul mare de la mâna dreaptă este aşezat oblic pe felia de pâine, astfel încât să formeze un unghi de aproape treizeci de grade cu ea. Şi-a cerut scuze că are mâinile prea murdare şi nu poate să facă el operaţiunea în locul meu. Apoi a turnat cafea în două vase vechi de pământ, în care mai mult ca sigur că fusese ţinută dulceaţă daneză, din aceea care se importa la începutul acestui secol. Aceste recipiente au aproape jumătate de litru. Dintr-o cutie pătrată de cositor a luat cu un cuţit de chituit o cantitate enormă de zahăr nerafinat şi a pus-o în cafeaua care aproape că a dat peste marginea vaselor, apoi a amestecat în amândouă cănile cu un cui de şase inci. Ne-am aşezat din nou pe banca de lângă şopron, cu faţa spre gheţar, şi am început să dăm pe gât acel ibric de cafea din cale-afară de dulce şi să muşcăm din feliile groase de pâine cu munţii aceia de unt, înalţi cât piscurile din Danemarca. Apropo, poate că era margarină. Sau nu? Nici că-mi pasă; a

fost un ospăţ pe cinste, indiferent ce s-ar spune, şi nu m-am putut abţine să nu exclam: Ce pâine fără pereche!

Pastorul Jón Primus: Bătrânele de pe-aici mă aprovizionează cu pâine coaptă pe vatră. în realitate, calitatea variază un pic, dar nu e niciodată de-a dreptul proastă; cel puţin, nu mi s-a făcut niciodată rău. Asta pe care o avem azi e o femeie foarte bună, poate o s-o avem şi mâine. (Arătând cu degetul spre pantofii mei): Apropo, ce pantofi frumoşi ai! Cât mai costă în zilele noastre o pereche de pantofi din ăştia în sud?

I-am aproximat un preţ şi i s-a părut mult.

Pastorul Jón: Dar e o plăcere să ai pantofi frumoşi. Am avut şi eu odată o pereche de pantofi frumoşi şi o fată.

Empi: Şi acum?

Pastorul Jón: Am gheţarul şi, bineînţeles, crinii de pe camp: ei sunt cu mine, iar eu sunt cu ei; dar, mai presus de toate, gheţarul. Nu-i de mirare că le molipseşte pe toate fetele astea minunate din împrejurimi! Pe vremuri, când eram obosit, de-abia aşteptam să adorm seara cu gheţarul. Şi de-abia aşteptam să mă trezesc dimineaţa lângă el. (Aici, pastorul zâmbeşte melancolic şi se uită la mine.) De-acum încep s-aştept cu

nerăbdare ca moartea să mă elibereze din această funcţie de mare răspundere şi să intru în gheţar.Inventarul bisericii parohiale de la Gheţar

Vegetaţie. Peste tot în jurul bisericii, până la temelia ei, iarba a crescut înaltă şi e veştejită toată. Poarta cu acoperiş a cimitirului e formată din bucăţi de lemn şubrezite de vreme, putrezite, abia vizibile pe deasupra ierbii uscate de anul trecut. Ceea ce se spune în *Edda*[1] cu privire la potecile care duc la case pe care nu le mai vizitează nimeni este valabil şi în cazul potecii care duce la biserică. Starea exterioară de abandon a bisericii a fost descrisă mai devreme; nu e necesară o elaborare suplimentară.

Intrarea. Mai întâi, pragul. Acest prag, aşa cum a fost măsurat el de către subsemnatul, se ridică la patruzeci şi opt de centimetri deasupra solului. Nu e deloc limpede cum ar putea membrii congregaţiei, cu excepţia gimnaştilor aflaţi în floarea vârstei, să intre în Casa Domnului. Din motivul pomenit, se pare că ologii sau reumaticii, femeile mai în vârstă şi bărbaţii cu barba albă n-ar fi prea încântaţi să vină aici. în replică, pastorul Jon spune că a existat cândva o scară cu câteva trepte, care a fost scoasă, probabil, pentru a fi folosită în alte scopuri. Nimeni nu s-a plâns de aranjamentul respectiv. Nu s-a simţit lipsa scării.

Deasupra uşii bisericii se găseşte un soi de fronton sau de grindă făcută din două scânduri, pentru ornament şi

; [1] Colecţie de vechi poeme scandinave care au circulat în două versiuni, una în versuri, datând din secolul al IX-lea şi intitulată *Edda Veche,* iar cealaltă în proză, datând din secolul al Xl-lea şi intitulată *Edda Nouă.*
protecţie. Grinda aceasta s-a aflat într-un soi de raport arhitectonic cu uşa de la intrare şi amândouă au fost odată maro dar se decoloraseră treptat ca urmare a putrezirii şi a intemperiilor. Zăvorul de la uşă, defect. Broasca, lipsă. Balamalele ieşite din monturi, iar monturile, mâncate de rugină. Trei scânduri formează o barieră peste uşa bisericii, iar capetele lor au fost fixate în cuie de stâlpii laterali, scopul fiind, fără îndoială, prevenirea deschiderii accidentale, pe timp de furtună, a acestei uşi duble.

Pastorul îmi dezvăluie că, acum câţiva ani, episcopul însuşi s-a uitat la aceste uşi de biserică şi le-a găsit în regulă - sau cel puţin n-a ridicat nicio obiecţie dar n-a trecut dincolo de ele. După care adaugă: În numele Tatălui şi al celor Patruzeci de Mucenici, hai să încercăm să deschidem biserica asta!

Pastorul îşi face acum de lucru cu ciocanul cu vârful despicat. Imediat ce desprinde o scândură, scoate cuiele ruginite şi le bagă în buzunar. Reuşeşte să desprindă încet uşa de stâlpi, deşi balamalele sunt într-o stare proastă. Pe interior, uşa e pictată într-o culoare deschisă, cu un model de frunze de stejar, şi scârţâie cu răutate când e deschisă. în biserică, întuneric; un miros de putred şi părăsit s-a repezit să ne întâmpine. Subsemnatul cere ca obloanele de lemn de la una sau două ferestre să fie crăpate, iar pastorul se conformează şi astfel o rază de lumină pătrunde în biserică. O pală de vânt mătură clădirea în ruină. Podeaua umflată, ca o mlaştină. în mod evident, apa s-a infiltrat în

fundaţie şi a dus la putrezirea scândurilor podelei. Nişte ciuperci albe prosperă în peticele de mucegai negru de pe podea şi idem pe panourile pătate de umezeala care căptuşesc peretele şi care iniţial se pare că au fost pictate în albastru.

Grilajul altarului (în latină, *gradul).* Grilajul altarului se bălăbăneşte pe patru stâlpi de balustradă. Scăunelul de rugăciune, menit să asigure confortul celor care se împărtăşesc, a fost la un moment dat tapisat cu o stofă roşie, dar acum este 0cut praf, sfâşiat şi ros de şoareci, cu umplutura de păr de cal la vedere şi probabil locuit de creaturi vii; mai degrabă insecte, decât şoareci.

Empi: Ce s-o fi întâmplat cu stâlpii de balustradă care lipsesc din grilajul altarului?

Pastorul Jón: I-au şterpelit nişte copii pe vremea când biserica era descuiată.

Empi: Şi n-aţi făcut nimic în această privinţă? ■ Pastorul Jón: Li se pare distractiv să bată vacile cu un băţ strunjit şi frumos ornamentat.

î Caliciul şi discul de împărtăşanie. În ceea ce priveşte aceste lucruri de preţ, pastorul răspunde cum că, în urmă cu mult timp, nişte hoţi au luat toate obiectele de felul acesta. Dar mai există pe altar un sfeşnic de alamă vechi, cam grosolan. Dacă-l vrei, spuse pastorul, o să-nchid un ochi. Eu n-am furat nimic de-aici. Dar îmi asum responsabilitatea pentru dispariţia stranelor bisericii.

Stranele bisericii.

Empi: Aşadar, dumneavoastră, pastore Jón, aţi dispus îndepărtarea stranelor?

Pastorul Jón: Am fost nevoiţi să facem asta în timpul crizei de lemne de foc din primăvara marilor zăpezi. Eram la două sute de kilometri de cel mai apropiat depozit de

cărbuni. Toate mijloacele de transport erau imobilizate până în mai.

Empi: Şi ce-au zis enoriaşii?

Pastorul Jón: O, păi, chiar enoriaşii au cărat stranele în spinare prin nămeţii de zăpadă. De fapt, cu permisiunea mea.

Empi: Am crezut că oamenii de aici sunt înstăriţi!

Pastorul Jón: Nimeni, cu atât mai puţin cei avuţi, nu se consideră prea bun să-şi facă drum prin nămeţi cu strana lui [in] spinare. Bogătaşilor nu le dă mâna să refuze ceva care e pe degeaba. Eu, personal, n-am avut nimic să bag sub ibric, cu excepţia mobilei personale şi a cărţilor mele, iar în ultimă Wstanţă, uşile casei parohiale. Da, funcţia asta a mea e o i*tacţie înaltă.

Panourile din spatele altarului etc. Peretele dinspre răsărit se află în stare proastă. Igrasia a atacat iconostasul, care este un triptic foarte vechi; odată au existat trei imagini, cea principală în mijloc. Tablourile laterale sunt prinse în balamale şi ar trebui să se închidă peste piesa centrală şi aşa s-a şi întâmplat, mai mult ca sigur, timp de sute de ani, ori de câte ori nu se ţinea slujbă în biserică. Igrasia atacă acum lemnul din spate şi s-a întins la pictură, aşa că imaginile arată ca şi cum ar fi fost mânjite cu catran.

Empi: Ce reprezentau imaginile astea?

Pastorul Jón: Erau imagini măreţe, imagini biblice.

Empi: Nimic special?

Pastorul Jón: Oh, ba da, ba da, cum să nu! Din ce-mi amintesc eu, piesa centrală era Răstignirea pe Cruce.

Empi: Dar pe tablourile laterale?

Pastorul Jón: Erau nişte sfinţi. Ca să-ţi spun drept, nu m-am uitat niciodată prea bine. Erau imagini frumoase şi vechi.

Empi: Acum sunt într-o stare destul de proastă.

Pastorul Jón zâmbeşte: Sunt pregătit să garantez că n-au fost niciodată aşa de bine ca acum.

Amvonul. La un moment dat, o legătură de scânduri, odinioară pictate, fusese aşezată pe podea şi sprijinită de unul dintre pereţi; se mai pot desluşi încă nişte rămăşiţe de cifre şi de litere.

Empi: Ce e cu legătura asta de scânduri, dacă nu vă e cu supărare?

Pastorul Jón: Ăsta e amvonul.

Empi: într-o formă cam stranie, nu-i aşa

?Pastorul Jón: O, nici chiar aşa! Oare nu ajung toate amvoa- nele aşa, ca ăsta? Nu cred că are prea mare importanţă. Un fermier înstărit din apropiere a rămas fără surcele de foc, ca atâţia alţii în primăvara marilor zăpezi. îşi cam plângea de milă, amărâtul! A zis că toată lumea a primit lemne, numai el nu. Aşa că i-am zis că poate să ia el amvonul. Terminase de demontat, despicase scândurile şi le legase cu o sfoară, urma să le ia a doua zi. Dar pe urmă a venit dezgheţul, s-au deschis ¿rumurile şi se puteau aduce lucruri din oraş. & *Candelabrul* (în daneză, *lysekroni).* într-un colţ, fragmente de ornamente din argint, sau mai degrabă dintr-un metal cu poleială gri, probabil cupru amestecat cu argint, unele bucăţi lucrate în

repoussé[1] şi altele, în relief. O mare cantitate de zale şi fărâme de agăţători desfăcute, împreună cu un număr potrivit de sfeşnice decorate cu capete de lei cu un aer tâmp; pe deasupra, aripi, capete şi picioare de îngeri: mai exact, barocul germanic târziu (*spätbarok*). Pastorul Jón a oferit de bunăvoie informaţia că acela este candelabrul bisericii, i-a zis pe numele danez şi a folosit cuvântul „ea" la adresa numitelor fragmente.

Pastorul Jón: Ea atârna de tavan. Era prea grea. A căzut pe podea.

Empi: Şi n-a avut nimeni timp să-l agaţe la loc?

Pastorul Jón: Din păcate, zace farâmată în 133 de bucăţi. Dar prietenul meu, episcopul, e invitat s-o agaţe la loc.

Empi: Şi mai umblă vorba, pastore Jón, că sunteţi atât de priceput la repararea maşinilor de gătit!

Pastorul Jón: Şi tot pe atât de nepriceput la arta barocă.

Empi: De unde ştiţi că sunt 133 de bucăţi? Cine a avut timp să demonteze această operă de artă cu atâta grijă? Sau să numere piesele?

Pastorul Jón: Nimeni nu e atât de ocupat încât să n-aibă timp să demonteze o operă de artă. Savanţii se trezesc şi numără piesele. De-a lungul veacurilor au existat mii de biserici colosale în Islanda, toate pline cu

---

1 Tehnică folosită pentru crearea de forme sculpturale prin ciocnirea unei foiţe de metal peste o matriţă sculptată în lemn.

opere de artă. Şi unde sunt acum aceste opere de artă? Toate 'palte, cum spun copiii.

Empi: Cu alte cuvinte, copiii au distrus totul!

Pastorul Jon: De fapt, mai sunt şi alţii gata să dea o mână de ajutor. De exemplu, Vremea; mai este şi Legea Gravitaţiei; şi, nu în ultimul rând, Timpul. Ăştia sunt tovarăşi rezistenti. Zi şi noapte, mereu la datorie. Şi tot aşa. Nimeni nu le poate ţine piept.

Instrumentele muzicale. Pastorul spune că toată lumea e de acord că aici a existat odată o orgă. A dispărut. Nimeni nu ştie unde. Nimeni nu ştie cine a văzut-o ultima oară.

Clopotul bisericii. Nu este posibilă examinarea clopotului; scara care duce la clopotniţă a fost demontată în primăvara marilor zăpezi

.Le cimetière délirant, *i.e. cel mai bun cimitir din ţară*

Am intrat în cimitirul cherchelit şi ne-am aşezat pe o piatră de mormânt, sub o cruce care se clătina şi făcea eforturi să nu cadă pe spate în iarba veştejită. Soarele

străluceşte pe gheţar, a venit din nou mai aproape. E jucăuş în dimineaţa asta, sfâşiind ultimele fuioare de ceaţă; până la amiază s-a apropiat destul de mult şi totuşi ai vrea să se mai apropie încă. Dar, când e atât de aproape ca acum, e ca şi cum ai vedea dintr-odată porii deschişi ai unei fete pe care ai iubit-o de la distanţă. Nu mai vrei să te apropii. Speri doar să nu ajungi să simţi dispreţ! În orice caz, ochiul devine insensibil, iar gândul stă locului.

Empi (fblosindu-se de un magnetofon de buzunar şi de caietul de stenograme): Ştiu că nu e nevoie să mai subliniez, pastore Jón, că acest cimitir nu e nici prea-prea, nici foarte-foarte, şi asta, ca să mă exprim cu îngăduinţă.

Pastorul Jón: Cel mai bun cimitir din ţară.

Empi: Vă daţi seama, pastore Jón, că e de datoria mea să-i descriu episcopului biserica şi cimitirul, cât mai fidel cu putinţă şi cum mă pricep mai bine şi aşa cum le văd.

Pastorul Jón: N-ai decât!

Empi: Cred c-ar trebui să consemnez răspunsurile dumneavoastră la câteva întrebări cu privire la viaţa congregaţi- onală şi la administrarea parohiei. Ar fi mai uşor să le aflu din gura dumneavoastră decât să le pun cap la cap de ici şi de ᶜ°lo. Acuma, cimitirul şi biserica sunt aşa-şi-aşa, după cum Ştim. Dar s-a înălţat o clădire acolo, care este atât de aproape de biserică încât colţul ei aproape se ciocneşte de ea, iar dacă ar exista o fereastră în acel loc, vederea şi lumina soarelui în Casa Domnului ar fi blocate. Cine a construit acea casă?

Pastorul Jón: Nu ţi-a trecut niciodată prin cap că acest cuvânt, *casă,* nu înseamnă *casă* şi că n-are nimic de-a face cu o casă?
Empi: Sper că dumneavoastră sunteţi totuşi pastorul Jón?
Pastorul Jón: Fără-ndoială.
Mai întâi, Empi spune: Ei bine, asta complică lucrurile; apoi oftează şi adaugă: Ce putem face în această privinţă?
O vreme, ne-am uitat amândoi cu nedumerire în gol. într-un final, pastorul Jón a spus: N-ar trebui să ajungem la o înţelegere, cum fac copiii mici când încep să se joace? Altfel, ar putea să existe o neînţelegere. N-ar trebui să spunem, să ne facem că asta e o casă? Şi eu să mă fac că mă cheamă pastorul Jón?
Empi: Mulţumesc foarte mult, pastore Jón. E o idee excelentă. Acum o să fie totul în regulă. Aş putea, prin urmare, să întreb cum se face că-l cheamă pe omul care a construit acea casă?
Pastorul Jón: Godman Syngmann.
Empi: Vreo legătură cu Syngmann Rhee?
Pastorul Jón: Profesor şi doctor.
Empi: Neamţ?
Pastorul Jón: Ce, Mundi Mundason? Oh, nu, nu! Se pot spune multe despre Mundi, şi bune, şi rele, dar, din câte ştiu eu, neamţ n-a fost niciodată.
Empi: Profesor doctor este un titlu german.
Pastorul Jón: Poate că titlurile astea se obţin cu banii jos şi prin alte părţi. Răposatul pastor Jens de Setberg nu le răspundea niciodată celor care îl strigau „pastore".

Empi: Omul ăsta este islandez? Şi,

dacă da, din ce familie se trage şi de unde este

?Pastorul Jón: Eram camarazi, deşi era cu aproape zece ani mai mare decât mine, şi, până să termin şi eu, în sfârşit, facultatea, el era deja inginer şi un inventator cunoscut în toată lumea. Se trage din nişte prăvălii şi tot felul de repre- ^ntanţe comerciale deţinute de secole în Vestfirăir (Fiordurile ¿c Vest). Deţinem gheţarul împreună, fiecare dinspre partea]ui. Nimeni de pe-aici nu se îndoieşte că gheţarul este centrul universului. Pe urmă, eu am fost numit pastor aici, la Gheţar, în acea primăvară, el era acasă, în concediu. L-am invitat ca, după instalarea şi căsătoria mea, să vină să-şi ridice cortul lângă biserică. După ce mi-am preluat funcţia de-aici, m-am întors în sud ca să-mi aduc mireasa şi oaspetele. Dar el nu mai era. Nu l-am mai văzut decât treizeci şi trei de ani mai târziu, când a apărut ca din senin în casa mea, cu o undiţă de pescuit şi o puşcă, zicând c-a venit să-şi ridice cortul.

Empi: Ce doriţi să declaraţi cu privire la această clădire bizară ridicată pe pământul bisericii?

Pastorul Jon: În ceea ce mă priveşte, pot să ia chestia aia şi să plece cu ea oricând şi oriunde doresc ei. Din punctul meu de vedere, este un cort.

Empi: Se poate consemna că această clădire a fost ridicată fără acordul pastorului şi că autorităţile bisericeşti o pot demola oricând doresc?

Pastorul Jon: Poţi să consemnezi ce vrei!

Starea civilă a pastorului Jón

Empi: încă ceva: au existat nişte discuţii în forurile superioare cu privire la starea civilă a pastorului Jón Primus. N-am de gând să mă amestec în asta. Dar cum se face că un cleric poate atrage bârfe necuviincioase cu privire la viaţa lui personală?

Pastorul Jón: N-am viaţă personală. Ca să nu mai vorbim de secrete. Ce-ncerci să mă-ntrebi?

Empi: Aţi spus că v-aţi dus în sud ca să vă luaţi mireasa.

Pastorul Jón: Când am fost hirotonisit, acum treizeci şi cinci de ani, mai aveam trei ani până să împlinesc treizeci şi am cunoscut o fată. Era unul dintre acele fenomene despre care e greu să spui dacă sunt miracole sau fiinţe pământeşti şi care n-au putut fi niciodată explicate decât în lumina basmelor populare ale lui Jón Arnason.

Empi: Englezoaică, spanioloaică, irlandeză?

Pastorul Jón: De la o fermă mică de pe coasta de est. Când ajung la vârsta confirmaţiei, aceste fete sunt trimise de părinţi în capitală ca să-şi câştige pâinea ca Cenuşărese. Apoi, brusc, se iveşte credinţa că sunt fiinţe supranaturale. Când scapă de zdrenţe, devin regine. Oriunde s-ar duce, pun stăpânire pe tot ce se găseşte în jurul lor. Nu pot altfel. Sunt mai presus de toţi ceilalţi oameni. Bărbaţii sunt fericiţi să îngenuncheze în faţa lor; stăpâna casei se

trezeşte că le goleşte oala de noapte. O astfel de fată era ea. Se numea Úa.

Empi: De la ce vine?

■ Pastorul Jón: Unii zic că era compus din prima şi ultima literă ale numelui Úrsúla, care înseamnă *ursoaică;* sau chiar Úrania, care este zeiţa lumii astrale. Un teolog a crezut că erau literele greceşti alfa şi omega - în ordine inversă. Sau poate că numele a apărut fiindcă, atunci când dau cu ochii de aceste femei, bărbaţii încep să facă *u-a,* ca răţoii sălbatici. [Empi aruncă o privire peste însemnările sale de dimineaţă, stenografiate nedesluşit şi cu paginile date peste cap: Este una dintre acele femei despre care se spune că nu se spală niciodată?

Pastorul Jón: Era întotdeauna curată.

Empi: Care n-a citit o carte? r < Pastorul Jón: Ştia totul.

Empi: Pe care n-a văzut-o nimeni mâncând? Pastorul Jón: întotdeauna sătulă. întotdeauna fericită. Empi: Aţi văzut-o dormind, pastore Jón? Pastorul Jón: Nu, aşa ceva n-am văzut. Empi: Hm, nici adormită? Pastorul Jón: întotdeauna trează. Empi: O să notez. Pastorul Jón: N-ai decât!

Empi: Dacă am înţeles eu bine, a fost mireasa dumneavoastră?

| Pastorul Jón: Da, a fost mireasa mea.

Empi: Şi, prin urmare, soţia dumneavoastră în faţa legii? Pastorul Jón: Ei bine, n-aş merge aşa departe. N-a avut loc nicio noapte a nunţii. Asemenea femei sunt un miracol.

Empi: Alfa şi omega ale puterii poftei trupeşti! Pastorul Jón: în acelaşi fel ca pântecul mamei. Empi: Nu pot să scriu una

ca asta. Episcopul şi-ar închipui c-am înnebunit.

Pastorul Jón: Aş dori s-ajungi s-o cunoşti cândva pe ^astă femeie, tinere. Empi: Pentru ce? Pastorul Jón: Ai înţelege viaţa

.Empi: Viaţa? Care viaţă?
Pastorul Jón: Care viaţă? Da, tocmai asta e! Nici eu n-am înţeles până când mireasa mea n-a fugit cu prietenul meu.
Empi: Un miracol - este acelaşi lucru cu un semn din ceruri?
Pastorul Jón: Dacă vrei!
Empi: Cu alte cuvinte, Syngmann a furat tunetul?
Pastorul Jón: La drept vorbind, n-a furat-o. Câteodată îl mai ispitim pe diavol, după cum spunea răposatul pastor Jens; şi n-ar trebui, fiindcă, drept urmare, am putea fi luaţi la Domnul. Şi probabil că nu asta era intenţia.
Empi: Eu sunt tânăr şi e uşor să-mi împuiaţi capul cu minciuni. Dar sper să existe măcar un sâmbure de adevăr în povestea pe care mi-aţi spus-o.
Pastorul Jón: Nu aştepţi oare prea mult de la pastorul Jón Primus?
Empi: Dar aţi studiat istoria!
Pastorul Jón: O, de asta nu s-a ales mare lucru!
Empi: O ultimă chestiune, care nu prea priveşte funcţia dumneavoastră decât poate în mod indirect: se spune că acum câţiva ani a fost urcat pe gheţar un sicriu. E ceva adevăr în povestea asta? Şi, dacă da, ar fi ceva necurat la mijloc? Ce e în sicriu?
Pastorul Jón: Nu ştiu. N-am auzit niciodată.
Empi: Nu sugerez c-ar fi fost vreo crimă la mijloc - dacă ar fi fost, de mult ar fi venit poliţia în locul meu. Dar aş vrea s-aud din gura dumneavoastră dacă există ceva adevărat în zvonurile că cineva ar fi depus un cadavru în gheţar fără ştiinţa pastorului din parohie.
Pastorul Jón: Cantorul meu, Tumi Jónsen, şi toţi oamenii ăia sunt istorici. Eu sunt teolog.
Empi: Aţi fost la universitate, pastore Jón!

Pastorul Jón: Când am descoperit că istoria este o născocire, şi încă una proastă, am început să caut o născocire mai bună şi am găsit teologia.

Filosofia la Gheţar

Se pare că, fără să vrem, am alunecat în filosofie, aşa că vă propun să ne ocupăm de lucrurile banale de pe ordinea de zi. Când ne-am băut cafeaua, am remarcat c-aţi spus că sunteţi un adept al crinilor de pe câmp şi al gheţarului. Sunt şi ele miracole? Sau o cheie pentru teoria germană a percepţiei? Poate tot o revelaţie?

Pastorul Jón: Ce păcat că nu fluierăm unii la alţii, ca păsările! Cuvintele sunt înşelătoare. Eu tot timpul încerc să uit cuvinte. De-aia şi contemplu crinii de pe câmp, dar mai ales gheţarul. Dacă te uiţi cât trebuie la gheţar, cuvintele încetează să mai aibă vreun înţeles pe întinderea pământului lui Dumnezeu.

Empi: Dar nu-i aşa că lumina orbitoare cauzează paralizia sistemului nervos parasimpatic?

Pastorul Jón: Am avut odată un câine care rătăcea de atâta timp, încât uitase cum îl cheamă. N-a răspuns când l-am strigat. Când am lătrat, a venit la mine imediat, dar nu mă recunoştea. Eu semăn un pic cu câinele ăla.

Empi: Să-mi fie iertat dacă nu sunt întru totul de acord cu comparaţia la care v-aţi supus, pastore Jón! Mai degrabă mi se pare că aduceţi cu acele făpturi senine din picturile religioase - oamenii aceia care zâmbesc în timp ce sunt ciopârţiţi, în alte privinţe, n-aş îndrăzni să vă contrazic spusele.

Pastorul Jón: Câteodată, mi se pare că e prea devreme să folosim cuvintele, ar trebui să aşteptăm până când lumea va fi fost creată.

Empi: Adică lumea n-a fost creată?

Pastorul Jón: Credeam că Geneza e în plină desfăşurare. Ai auzit tu să se fi încheiat?

Empi: Indiferent dacă lumea a fost deja creată sau este pe cale de a fi, n-ar trebui, din moment ce tot ne aflăm aici, să fluierăm unul la altul în acea stranie dizarmonie numită vorbire umană? Sau ar trebui să păstrăm tăcerea?

Pastorul Jón: Departe de mine gândul de a-i cere reprezentantului episcopului să păstreze tăcerea! Cred doar că vorbele, vorbele, vorbele şi Creaţia lumii sunt două lucruri diferite, două lucruri incompatibile. Nu văd cum s-ar putea transforma Creaţia în cuvinte, cu atât mai puţin în litere, ca să nu mai vorbim de o poveste! Istoria este întotdeauna complet diferită de ceea ce s-a întâmplat în realitate. Faptele au fugit cu toatele de la tine înainte ca tu să începi povestirea. Istoria este pur şi simplu un fapt de sine stătător. Şi, cu cât încerci să abordezi faptele mai îndeaproape prin istorie, cu atât te afunzi mai adânc în ficţiune. Cu cât e mai mare atenţia cu care explici un fapt, cu atât e mai absurdă născocirea pe care o pescuieşti din haos. Acelaşi lucru se aplică şi istoriei lumii. Diferenţa dintre un romancier şi un istoric este următoarea: primul spune minciuni în mod deliberat şi doar în joacă; istoricul, în naivitatea lui, spune minciuni şi îşi închipuie că spune adevărul.

Empi: O să consemnez atunci că toată istoria, inclusiv istoria lumii, este o născocire.

Pastoral Jón: Tot ceea ce se supune legilor născocirii este o născocire.

Despre Creaţia lumii, numele Domnului printre teutoni etc. la Gheţar (rezumat)

Acum o să ne ocupăm un pic de comprimare şi de redactare, pentru a rupe formatul de dialog al înregistrării, fiindcă acesta singur nu prezintă valoare substanţială şi nici formală într-un raport; conversaţia va fi acum transformată în vorbire indirectă, după cum impune situaţia, şi toate digresiunile, repetiţiile şi incongruenţele vor fi excluse; dar nu până într-acolo, sper, încât să nu mai rămână nicio urmă din personalitatea pastorului Jon.

Emisarul episcopului deschide această parte a interviului cu un comentariu neutru, o conexiune cu ceea ce s-a discutat mai înainte: Există o vorbă veche care spune că omul trebuie să ştie ceva, în ciuda tuturor celorlalte.

Pastorul Jon răspunde: N-ar fi de mirare dacă, la urma urmelor, omul s-ar apropia mai mult de Creaţie prin născociri decât prin poveştile adevărate. (Niciun comentariu din partea mea.)

Pastorul se explică: „unii oameni", aşa cum le zice fără să dea nume, consideră că Epoca de Piatră a fost epoca de aur a omenirii. Indivizii ăia ştiau tot ce aveau nevoie să ştie, ca păsările. Cunoşteau principiul care stă la baza rulmentului şi foloseau aceste cunoştinţe ca să mute stâncile din loc (probabil că se referă la blocurile eratice de la Stonehenge). Dar nu aveau alfabet şi, prin urmare, nu au lăsat nicio istorie în urma W, cu excepţia mormintelor. Timp de mii de ani,

India a fost locuită de înţelepţi. Cu câteva secole înainte de naşterea lui Platon, ei scriseseră deja *Bhagavad Gita,* cea mai mare carte a lumii. Au stat şi au meditat cu ochii în albastrul cerului, dar n-au nicio istorie. Din acest motiv nici n-au avut habar când a venit Alexandru Macedón şi a cucerit India; nici n-au observat. Au aflat din străinătate, două mii de ani mai târziu. Emisarul întreabă dacă poate consemna că principiul rulmentului este mai aproape de Creaţie decât istoria. Pastorul Jón spune că probabil omul se apropie cel mai mult de Creaţia lumii prin formulele matematice, dar adaugă: Din păcate, nu ştiu deloc matematică.

Empi: Dumnezeu ştie trigonometrie?

Pastorul Jón Primus: Creaţia lumii, aş zice, se întemeiază pe adunare.

Empi: E limpede că aici, la Gheţar, s-a terminat de mult şi definitiv cu tot ce e supranatural!

Pastorul Jón spune că acestea nu au fost - exact - vorbele lui. E de părere că există cel puţin un lucru pe care omul nu-l înţelege.

Empi: Supranaturalul?

Pastorul Jón e de părere că timpul este acel unic lucru pe care cu toţii am cădea de acord să-l numim supranatural. Nu este nici energie, nici materie; nici dimensiune; cu atât mai puţin funcţie; şi, cu toate acestea, este începutul şi sfârşitul Creaţiei lumii.Subsemnatul întreabă dacă aici, la Gheţar, există ceva veşti recente sau neaşteptate despre Dumnezeu. Pastorul Jón zâmbeşte şi mă întreabă dacă ştiu ce înseamnă cuvântul acesta. Când îi întorc propria întrebare pastorului, îmi povesteşte că, atunci când era tânăr, la universitate, autorităţile l-au pus odată să studieze germana literară veche. Atunci a ieşit la

iveală că *zeu*[1], aşa cum spunem în limbile germanice, nu serveşte, la origine, ca nume pentru nimic. Nu este nici măcar substantiv. Este participiul trecut al unui verb care înseamnă *a adora'*, pe măsura trecerii timpului, a devenit un substantiv verbal: *zeu* este ceea ce este adorat, *das angebetene*, „adoratul". într-un poem din germana literară veche, chiar se zice despre Dumnezeu: „El este cel mai bun dintre bărbaţi." De fapt, noi, teutonii, nici nu avem conceptul de Dumnezeu, nu ştim ce este. B Empi: Nu văd ce importanţă ar avea asta. [Pastorul Jón: Nu, chiar niciuna. Doar că Dumnezeu are însuşirea că poate fi localizat oriunde, în orice. & Empi: într-un cui, de exemplu?
K Pastorul Jón, cuvânt cu cuvânt: în dezbaterile academice, s-a pus uneori problema dacă Dumnezeu poate sau nu să creeze o piatră atât de grea încât să n-o poată ridica. De multe ori mă gândesc că Atotputernicul e ca o presură de zăpadă abandonată în mijlocul tuturor intemperiilor. O astfel de pasăre cântăreşte aproape cât un timbru poştal. Şi totuşi, când se află în plină furtună, nu e luată de vânt. Ai văzut vreodată ţeasta unei presuri de zăpadă? Ţine piept vijeliei cu capul ei fragil, cu ciocul la pământ, cu aripile strânse în jurul corpului şi cu coada îndreptată în sus; iar vântul nu poate s-o apuce şi se despică. Nici în cele mai cumplite furtuni pasărea nu se clinteşte. Este calmă. Nu-i tremură nici măcar o singură pană.

Empi: De unde ştiţi că pasărea, şi nu vântul, este Atotputernicul?
i Pastorul Jón: Pentru că viscolul din timpul iernii este cea mai puternică forţă din

---

1 *God*, în engleză.

Islanda, iar presura de zăpadă este cea mai slabă dintre toate creaturile Domnului, f Subsemnatul întreabă dacă această din urmă dovadă nu e un raţionament circular facil, ca argumentele despre piatra care era prea grea. Oricum, sunt gata să consemnez că revelaţia pastorului include, *inter alia,* crinii de pe câmp, gheţarul Şi presurile de zăpadă.

Pastorul Jón: Ţi-ai amintit să consemnezi că, în ceea ce-l Priveşte pe Atotputernicul, avem libertatea de a-L localiza unde ne place şi de a-L numi cum vrem noi? [Empi: Desigur!

în sfârşit, îl întreb pe pastorul Jon dacă ar avea ceva de adă-ugat. E de părere că n-ar mai fi mare lucru, dar mai dezvoltă un pic ideea, chiar daca fără prea mare tragere de inimă: Pentru cel care adoră un munte, aşa

cum fac nenumăraţi
oameni, muntele
este dumnezeul său;
o piatră, dacă adori
o piatră; un trunchi
de copac, dacă tu
crezi într-un trunchi
de copac; şi tot aşa:
râurile, apa de izvor,
apa dintr-o
strachină; peştele,
pâinea, vinul; un
viţel, care nu e mai
prejos de un berbec
fermecat, aşa cum
nici Fecioara Maria
din lemn pictat nu e
mai prejos de

văduva bătrână, cu paranteza ei mare cu tot, doamna Libido, sau de baba-cloanţă jupuită, Revoluţia, care se hrăneşte cu sacrificii umane

.Douăsprezece tone

Camionul de douăsprezece tone mugeşte în timp ce traversează ograda, direct peste izlazul înverzit, făcând pământul să se cutremure şi viţelul să dea din picioare. Monstrul îşi opreşte motorul printre păpădiile şi florile de pintenul-cocoşului de pe poteca năpădită de iarbă dintre casa parohială şi biserică. Din el coboară un bărbat bine făcut, cu mers crăcănat (cam fudul, cum s-ar zice), faţa lată şi cu nişte mustăţi lungi ca de pisică. Favoriţii îi ajung până la lobii urechilor.

Din camion sunt descărcate următoarele articole:

1) trei bărbaţi purtând nişte poncho-uri pe post de pelerine, cu o deschizătură în mijloc prin care le ies capetele oareşicum neîngrijite. Acest articol de îmbrăcăminte pentru vreme rece şi-a luat numele după indienii bronco din America de Sud, care îl purtau când călăreau pe caii lor

bronco[1] şi mânau vitele lor bronco; astfel, toate îşi iau numele de la bronco - caii, oamenii şi hainele de lucru. Ca să-mi fie mai uşor, o să-i numesc pe aceşti oameni păstori de vreme rea, fiindcă ăsta a fost primul tip de fiinţă umană care mi-a venit în minte când i-am văzut;

2) bidoane şi cutii din lemn, tinichea şi plastic; mărfuri, pesemne provizii;

3) dna Fina Jonsen, cu peria de frecat şi săpunul.

Păstorii de vreme rea se reped pe câmp ca să vadă viţelul.

Unul dintre ei scoate de sub poncho un instrument cu coarde
şi bază convexă şi începe să zdrăngănească la el ca să distreze juncanul; este o lăută cam prost acordată. Adoptă poziţii lotus, aşezaţi pe pajişte, în jurul bietului animal cu copitele despicate; unul dintre ei îşi desprinde o floare din păr şi i-o oferă, dar juncanul refuză (o fi fost vreo floare de plastic).

Bărbatul cu umerii largi care se ocupa de tot a condus-o pe dna Fina Jonsen pe lângă biserică şi până la uşa principală a bungaloului; a scos la iveală o cheie şi a descuiat misterioasa casă ca şi cum ar fi locuit în ea. Doamna cu peria de frecat a intrat. Pe urmă bărbatul care se ocupa de tot a băgat încărcătura camionului în casă, bucată cu bucată. După ce şi-a terminat treaba, a scos o sticlă din buzunarul hanoracului, a tras o duşcă şi a urinat din

---

1 **în engleză,** *bronco* **mai înseamnă şi cal sălbatic sau pe jumătate îmblânzit din vestul Statelor Unite.**

abundenţă în cele patru zări. Din întâmplare, aruncă o privire şi spre casa parohială; vede un om aşezat pe ruinele unui zid care odată împrejmuia o grădină de legume - subsemnatul, emisarul episcopului. Nici nu-l vede bine pe respectivul om, că nou-venitul se şi repede spre el.

Nou-venitul: Salut, amice, eşti episcop, mă căutai?

Empi: Şi cine sunteţi dumneavoastră, domnule, dacă se poate şti?

Nou-venitul: Eu? Eu sunt doar un simplu om al muncii, dacă nu ţi-e cu supărare! Fără formalităţi cu mine - eu şi cu Dumnezeu, şi cu câinele meu vorbesc în acelaşi fel. Aşa că de ce n-ar fi la fel şi cu tine, cu toate că eşti episcop?

Empi: Nu sunt episcop.

Nou-venitul: Atunci cine naiba eşti?

Empi: Mă scuzaţi, dar dumneavoatră sunteţi proprietarul acelui vehicul

?Nou-venitul: Sunt doar un islandez de rând, daca-mi dai , voie! Vrei o ţigară? Vrei ceva de băut? Nu, nu vrei nimic. Cam cu nasul pe sus, eh? Aşa cum mă vezi, eu, deşi sunt doar un islandez de rând, am aprovizionat cu nisip şi pietriş şi ciment şi balast multe comunităţi şi parohii din jurul golfului; am făcut rost de toate materialele pentru fabricile de congelare rapidă din această ţară şi nu mă refer doar la una sau două, alea pentru care statul îţi împrumută bani ca să le construieşti şi să le pui în funcţiune, apoi

plăteşte pierderile şi pune umărul la falimente, în timp ce tu speli putina cu tot cu câştiguri; prosperitatea sau declinul Islandei depind de aceste construcţii şi cine n-ascultă la radio programele despre falimentele fabricilor de congelare rapidă nu este islandez. Şi o să ai de-a face cu mine fiindcă nu vrei să bei ceva cu un om, fie el şi islandez, şi om al muncii!
i Empi: Deşi aţi putea fi ceva de care vă e ruşine, eu, personal, nu mă prea sinchisesc de poziţia socială a oamenilor, pesemne fiindcă nici eu nu am vreuna. Eu doar întreb, aş putea schimba o vorbă cu dumneavoastră, domnule? L Nou-venitul: Cum îndrăzneşti să fii formal cu un islandez de rând şi muncitor! Eu operez un utilaj industrial care are douăsprezece tone şi optsprezece roţi şi care uzează drumurile în ritmul a treizeci şi cinci de mii de autoturisme. Da' maşina ta unde e?

Empi: N-am avut niciodată maşină. Iar acum e prima oară când vorbesc cu un om care conduce un camion de douăsprezece tone. întâmplarea face c-am fost trimis aici de către autorităţile bisericeşti, într-o mică misiune. Cu toate astea, e foarte limpede că dumneavoastră, cu aceste douăsprezece tone, sunteţi mult mai aproape de Omnipotenţă decât mine. E Nou-venitul: în buzunarul de la şold am nişte akvavit danez din ăla adevărat, e grozav şi e călduţ. Vino şi aşază-te pe un mormânt! Apropo, nu suntem rude? i' Empi: O să vă rog să mă scuzaţi, r Nou-venitul: Eşti episcop. Ai Duhul Sfânt. Dar ce Dumnezeu mai avem noi, islandezii de rând, în afară de acest akvavit danez călduţ, şi asta fără să mai punem la socoteală spirtoasa Moarte Neagră? Vrei să-ţi trag un pumn în nas?

Empi: Bătaia n-ar schimba cu nimic situaţia. Pur şi simplu nu pot să-nghit akvavit călduţ. E ca uleiul lubrifiant. Ţi se %>eşte de gât. Dar, dacă pe moment vă găsiţi într-o dispoziţie Foastă, aş dori să vă iau numele şi adresa pentru mai târziu.

Nou-venitul: Sunt fiul unor oameni de rând.

Empi: Nu e o adresă cam vagă?

Nou-venitul: Te crezi prea grozav ca să fii islandez?

Din motive demagogice, subsemnatul se lasă în cele din urmă convins să accepte sticla şi-şi toarnă în palmă câteva picături de akvavit călduţ pe care şi le trece prin păr. Asta nu-i place omului de douăsprezece tone; îmi smulge sticla din mână şi mă înjură din nou în termeni deloc echivoci, dar îşi încheie comentariile pe o nota resemnată, cu propoziţia „n-ai decât să faci ce-ţi place", trage o duşcă din sticlă şi o pune la loc în buzunar.

Nou-venitul: Mă cheamă Jódínus Alfberg. Sunt poet. O să-ţi recit acum *Balada palisandrului*, scrisă de mine.

Empi: Din păcate, nu am destulă bandă ca să înregistrez un poem.

Jódínus Alfberg: N-ai pic de vână de islandez în tot scheletul ăsta al tău! Dar, fie vorba între tine şi mine şi stâlpul porţii, eu şi nevastă-mea avem o bucătărie din lemn de palisandru cum aveţi voi toţi, ăia din sud. Am atât de mult palisandru, că-mi vine să vomit. Neveste-mii, la fel. Am vopsit bucătăria în alb de zinc.

Empi: De unde vine tot palisandrul ăsta?

Jódínus Alfberg: Sunt reprezentantul Marelui Industriaş care stăpâneşte peste cer şi pământ.

Empi: Oh? A apărut un nou mare industriaş care e stăpân peste toate astea?

Jódínus Alfberg: Marele meu Industriaş - el este marele industriaş în numele căruia am transportat astăzi aici, la această adresă, trei mântuitori, ca să spun aşa, ca să izbăvească lumea. Uite-i acolo, aşezaţi lângă viţel. Pot să scoale din morţi tot cimitirul ăsta şi să le spună ocupanţilor s-o întindă acasă, fără un cuvânt. Dar numai eu în toată ţara asta am cheia de la casă şi nimeni altcineva! Pot să intru în casă oricând vreau eu şi să şterpelesc orice vreau. Oricând poftesc, pot s-aduc aici o femeie. În fiecare primăvară şl toamnă o aduc pe Fina să facă curăţenie, cu plata pe oră, deşi nu există nicăieri vreun fir de praf sau murdărie: totul 8e decontează în California, în schimbul unei chitanţe. Şi am controlul total asupra periei de frecat. !

Empi: Cred că-ncep să înţeleg despre cine vorbiţi, deşi mi-e un pic cam greu să-mi imaginez cum arată această persoană. Ce aş vrea eu să ştiu acum este de unde face el rost de bani?

I Jodinus Alfberg: Bani! Marele Industriaş! Nu ştii că are un lanţ de magazine peste tot în lume? Nu ştii că el a inventat secretul submarinului şi al paraşutei? f Empi: Nu.

li Jodinus Âlfberg: Nu-ţi dai seama, omule, că înainte să inventeze el secretul, submarinele nu puteau ieşi la suprafaţă? Iar paraşutele nu puteau ateriza pe pământ? Acuma toate submarinele pot să iasă la suprafaţă şi toate paraşutele pot să aterizeze pe pământ. Brevetele le vinde la generali, în cantităţi uriaşe. Toate naţiunile militare îi datorează viaţa, în schimb, toate stabilimentele militare trebuie să-i plătească anual drepturi de autor pentru patente. Şi, când toţi comercianţii de peşte şi pâine o să dea faliment, magazinele

lui o să rămână în picioare. Acum patentează o metodă de înviere a morţilor.

[1] Empi: Ca să nu uit, dacă tot aţi menţionat-o pe dna Fina Jonsen, mi-a dat de înţeles azi-dimineaţă că dumneavostră aţi putea fi persoana care ştie ceva despre un anumit transport care se spune că ar fi avut loc acum câţiva ani sus, pe gheţar. Ştiţi ceva despre asta?

f- Jodinus Alfberg: Cum era împachetată umplutura? [Empi: Asta nu ştiu.

Jodinus Alfberg: Şi adresa? t Empi: Exact de-aia întreb şi eu.

Jodinus Alfberg: Mottoul meu este: împachetat solid, [a]dresă clară.

I Empi: Mă interesează conţinutul.

Jódínus Alfberg: Dacă împachetatul şi adresa nu sunt în regulă, şterpelesc conţinutul. Aşa fac toţi camionagiii.

Empi: Ce păcat că nu suntem amândoi la fel de beţi, ca să ne-nţelegem unul cu altul! În fine, aş vrea să vă supun atenţiei faptul că, dacă aţi transportat un cadavru sus, pe gheţar, şi l-ati îngropat acolo, asta contravine legilor ecleziastice.

Jódínus Alfberg: Sunt un om al muncii ajuns la sapă de lemn.

Empi: Chiar şi-aşa!

Jódínus Alfberg: Oamenii muncii nu fac nimic în schimbul a nimic. Numai oamenii cu ştaif fac ceva în schimbul a

Empi: Cu alte cuvinte, nu vreţi să vorbiţi decât în schimbul unei sume de bani?

Jódínus Alfberg: Vreau să-ţi spun doar atât, amice, că sunt la fel de bun ca un episcop, chiar dacă sunt un islandez de rând needucat. Cât poţi să-mi dai?

Empi: Chiar trebuie să tot facem comparaţii personale? Ştim amândoi cum ies eu din ele. N-am bucătărie de palisandru. N-

am niciun fel de mobilă, cu excepţia unui dulap pentru cărţi pe care l-am făcut din lemn de scoruş. Punct.

Jódínus Alfberg: Eşti doar o târâtoare prăpădită, aşa că aş putea să mă-ndur de tine şi să-ţi spun adevărul: este un cadavru în sicriu. Na, c-ai aflat! Un cadavru. Cadavrul unei femei. Un afurisit de cadavru. Hai, ia o duşcă! Ha, ha, ha! Hai să ne zicem pe numele mic şi să bem pentru asta şi să ne simţim bine! Şi o să-ţi recit poemul despre palisandru!

Empi: Pentru numele lui Dumnezeu, nu!

Subsemnatul n-a fost totuşi destul de prompt ca să închidă magnetofonul de buzunar înainte ca poetul să reuşească să transmită prima strofă a *Baladei palisandrului'*.

Lemnul de palisandru e de bonton,
Iţi face bucătăria s-arate beton;
Fiindcă eu pot să alung întunericul cel mai adânc
Vopsind tot negrul în alb de zinc

.Rezumat provizoriu

■, Pastorul Jon Primus, chemat în după-amiaza asta „cu treburi oficiale" undeva spre nord. Seară. Emisarul Domniei Voastre s-a ocupat câteva ore cu pregătirea raportului: şi-a organizat notiţele, a făcut însemnări pe marginea casetelor, a schiţat câteva comentarii şi explicaţii. După cum stau lucrurile, emisarul Domniei Voastre nu vede mari avantaje în prelungirea şederii sale aici. S-a anexat o variantă preliminară cu descrierea bisericii şi a cimitirului. Starea casei parohiale, conservarea proprietăţii bisericii şi aşa mai departe sunt chestiuni care în acest loc frizează absurdul. De exemplu, şeptelul de aici e compus exclusiv din viţelul menajerei. Mâncare în adevăratul sens al cuvântului nu se serveşte în această casă; de fapt, nici nu există un cămin de-adevăratelea. Pastorul parohiei îşi câştigă existenţa ca băiatul bun la toate al regiunii. F Să recapitulăm mai departe:

E. Respectarea doctrinei creştine. După câte poate observa subsemnatul, respectarea dogmelor este la un nivel minim în această regiune. Pe lângă starea în care se află biserica, mai există mărturia cantorului parohiei, Tumi Jonsen din Brun, chiar dacă depusă cu simpatie şi totală loialitate faţă de pastorul Jon; mai mult, există interviul cu clericul însuşi, amândouă înregistrate pe bandă. Din aceste dovezi documentare va reieşi limpede că datoriile clericale nu sunt îndeplinite aproape deloc în parohie, cu excepţia cazurilor în care sunt chemaţi preoţi din afară. înmormântările - neglijate. Fără slujbe la Crăciun etc.

Starea civilă. Cercetările conform instrucţiunilor au scos la lumină următoarele cu privire la situaţia maritală a pastorului Jón: a fost probabil căsătorit formal, preferă să arunce un văl peste împrejurare, poate doar o formalitate fără acoperire şi fără *consummatio*. Numele femeii - diverse derivări din cuvântul *Úrsúla*, pastorul însuşi spune că femeia se numea Ua. S-a întâmplat, sau mai degrabă nu s-a întâmplat, cu circa treizeci şi cinci de ani în urmă. Cine a oficiat slujba nupţială, dacă a fost oficiată, nu este limpede. Are subsemnatul autoritatea de a-i solicita unui pastor de parohie o dare de seamă asupra unei chestiuni personale, care n-a fost niciodată prilej de controverse în interiorul parohiei sau în afara ei, dar care în mod sigur ar constitui un caz pentru poliţie dacă ar fi abordată oficial? Nu prea poate fi vorba despre bigamie. Viaţa fără de pată a pastorului Jón este confirmată de toată lumea, împreună cu dragostea şi respectul enoriaşilor; ceva unic, probabil. Cu privire la femeia pe care, în prezenţa subsemnatului, pastorul JP a numit-o „mireasa" lui, singurele informaţii pe care le am despre ea sunt că este originară din unul dintre acele sate de pescuit străvechi, mai jos pe coastă, spre est, care aduc mai mult cu poveştile cu stafii decât cu realitatea: pe acele meleaguri trăiesc nişte prinţese cu trăsături fizice ieşite din comun care iau naştere ca urmare a faptului că sunt hrănite la sân de doici de lapte (probabil că nu există vaci la fermă); se spune că, după moarte, aceste femei se ridică şi umblă etc. în prezenţa mea, atât menajera pastorului, cât şi cantorul TJ au numit locul Neăratraâkot (Ferma-de-la-râpa-joasă). Nimeni nu cunoaşte exact domiciliul actual al

„miresei". Pastorul Jón spune că, în tinereţe, s-a împrietenit cu un inginer de origine islandeză, care cu mult înainte făcuse avere pe alte continente şi care-şi zicea profesor doctor Godman Syngmann (Mundi Mundason, alias Guőmundur Sigmundsson, spune pastorul Jón). NB: Parcă scria ceva în ziare, acum câţiva ani, despre un islandez din Australia sau Argentina sau California care ar fi scris vreo şase volume despre viaţa pe alte planete - exobiologie -»

^Rublicate în ediţii limitate, cred, parţial în spaniolă şi parţial în engleză, locuri de publicare cam îndepărtate şi ciudate, din câte îmi amintesc. Subsemnatul nu cunoaşte pe nimeni care să le fi citit, dar se spune că există un pamflet în limba f noastră care conţine un rezumat al evangheliei acestui com- Kpatriot; din păcate, nu l-am văzut. (Ar putea fi acesta încă un exemplu al omului originar de pe o insulă îndepărtată? E vorba de un om inteligent şi educat la universităţi străine. Reuşeşte să facă bani din sărăcia Orientului îndepărtat şi a 1 Polineziei. După aceea se stabileşte în cele mai tumultuoase şi frenetice metropole pe care le-a cunoscut vreodată lumea - Paris, Buenos Aires, New York, Los Angeles. Şi totuşi, insularul din el continuă să-i domine sufletul şi cu fiecare an se simte din ce în ce mai atras de gaura din Snaefellsjokull în care s-a afundat profesorul doctor Otto Lidenbrock în căutarea lui Arni Saknussemm, alchimistul.)

[, Casă de lux, lemn oriental la discreţie. Ca exemplificare a lipsei de armonie pomenite mai sus, care este înnăscută la oamenii din insule

îndepărtate şi care constă în a fi inegali ca mărime şi formă faţă de toate lucrurile din jurul lor, îmi iau libertatea de a aminti casa de lux pe care prof. dr. Godman Syngmann a construit-o perpendicular pe biserică (ilustraţia anexată). De trei ani, casa stă goală, în grija lui Jodinus Ălfberg. Cu privire la această clădire, se poate afirma că nici pastorul, nici altcineva din parohie nu are cunoştinţă de vreo autorizaţie pentru ridicarea unui asemenea edificiu pe terenul aflat în folosinţa pastorului şi în proprietatea bisericii. Pastorul Jon îşi aminteşte totuşi, în mod vag, de un fel de promisiune pe care i-a facut-o cu mult timp în urmă unui prieten de a-i permite să-şi instaleze cortul aici. La momentul scrierii, se spune că proprietarul acestei clădiri se află prin apropiere, pescuind păstrăvi de mare. Subsemnatul consideră că această clădire ºu-l priveşte nici pe el şi nici misiunea lui. Autorităţile bisericeşti ar face mai bine să se adreseze justiţiei pentru a obţine º hotărâre cu privire la legalitatea sau ilegalitatea respectivei case şi după aceea să ia măsurile care se impun.

Doctrina pastorului Jón Primus. Doctrina acestui cleric se regăseşte pe casetele însoţitoare. Dar nu e nici pe departe întreaga poveste. În mod regretabil, casetele nu sunt foarte relevante. Emisarul Domniei Voastre a încercat să afle de la pastor care este atitudinea sa cea mai intimă cu privire la chestiunile de credinţă - fără niciun rezultat. Totuşi, din cele văzute de mine, se prea poate ca unele dintre ideile pastorului să aducă o uşoară atingere, pe alocuri, teologiei creştine - dar ce idei nu fac asta? îmi lipsesc cunoştinţele

ca să analizez modul de gândire care se desprinde din aceste casete. în chestionarele mele încerc să urmez cât mai multe dintre indicaţiile confesiunii din care fac parte. Deşi subsemnatul se consideră un liberal în profesiunea teologică, aş putea să clasific, nu fără rezerve, modul de gândire al pastorului Jón drept liberalism, în sensul dat de protestanţi acestui concept. Mă îndoiesc că pastorul Jón este măcar unitarian, aşa cum înţelege Biserica - cu atât mai puţin altceva.

Spre sfârşitul conversaţiei noastre de azi, din cimitir, am avut impresia că pastorul Jón crede că toţi zeii pe care îi adoră oamenii sunt în mod egal buni. în *Bhagavad Gita,* pe care o pomeneşte pastorul Jón, dacă-mi amintesc eu bine, Krishna face următoarea afirmaţie: Sunteţi liberi să vă adresaţi rugăciunile oricărui zeu; dar cel care răspunde rugăciunilor, acela sunt eu. La asta se referă pastorul Jón când spune că toţi zeii sunt în mod egal buni, cu excepţia celui care răspunde rugăciunilor, pentru că acela nu e nicăieri? Niciunul dintre aceste puncte de vedere nu-şi poate găsi locul în cadrul confesiunii noastre. Zeul care vorbeşte prin cuvintele lui Krishna nu e nici el prea fermecător, fiindcă vrea să controleze singur jocul de cărţi, iar ceilalţi zei sunt doar nişte marionete, el fiind cel care face jocurile cu cărţile lor. în orice caz, acest zeu este la mare distanţă de bunicul de şaptezeci de ani, cu barbă mare, care a venit să ia micul dejun cu Avraam din Ur, însoţit de doi îngeri, slujitorii săi, şi s-a aşezat lângă el şi pe care l-au moştenit evreii şi pe urmă Papa şi, într-un final, saxonii. Când

Krishna spune că el este unicul zeu care răspunde la rugăciuni, atunci, de fapt, acesta este zeul nostru ortodox din Catehism, cel care spune: Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, nu vei avea niciun alt dumnezeu înaintea mea. Pastorul Jón spune, pe de altă parte: Vei avea orice alt zeu înaintea Domnului Dumnezeului tău. Care este răspunsul la asta? | Dar, lăsând acum teologia la o parte, oamenii de aici, de la Gheţar, glumesc cu privire la faptul că, în luna februarie, ori de câte ori pastorul Jón bate drumurile din fermă în fermă, îl urmează herghelii de cai sălbatici şi stoluri de presuri de zăpadă şi chiar corbi, fiindcă el le asigură hrana acestor creaturi. Codul etic care ordonează comportamentul pastorului Jón poate fi identificat în teologia compasiunii a secolului al doisprezecelea.
K Cu privire la o înmormântare pe Snæfellsjökull. Nu e limpede dacă această înmormântare a avut loc fără ştiinţa pastorului sau într-o oarecare măsură cu ştirea lui, fiindcă pastorul parohiei nu are nimic de spus în această privinţă. Cantorul parohiei, dl Tumi Jónsen din Brún, ocoleşte întrebarea. De la fata cantorului, o văduvă între două vârste, s-au obţinut numele şi adresa unui bărbat despre care se spune că ar fi urcat pe gheţar în numele prof. dr. Syngmann, căruia oamenii de la Brún îi spun Undiţarul. Cu privire la decese secrete la Gheţar în momentul când se presupune că ar fi fost făcută această călătorie - niciun fel de veşti. Toată lumea a intrat în pământ după obicei, adică cei care au fost chemaţi, deşi de multe ori pastorul Jón le pasează altora sarcina de a oficia la

înmormântările enoriaşilor săi, aşa cum s-a mai spus anterior; poate că din această cauză oamenii de-aici nu sunt obişnuiţi cu predicile funerare lungi, deşi în alte privinţe sunt sănătoşi şi trăiesc mult.

K Conversaţie cu omul bun la toate al „Marelui Industriaş". în această după-amiază, emisarul Domniei Voastre a schimbat două vorbe cu bărbatul de care pomenise văduva Jósefína Jónsen, poetul Jódínus Alfberg. Se pare că acest om este mare mahăr în regiune şi conduce un vehicul care cântăreşte douăsprezece tone şi are optsprezece roţi şi care uzează drumurile în ritmul a treizeci şi cinci de mii de autoturisme obişnuite. Acest om pare a avea o conştiinţă mai sensibilă decât media şi este ruşinat de moarte de trei crime pe care şi le justifică sieşi şi celorlalţi ori de câte ori are ocazia, şi anume:

1) faptul că este om al muncii,
2) faptul că este om de rând şi
3) faptul că este islandez.

Cu toate astea Jódínus Álfberg îşi spune cu încântare poet. A compus o *Baladă a palisandrului*. Pretinde că este reprezentantul mai-sus menţionatului Syngmann, pe care îl numeşte Marele Industriaş. Mi-a spus că a fost plătit să-şi ţină gura, dar ar accepta nişte bani ca să vorbească, din moment ce e doar un salariat. La despărţire, mi-a spus următoarele cuvinte: E un cadavru în sicriu. Dar, din moment ce n-a fost plătit, e foarte probabil să nu fi spus adevărul.

De părere că cercetarea acestei chestiuni ţine de responsabilitatea altor părţi decât emisarul episcopului. Sub demnitatea

biroului episcopului să se ocupe de bârfe. Sugerează ca Ministerul Afacerilor Ecleziastice să înainteze cazul către Ministerul Justiției, împreună cu raportul corespunzător; să declanşeze ei, din partea lor, o investigaţie poliţienească în nume propriu, dacă li se pare necesar.

În sfârşit, subsemnatul nu vede niciun motiv pentru prelungirea şederii sale în zonă, din moment ce, aşa cum s-a mai spus, această casă parohială nu este prevăzută cu dotări pentru primirea de oaspeţi. Alte activităţi, cum ar fi adulmecarea de cadavre pe gheţari, s-ar putea constitui într-o însărcinare pentru poliţie sau pentru gruparea cercetaşilor, dar e o sarcină nedemnă de autorităţile spirituale ale ţării. Mai mult, din ce-am înţeles eu, am fost programat să petrec doar această zi aici, în vest, pentru a-mi duce misiunea la bun sfârşit. Conform orarului, autobuzul urmează să plece mâine-dimineaţă la 11.45.De Pisteria

Peşte fiert? De două ori pe ziua de azi, emisarului Domniei Voastre i s-a părut că a detectat miros de peşte adiind dinspre „casa bătrânească", acea parte a fermei cu pereţii din chirpici. Acest miros a stârnit foamea vizitatorului, pe care gazdele sale nu l-au invitat nici măcar o dată la masă, pe tot parcursul zilei. E posibil ca femeia să mănânce peşte pe furiş? Peşte fermecat?

Seara târziu, chiar când emisarul Domniei Voastre punea în ordine raportul său şi făcea un rezumat al materialului (a se vedea capitolul precedent), dra Hnall]jora s-a ivit în

uşa camerei de oaspeţi, spunând: N-aţi dori o ceşcuţă de cafea?

E greu să renunţi la speranţa că s-ar putea servi şi nişte peşte sau măcar o bucată de pâine. Subsemnatul o urmează pe femeie în camera de zi. Vai, dar niciun fel de peşte! Doar masa enormă, care parcă ar fi fost lucrată de nişte uriaşi. Iat-o încărcată din belşug cu tot felul de dulciuri ca în *Saga Fecioarei Maria* - totul, cu excepţia unei singure delicatese: mâncarea ca lumea. Prin simpla ei prezenţă, o masă de o asemenea bogăţie îi provoacă unui om care moare de foame acelaşi tip de greaţă pe care fără îndoială că-l provocau rădăcinile de guşa-porum- bului şi limba-peştelui odinioară în Islanda, pe timp de foamete. A se adăuga la asta mirosul de cicoare, care se fierbe în bucătărie ca surogat de cafea. Totuşi, este evident cât de mult s-a redus, faţă de seara trecută, folosirea unor substanţe colorante ţipătoare pentru prăjituri. Nu numai că prăjiturile erau mai uscate şi mai simple decât înainte, dar începeau să joace un rol rezonabil şi prăjiturile pentru ceai democratice, cum ar fi, de exemplu, aşa-numiţii biscuiţi evreieşti, care au o formă destul de drăguţă, aceeaşi grosime ca stridiile şi un strop incolor de albuş de ou şi zahăr deasupra - îţi aduc aminte de ceva uscat, care nu trebuie pomenit. Erau, de asemenea, şi nenumărate gogoşi, pe care nu le văzusem ieri, şi atât de vulgare, aproape obscene, mai-mai că-ţi şochează simţul decenţei şi-ţi amintesc de mama-gogoaşă din China, care, potrivit ziarelor, are aproape o

jumătate de metru în lungime şi proporţional în circumferinţă şi este umplută de trei ori peste capacitatea normală. În total, faţă de seara trecută, şase noi sortimente de prăjituri fuseseră adăugate la colecţie. Şi, deşi descrierea detaliată a unui astfel de banchet nu priveşte în mod direct prezentul raport, nu pot să nu subliniez schimbarea crucială care a avut loc de aseară încoace, şi anume că o nouă senzaţie a detronat plăcintele-de-război - nişte napolitane străine cu glazură de ciocolată topită. Aceştia sunt biscuiţii Prince Polo, din care i s-au oferit şi subsemnatului în această dimineaţă, în casa cantorului parohiei, şi care sunt fabricaţi special în Polonia pentru islandezi. Cu privire la acest aliment, mă raportez la Tumi Jonsen, cantorul parohiei. În fond, e un mare compliment la adresa principiilor morale ale unei naţiuni când se punctează faptul că, după ce a devenit prosperă şi nici nu mai ştie cât de bogată este, nu a copiat exemplul altor naţiuni prospere de a mânca în timpul săptămânii mai multe tipuri de fripturi şi pateuri, iar duminica fazani condimentaţi, asezonaţi cu ienibahar şi vin roşu de Bordeaux ca să alunece mai uşor pe gât; în schimb, după secole de caltaboş şi carne de balenă, naţiunea îşi îngăduie, ca unică extravaganţă, aceşti biscuiţi Prince Polo, pe post de îndulcitor.

Dra Hnalljrora: Am observat aseară că episcopul nu se prea dă în vânt după prăjiturile încărcate cu mirodenii, aşa ca

am preparat nişte prăjituri uscate simple şi am comandat de la Akranes nişte biscuiţi Prince care sunt acum la modă şi care în sud sunt consideraţi culmea rafinamentului. | Empi: Mulţumesc, dar cred că o s-aştept până se aşază şi stăpânul la masă.

Dra HnallJjora: Stăpânul? Pastorul Jon? Unde să se aşeze? î Empi: Sper că pastorul va avea amabilitatea de a lua masa cu mine.

Dra HnallJ^ora: E doar o ceaşcă de cafea.

Empi: Mulţumesc, dar nu obişnuiesc să beau cafea decât după masă.

Dra Hnallţ)6ra, uimită: Masă? Despre ce vorbeşte episcopul?

Empi: Peşte, de exemplu.

Dra Hnall{)6ra: Aici, la Gheţar, n-avem obiceiul să servim oamenii sus-puşi cu peşte. N-o să fiu eu prima care îi oferă peşte unui domn învăţat! Aş fi de râsul întregii regiuni! j* Empi: De ce?

Dra Hnall{)6ra: De ce? Nu e politicos, î" Empi: Ce nu e politicos?

Dra Hnalljrora: Aici, să serveşti mai puţin de şaptesprezece feluri e socotit nepoliticos.

[Empi: Dar pastorul mai mult ca sigur mănâncă peşte din când în când.

Dra HnallJjora: Pastorul, oriunde s-ar afla, mănâncă ceva din ce găseşte prin buzunare. Doamnele îi mai trimit din când în când câte o bucată de pâine de secară; aşa îşi arată ele dragostea pentru el. Câteodată, şi şoferii mai lasă ceva în baracă. Cei care ies la pescuit pe pământurile bisericii îi mai dau din când în când câte o găleată de peşte, partea lui

din captură, pe care el o pune la uscat cu mâna lui pe vechile grătare de peşte de colo, din lavă; uneori, mai primeşte şi câte o plătică, pe deasupra. Iarba de mare o usucă pe stânci. Iar apă ^ găseşte în izvoare. Se poate spune că pastorul trăieşte din Bgăţia pământului.

Empi: Dar şi dumneavoastră mai gustaţi pe ascuns din... ăăă... chestia asta.

Dra Hnalljxîra: Ce chestie?

Empi: P-peşte.

Dra Hnalljîora: Aici, la Gheţar, s-a crezut dintotdeauna că nu se cade ca femeile mai supuse să se îndoape cu peste în public.

Femeia a ieşit şi mi-am dat seama că am jignit-o. De data asta, n-a mai stat lângă mine, aşa cum se obişnuieşte la ţară, ca să-mi îndese prăjiturile pe gât, ci m-a lăsat să mă descurc singur. Poate că acest aranjament era un pas în direcţia bună. Poate că exista speranţa ca mâine sau poimâine să primesc o simplă bucată de pâine. Mi-a părut rău că, pomenind de peşte, am bruscat modestia feciorelnică a femeii. Dar cel puţin acum era mai uşor de înţeles de ce o asemenea femeie era convinsă că a văzut un berbec fermecat şi, tot aşa, de ce Ursalei şi femeile de felul ei n-au fost văzute niciodată mâncând.Un moment straniu

Ora 04.15: soarele e deja sus şi străluceşte pe faţa oaspetelui somnoros al pastorului. Sare din pat, hotărât să plece cât mai curând posibil, şi începe să se îmbrace. Nu mă consider în niciun fel obligat să mai îndur, nici măcar pentru o zi, foamea şi chinul de-aici, de dragul unei afaceri care nu cred că-i interesează pe mulţi, cu atât mai puţin pe părţile implicate; în afară de asta, e foarte puţin probabil ca o zi să aducă ceva în plus în ceea ce priveşte şansele de mântuire pentru sufletele din această parte a lumii. încep să-mi aşez echipamentul, casetele şi notiţele

stenografiate în sacul de marinar, cu speranţa, în primul rând, că nu m-am băgat în ceva pentru care să sufăr mai târziu; şi, în al doilea rând, că nu voi fi niciodată considerat altceva decât un reporter imparţial al creştinismului de la Gheţar.

Dacă pastorul Jon Primus a fugit de la fermă din cauza mea, îi transmit salutări. Dacă dra HnallJjora este supărată pe mine din cauza atitudinii neînduplecate faţă de prăjituri, n-are decât să se frământe singură. Nu mă consider îndatorat faţă de nimeni de-aici, dar sper ca, în cele din urmă, viţelul să capete prăjiturile amestecate cu lături. Am hotărât să-mi petrec dimineaţa într-o scurtă plimbare până la marginea stâncilor din fundul ciuţii, ca să aud ce are de spus colonia de pescăruşi, acea colonie în care totul e înmulţit de un milion de ori în comparaţie cu ceea ce poate fi citit în raportul meu. pastorul Jon crede că pe stâncile care ies din mare pe această %ie de coastă, cu care curtea pastorului face atingere într-un punct, ajungând până la marginea stâncii, aşa cum s-a spus mai devreme, trăiesc un milion de pescăruşi. Dar mie mi se pare că ai putea la fel de bine să înmulţeşti cu şapte numărul locuitorilor albi ai stâncilor negre. Majoritatea acestor păsări îşi fac acum cuiburi şi au început să depună ouă - şi găinaţ. Stâncile negre ca smoala sunt albe. Cei care nu iubesc metropolele lumii ar considera, fără îndoială, că e o salvare să li se permită să stea aici pentru tot restul vieţii.

Ţipetele acestor păsări sunt o funcţie a zborului, fiindcă atunci când stau locului sunt tăcute. Chiar acum domneşte în tânguirea lor

acea mulţumire care este proprie acestui straniu moment, la limita dintre revărsatul zorilor şi dimineaţă. întunericul este în acelaşi timp blând şi cuprinzător; copleşitor, infailibil, ritmic. Sau descriu oare percepţiile unei anumite persoane care s-a trezit, tânăr şi sănătos, în timp ce dimineaţa n-a sosit încă în mod oficial şi toată omenirea doarme? Din când în când, se lasă o tăcere de moarte. E o tăcere artistică? Sau vestirea subită a vreunui dezastru?Oul care se află chiar la marginea stâncii reprezintă pentru aceste familii contul lor bancar, simbolul statutului social şi confesiunea lor. Femela continuă să stea alături de bărbatul ei, orice s-ar întâmpla. E ca şi cum simţurile ei ar fi fost deconectate. Mulţi dintre ei stau nemişcaţi ore-n şir şi par a face socoteli aritmetice în gând. Câţiva planează fără efort pe deasupra adâncimilor din faţa peretelui prăpastiei, cu o misiune enigmatică, precum fulgii de zăpadă care plutesc pe timp de acalmie. Poate că iscodesc după duşman, furtunarul de gheţuri. Pescăruşul este *larus* şi are titlul de *tridactylus*, ceea ce înseamnă pescăruş cu trei degete. E ca şi cum ai arunca o privire în altă lume. E ca şi cum ai avea o viziune a unor fiinţe conştiente de prin galaxii îndepărtate. Ici-colo, are loc o lectură dintr-o carte neinteresantă, cineva ţine o prelegere sau chiar bâiguie câte o omilie; din loc în loc, o bătrână se ceartă cu ea însăşi, pe şoptite. Dar, chiar când toată lumea e pe punctul de a aţipi, pe vreme frumoasă, se găseşte întotdeauna câte unul care să dea tonul, deşi probabil nu neapărat acelaşi, şi care s-a gândit la ceva neobişnuit în vreme ce stătea lângă nevastă-sa

şi lângă ou; cine ştie, o fi simţit o undă de patriotism pe când îl fura somnul şi izbucneşte acum cu O, *Islanda, deşteaptă-te!*. Altul devine brusc idealist şi vrea să salveze neîntârziat lumea şi îşi ia zborul cu aceste cuvinte: Orice e mai bine decât să stai cu mâinile-n sân! Altul se face auzit peste toată zarva, doar ca să spună un banc. Un moment mai târziu, pe stâncă domneşte din nou extazul.

Păstorii de vreme rea

Să reluăm de unde am rămas, când trei păstori de vreme rea au sosit aici din ţări foarte îndepărtate: subsemnatul i-a zărit ieri de la depărtare când au coborât din camionul de douăsprezece tone al lui Jodinus Alfberg şi s-au aşezat pe pajişte în jurul viţelului HnallJ)6rei. Nu este treaba subsemnatului să-i urmărească pe bărbaţii bărboşi. Bungaloul şi oamenii săi nu intră în câmpul meu de cercetare.

Cum stau eu acolo, în capul golfuleţului spre care dă curtea, cu vedere la stânci din ambele părţi, mi se pare că o ploaie de pietre loveşte în mijlocul coloniei de păsări. Pietrele sunt aruncate de pe marginea stâncii, de la vest de golfuleţ, către faţa estică a acestuia, unde este cea mai mare concentraţie a populaţiei. Unele dintre pietre ratează ţinta, dar în cele din urmă o pasăre este lovită şi cade rănită dintr-o deschizătură în piatră, nu reuşeşte să se salveze şi îşi dă duhul în mare. Două sau trei păsări care stăteau lângă ea şi-au luat surprinse zborul, dar s-au aşezat din nou, iar accidentul a trecut fără să stârnească mare vâlvă pe stâncă. Şi totuşi, o pasăre tocmai a fost ucisă acolo. Când mă uit în jur după cauza

morţii, văd trei oameni aşezaţi pe marginea stâncii.

Suntem maimuţe iubitoare, care dau flori în dar, spune bărbosul care este purtătorul lor de cuvânt şi care vorbeşte o engleză academică, dar din colţul gurii, în stilul american. Lângă el stă un bărbat cu o coroniţă de flori pe cap, iar interlocutorul meu smulge o floare din coroniţa omului şi o aruncă spre mine. Nu era o floare adevărată. Zâmbetul absent al purtătorului florii, pe de altă parte, era adevărat, dinţii, parcă sculptaţi cu dalta, drepţi şi albi ca ai oamenilor care zâmbesc din umbra arborelui de mango în regiunile în care foametea e la ordinea zilei. Albul ochilor negri, strălucitori, era de acelaşi tip; barba avea o tentă albăstruie; tenul oscila între culoarea ciocolatei şi cea a cafelei. Stătea la marginea stâncii în poziţie lotus, cu coroniţa în păr, cu spatele la ocean şi cu faţa la gheţar.
k Al treilea bărbat cu barba creaţă se ghemuise în genunchi, cu călcâiele sub şezut, zdrăngănind încet la un fel de lăută şi holbându-se insistent la instrument în timp ce cânta, între- bându-se ce va ieşi, apoi şi-a ridicat ochii spre cer şi a privit sunetul îndepărtându-se, pe urmă şi-a pironit privirea în instrument, bombănind de parcă ar fi pierdut ceva, înainte de a încerca din nou, deşi niciun moment nu se oprise de-a binelea din cântat.

E de mirare cum de asemenea oameni neîngrijiţi, prost încălţaţi şi înfăşuraţi în zdrenţe au trecut de serviciul de imigraţie! În Islanda, asemenea bărbaţi există numai în cărţile vechi şi în basme, iar în romanele şi

piesele de teatru moderne apar numai dintr-un anacronism atribuit autorilor. Ei mână turmele de oi prin furtunile de zăpadă şi se luptă de Crăciun cu stafiile şi devin strigoi după ce-au murit fiindcă Baba-Cloanţa le-a rupt şira spinării. în Islanda, ei stau la originea cererii de a li se da oamenilor de mâncare, fără alte formalităţi. Deşi stafiile violente şi-au încheiat existenţa cu secole în urmă, stă în firea noastră de islandezi să-i recunoaştem pe aceşti oameni oriunde i-am vedea, chiar dacă sunt îmbrăcaţi în zdrenţe de cerşetori, cu lăute şi ghirlande.

I Emisarul episcopului le întreabă pe aceste maimuţe iubitoare care dăruiesc flori dacă nu cumva sunt păstori de vreme rea

.Primul păstor de vreme rea: Eu sunt Saknussemm al II-lea, păiosul alchimist, singura persoană care cunoaşte secretele lui Snsfellsjokull - reîncarnat în California. Cel cu florile este Epimenides. Nu vorbeşte. Doarme de cincizeci şi şapte de ani. Nu vorbeşte nici măcar în somn. Dar în somn cheamă la viaţă sau ucide insectele cu ochii. Când se va trezi, va vorbi. Şi Shiva va înceta să danseze.

Muzicianul cu lăuta este Picătură; o picătură geofizică.
Empi: Cine v-a botezat, dacă nu vă e cu supărare?
Saknussemm al II-lea: Lordul Maitreya, care ne-a însufleţit în formă umană prin inducţie cosmobiologică şi ne-a conectat la geofizic atât în sens teologic, cât şi istoric. Şi tot el ne-a botezat. El este domnul şi stăpânul nostru.
Empi: Acest lord este om sau ce?
Saknussemm al II-lea: Este *bodhisattva.*
Empi: Are vreo gâlceavă cu aceste păsări?
Saknussemm al II-lea: Sunt ale lui.
Empi: De ce le deranjaţi?
Saknussemm al II-lea: Sunt acolo.
Empi: V-au făcut vreun rău aceste păsări?
Saknussemm al II-lea: Nu le-am mai văzut până acum.
Empi: Ştiţi ce păsări sunt?
Saknussemm al II-lea: N-am mai auzit de ele.
Empi: De ce vreţi să omorâţi aceste păsări?
Saknussemm al II-lea: Pentru că le iubim, domnule.
Empi: Nu-nţeleg.
Saknussemm al II-lea: De ce culeg oamenii flori? Au oamenii vreo gâlceavă cu florile? În cele mai profunde adâncuri ale fiinţei noastre există ceva care este analog cu ele. Sunt prea bune pentru a trăi. Le culegem şi ne facem ghirlande din ele pentru că le iubim.
Empi: E, fără îndoială, instructiv să vă aud cum predi- J caţi, domnule.
Saknussemm al II-lea: De ce împuşcă oamenii animalele? Pentru că oamenii le iubesc, le iubesc ca pe ei înşişi, le iubesc atât de mult, încât le-

ar mânca. Floarea sălăşluieşte fără apărare în adâncurile fiinţei tale.
[Empi: Şi ăsta ar trebui să fie un argument pentru uciderea păsărilor?
[; Saknussemm al II-lea: Dacă cineva nu înţelege este din cauză că nu-l înţelege pe Shiva. • Empi: Cine este Shiva?
b Saknussemm al II-lea: Shiva semnifică crearea lumii şi distrugerea lumii. A crea înseamnă a distruge. A insufla viaţă înseamnă a distruge viaţa. K Empi: Unde scrie?
I Saknussemm al II-lea: Cele două lucruri se întâmplă simultan; se numeşte Dansul lui Shiva, dumnezeul nostru. I Empi: După accent, pari a fi din America. De ce-ai venit aici?
L Saknussemm al II-lea: Noi, fraţii, suntem creatori de viaţă. (NB: În realitate, a zis „bioinductori", un cuvânt pe care subsemnatul nu l-a mai auzit niciodată şi nici nu l-a văzut tipărit. Sper că acest om nu este profesor universitar în Los Angeles.) Am venit aici să-l bioinducem pe Snaefellsjokull. L Empi: Prin uciderea unor păsări? jr Saknussemm al II-lea: Uciderea păsărilor este un joc, ca războiul.
Empi: Voi, americanii, călătoriţi în alte ţări ca să ucideţi păsări?
B Saknussemm al II-lea: Războiul a fost dintotdeauna principala distracţie a omenirii. Celelalte distracţii sunt un surogat al războiului. Ce sunt jocurile olimpice? Un rahat.
' Empi: Este monstruos să te distrezi omorând creaturi fără apărare.
£ Saknussemm al II-lea: Atacarea celui slab s-a bucurat dintotdeauna de popularitate. Este o mare ispită să te ieşi de cineva - indiferent dacă sunt albi, negri sau roşii. O cruntă dezamăgire

când se dovedeşte că pot să se apere singuri; tragic; ca şi cum te-ai înţepa într-un trandafir.

Empi: Aici, în această ţară, atacarea celui slab este considerată a fi un act laş şi demn de dispreţ!

Saknussemm al II-lea: Rahat. Cel slab — el este cel care sălăşluieşte cel mai adânc în fiinţa mea intimă. El şi floarea ta sunt una. Atâta vreme cât acea floare sălăşluieşte în tine, eşti fără apărare. Oamenii nevoiaşi nu cunosc altă distracţie decât uciderea oamenilor nevoiaşi. Dintre toate creaturile pe care omul le ucide pentru propria-i distracţie, există una pe care o ucide din ură - alţi oameni. Omul nu urăşte nimic aşa cum se urăşte pe sine. De aceea războiul este numit lepra sufletului uman.

Empi: Mă tem că acesta este doar jumătate din adevăr, prietene. Cel puţin, nu-mi place formularea. Eu sunt teolog. Sufletul nu are carne.

Saknussemm al II-lea: Sufletul iubeşte leproşii într-atât, încât e gata să-şi dea osteneala să-i ucidă pe toţi, dacă aşa se poate ucide în acelaşi timp pe sine. De ce mărşăluiesc germanii spre Stalingrad cu râsete şi cântec? Pentru că germanii speră ca ruşii să fie singurul popor mai nenorocit decât sunt ei. De ce se deplasează americanii jumătate de glob, cu cele mai sofisticate arme de foc din istoria lumii, ca să împuşte nişte ţărani despuiaţi dintr-o ţară al cărei nume nici măcar nu-l ştim? Pentru că îi iubim pe aceşti oameni ca pe noi înşine. Îi adorăm. Plătim bucuroşi un milion de dolari doar ca să putem să împuşcăm un ţăran. Suntem gata să cheltuim şi ultima

monedă de aur din trezorerie, doar ca să ni se permită să împuşcăm un ţăran.

Empi: V-aş sfătui să nu spuneţi aşa ceva cu voce tare.

Saknussemm al II-lea: Nu ne înţelegi fiindcă uiţi că în adâncurile sufletelor noastre suntem noi înşine nişte ţărani despuiaţi de aiurea, de peste mări şi ţări necunoscute. Tânjim să ucidem ţăranul despuiat din interiorul nostru. Credinţa noastră este că acela care ucide un ţăran despuiat cu o armă de foc sofisticată n-are egal în lume.

Empi: Eu am auzit că războiul are două cauze: cea rea şi cea bună.

Saknussemm al II-lea: Rahat!

I Empi: Dacă se poate şti, domnule, sunteţi cumva anarhist? I Saknussemm al II-lea: Fotbalul constă într-o minge şi o înţelegere. Doi câini care se bat împart acelaşi ideal; aceeaşi credinţă. Nu există nicio cauză pentru război, cu excepţia cauzei războiului, şi anume aceea de a purta un război. Cauza Jeprosului este să fie lepros. Lepra nu are altă cauză decât lepra. Shiva dansează. Pentru că te iubesc. Sunteţi martori, fraţilor!

îmi era deja limpede că stăteam de vorbă cu un dialectician.

B Muzicianul care poartă numele de Picătură se apleacă şi mai mult peste

instrument şi
încearcă să-i distingă
tonul jos în mijlocul
ţipetelor păsărilor.
Yoghinul Epimenides,
cel care doarme de
cincizeci şi şapte de
ani şi al cărui chip
frumos poartă
pecetea eternei
foamete a Indiei, se
ridică solemn în
picioare de parcă ar
avea de gând să
pornească într-o
călătorie importantă.
Dar face doar un

semicerc. Apoi se
aşază din nou pe
marginea stâncii şi
zâmbeşte în somn
peste tot oceanul,
ascunzând gheţarul
în spatele lui

.Cel roib găsit, cel sur scăpat din nou

Cu ceva mai bine de o jumătate de oră înaintea urcării planificate într-un autobuz de cursă lungă, îl zăresc pe ofiţerul districtual din Langavatn, fermierul Helgi de Torfhvalastaäir, care-şi târăşte picioarele pe pavajul din faţa casei, ducând de hăţuri un cal roib. În cele din urmă, se decide să bată la uşa casei parohiale, dar sunetul nu se face auzit până în „casa bătrânească", sau cel puţin nu ajunge la urechile tăbăcite ale drei HnallJjora. Aşa că oaspetele de peste noapte al pastorului merge să deschidă uşa şi-l întâmpină pe ofiţerul districtual din Langavatn.

Langvetningur: Salutări şi binecuvântări, viceepiscope! Ce noroc pe capul meu că nu toate autorităţile ecleziastice au dispărut fără urmă! Şi, deşi eşti cu totul apatic, eu tot contez pe tine. Revin la chestiunea minoră de care i-am pomenit pastorului Jon ieri-dimineaţă.

Empi: Felicitări pentru găsirea celui roib.

Langvetningur: Vreau să-ţi spun c-a fost o întreagă tărăşenie! Când m-am trezit azi-dimineaţă pe coastă, unde am înnoptat cu cei doi cai, cel sur fugise din nou, dacă-ţi vine să crezi! Caii se îndreaptă întotdeauna către locurile în care suferă cel mai mult, către văi izolate sau către promontorii unde nu se găseşte de mâncare nici cât să-şi umple o presură ciocul. Acuma plec din nou să-l caut pe cel sur, fiindcă sunt arvuniţi amândoi pentru o excursie pe gheţar, mâine-dimi- neaţă. Aşa se-nvârte lumea. Dar, slavă Domnului, cel puţin

l-am cunoscut pe ca-şi-episcopul! Şi acuma zic şi eu, cum zice şi *Biblia*, nu te las până nu-mi dai binecuvântarea. I Empi: Mă pregătesc să plec în sud. I Langvetningur: E groaznic că nu găsesc niciodată un jnoment de răgaz ca să vorbesc cu voi, ăştia din sud, deşi am atâtea de împărţit; frăţeşte, desigur!

[-. Empi: Vă rog să intraţi la mine-n cameră, doar ce terminam de împachetat. Scaune nu se prea găsesc, dar puteţi să luaţi loc pe marginea patului. Mă tem că nu v-aţi alege cu mare lucru dintr-o discuţie cu cineva care n-are nicio revelaţie specială, nici măcar un crez aşa cum s-ar cuveni. Nu sunt de folos nici când vine vorba să ajut oamenii să găsească un animal rătăcit.

I Langvetningur: După cum ştii, în regiune a sosit Maestrul. I' Empi: Ce maestru? Kt Langvetningur: Marele Maestru. ■ Empi: O! Nu mai spuneţi!

K Langvetningur: Ultima oară când a fost aici, Maestrul a pus doi oameni de încredere, sau cel puţin să sperăm că aşa sunt, să urce o cutie mică pe gheţar. Un sicriu. Unul dintre aceşti oameni eram eu cu caii mei, iar celălalt era Jodinus.

Empi: Ştiu ce era în sicriu. Aş vrea să ştiu când a dat Ministerul Afacerilor Ecleziastice permisiunea pentru acest transport.

K Langvetningur: Cui să-i fi dat prin cap să se gândească la asta?

F Empi: Această persoană a fost ucisă sau ce?

■> Langvetningur: Asta nu era treaba mea. N-am avut permisiunea să mă uit în sicriu. Dar ce importanţă are? Ce contează, după mintea mea,

e că Maestrul s-a întors, împreună ; submaeştrii săi, trei bioinductori - reîncarnări superioare, ^per că pot spune aşa - ca să ducă la bun sfârşit misiunea. Bbem nevoie de o biserică pentru lucrare. Dar pastorul Jon refuză să deschidă biserica. E: Empi: A deschis-o ieri.

Langvetningur: A bătut-o iar în cuie. Nu văd altă soluţie decât să fac cerere la episcop.

Empi: N-o să reuşiţi să-mi puneţi greutatea asta-n cârcă, cum a spus omul care a refuzat să-l adăpostească pe Grettir Nelegiuitul[1]. Şi, în afară de asta, n-am niciun fel de autoritate să împrumut această biserică. Cu atât mai puţin într-un asemenea scop. Creştinismul şi-a cunoscut învierea o dată pentru totdeauna. Şi, pe deasupra, din câte-mi dau eu seama, ceea ce se va îndeplini aici este un fel de înviere mecanizată, o inginerie. Bisericile nu sunt făcute pentru aşa ceva. Dacă i-aş trimite Episcopului Islandei o telegramă sau dacă i-aş cere aşa ceva la telefon, ar crede că mi-am pierdut minţile.

Langvetningur: Adică episcopul nu a citit cărţile dr. Guă- mundur Sigmundsson?

Empi: N-am nici cea mai vagă idee.

Langvetningur: Mulţi ţi-ar spune că biserica ar ieşi binişor din afacere, adică dacă ar fi folosită pentru un experiment care, fără exagerare, va afecta viaţa viitoare de pe pământ. Dacă s-ar putea duce la îndeplinire o înviere într-o biserică ca asta, aş zice că ar fi foarte bine.

1 Trimitere la *Saga lui Grettir cel Puternic,* care a circulat în

lifflb* islandeză începând cu secolul al XIV-lea.

Empi: Nu e mare lucru de capul bisericii ăsteia.

Langvetningur: Pot să garantez că episcopul n-are decât să spună un cuvânt şi Maestrul va pune să se construiască aici o biserică demnă de numele de Catedrala de la Gheţar şi de comuniunea cu galaxiile.

Empi: De fapt, dumneavoastră, personal, ce fel de comuniune aveţi?

Langvetningur: Am aceeaşi comuniune cu Maestrul, pe care o are luna cu soarele.

Empi: Şi de unde l-aţi scos pe maestrul ăsta?

Langvetningur: Când Guâmundur Sigmundsson a sosit aici, la Snasfellsnes, de peste hotare, după mai bine de **treizeci** de ani de absenţă, am fost angajat să-l însoţesc în expediţiile <je pescuit, să-i arăt râurile, să-i semnalez iazurile şi apa strîcată şi să-i car bagajele.

Empi: Imaginea pe care mi-am facut-o despre acest om pe parcursul unei zile seamănă acum suspect de mult cu cea a unui elefant pe care patru bărbaţi orbi l-au făcut să le apară în faţa ochilor, nu demult, cred că în India, [i

Langvetningur: Şi eu am crezut că individul e doar un undiţar şi angrosist ordinar, până când a scos la iveală broşura, care pe-atunci era încă în manuscris - şi în momentul ăla am priceput cum stau lucrurile. Adică cel care a contribuit la elucidarea ei a fost un învăţător de ţară de şcoală veche şi neiniţiat; fiindcă Maestrul se dezobişnuise, după atâţia ani, să mai compună în limba lui natală. Tot eu am fost cel care în acea toamnă a dus broşura la Reykjavik, având grijă să fie tipărită şi plătind în întregime costurile de tipar. Tot eu am fost cel care urma

să vândă broşura şi să păstreze câştigurile pentru deranj. Din nefericire, n-a vrut nimeni s-o cumpere. Aşa cum se spune în broşură, în Islanda au câştig de cauză protomoria şi heteromoria şi dysexelixia. Nimeni nu înţelege bioradiofonia sau astrotelekinezia. Iar diexelixia nu e deloc pe placul guvernului. Eu sunt singurul om ales să înţeleagă această broşură şi prin aceasta am fost mântuit şi m-am născut a doua oară.

Empi: Dar cu poetul Jodinus Alfberg cum stă treaba? |i Langvetningur: Jodinus a construit casa şi a făcut rost de palisandru. Dar puţini s-ar încumeta să transporte o raclă în sus pe Snaefellsjokull într-un camion de douăsprezece tone. Pentru aşa ceva, ai nevoie de un om micuţ cu un cal. Pe de altă parte, garantez, chiar dacă sunt doar un ofiţer districtual pintr-o regiune uitată de Dumnezeu, că episcopul va primi orice fel de chirie va dori să stabilească pentru biserică.

Empi: Discuţia pe această temă e încheiată. Mai bine duceţi-vă să vă căutaţi caii.fc Zâmbetul radios al ofiţerului districtual e mai înrudit cu vara decât cu anotimpul incert dintre fin şi iarbă. Subsemnatul crede că cineva care caută cai n-ar trebui să piardă vremea aiurea. Dar el se lungeşte la vorbă.

Langvetningur: Se prea poate ca în cursul zilei de mâine sau poimâine istoria omenirii s-o apuce pe un nou drum aici la Gheţar.

Empi: Cu condiţia să daţi de urma cailor.

Langvetningur: Sunt încrezător că dumneata, ca tânăr creştin şi episcop, o să te gândeşti de două ori înainte de a exclude un asemenea eveniment din biserică; fiindcă, la urma urmelor, este un loc sfânt.

Empi, acum un pic răstit din cauză că i se tot spune episcop: Stimate, cinstite, onorabile şerif, învăţător, proprietar de pământ şi turbărie, acolo, în Langavatnsdalur! Dacă credinţa prin care ai fost mântuit predică o înviere diferită de cea predicată de *Noul Testament*, de ce nu-ţi îngropi balena în turbăriile de la Torfhvalasta3ir şi n-o faci să se ridice din morţi acolo?

Langvetningur: Maestrul face anumite cereri în numele vieţii înseşi şi care nu cred că sunt total necunoscute Ministerului Afacerilor Ecleziastice.

Empi: Şi ce fel de cereri ar fi acestea?

Langvetningur: În broşura lui Guămundur Sigmundsson se pune accent pe dreptul sacru al vieţii pământeşti la o parte din puterea cerurilor.

Empi: Din ce-mi amintesc eu, astea sunt cererile pe care fermierii le adresează statului din când în când.

Langvetningur: Discipolii şi adepţii săi iubitori îi spun stăpânului meu Lord Maitreya.

Empi: Atunci, probabilitatea ca acest caz să fi fost adus în atenţia Ministerului Afacerilor Externe e cu atât mai mare. Apropo, ar fi edificator să auzim de ce indienii ăştia nu stau la ei acasă, în jurul Ecuatorului sau cel puţin în zona tropicală, unde superstiţiile mincinoase nu îngheaţă apele.

Langvetningur: Clarvăzătorii ştiu de mult timp că unele locuri sunt mai predispuse la prezenţe spirituale decât altele. Din locurile în care s-a stabilit Numai-gândul, inteligenţa umană are acces la Supracomuniune, dacă are înclinaţii şi dacă se străduieşte cu adevărat. Islanda este una dintre sferele pentru această prezenţă specială; oamenii ştiau asta încă din

Evul Mediu, pe când iadul se afla încă în Islanda. Sunt locuri speciale aici, în care Numai-gândul se manifestă în elementele însele, locuri în care focul devine pământ, pământul devine apă, apa devine aer, iar aerul devine spirit.

Empi: Credeam că este exact invers.

Acest Langvetningur este un produs al vechii Şcoli Normale şi a învăţat algebra după o carte daneză a lui Pedersen: Ordinea factorilor este irelevantă. Principalul este că aici, la Gheţar, boul divin al nemuririi va fi înhămat la plugul sufletului: suntem în supracomuniune şi originile vieţii sunt în puterea noastră.

Empi: Am pierdut autobuzul din cauza dumitale şi acum ©-am împotmolit aici. Dar, cu toate astea, vom ajunge la o înţelegere. Voi aştepta până mâine să cobori sicriul de pe gheţar. II vei deschide. Şi dacă ceea ce conţine are vreo legătură cu teologia, mă voi ocupa să primească tratament ecleziastic. Şi acum du-te de caută gloabele!

Langvetningur: Iau asta ca pe o promisiune din partea Episcopului şi fii binecuvântat că ai facut-o, să te răsplătească Dumnezeu şi sper să mă pot baza mereu pe tine!

Fermierul Helgi de Torfhvalastaăir îl sărută pe subsemnat de despărţire şi porneşte călare pe cel roib în căutarea celui sur. Mă uit lung şi cu invidie după acest om combativ, dar deloc plictisitor, care şi-a pierdut caii, fără îndoială, şi Care, în schimb, a pus mâna pe un cal considerabil mai mare decât au mulţi oameni. Să sperăm că nu va ateriza pe vreuna pintre acele stele care sunt de 100 000 de ori mai mari decât punântul şi pe care, în

consecinţă, este de 100 000 de ori mai greu să ţii caii laolaltă, ca să nu mai vorbim de căutarea lor în feazul în care ar fugi.

Şi acum probabil că nu-mi mai rămâne altceva de făcut decât să mă duc şi să beau cafea şi să mănânc prăjituri cu dra Hnalljjora.

Banchetul halibutului uscat

Seara, pastorul Jón Primus a schimbat două vorbe cu oaspetele de peste noapte, în timp ce acesta stătea pe marginea patului, aruncând încă o privire peste notiţe:

Nişte oameni din sud mi-au dat halibut uscat; n-ai vrea şi tu o bucată din acesta? întrebă pastorul parohiei.

Ciudat să spui „acesta" despre nişte halibut uscat Desigur, islandeza nu are un articol partitiv ca franceza, dar ar fi fost mai politicos şi ar fi sunat mai islandez să fi spus, de exemplu: Am primit nişte peşte; pot să-ţi ofer o parte din el?

Pastorul Jón Primus: Un kilogram costă 10 £, ziceau ei - cea mai scumpă mâncare din lume, în afara cărnii de mamut din tundră.

M-a condus în camera de zi, care căpătase ecou de când sertarele de la mobilă fuseseră folosite ca lemne de foc în timpul primăverii marilor zăpezi. Apoi mi-a întins o fâşie din acest minunat peşte alb uscat.

Empi: Mi se pare că pentru o delicatesă care costă 10 £ kilogramul s-ar fi putut găsi un cuvânt mai puternic decât „acesta".

Am mestecat halibutul uscat cu poftă.

Pastorul Jón: Sper că există loc în raport şi pentru nişte peşte de calitate ca acesta.

Empi: Nu s-a stabilit că dieta reporterului ar avea vreun loc în raport. Luca a

înregistrat *Faptele Apostolilor*, dar nu **există** nicio menţiune nicăieri cu privire la ce a mâncat între timp-

Pastorul Jón: Cu atât mai rău.

Ne-am aşezat pe nişte bănci de lemn fără spătar, pe câte o parte a mesei din scânduri de brad pe care dra HnallJjora, atunci când servea cafea şi prăjituri, o acoperea cu o pânză. Din fericire, nu există niciun obicei care să spună că peştele uscat se serveşte pe o faţă de masă; în spaţiu, peştele uscat se află la nord de tacâmuri, iar în timp aparţine Epocii de Piatră sau cel puţin Evului Mediu. Nici dra Hnalljjora nu s-a putut abţine când a intrat în cameră şi a văzut cele ce se întâmplau.

Dra HnallJjora: Să-l ajute şi să-l ierte bunul Dumnezeu pe pastor fiindcă a servit cu peşte un om de treabă, care mai e şi din sud, da, şi ca şi cum ar fi episcop! Iar acum profesorul-doctor e şi el aici, poate c-o să fie şi el obligat să roadă nişte peşte uscat şi tare ca piatra! Asta chiar că-ntrece orice limită! Nici nu mă gândesc să-i deschid dacă o fi să bată la uşă; nici prin cap nu mi-ar trece, dacă n-aş avea cel puţin treizeci şi cinci de feluri! Şi aş mai dori să adaug că afară se găseşte o oaie rătăcită care se îndoapă cu păpădiile şi florile de pinte- nul-cocoşului dintre pietrele pavajului; şi-a pierdut mielul, iar profesorul a început să se plimbe de colo-colo pe pajişte şi să-mi sperie viţelul, ca să nu mai vorbesc de toţi savanţii danezi ai omenirii care simt deja aici.

Pastorul Jon: Din milostenie, dragă HnallJjora, au existat întotdeauna oi prin preajmă de câte ori a fost salvată omenirea.

Dra HnaUtjora: Din partea mea, dacă profesorii şi doctorii o să vină aici peste

episcopi şi savanţi şi nefericitul de viţel o să moară, atunci o să încui ferma şi nimeni n-o să scoată nimic de la mine, vie sau moartă - asta ca să ştii, pastore Jon!

Comunicare intergaîactică

Prof. dr. Godman Syngmann, la origine Guămundur Sigmundsson, se trage, aşa cum s-a mai spus, din nişte negustori şi comisionari sau şerifi din avanposturile comerciale din vestul îndepărtat. Este un bătrân voinic, bine legat, nu foarte gras, dar lat în umeri şi un pic gârbovit; dacă ar sta drept, probabil că ar măsura şase picioare în cap. Are platfus şi îşi ţine capul băgat între umeri, ca unele păsări de mare, cum ar fi alea nordică sau, mai precis, pinguinul. Când merge, nu există niciun indiciu că ar avea genunchi. Are o faţă enormă. Ochii au o sclipire umedă, ca de şarpe. Pentru un om în vârstă, are părul ondulat şi plin de vitalitate, de culoarea castanei şi cu o viaţă proprie, precum barba Sfântului Olaf după moarte; o mustaţă căruntă ca o periuţă de dinţi. într-o parte, buza de jos e răsfrântă într-un fel de buclă; la câini asta se numeşte a-şi arăta colţii; se prea poate ca profesorul să fi avut acolo un colţ care ieşea în afară şi care a fost extras, lăsând în urmă o buză deformată; se prea poate şi ca, la un moment dat, profesorul să-şi fi încleştat dinţii prea tare. Camera goală a pastorului se umple prin prezenţa acestui om, cu toate că nu se mişcă prea mult, cel puţin nu mai mult decât e necesar; până şi mişcările mâinilor sunt reţinute, poate ca urmare a exercitării îndelungate a autocontrolului sau doar ca semn de vârstă înaintată. Are, de asemenea, tendinţa de a se exprima în pro-

poziţii scurte. Vorbele îi sunt acompaniate de o grimasă abia perceptibilă, ca şi cum vorbitorul s-ar aştepta ca ascultătorul să nu-l ia prea în serios. îşi mijeşte ochii şi se uită pieziş & persoana cu care vorbeşte, ca un om de ştiinţă care conduce un experiment şi care, în timp ce prepară diverse amestecuri, nu pierde din ochi indicatorul unui cadran. Dr. Syngmann e îmbrăcat cu o manta lungă şi largă şi are o pălărie veche uzată, decolorată, intrată rău la apă şi mult prea mică, împodobită cu muşte, Unguri[1] şi plevuşte colorate de tinichea.

Salut, John! Cu aceste cuvinte îşi face intrarea dr. Syngmann; gura i se mişcă ca aceea a oricărui american în vârstă, iar vocea e un pic răguşită.

Pastorul Jón Primus: Mundi? Vasăzică, ai sosit! Măi, să fie! A avut dreptate Hnalljróra. Şi picioarele tot plate le ai!

Dr. Syngmann: Şi tu degetele de la picioare tot întoarse înăuntru le ai!

Pastorul Jón: Da, îmi împing mereu degetele de la picioare către călcâie. Răposatul pastor Jens de Setberg obişnuia să spună că oamenii cu degetele de la picioare întoarse înăuntru se închid în cele din urmă în sine, iar cei cu platfus ies în cele din urmă afară din sine. Te servesc cu o bucată de halibut uscat, ca să mănânci împreună cu mine şi cu tânărul acesta?

Dr. Syngmann: Nu, John. ; Pastorul Jón: E 10 £ kilul.

Dr. Syngmann (în engleză): *Skip it,John?*

1 Lingură de pescuit.

Pastorul Jón: N-are niciun rost să-mi vorbeşti în engleză.

Dr. Syngmann: Apropo, cine e tânărul acesta arătos?

Pastorul Jón: Este emisarul episcopului. [Doctorul îmi întinde absent o mână şi îmi spune: Avân- tă-te în necunoscut, tinere! [Empi: Mulţumesc.

Pastorul Jón: Stai jos, dragă Mundi!

Dr. Syngmann are un baston de felul celor pe care le iau cu ei englezii din clasele de sus când se duc la cursele de cai; aceste drăcii se numesc bastoane de vânătoare. Pot fi transformate în scaune pentru stat afară. Mânerul bastonului e compus din două urechi care pot fi deschise în orice parte ca să formeze un scaun; alte dispozitive folosesc pentru a-l stabiliza la celălalt capăt. Pe ele se aşază oamenii la cursele de cai. în loc să accepte un loc pe băncile de lemn ale pastorului Jón, dr. Syngmann manevrează bastonul şi se aşază pe el. Pastorul Jón Primus se îndrăgosteşte pe loc de baston; se ridică şi—1 examinează de sus până jos şi spune că trebuie să facă şi el rost, neapărat, de un asemenea baston; întreabă cât costă, dar dr. Syngmann nu mai ştie. După ce a cercetat minuţios bastonul şi a observat atent cum îl potriveşte doctorul şi cum se aşază pe el, pastorul spune: Ei bine, bătrâne prieten, de unde vii?

Dr. Syngmann: Din Ojai.

Pastorul Jón: Se lucrează bine pământul pe-acolo?

Dr. Syngmann: Da şi nu.

Pastorul Jón: Şi tu cu ce te ocupai?

Dr. Syngmann: Câţiva ani am avut o casă acolo.

Pastorul Jón: Ce te-a atras într-acolo?

Dr. Syngmann: Lumina lumii.

Pastorul Jón: Spune-ne şi nouă povestea, bătrâne!

Dr. Syngmann: *Nada*, John, *nada).*

Dr. Syngmann şi-a mutat bastonul de vânătoare la fereastră, fiindcă afară behăia pacostea aia de oaie: Ce frumos e să auzi behăitul unei oi! în Ojai nu prea avem oi.

Subsemnatul nu este îndeajuns de priceput la limbi străine ca să poată identifica fără greş un accent străin, de exemplu, la un bărbat aşa de complex ca acesta. Emite adesea un sunet american distinct. Alteori, dimpotrivă, apare câte un r gutural care la origine ar putea fi un defect de vorbire islandez, ale cărui rădăcini merg până la negustorii ambulanţi danezi care călătoreau pe timp de vară şi care este cunoscut ca pronunţare velară a lui *r*. Apoi răsare deodată sunetul grec *cili,* ca în cuvântul *chiparos*. în spaniolă, acest sunet este denotat printr-un jca acela din numele de localitate pe care l-a pomenit doctorul: Ojai.

Pastorul Jón Primus: Unde e Ua?

Doctorul a fost luat un pic prin surprindere; s-a întors în scaun şi s-a uitat scrutător la pastorul parohial. Ua? întreabă, ca şi cum habar n-ar avea despre cine e vorba. A murit de mult. Nu ţi-am spus atunci? Mi-a trimis o telegramă şi mi-a spus că e moartă. Să sperăm că nu se ascunde pe undeva pe la Paris sau prin Elveţia.

Pastorul Jón: Din câte-mi amintesc eu, ultima oară când ai fost aici ai zis c-ai de gând să faci o minune cu ea.

Dr. Syngmann: Am spus eu una ca asta?

Pastorul Jón: Cum a ieşit?

Dr. Syngmann: Am preschimbat-o într-un peşte.

Pastorul Jón: Ai făcut pe dracu-n patru! Cum ai reuşit?

Dr. Syngmann: *Nous sommes en routepour l'épagogique et l'astrobiologie.*

Pastorul Jón: Nu vorbesc franţuzeşte.

Dr. Syngmann: Cultiv epagogia şi astrobiología.

Pastorul Jón: Nu mai spune!

Dr. Syngmann: Noi insuflăm viaţă. Transferăm viaţă din- tr-un corp în altul: biotelekinezie. Sau, între planete, astrobio-radiofonie. Călătoresc cu determinanţi din trei colţuri ale globului, eu fiind reprezentantul celor patru. Am făcut experimente pe peşti. Suntem pe punctul de a transfera oameni în peşti şi peşti în oameni. Progresele noastre au fost de aşa natură încât nu numai că am readus insecte moarte la viaţă, ci şi icre vechi de o săptămână, ba chiar şi plevuşte. În America, avem o întreagă colecţie de creaturi, de la insecte la vertebrate inferioare, pe care le-am readus la viaţă. Sperăm să reuşim să conservăm viaţa prin metode speciale, până la cel mult trei mii de ani. Poate că într-o zi o să trezim la viaţă mumiile din Egipt. Totul e aşezat pe fundaţii cosmobiologice. Am reuşit comunicarea intergalactică.

Pastorul Jón: Cred c-o să mai iau nişte halibut uscat. (Către subsemnatul.) Mai ia nişte halibut uscat, tinere, înainte să se scoale din morţi! Da' tare priceput mai eşti la turnat gogoşi, măi Mundi! Te rog, continuă!

Dr. Syngmann scoate o casetă de piele care conţine nişte ţigări lungi de foi: Te servesc cu un Henry Clay, John?

Pastorul Jón: Rămân la peşte. Cum ziceai că se spune la halibut uscat în greacă? Măi, să fie, bătrâne prieten! Dar, dacă Ua e acum peşte şi în acelaşi timp se învârte pe la Paris şi prin Elveţia, cum e posibil s-o reasamblezi?

Dr. Syngmann: Poţi să fii propria ta fantomă şi să rătăceşti de colo-colo prin diverse locuri, câteodată în mai multe locuri simultan. Poate că nu m-am exprimat tocmai corect. O stafie este întotdeauna rezultatul unei lucrări făcute de mântuială; o stafie înseamnă o reînviere nereuşită, umbra unei imagini care poate că a fost vie odată, un fel de avorton în univers.

Pastorul Jón: Ah, da, universul, copiii mei, după cum obişnuia să zică răposatul pastor Jens... asta e într-adevăr ceva. Ar trebui să-i oferi acestui tânăr teolog ceva bun de fumat.

Din fericire, în privinţa asta, subsemnatului nu i se acorda niciun fel de atenţie; într-adevăr, dacă m-aş fi apucat să pufăi dintr-o ţigară lungă de foi Henry Clay, aş fi sfârşit într-o stare jalnică. într-o companie care până acum îmi era superioară, m-am bucurat de privilegiul de a-mi fi fost îngăduit să mă evapor şi să fuzionez cu elementele aerului de îndată ce am fost salutat cu un îndemn în mod adecvat fără noimă. M-am aşezat puţin în spatele vizitatorului, iar magnetofonul silenţios a continuat, între două schimbări de role, să înregistreze fără probleme din buzunarul hanoracului meu. Din păcate, la intervale de

treizeci de secunde se aude un behăit pătrunzător - este oaia de afară, de pe pavaj, care-şi caută mielul.

Pastorul Jón: Ei bine, bătrâne, ca-ntotdeauna, te-aşteaptă întreprinderi deloc uşoare, dacă pot spune aşa. învierea unui peşte, asta-i tot?

Dr. Syngmann: Da, domnule, învierea peştilor! A fost acum trei ani de zile. S-a întâmplat să fiu la Bláfeldará, când a sosit telegrama care zicea că Ua a murit. Fireşte că am continuat să pescuiesc. Câteva minute mai târziu, aveam în cârlig cel mai mare somon care a muşcat vreodată din momeala mea în orice râu, de oriunde din lume. A muşcat cu atâta poftă, încât mi-a rupt undiţa şi a înotat mai departe, cu tot cu vârful undiţei. În acea seară, am găsit peştele departe în aval, unde guta se înfăşurase în jurul unei pietre ieşite în afară. Era o peş- toaică. Cântărea 40 de livre. Am pus-o la conservat. Mi-am dat seama imediat că era un peşte special, care avea o misiune specială. Iar acum iată-mă aici, cu cei trei determinanţi ai mei.

Pastorul Jón: E adevărat că aceşti bărbaţi sunt mântuitorii omenirii? Sau sunt doar nişte apostoli?

Dr. Syngmann: Acesta ar fi un termen impropriu. Eu îi consider oameni de ştiinţă. Recrutez laboranţi, nupierde-vară. Cercetăm legea determinanţilor şi pentru asta avem un laborator în California. Ne inspirăm din experienţa a cel puţin trei mari religii şi din toate metodele cunoscute de verificare ştiinţifică.

Pastorul Jón: O întreprindere măreaţă, dragă Mundi, o întreprindere măreaţă!

Dr. Syngmann: Aşa ar putea deveni. îndeosebi la Gheţar. Locul ăsta e unic pe pământ.

Pastorul Jón: Da, noi, aici, avem Gheţarul Snaefells. Măcar atâta lucru e limpede.

Dr. Syngmann: Islanda ar putea da tonul în acest domeniu.

Pastorul Jón: Da, de pildă, are un efect benefic asupra oamenilor care stau aici, chiar la nord de dâmbul de pe pajiştea unde se află baraca mea, şi contemplă gheţarul când e vreme frumoasă.

Dr. Syngmann: Clarvăzătorii din toată lumea cunosc acest loc, au ştiut dintotdeauna de el. Aici, în gheţar, se află una dintre cele mai remarcabile centrale de energie naturală din acest sistem solar, unul dintre centrele de inducţie ale
Numai-gândului. Această energie poate fi canalizată prin legea determinanţilor.

Pastorul Jón: Iartă-mă, Mundi, dar despre ce vorbeşti?

Dr. Syngmann: Vorbesc despre singura calitate pentru care lumea merită să fi fost creată, singura energie care merită a fi controlată.

Pastorul Jón: Úa?

Dr. Syngmann, cu o voce joasă, tracasată, grav: Te aud pomenind încă o dată numele care nu este niciun nume. Ştiu că mă învinuieşti; mă învinuiesc şi eu singur. Ua era pur şi simplu Ua. N-aveam ce să fac în această privinţă. Ştiu că nu ţi-ai revenit niciodată, John. Nici eu.

Pastorul Jón: Acest cuvânt ar putea însemna totul şi nimic, iar când a încetat să răsune a fost ca şi cum toate celelalte cuvinte şi-ar fi pierdut înţelesul. Dar n-a contat. A revenit treptat.

Dr. Syngmann: A revenit treptat? Ce anume?

Pastorul Jón: Acum câţiva ani, în cascadele de la Goăafoss a căzut un cal. A fost adus de ape aproape de mal, viu, pe stâncile de dedesubt. Animalul a stat mai mult de douăzeci şi patru de ore nemişcat, cu capul spânzurat sub îngrozitoarea cădere de apă care-l luase pe sus. Poate că încerca să-şi amintească cum se numeşte viaţa. Sau poate se întreba de ce a fost creată lumea. N-a dat niciun fel de semne c-ar vrea să mai pască vreodată. Până la urmă, totuşi, s-a târât singur până pe malul râului şi a început să rumege.

Dr. Syngmann: Doar un lucru contează, John: accepţi?

Pastorul Jón: Floarea câmpului este cu mine, după cum spunea psalmistul. Nu e a mea, desigur, dar trăieşte aici; în timpul iernii, trăieşte în mintea mea până când învie din nou.

Dr. Syngmann: Nu accept aşa ceva, John! Există limite la indolenţa Creatorului. Refuz să mai car în spinare acest univers, de parcă ar fi vina mea că există!

Pastorul Jón: Chiar aşa! Pe de altă parte, eu sunt precum calul acela care a stat împietrit douăzeci şi patru de ore. Mult timp am crezut că nu voi suporta faptul că am supravieţuit. Pe urmă m-am întors pe păşune.

Dr. Syngmann: De fapt, tu eşti un mahomedan, John.

Pastorul Jon: Pe-aici, maşinile de gătit sunt reparate.

Dr. Syngmann, precipitat şi un pic irascibil: Da, dar e imposibil! Nu accept.

Pastorul Jon: în timpul ultimelor luni de iarnă, de îndată ce primul pescăruş vine planând pe deasupra uscatului, încep să aştept cu nerăbdare să vină primăvara. Vara cresc floricele care mor. Toamna încep să aştept cu nerăbdare să vină iarna, când se aşterne tăcerea peste toate, mai puţin peste valuri, broaştele ruginite, oalele de prisos şi cuţitele rupte adunate grămadă în jurul acestui băiat bun la toate. Poate că i se va îngădui să moară la lumina lumânării, de Crăciun, în vreme ce pământul vâsleşte în întunericul universului unde trăiesc Dumnezeu şi toţi spiriduşii Crăciunului.

Dr. Syngmann: Ţi-am tot spus şi răspus, John, că nu accept! în centrul acesta de aici, de la gheţar, vom produce bioinducţie interstelară ştiinţifică. Aici şi acum vom stabili comuniunea cu planete îndepărtate, pe care viaţa este atât de avansată încât nu poate muri. Auzi ce-ţi spun eu ţie, John? Nu ne vom opri până când nu ne vom atinge, cu ajutorul legii determinanţilor, scopul de a produce, aici, viaţă care nu poate muri, ci poate numai să crească mai puternică şi mai frumoasă.

Pastorul Jon: Nu mă speria, prietene!

Dr. Syngmann: Noi, aici, locuim la marginea spaţiului. Se face de fapt o încercare de a se trăi aici. Experimentul nu a mers mai departe de-atât până acum. Poate experimentul va da greş cu totul. Trăim într-o lume în care triumfa demonii; ei trăiesc pentru armele de

ucidere, credinţa lor este crima, dar, în ceea ce priveşte tot restul, spun minciuni. Şi, când zic că lumea este guvernată numai de demoni, care vor continua să fie demoni până la distrugerea lumii, nu folosesc blasfemii; dimpotrivă, *demon* este un termen ştiinţific, o formulă care acoperă o compoziţie chimică specifică, fără conotaţii din politică, religie sau morală.

Pastorul Jon: Tu chiar crezi că Creatorul ne-a părăsit de tot, Muncii?

Dr. Syngmann: Am scris o revelaţie în şase volume. E totul acolo. În cartea mea despre bioastrochimie se explică ce sunt demonii din punct de vedere chimic şi de ce s-au înmulţit excesiv pe pământ. Nu există mijloace de distrugere a acestei substanţe letale decât cu ajutorul fiinţelor conştiente superioare de pe stele mai dezvoltate. Intr-o altă carte, am explicat legea determinanţilor şi am arătat cum comunicarea interga- lactică depinde de cunoaşterea cosmobiologiei şi a biodina- micii. Obiectivul este eliminarea timpului şi a distanţei. Am identificat elementele fundamentale ale epagogiei şi ale epi- genezei şi am explicat cum nu numai protomoria, ci mai ales heteromoria este condiţia umanităţii în prezent, iar cursul ei este unul fatal: dysexelixia contra diexelixia. Şi anume, demonii care se pregătesc să distrugă cu totul viaţa pe pământ; şi, dacă nu vor fi împiedicaţi din puncte din spaţiu în care viaţa a atins un plan superior, vor reuşi.

Pastorul Jon: E îngrozitor ce puţină greacă îmi mai amintesc, Mundi! Totuşi, aş vrea să ştiu un lucru: cum reuşeşte prietenul meu, Helgi de Torfhvalastaăir, să înţeleagă ceva din

toate astea? Eu unul nu m-aş aventura în veci să citesc o carte de-a ta, Mundi.

Dr. Syngmann: Cărţile mele nu sunt încă citite pe pământ. Cu excepţia lui Helgi de Torfhvalastaâir, n-am cunoscut pe nimeni care să fi citit un singur cuvânt de-al meu. Aici, printre noi, pe treapta cea mai de jos a lumii vieţii, nu se dă nicio atenţie cărţilor decât dacă sunt scrise de către demoni atestaţi chimic sau cel puţin pentru ei. Poeţii şi filosofii sunt respectaţi proporţional cu dispreţul şi dezgustul pe care îl simt pentru creaţia lumii. Războiul nostru cel de toate zilele dă-ni-l nouă astăzi, asta este rugăciunea celor care guvernează ţările. Ucideri, ucideţi, a spus nelegiuitul Skuggasveinn. *Das Leben ist Etwas das besser nicht waere*[1], spune un alt obscurantist, unul dintre profeţii Germaniei; şi atunci ciripeşte şi Ketill Screech, lacheul lui, care nu vrea să rămână mai prejos: *Der Mensch ist Etwas das überwunden werden mussß* Bomba atomică a fost făcută în concordanţă cu această formulă. Şi acum te întreb eu, John, există vreun motiv pentru acceptarea acesteia?

Pastorul Jón: Ei bine, Mundi, tu eşti ăla care stă toată ziua pe râu şi face tot ce poate ca să omoare peşti.

Dr. Syngmann: Tocmai de aceea şi fiindcă toată viaţa am lucrat la îmbunătăţirea armelor de ucidere şi fiindcă ştiu din experienţă că armele de ucidere sunt singurele lucruri care sunt luate în seamă aici pe pământ - tocmai de aceea!

1„Viaţa e ceva ce mai bine nu ar exista" (germ.).

Pastorul Jón: Imi pare rău dacă neînsemnatul pastor Jón Primus nu înţelege o vorbă din ce spui: aceste fiinţe conştiente superioare din alte galaxii, cele care o să ne dea viaţă eternă, sunt ele mai aproape sau mai departe de noi decât Dumnezeu?

Dr. Syngmann: Dumnezeu... Nu e El evreu?

Pastorul Jón: Oh, asta e El? Aproape uitasem. Dar, dacă ar fi aşa - şi chiar dacă ar fi aşa -, se schimbă ceva?

Dr. Syngmann: Nu, nu se schimbă chiar nimic. Pe de altă parte, n-avem nevoie de un evreu - şi cu atât mai puţin de cei care L-au furat pe Dumnezeu de la evrei, cum ar fi Papa şi Mahomed.

Pastorul Jón: N-am ştiut că ai ceva împotriva evreilor, Mundi.

Dr. Syngmann: Dumnezeu este dumnezeul evreilor, am zis! De-aia ar trebui să-L laşi în pace, John. Ceea ce ai furat nu poate fi niciodată al tău. Evreii ar putea să-i dea în judecată pe aceşti hoţi-de-dumnezeu şi să obţină condamnarea lor la închisoare în conformitate cu Convenţia de la Berna, care prevede pedepse grele pentru furtul de brevete şi idei. Ca să nu mai vorbim de scandaluri, cum ar fi acela al creştinilor fără scrupule care le-au furat evreilor cartea lor naţională şi au lipit la ea, în prelungire, o lucrare greacă pe care au numit-o *Noul Testament* şi care este, în cea mai mare parte, o denaturare a *Vechiului Testament* şi, mai mult, o carte antisemită. Mottoul meu este: lăsaţi-i în pace pe evrei! Cei ce se fălesc cu dumnezei furaţi nu sunt fiabili.

Pastorul Jon: Ce drăguţ că ai folosit cuvântul „fiabil", pe care automobiliştii noştri

au început să-l folosească cu privire la un nou tip de antigel. Ia spune-mi, Muncii, noi, eu şi cu tine, suntem fiabili? Este lumea în care locuim fiabilă şi autentică?

Dr. Syngmann: Cel puţin eu nu le cer părerea evreilor şi cu atât mai puţin Muftiului din Constantinopole sau Vaticanului sau Patriarhului din Antiohia.

Şi atunci doctorul a observat că i s-a stins ţigara şi a început să se scotocească după chibrituri şi era un pic neîndemânatic, de parcă ar fi avut mâinile amorţite, şi pe urmă a spus: Dar cineva trebuie să fi făcut toate astea. Nu eşti de aceeaşi părere, John?

Pastorul Jon: II vei iubi pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima şi aşa mai departe, spunea răposatul pastor Jens.

Dr. Syngmann: Ascultă, John, cum e posibil să-L iubeşti pe Dumnezeu? Ce motive există? Să iubeşti, nu e ăsta preludiul la culcatul cu cineva, ceva legat de organele genitale, cel mult o tragedie maritală printre maimuţe? Ar fi ridicol! Oamenii ţin la copiii lor, de acord, dar dacă ar zice cineva că ţine la Dumnezeu n-ar fi o blasfemie?

Pastorul Jon face încă o dată refefererire la acel „ceva" misterios şi spune: Accept.

Dr. Syngmann: La ce te referi când spui că-L accepţi pe Dumnezeu? Ţi-ai dat consimţământul când a creat El lumea? Chiar crezi că lumea e aşa de bună sau ce? Lumea asta! Sau eşti chiar aşa de împăcat cu tine însuţi?

Pastorul Jon: Ai observat că oaia care behăia la fereastră a tăcut? Şi-a găsit mielul. Şi

cred că viţelul de aici, de pe pajişte, va supravieţui.

Dr. Syngmann: Ştiu la fel de bine ca tine, John, că animalele sunt perfecte în limitele lor şi că omul este cea mai de jos treaptă în evoluţia-pe-dos a vieţii pământeşti: ca să-ţi dai seama de asta, nu trebuie decât să compari imaginile unui împărat şi ale unui câine sau ale unui fermier şi ale calului pe care îl călăreşte. Dar eu, unul, nu vreau să accept.

Pastorul Jón: Să nu vrei să accepţi - ce se-nţelege prin asta? Sinucidere, sau ce?

Dr. Syngmann: în acest moment, când alinierea la umanitatea superioară ne este la îndemână, în istoria pământului începe, în sfârşit, un capitol care poate fi luat în serios. Epa- gogia furnizează argumentele pentru a-I dovedi Creatorului că viaţa, dacă nu este eternă, nu e altceva decât o şmecherie fără noimă.

Pastorul Jón: Şi cine o să-şi asume riscurile

?Dr. Syngmann: în ceea ce priveşte epagogia, se pledează pentru un caz totalmente logic. Mi-am dovedit teza în şase volume, cu argumente irefutabile; chiar şi din punct de vedere juridic. Dar evident că nu este suficient să faci uz de argumente la rece. îmi iau libertatea de a face apel la onoarea acestui Ziditor înzestrat. îl întreb: cum de Ţi-a venit să laşi pământul pe mâna demonilor? Unicul ideal care-i uneşte pe demoni este pornirea de războaie. De ce le-ai permis demonilor pământului să-şi mărturisească dragostea pen-

tru Tine prin slujbe şi rugăciuni, ca şi cum ai fi Dumnezeul lor? O să-i laşi pe oamenii cinstiţi să Te numească demiurg, pe Tine, Creatorul lumii? A cui este înfrângerea, acum, că demonii pământului au făcut rost de o maşinărie cu care să radă orice urmă de viaţă? A cui este înfrângerea dacă permití ca viaţa de pe pământ să moară în mâinile Tale? Se poate ca Ziditorul cerurilor să se înjosească până-ntr-atât încât să le permită filosofilor germani să-I ordone ce să facă? Şi în sfârşit: eu sunt creatura pe care ai creat-o. Şi de aceea sunt aici, ca şi Tine. Cine Ţi-a dat dreptul să mă razi de pe faţa pământului? Este justiţia ridicolă în ochii Tăi? Cărţile pe faţă! (Murmură pentru sine.) Ai cel puţin obligaţia să mă scoli din morţi!

În acest punct s-a terminat banda, aşa că nu am mai prins ultimele argumente cu privire la necesitatea unor subterfugii juridice pentru a-I băga Creatorului minţile în cap şi nici rezumatul înţelepciunii lui Schopenhauer şi Nietzsche. Am schimbat banda cât de repede am putut, sperând că bătrânii ăştia doi sunt suficient de în vârstă încât să le ţiuie urechile şi că nu o să observe vânzoleala mea.

Banda porneşte din nou şi înregistrează, în momentul în care se pare că pastorul Jón Primus a început să conteste epa- gogia cu argumentele care îi sunt caracteristice: nu face nicio deosebire între teorie şi basm, atâta doar că basmele sunt pentru adormit copiii, iar teoriile au scopul de a-L convinge pe Dumnezeu de vreo absurditate ori alta sau sunt folosite ca pretext şi cal de bătaie pentru dreptul de a vâna.

Continuă să vorbească.

Pastorul Jón Primus: Oh, e aceeaşi mâncare de peşte în aceeaşi oală. Numai că, în vremurile noastre, filosofii şi predicatorii au început să-şi spună ideologi; la fiecare două propoziţii, teoriile şi religiile şi în special basmele de adormit copiii se cheamă ideologii. Eu am o singură teorie, Mundi.

Dr. Syngmann: Aşa mai merge! Poate că într-o zi va salva lumea.

Pastorul Jón: Cel puţin nu e mai rea decât alte teorii.

Dr. Syngmann: Ia s-o auzim, John!

Pastorul Jón: Teoria mea e că apa este bună.

Dr. Syngmann: Pentru răcoritoare sau cum?

Pastorul Jón: Categoric. Dacă nu ţi-e sete, nu trebuie să te ghidezi după teoria mea.

Dr. Syngmann: Asta-i poezie, John, scoasă de mult din uz. Chiar se zice în Goethe: *grau ist alle Theorie*.

Pe casetă e acum tăcere. Mai târziu îţi poţi da seama că discuţia a fost reluată, pe un ton jos şi rar; este pastorul Jón. Speram că va face din nou referire la psalmul lui David despre floare, care este atât de frumos. O astfel de discuţie liniştită, cu pauze lungi, îţi aduce în minte cercurile de păstrăvi din apele liniştite în amurg. Dar nu erau *Psalmii* lui David.

Pastorul Jon Primus: Mai ţii minte când şi-a scuturat Ua zulufii? Mai ţii minte când s-a uitat la noi şi a râs? Nu accepta ea Creaţia? A respins ea ceva? A fost ea împotriva a ceva? A fost o victorie pentru Creator, o dată pentru totdeauna. Odată cu venirea ei, tot ce era prozaic şi ordinar, tot ce avea limitări a încetat

să mai existe: lumea era perfectă şi nimic nu mai conta. Ce intenţii are Ua când le trimite oamenilor telegrame în care spune că a murit?

Dr. Godman Syngmann s-a ridicat în picioare şi şi-a strâns scaunul. A început să privească afară pe fereastră. Oaia s-a culcat pe caldarâm şi rumegă, iar mielul stă culcat lângă ea şi mestecă şi el, la întrecere. întors cu spatele şi uitându-se pe fereastră, îi dă răspunsul pastorului Jon Primus: Ei bine, e nevasta ta.

Păpădia si albina

Pastorul Jón Primus: E poate cam mult să spui că era nevasta mea, Mundi. Cine stăpâneşte o femeie ca Ua? Cine stăpâneşte floarea de pe câmp?

Dr. Godman Syngmann stătea în picioare în lumina de la fereastră şi se uita la oaie, aproape întunecând camera cu umerii lui laţi în acea manta pe care o purta: Se spune că bărbatul care a comparat prima dată o femeie cu o floare a fost cu siguranţă un geniu. Următorul care a repetat-o, ca un papagal, a fost, fără îndoială, un cretin. Cum să-i zicem ăluia care o rosteşte a treia oară?

Un pungaş, a replicat pastorul Jón, şi se va angaja să fie toţi trei la un loc. Dar sper să nu schimbe cuvintele psal- mistului în niciun fel. Nu ţi-a trecut niciodată prin cap să gândeşti frumos despre Dumnezeu, fiindcă a creat crinii de pe câmp?

Dr Syngmann: Florile? Eu sunt un om cu frica lui Dumnezeu în sensul deplin al cuvântului. Mă tem de Dumnezeu de când mă ştiu. Mi-a fost aşa de frică de El, cum niciunui sfânt din Evul Mediu nu i-a fost de diavol.

înspăimântător este Dumnezeul care a creat o femeie ca Ua. Se ocupa de trei ani de un bordel pe care îl deţineam în America de Sud, când am trimis-o la mănăstire. Când am revăzut-o, devenise mamă cu mulţi copii în America de Nord, despărţită de bărbaţi şi de copiii morţi.

Pastorul Jón Primus: Mundi, te pricepi aşa de bine la cititul şi la scrisul cărţilor, că asta e o poveste pe care ar trebui s-o H scrii; mereu mi s-a părut foarte bună. Este povestea păpădiei I şi a albinei. Vrei să ţi-o spun?

Dr. Godman Syngmann s-a întors şi l-a fixat uimit pe ţ bătrânul său prieten, pastorul, cu ochii săi umezi şi cu cearcăne

■ roşii, umflate, în acelaşi timp acuzatori şi rugători, îndureraţi | şi cinstiţi, umili şi aprigi, ca ochii unui copoi, acel câine care I poartă un nume aşa de groaznic şi care este totuşi cel mai K inofensiv dintre câini.

; Pastorul Jon Primus: A fost odată o păpădie şi o albină...

[Dr. Syngmann: Dacă o să-mi spui povestea păpădiei şi a **V** albinei, o să-ţi trag una, John. Poezia lirică este cea mai dez-

■ gustătoare porcărie de pe faţa pământului, fără să punem la

■ socoteală teologia. Mă duc să mă culc.

Pastorul Jon Primus: Când o păpădie ademeneşte o albină cu parfumul ei ca să-i dea miere, iar albina pleacă de la floare cu polenul şi îl seamănă undeva departe... asta numesc eu I Supracomuniune. Ar fi remarcabil dacă s-ar putea stabili o I. supracomuniune mai intensă, făcând abstracţie de comunicaţiile intergalactice.

I Dr. Syngmann se întorsese din nou cu faţa la fereastră: Ce ciudat e că nu te saturi niciodată de privit o oaie. Oare cum se face?

: O tăcere lungă, cu excepţia bârâitului de la banda mea, care ar putea fi la fel de bine un bâzâit în urechi. Doctorul s-a întors cu spatele la fereastră şi s-a pregătit de plecare: un uriaş în declin, epuizat de traiul pe piscuri de munte şi de traversatul râurilor repezi în drumul spre casă, cu răsuflarea grea şi poate cu o durere la inimă. A încetat să mai vorbească în calitate de inventator al epagogiei, şi vocea i-a devenit aspră şi seacă.

Dr. Godman Syngmann: Mă duc până la baracă să prind câteva ore de somn înainte să plecăm spre gheţar. John, vrei să te rogi cu mine?

I Pastorul Jon Primus: Mai bine nu, prietene! Sunt cu totul în afara tuturor lucrurilor de felul acesta. Timpurile moderne se spală pe

dinţi seara, în loc să-
şi spună rugăciunile

.Dr. Godman Syngmann: Poate că nici nu-i corect. Doar că aşa mi-a venit. Fiindcă am cunoscut-o amândoi pe Úa. Păpădia şi albina, zici tu. Tocmai asta e, păpădia şi albina. La atât se reduce totul. Şi totuşi, eu am crezut că ar fi fost posibil să spunem această rugăciune împreună.

Pastorul Jón Primus: Ce rugăciune?

Dr. Godman Syngmann: Oh, nu ştiu. Poate chestia aia a Sfanţului Pavel.

Pastorul Jón: „Mereu credincios"! Cum e posibil să-ţi aminteşti după ce-ai fost plecat atât de departe şi atâta vreme?

Dr Syngmann: Nu ştiu, John. Poate că sunt un pic obosit. Sper să nu mi-o iei în nume de rău, John.

Pastorul Jón Primus: Am renunţat de mult. Răposatul pastor Jens de Setberg n-a spus niciodată vreo rugăciune, dar era un sfânt şi un prooroc. Dumnezeu ar râde în hohote dacă m-aş apuca eu să spun rugăciuni.

Dr Syngmann: Iţi cer încă o dată iertare, John. Şi dă-mi de ştire dacă ai nevoie de vreun mărunţiş care nu se găseşte aici, în Islanda. II cumpăr şi ţi-l trimit prin poştă.

Pastorul Jón Primus: Este o ofertă generoasă şi te caracterizează, Mundi, bătrâne prieten. Dar pot cu uşurinţă sa-ţi dau banii, ştii asta. Problema e că nu duc lipsă de nimic. Totuşi, mi se năzare că, dacă dai vreodată peste vreo scărpinătoare de cai de calitate, oriunde în străinătate, cumpăr-o, te rog, şi trimite-mi-o prin poştă! Aici, la noi, n-au decât scărpinători simple, de vaci.

Dr. Syngmann: Scărpinătoare de cai, da, da. O să încerc să ţin minte, John. Noapte bună, John! Iar tu, tânărul meu prieten, tu eşti pe cale

de a te avânta în necunoscut: avântă-te în necunoscut!

Dr. Godman Syngmann iese, trăgând după el uşa care scârţâie.

Gheţarul

I Când descrii creştinismul la Gheţar, nu trebuie să uiţi de gheţar, cel puţin nu pentru mult timp. Poate că unele dintre r consideraţiile continue ale subsemnatului pe marginea acestui ■ subiect, după cum urmează, nu sunt în întregime deplasate, deşi poate că nu se leagă toate, în mod special, de această - zi; dar toate celelalte zile au fost, într-un moment sau altul, V această zi, exact ca cele care urmează să vină. I Acest gheţar nu seamănă deloc cu un munte obişnuit. Aşa cum s-a mai spus, e doar o umflătură care nu ţinteşte foarte sus spre cer. E ca şi cum muntele ăsta nu ar avea niciun punct de vedere. Nu afirmă nimic. Nu încearcă să impună nimic nimănui. Nu te inoportunează niciodată. Alpiniştii I experimentaţi vin întins aici, fiindcă este unul dintre cei mai **I** cunoscuţi munţi din lume, iar când dau cu ochii de el, se miră cu voce tare. Doar atât e de capul lui? Iar urcatul nu le dă nicio bătaie de cap. în lanţul muntos care se continuă la est de gheţar sunt nenumăraţi munţi, la fel de variaţi ca oamenii dintr-o fotografie; aceşti munţi nu sunt de tipul totul sau nimic, precum gheţarul, dar sunt înzestraţi cu detalii. Se spune că, atunci când bate vântul dinspre nord, unii dintre ei se umflă şi încep să vâjâie. Tot alpiniştii experimentaţi spun că gheţarul nu e interesant, spre deosebire de Helgrindur, şi că oamenii ar trebui să se caţăre mai degrabă pe Helgrindur, care

înseamnă Poarta Iadului. E Se spune adesea despre clarvăzători că sufletul le pără- • seşte trupul. Aşa ceva nu i se întâmplă gheţarului. Dar, când

te uiţi iar la el, corpul a părăsit gheţarul şi nu mai rămâne nimic decât sufletul înveşmântat în aer. Aşa cum a menţionat subsemnatul mai devreme în raport, în anumite momente ale zilei gheţarul e iluminat de o iradiere specială şi se scaldă într-o strălucire de aur cu o puternică aureolă de raze, şi totul, mai puţin el, devine insignifiant. Apoi e ca şi cum muntele nu mai ia parte la istoria geologiei, devenind ionic. Berbecul fermecat pe care l-a văzut Hnall{)6ra nu era de fapt gheţarul? Un munte remarcabil. Noaptea, după ce soarele a coborât de pe munţi, gheţarul devine o siluetă liniştită care s-a retras în sine şi răsuflă peste oameni şi animale cuvântul niciodată, care poate că înseamnă mereu. Vino, adiere a morţii!Miracol amânat

Trebuie relatat acum că emisarul Domniei Voastre a fost trezit din somn dis-de-dimineaţă, după ce în seara precedentă fusese martorul acelei conversaţii citate mai sus. Se bătea cu pumnii strânşi la mine în uşă, nu cu degetele

îndoite totuşi, ci cu dosul mâinii, în felul în care îşi folosesc femeile pumnii pentru a lovi.
Empi sare din pat alarmat, pe jumătate dezbrăcat: Ce s-a întâmplat?
O voce de femeie: Undiţarul nu poate fi trezit.
Empi: Eu sunt musafir aici. Mai bine vorbiţi cu pastorul Jon.
Femeia: A fost chemat la Nes ca să deblocheze o broască.
Empi: Sunteţi dra Hnalltjora?
Femeia: Nicio afurisită de Hnalljsora, numele meu este dna Fina Jonsen din Hafnarfjoăur!
Empi: Ce treabă aveţi cu mine?
Dna Fina Jonsen: Păi, cum? Trebuie să trezim omul din somn!
| Empi: N-a fost un anume camionagiu pe-aici seara trecută?
Dna Fina Jonsen: Jodinus vrei să zici? Din câte ştiu eu, mai toată noaptea l-am avut între genunchi. Nu mai am nimic să-i zic nenorocitului ăluia. Şi-n afară de asta, acum e pe spate, sub camion, şi a început să cârpăcească. [Empi: Şi păstorii de vreme rea?

Dna Fina Jonsen: Aia cu părul şi bărbile? I-a apucat o criză de râs pe pajişte, lângă viţel. Şoferul englez ştie că sunteţi episcop şi m-a

trimis după
dumneavoastră

.Empi: Unde e bărbatul din Langavatnsdalur? El e mai aproape de funcţia de episcop decât sunt eu.

Dna Fina Jonsen: Helgi de Torfhvalastaăir a umblat toată noaptea după cai. Nu e nimeni în toate minţile pe-aici.

Limuzina profesorului, un Imperial negru lucios, e parcată pe poteca năpădită de iarbă care duce la biserică, colectând roua din fuioarele de ceaţă.

Emisarul Domniei Voastre a crezut că-l va găsi pe Godman Syngmann în pat, având în vedere că trebuia trezit, dar profesorul nu ajunsese mai departe de camera de zi. Nu avusese timp să-şi dea jos haina lui mare, reuşise doar să-şi lărgească gulerul de la cămaşă. Pălăria veche şi mototolită, împodobită cum era cu muşte şi momeală de tinichea colorată, zăcea în mijlocul podelei de parcă ar fi fost aruncată acolo. Omul se lăsase pe un divan dublu, simţise pesemne o durere şi începuse să înghită nişte pastile pe care le avea în buzunar, fiindcă pe măsuţa de lângă el se aflau două flacoane deschise, unul conţinând pastile galbene, celălalt, unele maro. Era prăbuşit cu capul într-o parte, cu ochii ficşi şi gura fără vlagă. Omul era mort. în moarte, peruca îi căzuse de pe cap şi zăcea pe podea.

„Şoferul" s-a dovedit a fi omul care superviza partea administrativă a expediţiei. M-a salutat şi s-a prezentat ca fiind dl James Smith, Majordomul. Acest majordom dorea mutarea cadavrului din camera de zi în dormitor. La ţară, telefonul nu se deschide până la ora 08.00, aşa că nu era posibil să fie chemat imediat un doctor care să constate decesul. Subsemnatul l-a întrebat pe majordom dacă nu

s-ar cuveni să fie chemaţi cei trei colegi ai profesorului.

Majordomul James Smith: Cine sunt ăştia?

După ce am reuşit să-l fac să înţeleagă la cine mă refer, a spus: Nu sunt bine-veniţi. Dacă intră aici, eu ies!

Empi: Şi totuşi, ar fi politicos să vorbim şi cu ei.

Majordomul: Vă priveşte!

în ceea ce-i priveşte, nu era drept să se spună că păstorii de vreme rea erau în mijlocul unei crize de râs; de fapt, se aflau pe pajişte şi făceau exerciţiile de dimineaţă în conformitate cu hatha yoga, ce constă în deşteptarea zeului Kundalini, care sălăşluieşte în coccis şi care, dacă e îmblânzit în mod corect, guvernează în cel mai înalt grad viaţa şi sufletul omului. Bărbaţii stăteau alternativ în poziţii lotus sau cădeau în genunchi şi făceau încontinuu plecăciuni atât de joase, încât dădeau cu fruntea de pământ, sau stăteau întinşi, cu faţa în jos; şi asta luase dna Fina Jónsen drept criză de râs. [Când au auzit aceşti bărbaţi ce se întâmplase şi că se aştepta de la ei să care corpul maestrului lor câţiva paşi, dintr-o cameră într-alta, Saknússemm al II-lea, care vorbea în numele lor, a zis că el şi fraţii săi nu iau în considerare moartea şi că nu vor da nicio mână de ajutor la treaba pentru care fuseseră solicitaţi; asemenea treabă nu intra în sfera lor. Purtătorul de cuvânt al păstorilor de vreme rea a mai spus că era de mult vremea ca stăpânul şi maestrul lor, Lordul Maitreya, să se ocupe de lucrarea sa de-acasă, din acel cer în care sălăşluieşte Buddha al cincilea şi unde îl aşteaptă mai multă treabă decât aici; aban-

donase acum carcasa unui om de afaceri american, pe care o folosise o vreme pe post de învelitoare. Ei trei, pe de altă parte, au întreprins călătoria la acest Pol Nord de-aici cu scopul de a scula din morţi o reîncarnare feminină înaltă, care doarme în zăpadă, şi nu se vor ocupa de nicio altă treabă până nu-şi îndeplinesc misiunea. Cea mai urgentă nevoie pentru aceşti bărbaţi era să-şi întărească omnipotenţa cu acel foc care zace ascuns în fiinţele umane, la capătul dejos al coloanei vertebrale, şar- pele-foc Kundalini. în ceea ce-l priveşte, cel care cânta la lăută a vrut să compenseze indiferenţa care putea fi dedusă din declaraţia făcută de conducător, Saknússemm al II-lea, şi a început să murmure ceva, de-abia perceptibil, într-o engleză cam stricată, amestecată cu propoziţii în spaniolă: *I Señores*, propun, *porque yo amo vosotros*, să-i micşorăm capul. îl micşorăm până devine tare ca piatra şi de mărimea unui cartof. Pe urmă o să-l folosim pe post de giruetă la catedrala Polului Nord. Şi-aşa cel care l-a avut cu împrumut şi care

acum s-a dus acasă în al cincilea cer poate să vorbească în continuare cu el, prin el şi pentru el cu noi, *también muchas gracias*.

Maestrul adormit Epimenides s-a ridicat în picioare zâmbind, s-a întors cu spatele şi s-a îndepărtat la trei paşi de ceilalţi. Coroniţa zăcea pe iarbă. Aproape toate florile din ea căzuseră şi, din păcate, probabilitatea ca altele noi să crească în locul lor nu prea exista. S-a pus apoi în patru labe şi şi-a lipit fruntea de pământ.

Atunci a ieşit la iveală ceva ce nimeni nu băgase de seamă din cauza evenimentelor dimineţii: gheţarul, pe care oameni din cele patru colţuri ale pământului stabiliseră să se caţăre chiar în dimineaţa aceea, dispăruse de-a binelea. Totul era învăluit în ceaţă, până la ferme şi la Helgi de Torfhvalastaâir, care umbla prin ceaţă căutându-şi caii.

Jódínus Alfberg, poetul: Marele Industriaş este mort, dar se achitase deja. A plătit bine, fiindcă era un Supermare Industriaş. Dar acum, că Helgi de Torfhvalastaâir nu-şi găseşte caii şi s-a pierdut şi el în ceaţă, iar gheţarul e la dracu-n praznic, care mai e rostul celor douăsprezece tone şi optsprezece roţi? Spune-i, te rog, şerifului englez că Jódínus o să se care acum, cu cele douăsprezece tone şi cu peria de frecat, şi o să se-ntoarcă după ce se mai însenineză. Spune-i şerifului că, deşi nu sunt un domn, ci doar un muncitor de rând şi islan- dez, başca poet, eu nu trag în piept un mort care a plătit deja.

S-ar mai putea spune că era una dintre acele dimineţi când toate găurile şi faliile pământului parcă ar fi fost astupate şi blocate, fără să mai rămână nici măcar o crăpătură pentru un miracol.Patru văduve sau o doamnă împătrită

Subsemnatul a fost prezent la examinarea cadavrului de către doctor şi i-a tradus majordomului certificatul de deces. De îndată ce s-a încheiat această treabă, a compus patru telegrame urgente către New York, Sydney, Londra şi Buenos Aires. Toate telegramele erau adresate aceleiaşi persoane, „Dnei prof. dr. Godman Syngmann", în stilul american de atribuire de titluri soţiilor. Dl Smith m-a rugat să le expediez prin telegraf. Telefonistul s-a plâns că toate telegramele par a fi pentru o singură persoană, deşi adresele specifică ţări diferite: oficiul poştal nu poate trimite aceeaşi telegramă aceluiaşi destinatar de la acelaşi expeditor către mai multe adrese. Textul telegramei era după cum urmează: „Dr. Godman Syngmann a murit noaptea trecută stop atac de cord stop vă rog trimiteţi instrucţiuni stop James Smith majordom." Angajaţii de la telegraf au spus că ei îşi iau libertatea de a acţiona cu bun-simţ şi au susţinut că, din moment ce destinatarul nu pare a fi o societate comercială internaţională, ci soţia unui bărbat pe care telegrama îl descrie ca fiind decedat, atunci cu siguranţă că această femeie poate fi găsită doar într-un singur loc. .''> Conversaţie între subsemnat şi dl

Smith (denumit în continuare „majordomul" sau chiar „majordomul gospodăriei"): Empi: Angajaţii de la telegraf refuză să trimită aceeaşi telegramă aceleiaşi persoane în patru ţări deodată. I Majordomul: Se va achita.
* Empi: Nu ştiu nimic despre starea civilă a decedatului şi nici nu mă priveşte. Dar parcă mi-a ajuns ceva la urechi, cum că dr. Syngmann era văduv. Dacă nu vă e cu supărare, cine este femeia care are aceste patru adrese?

Majordomul: Asta e problema mea.

Empi: Eu vă spun regulamentul oficiului poştal.

Majordomul: întâmplarea face să fiu majordomul acestei gospodării.

Empi: Eu sunt emisarul Episcopului Islandei.

Majordomul: Ghinion! Cu toate acestea, telegramele pe care le-am semnat sunt responsabilitatea mea proprie.

Empi: Deşi un caz special ca acesta nu intră în sfera mea de interes, nu e niciun secret faptul că nu ne lasă rece ce înmormântăm pe-aici. Nu e ca şi cum ai arunca o grămadă de bolovani peste un cal. Judecând după cele patru telegrame ale dumneavoastră, dr. Godman Syngmann pare să fi fost un bărbat însurat oarecum peste tot. Deşi această chestiune nu mă priveşte în mod direct, există obiceiul aici, în Islanda, ca la moartea şi înmormântarea străinilor să se facă nişte cercetări cu privire la vârsta, adresa, naţionalitatea şi starea lor civilă.

Majordomul: Străini? Despre ce vorbiţi? Acesta e unul dintre cei mai mari oameni din lume!

Empi: Să lăsăm asta deocamdată. Să revenim la telegrame: dacă această adresă ar fi numele unei societăţi comerciale care are sucursale în mai multe ţări, povestea ar sta cu totul altfel. Dar de ce nu are „cu răspundere limitată" sau „pe acţiuni" în coadă? Dacă, pe de altă parte, omul a avut patru neveste, aşa cum se subînţelege din telegrame, aş zice că ele cu siguranţă trăiesc separat pe undeva, izolate şi închise. în toate ţările menţionate în telegrame, poligamia este o infracţiune gravă.

Majordomul: Domnule, vreţi să expediaţi telegramele, da sau nu?

25

Emisarul episcopului l-a sfătuit pe bărbat să vorbească cu conducerea oficiului poştal, iar urmarea a fost că telegramele au fost trimise.Noile instrucţiuni ale Domniei Voastre şi un raport de lucru

Pastorul Jon, lăcătuşul, mă roagă să nu plec până ce nu se vor fi îndeplinit toate cele de trebuinţă. Clericul îmi spune, încă o dată, ce greu îi apasă responsabilitatea funcţiei pe umeri. Spune că speră ca avioanele din cele patru colţuri ale lumii să sosească în curând ca să împartă în sferturi carcasa lui Mundi şi să ia fiecare partea corespunzătoare pentru continentul său. Axlar-Bjorn, tâlharul la drumul mare, cel mai faimos bărbat care a trăit vreodată la Gheţar, a fost înmormântat separat sub trei lespezi de piatră, spune pastorul, şi, tot aşa, a auzit că regii dinastiei Ming îşi dorm somnul de veci fiecare în câte douăsprezece mausolee.

Ziua se scurge fără niciun răspuns de la cele patru văduve. Majordomul pleacă cu limuzina Imperial ca să facă nişte cumpărături; camionul de douăsprezece tone, cu Jodinus poetul la volan, îl urmează ca un câine. Eu şi pastorul Jon rămânem în urmă şi aşteptăm evenimentele, iar eu nu-i scap din ochi pe păstorii de vreme rea, de teamă ca nu cumva să ia capul cadavrului şi să-l micşoreze. Spun că o să iau drumul sudului, fiindcă misiunea mea aici s-a încheiat,

iar asta îl deprimă un pic pe pastorul Jon, până când îi vine ideea de a mă invita la baracă, zicând că o bătrână din Nes i-a dat nişte piept afumat. A pus ibricul pe foc şi a fiert cafeaua lui turcească tare, a scos pâine de secată din belşug şi unt şi mai mult halibut uscat, de vreo 20 £ în total. în cele din urmă, a sosit o telegramă şi ne-am ţinut amândoi răsuflarea, neştiind ce va spune femeia ^împătrită a lumii.

Dar aceasta era o telegramă de la Preasfinţia Voastră, episcopul Islandei, adresată mie. Anexată alăturat:

„În numele Ministerului Afacerilor Ecleziastice, vă rugăm să supravegheaţi funeraliile inginerului australian de origine islandeză care a decedat în această dimineaţă la Gheţar şi care trebuie înmormântat acolo, conform cererii telegrafíate primite de la Mowitz &Catdeweight Ltd., Solicitors 8cBrokers, Securities Corporation Londra W.C. etc., după cum urmează: Dl Syngmann din Australia a decedat în această dimineaţă în Islanda. Vă rugăm să-l înmormântaţi imediat. Se solicită certificate de la autoritatea competentă. Costurile achitate de acest birou din Londra. încheiat citat. Delegaţi responsabilitatea pentru pregătirea şi executarea legitimă a ceremoniei dorite. Vor fi prezenţi, pe lângă reprezentanţii străini, toţi oficialii interesaţi. Episcopul Islandei."

Empi: Probabil că cel mai bine ar fi să începi să pui geamuri la biserică, pastare Jón.

Pastorul Jón: Oh, biserica nu mai are niciun fel de fonduri.

Empi: O să plătească cei de la Londra.

Pastorul Jón: Ce mare deranj ar fi pentru ei dacă l-ar lua la Londra? După aia ar putea să-l ducă în Australia, dacă tot zic că acuma aparţine de ei. Ce spun cei trei colegi ai lui?

Empi: Vor să-i micşoreze capul. Este singura propunere pe care au făcut-o. Mai bine nici să nu le dăm atenţie.

Pastorul Jón: Oare n-ai vrea dumneata să-l îngropi?

Empi: Ce-ţi veni! Nu sunt hirotonisit. După lege, n-am voie nici măcar să arunc un pumn de ţărână. Pe de altă parte, am instrucţiunile mele de la episcop, aici, într-o telegramă în bună regulă. Se declară negru pe alb că sunt responsabil pentru executarea legitimă a acestei chestiuni. Din ce-mi dau eu seama, dumneata, în calitate de pastor, eşti autoritatea competentă implicată şi nimeni altcineva.

Pastorul Jón: Chiar nu ţi se pare comic să fie înmormântaţi oameni în biserica mea? în cimitirul meu?

Empi flutură telegrama: Iată instrucţiunile mele!

Pastorul Jon: întâmplarea face că nu mă trage deloc aţa să ţin o slujbă de înmormântare pentru acest om. Eram rivali în dragoste. Era aşa un vrăjitor, că a transformat-o pe drăguţa noastră într-un peşte.

Seară. Majordomul soseşte din sud la volanul Imperialului şi Jodinus rulează din greu în spate, cu sicriul în cele douăsprezece tone şi cu nicio altă încărcătură, cu excepţia dnei Fina Jonsen, pe scaunul din faţă. în remorcă se mai găseşte şi un constructor, a cărui sarcină este să vadă ce trebuie făcut ca să îmbunătăţească starea bisericii; zice că mâine vor fi trimişi

tâmplarii. Pastorul parohiei se pune pe căutat o rangă cu gheare, fiindcă ferestrele vor fi redeschise; mai mult, scândurile care blochează uşa vor fi smulse - iar el le bătuse ieri în cuie, cu atâta grijă, după ce emisarul episcopului şi-a terminat inspecţia. Dna Fina Jonsen aşteaptă afară cu peria de frecat, iar intrarea în biserică este acum liberă. Pragul se înalţă la patruzeci şi opt de centimetri, după cum s-a declarat anterior în acest raport, dar dna Fina Jonsen spune că nu are nicio importanţă, că poate păşi cu uşurinţă peste orice prag de mărimea acestuia. Dar în biserica aceasta niciun fel de perie de frecat sau săpun nu sunt de ajutor, nici măcar o perie din păr de porc; în schimb, Jodinus zice că o să aducă el mâine un om cu o lopată. Constructorul ia notiţe, promite şi el că o să se întoarcă mâine cu o echipă de muncitori şi pleacă acasă.

Cadavrul trebuia aşezat în sicriu. Am cărat sicriul în bun- galou. Păstorii de vreme rea se întinseseră pe verandă ca să se odihnească, sub portic, unde nu plouă; nu au obiceiul să intre în locuinţele oamenilor decât pe vreme câinoasă, cf. vulpile îşi au vizuinile lor etc. Mai aruncă câte o privire din sacii de dormit, fără a da bună seara, şi se ghemuiesc la loc sub înveliş. Am împins în lături mobila din camera de zi şi am îngrămădit o parte din ea la perete, apoi am aşezat catafalcul în mijlocul camerei. Dna Fina Jonsen a spălat cadavrul acolo unde zăcea, pe pat, iar noi îl ridicam cum şi când ne cerea, ca să-i uşurăm treaba; era foarte ţeapăn. Articulaţiile genunchilor, care câtă vreme fusese în viaţă nu puteau fi desluşite, erau acum tari ca blocurile de gheaţă. Dna F.J. a scos un giulgiu din geantă şi a zis: L-am cusut dintr-un material pentru o

cămaşă de noapte pe care voiam să mi-o fac. Apoi am primenit cadavrul. Când am terminat, femeia a zis: Aşa e viaţa, vrând să spună că o cămaşă de noapte pe care avusese de gând s-o facă pentru ea era acum folosită pentru cel mai mare undiţar al lumii. Pe urmă am cărat cadavrul în camera de zi şi l-am aşezat în sicriu, iar subsemnatului i s-a permis să sprijine capul acestui bărbat faimos. A fost destul de dificil să-i încrucişez braţele pe piept. Acum zace acolo. Faţa nu mai e albastră ca marmura, ci ciocolatie, de la vechii sori din ţările calde. Apoi are loc următorul schimb de replici:

Majordomul: Nu spune nimeni o rugăciune?

Pastorul Jón Primus, cu o voce cam pierită: Dumneata eşti majordomul.

Atunci majordomul s-a apucat să murmure o rugăciune englezească cu o voce scăzută, dar foarte repede, aşa că subsemnatul nu prea poate să spună dacă era Rugăciunea Domnului sau *It's a Long JVay lo Tipperary*[1]. Emisarului Domniei Voastre i s-a părut că pastorului Jón i s-a făcut pielea de găină la auzul cântecului. Dna Fina Jónsen s-a uitat la bărbaţi ca şi cum i-ar fi întrebat dacă la atât se reduce contribuţia lor. Aşa se părea. Aşa că femeia a făcut rost de o veche carte de cântări, cam uzată, dar cu margini aurite, şi a aşezat-o pe pieptul decedatului. A făcut semnul crucii peste faţă, cu deosebită pricepere, mai întâi cu o mişcare perfect dreaptă a mâinii în sus şi în jos, prin aceasta trasând verticala, apoi a format transversala cu mâna întinsă, cu palma îndreptată în jos. La sfârşit a întins vălul peste

1 Un cântec din timpul Primului Război Mondial.

faţa bărbatului, spunând: Lăudat fie Domnul pentru viaţa ta.

Asta a fost tot şi, într-adevăr, nu mai era nevoie de altceva. Pastorul Jón a anunţat că dra Hnallj)óra serveşte cafea şi prăjituri în casa parohială.Priveghiul de noapte

La cererea Domniei Voastre, îmi voi prelungi şederea cu câteva zile, câtă vreme cadavrul dr. Godman Syngmann se află pe catafalc, deşi nu îndrăznesc să-mi asum responsabilitatea pentru cele ce s-ar putea întâmpla aici. În această afacere sunt implicaţi agenţi neprevăzuţi. Totuşi, promit să fac tot ce-mi stă în putere ca să împiedic transportul cadavrului pe gheţar, îndepărtarea şi micşorarea capului etc.

Am observat că Ministerul Afacerilor Ecleziastice cooperează cu majordomul decedatului, dl Smith, un domn englez, precum şi cu un comisionar islandez din regiune, Jodinus Âlf- berg. Pesemne aşa se explică faptul că au fost puse geamuri la biserică, a fost reparat acoperişul şi altele. Subsemnatul ţine, de asemenea, să noteze, cu recunoştinţă, că biserica a fost curăţată în întregime şi uşile au fost reparate un pic, deşi nu s-au vindecat în întregime de scârţâit. Au existat şi nişte reparaţii minore în jurul altarului. Mi se pare, de asemenea, important că de pragul bisericii au fost proptite nişte trepte, înalte de 48 cm, astfel încât majoritatea enoriaşilor care sunt într-o stare de sănătate rezonabilă şi care au o lungime normală a picioarelor şi un strop de mobilitate vor putea să intre de-acum în Casa Domnului de la Gheţar - asta dacă uşa bisericii nu va fi bătută din nou în cuie, mai repede

decât ne-am aştepta. În plus, în clopotniţă a fost plasată o scară mobilă, astfel încât nimeni să nu trebuiască să facă escalade pentru a trage clopotele.

În ceea ce priveşte lucrarea de artă care împodobeşte altarul Şi pe care am mai pomenit-o în acest raport, aş vrea să precizez că am împiedicat curăţarea vechilor picturi cu sodă caustică şi cu acea perie de frecat folosită de populaţia din Hafnarfjoâur pentru curăţarea solzilor de pe egrefini. Dacă s-ar găsi un expert calificat pentru această sarcină, lucrarea de artă care împodobeşte altarul ar putea fi curăţată cu materiale special preparate.

În ceea ce priveşte scândurile de la amvon, care fuseseră legate anterior într-un snop, şi, de asemenea, candelabrul valoros în stilul barocului german, care zăcea pe podea sfărâmat în 133 de bucăţi, mai mult ca sigur că aceste articole au fost luate cu lopata când a fost curăţată biserica, iar subsemnatul nu a fost îndeajuns de rapid ca să pună mâna pe ele.

Cei trei păstori de vreme rea sunt tot aici, instalaţi pe veranda bungaloului, şi zic că, din cauza cetii, misiunea lor bate pasul pe loc: odată încheiată respectiva misiune, „major-domul casei" se va ocupa de călătoria lor spre casă.

Aceşti oameni au fost întrebaţi la ce confesiune aderase dr. Godman Syngmann; şi, mai mult, dacă exista posibilitatea ca vreun reprezentant al Bisericii respective să dorească să facă un drum până în Islanda şi să se ocupe de funeralii, în cazul în care pastorul de-aici ar invoca dificultăţi, pe motiv de credinţă, în ceea ce priveşte implicarea luteranilor în afacere.

Nu toate replicile acestor oameni sunt agreabile. Despre cadavrul dr. Godman Syngmann spun că este carcasa unui om de afaceri internaţional; stăpânul lor a luat acest container cu împrumut. Lăsaţi-o baltă! Stăpânul lor n-avea nicio religie. Era el însuşi Buddha. Buddha apare des aici, pe pământ, cu treburi importante, fără a se fi reîncarnat; de data asta, a venit ca să pună în practică o revelaţie specială în şase volume şi să dea de cap unui mister de înviere cam urgent. Revelaţia a fost îndeplinită, dar miracolul va avea loc de îndată ce se va opri ploaia. Lordul însuşi a lepădat acum containerul cel inferior şi s-a dus acasă, în cerul lui. De acolo va veni ca imagine reîncarnată, ca al cincilea Buddha, după vreo trei mii de ani şi mai bine, ca să răscumpere lumea şi să termine lucrarea de mântuire începută prin cărţi şi miracole.

Subsemnatul nu poate judeca în ce măsură această doctrină este budism, şi nu altceva. Singurul lucru cert este că recunosc frânturi, deşi nu sunt budist. Subsemnatul nu încearcă să explice sau să adauge nimic, dar, după judecata mea, cadavrul mai sus pomenit este, conform acestei doctrine, îndreptăţit a fi înmormântat în concordanţă cu credinţa creştină universală, cu orice ajustări necesare. O altă problemă ar fi că unul dintre păstorii de vreme rea, cântăreţul la lăută, se trage în mod evident din vânătorii de capete din America de Sud şi că şi-a propus obţinerea capului dr. Syngmann ca să-l micşoreze.

I-am explicat dlui Smith necesitatea unui priveghi atent al cadavrului, în numele domnilor Mowitz &Cattleweight Inc., Solicitors

& Brokers etc., şi i-am încredinţat această sarcină pentru perioada cât cadavrul se mai află în bungalou; dar, de îndată ce biserica va fi în ordine, subsemnatul va priveghea cadavrul în numele Ministerului Afacerilor Ecleziastice, în conformitate cu instrucţiunile şi în acord cu pastorul parohiei.

Seara dinaintea funeraliilor. Tâmplarii au plecat şi groparii s-au apucat de lucru. Sicriul a fost mutat în biserică. Doar un singur lucru mai e de lămurit în ceea ce priveşte aceste funeralii, şi anume dacă vor avea loc sau nu. Pastorul Jon Primus încă nu şi-a dat consimţământul în mod răspicat; a dispărut azi-dimineaţă, înainte ca lumea să se scoale, şi de-atunci nu l-a mai văzut nimeni. Au fost date telefoane în toată regiunea, dar în zadar.

Noapte; întuneric şi burniţă. Păstorii de vreme rea dorm pe veranda bungaloului, sub portic. Cadavrul e la locul lui şi sicriul e deschis în dreptul capului, iar capacul nu va fi închis definitiv până când autorităţile competente nu-l vor fi comparat cu documentele lor. Mă hotărăsc să mă întind o oră şi să uit de griji, cu speranţa că Creatorul va găsi într-un fel sau altul o ieşire din încurcăturile care au început dis-de-dimineaţă.

Eram în pat de un minut, când am auzit nişte paşi grăbiţi pe pavajul fermei. Or fi păstorii de vreme rea care au luat-o la sănătoasa cu capul? Dar, când am ieşit afară să cercetez, s-a dovedit că erau nişte oi care fugeau; şi-au anunţat prezenţa prin behăituri. Noaptea era umedă şi grea. Era acea ploaie care îţi dă fiori în tot corpul, indiferent de temperatură: ploaia sufletului. Mă întind din nou, extenuat de grijile care s-au dovedit

premature. De data asta, am aţipit, dar aproape imediat a început un coşmar. Se făcea că uitasem să sting lumânarea de la capul sicriului, lumânarea căzuse pe podea şi nişte flăcări albastre, ca un fel de materie plutitoare, începuseră să inunde podeaua bisericii. M-am încălţat din nou cât ai clipi si m-am repezit afară. Dar nici pomeneală de lumânare, bine-înţeles, sau de foc. în somn, îmi veniseră în minte frânturi vagi din nişte picturi clarobscure reprezentând priveghiuri, cu lumânări licărind la picioarele decedaţilor.

în biserică e întuneric, culmea, în ciuda noilor geamuri; dar între mai şi iunie nu se întunecă niciodată atât de tare încât să nu se mai observe strălucirea umezelii grele pe iarba care încolţeşte afară.

Cu toate astea, pictura de la altar este mai întunecată ca oricând. M-am întrebat dacă nu cumva îmi băgasem nasul unde nu trebuia, atunci când îi interzisesem dnei Fina Jonsen să aplice acelei străvechi opere de artă tratamentul ei cu peria de frecat şi acea sodă caustică puternică; nu era plătită cu ora tocmai pentru treaba asta? într-un fel, am simţit ca şi cum picturile m-ar fi privit profund acuzator din adâncul ruinei lor tăcute şi că s-ar putea ca ele să aibă dreptate, iar eu să mă fi înşelat, încercând să inventez o soluţie de curăţat care să scoată la lumină ceea ce a dispărut demult.

Mă dădusem jos din pat a doua oară. M-am gândit că nu mai merită osteneala să mă culc la loc. Păstorii de vreme rea trăiesc cu impresia că se află la Polul Nord şi că aceasta este catedrala de acolo. Poate că exageram, dar simţeam că e ceva necurat la mijloc, cam ca în poveştile cu stafiile de morse, iar mintea-mi roia de gânduri nepotrivite; la urma urmelor, am doar douăzeci şi cinci de ani. M-am aşezat la picioarele catafalcului şi am aţipit cu bărbia în piept.Deodată, am auzit un fluierat diabolic venind de la balamalele distruse şi m-am trezit din nou. Cineva intra în biserică: pastorul Jón Primus. S-a strecurat mai întâi pe jumătate. Acum părea a fi cu totul înăuntru. Murat până la piele, bietul om. Nici încălţămintea lui nu era o priveliţte plăcută, după ce proprietarul mărşăluise prin noroi şi apă feroasă. Eram sigur că visez, dar am zis totuşi bună dimineaţa, pentru mai multă siguranţă.

Pastorul Jón Primus: Bună dimineaţa.

Empi: Văd c-ai ieşit să faci o plimbare, pastore Jón. Cum se face c-ai aterizat în mocirlă?

Pastorul Jón Primus: Aici, la Gheţar, avem cele mai faimoase izvoare minerale din lume. Am aterizat într-unui dintre ele.

S-a aşezat pe balustrada altarului şi şi-a scos unul dintre pantofi, şoseta, iar pe urmă a spus: Mi-am scrântit glezna uşor, vreau să văd dacă e umflată. Şi-a frecat glezna şi a remarcat: un mic hematom. Apoi a recitat un verset din *Psalmii* lui David:

„Nu pentru jertfele tale te mustru: căci arderile tale de tot sunt necurmat înaintea mea. Nu voi lua tauri din casa ta, nici ţapi din staulele tale. Căci ale mele sunt toate

dobitoacele pădurilor, toate fiarele munţilor cu miile lor. Eu cunosc toate păsările de pe munţi şi tot ce mişcă pe câmp este al meu."[1]

Cu aceste cuvinte, s-a încălţat din nou cu şoseta udă şi pantoful plin de noroi: Acum aş face bine să-l salut pe Mundi, a spus.

Empi: Slavă Domnului c-ai apărut, pastore Jón, ca să-nmor- mântezi omul mâine-dimineaţă!

Pastorul Jón Primus: Categoric că n-am să-nmormântez niciun afurisit de om! Ai un chibrit?

Capacul nu era închis cu totul, sicriul fiind deschis în dreptul capului, aşa cum s-a spus mai devreme. Am ridicat vălul şi am luminat faţa cu chibritul. Faţa avea o expresie de adâncă îndepărtare. Oricine a contemplat o astfel de faţă aşteaptă cu siguranţă acea unică zi, prima zi de după moarte.

Am lămurit împrejurările prin care am ajuns să stau lângă pastorul Jon Primus în această remarcabilă biserică şi să contemplu expresia celei mai îndepărtate depărtări omeneşti. S-a stins chibritul.

Pastorul Jon Primus: Ce ciudat ca un asemenea tub să-şi bată capul cu mersul Creaţiei!

Subsemnatul se gândea să-l întrebe pe pastor dacă a spus tub sau tip, dar nu se făcea să-l baţi la cap pentru lămuriri si oricum nu mai conta. De fapt, fără îndoială

1 Psalmul 50: Un psalm al lui Asaf.

că a spus tub. I-am aşternut din nou vălul pe faţă.Participanţii la înmormântare şi consolarea lor

S-a adus la cunoştinţa tuturor celor interesaţi că funeraliile dr. Godman Syngmann vor avea loc pe data de 19 mai, la ora unsprezece. La data stabilită, alte şase limuzine negre i s-au alăturat Imperialului decedatului, care era deja acolo. Din aceste luxoase maşini oficiale au ieşit mai mulţi bărbaţi îmbrăcaţi în negru. Grupul participanţilor la înmormântare nu era, cu siguranţă, foarte mare, dar era solemn şi impresionant. Iată o listă a celor prezenţi (fără a-i pune la socoteală pe însoţitori, şoferi şi personalul auxiliar):
Dl Christie, consulul general britanic pentru Islanda;
Dl Smith, majordomul dr. Godman Syngmann;
Dl David, funcţionar al Ambasadei Statelor Unite;

Un emisar englez al firmei domnilor Mowitz & Catde- weight Ltd., Securities Corporation, Solicitors 8c Brokers, Londra W.C. etc.;

Şeriful din districtul Snaefells;

Un reprezentant al Ministerului de Justiţie;

Un emisar al episcopului (subsemnatul);

Jodinus Âlfberg, poet, reprezentantul local al decedatului, autor al *Baladei palisandrului-,*

Ansamblu coral (format din Tumi Jonsen, cantorul parohial, şi alte două somităţi, toţi foarte în vârstă);

Dna Fina Jonsen, văduvă, din Hafnarfjoâur, pomenită mai sus în raport, cea care a pus la dispoziţie vălul etc.

Lipsesc, pe de altă parte, cele patru văduve ale decedatului, *i.e.* femeile care purtau numele lui în Buenos Aires, Sydney, Londra şi New York; şi totuşi, li se trimiseseră telegrame.

De la Langvetningur pastorul parohial a primit următoarea telegramă, purtând ştampila poştei de undeva din nord, din districtul Hunavatns: Regret nu pot să vin la înmormântare. Sper să ajung la înviere. Vândut caii. Salutări. Helgi de Torfhvalasta3ir.

O să pomenesc doar în treacăt argumentele parcă interminabile pe care le-a adus pastorul Jon Primus până în ceasul al doisprezecelea, aşa de tare se împotrivea ideii de a ţine slujba de înmormântare sau, mai degrabă, aşa de greu era să-l baţi la cap să accepte. A zis că are un picior umflat şi că a răcit - ceva adevăr era. De trei zile şi trei nopţi nu a avut timp să doarmă din cauza unor îndatoriri oficiale oneroase - discutabil. Nu există nicio hârtie în casă pe care să scrie predica de înmormântare şi nu are deloc timp s-o compună şi, în afară de asta, nu mai ştie să scrie - pretexte.

Subsemnatul a subliniat că de la un pastor nu se aşteaptă altceva decât să anunţe formal în biserică, la catafalcul mortului, data naşterii şi data decesului şi după aceea să spună o mică rugăciune, fie şi Rugăciunea Domnului; iar la sfârşit să presare cele trei cazmale de ţărână ale statului, împreună cu inocentele propoziţii statutare, „Ţărână din ţărână" etc., după cum e obiceiul.

Pastorul Jon Primus: Nu e aşa de inocent pe cât pare. Derivă de la scolasticii ăia. Au încercat din răsputeri să-l falsifice pe Aristotel, deşi el era deja destul de rău. Au încercat să hrănească poveştile cu alte poveşti, astfel încât elementele prime ale materiei să se dezintegreze şi apoi să se reasam- bleze pentru a învia. Aşa de mult minţeau în Evul Mediu, că n-aveau timp nici să sughiţă.

Empi: Şi tot în Evul Mediu scriau o formulă pe o bucată de hârtie pe care o puneau peste rană, iar rana se vindeca. Pentru bolile interne, se prepara un amestec cu care era hrănit câinele omului bolnav, iar omul se vindeca. Când eram mic, m-am vindecat de negi lipind un os hioid pe perete.

Pastorul Jon Primus: Pentru mine, apă caldă

.Empi: Dar câteodată merge şi fierbinte, cu o grămadă de cafea în ea.

Pe pastorul Jón Primus l-a bufnit râsul. Filosofia şi teologia nu au niciun efect asupra lui, cu atât mai puţin bunul-simţ, pur şi simplu. Dar la umor e întotdeauna receptiv, chiar şi când e vorba de ţâfnă. Un islandez tipic, poate. Totuşi, au fost momente când emisarul Domniei Voastre ar fi dat multe ca să poată vedea lumea din punctul de vedere al pastorului Jón Primus.

Empi, după ce pastorul Jón Primus s-a oprit din râs: Nu vor fi prezenţi decât oficiali străini şi locali, iar treaba lor e să întocmească un raport. Dacă nu vor vedea un pastor, nu va exista niciun raport, nici funeralii, nimic, şi totul se va sfârşi cu zarvă şi bătaie de cap, acţiuni diplomatice şi complicaţii internaţionale, la nivel mondial. Se prea poate ca pe dumneata şi pe mine să ne arunce în închisoare.

Domni impunători stăteau ţepeni, în picioare, în jurul sicriului din mijlocul bisericii şi aşteptau. Coriştilor, pe de altă parte, li se repartizaseră nişte scaune pe motiv de vârstă înaintată şi Ü se spusese să nu se ridice până nu li se dă semnalul să înceapă să cânte. Pastorul Jón a intrat în biserică la ora 11.13. N-a închis uşa în urma lui şi biserica a rămas deschisă. Dincolo de uşă zburau păsări. O pisică rătăcită, vărgată cu galben, se aşezase pe un mormânt şi jinduia după micul dejun, dar micul dejun îşi cânta trilurile sus, pe frontonul bisericii.

Fără îndoială că sutana pastorului fusese croită iniţial pentru un cleric mult mai mic de statură decât pastorul Jón Primus - proprietate pierdută, poate - sau, dacă nu, intrase la apă peste măsură: era mult prea strâmtă. Această sutană era multicoloră, ca şi cum ar fi zăcut câţiva ani afară, cea mai mare parte a timpului sub zăpadă; şi plină de găuri, de parcă insectele şi-ar fi făcut de lucru cu ea, poate şi nişte şoareci. Pastorul s-a îndreptat nonşalant direct către sicriu, câtuşi de puţin afectat de prezenţa distinşilor participanţi la înmormântare, şi s-a oprit la capul sicriului, pe partea stângă. Nu acesta e locul unde ar trebui să stea un pastor, dar poate că pastorul Jón a crezut că urmează să potcovească un cal. A stat acolo o vreme şi s-a uitat afară prin uşa deschisă, un pic gânditor, şi-a dus mâna la coama cenuşie ca de lup şi s-a scărpinat în cap, încercând să-şi amintească ceva; pe urmă şi-a trecut mâna peste faţă, atât de tare, de parcă ar fi strâns o mască de cauciuc. într-un sfârşit, a scos manualul din buzunarul sutanei, dar îşi uitase ochelarii.

A ridicat cartea până sub nas şi s-a uitat chiorâş la ea, dar nu reuşea să găsească ceva potrivit de citit. Tot frunzărind prin carte, a devenit un pic nerăbdător. Până în acel moment, crezusem că pastorul Jón este ultimul om care s-ar putea fâstâci. Dar celor prezenţi nu le-a scăpat faptul că pastorul parohial nu se simte în apele lui în sutană. Eu însumi am avut senzaţia că îl văd pentru prima dată pe pastorul Jón Primus altfel decât prins cu jocurile lui. Consulul britanic s-a aplecat către

subsemnatul şi l-a întrebat în şoaptă, în numele Majestăţii Sale, dacă e sigur că acel om crede în Dumnezeu.

Empi: Da.

Pastorul Jón tocmai a dat, aproape de sfârşitul cărţii, peste formulele prevăzute pentru înmormântarea aşa-numitelor „persoane adulte" care nu au parte de o slujbă funerară specială: aceasta se referă în mod normal la săraci şi la hoţi sau, altfel, la cazuri de înec şi cadavre din naufragii, aduse de valuri la ţărm. Acolo se găsesc, *inter alia*, cuvintele: Doamne, Tu îl întorci pe om în ţărână. Dar pastorul Jón Primus dă din cap şi sare şi peste asta. După ce a testat diverse locuri şi a gustat din câte un cuvânt, ici şi colo, ajunge într-un final la un pasaj la care se opreşte; fără îndoială că îl uitase; începe să cerceteze acest pasaj şi cântăreşte şi evaluează fiecare cuvânt pentru sine, deşi toată lumea poate să-l audă cu uşurinţă, şi apoi citeşte cu voce tare: „Fiindcă niciunul dintre noi nu trăieşte pentru el însuşi şi nu moare pentru el însuşi. Fiindcă, dacă trăim, trăim pentru Domnul; şi, dacă murim, murim pentru Domnul. De aceea, fie că trăim, fie că murim, aparţinem Domnului."

Pastorul Jón Primus către sine: Asta merge.

Acestea fiind zise, aruncă manualul în buzunarul de la sutană, se întoarce spre sicriu şi zice:

Aceasta era formula, Mundi. Am încercat să te fac să înţelegi, dar n-a mers; de fapt, nici nu conta. Oricum, nu putem să

ocolim această formulă. E uşor să demonstrezi că formula e greşită, totuşi este cel puţin la fel de corect că lumea a luat fiinţă. Dar e o risipă de cuvinte să încerci să-I atribui Creatorului idei democratice şi virtuţi sociale; sau să crezi că poţi să-L înduioşezi cu plânsete şi vaiete şi să-L convingi cu subterfugii logice şi juridice. Nimic nu e mai fără de sens decât cuvintele. Răposatul pastor Jens de Setberg ştia toate astea şi ceva pe deasupra. Dar mai ştia şi că formula e ţinută sub lacăt. Restul vine de la sine. Creaţia, care ne include pe tine şi pe mine, noi suntem în formulă, aceeaşi formulă pe care tocmai am citit-o; şi nu există altă cale în afara ei. Fiindcă nimeni nu trăieşte pentru el însuşi şi aşa mai departe; şi, fie că trăim, fie că murim, noi şi aşa mai departe.

Eşti supărat că demonii guvernează lumea şi că, în consecinţă, ziarele nu iau în serios decât o virtute: omorurile.

Ai zis că au descoperit o maşinărie cu care să distrugă tot ce respiră pe faţa pământului; că încercau să cadă de acord asupra unei metode de îndeplinire a acestei sarcini într-un mod rapid şi curat; de preferat, în timp ce serveau un cocteil. încercau să scape din formulă, bieţii nenorociţi! Cine poate să-i învinuiască? Care e ăla care să nu fi dorit niciodată să facă asta?Mulţi consideră fiinţa umană ca fiind cel mai nefolositor animal de pe pământ sau chiar cea mai de jos etapă a evoluţiei din tot universul pus laolaltă şi că a venit de mult vremea ca această creatură să fie rasă de pe faţa pământului, precum mamutul din tundră. Noi doi, tu şi eu, am cunoscut odată o

fecioară războinică. Exista un singur cuvânt potrivit pentru ea: Ua. Atât de minunată era această creaţie, încât nu e nicio exagerare să spui că era cu desăvârşire de nesuportat; într-adevăr, cred că noi doi ne-am ajutat unul pe altul ca s-o distrugem, şi, cu toate astea, se poate să mai fie în viaţă. Nu a existat niciodată nimic care să-i semene.

Ca toţi marii gânditori, credeai în lucruri care erau de două ori mai incredibile decât teologia. Ţi-am urat bun-venit în această parohie săracă de la Gheţar ca să te uneşti cu generatorul de energie al Creaţiei şi cu inteligenţele care locuiesc pe planete din galaxii îndepărtate. A fost o idee bună să chemi în ajutorul tău oameni care au în puterea lor legea determinanţilor şi, prin aceasta, comuniunea cu fiinţele dătătoare de viaţă din spaţiul infinit. Pot să înţeleg prea bine că asemenea oameni nu intră într-o biserică aşa de sărmană ca a mea. îmi plec capul în faţa onorabililor participanţi la înmormântarea ta, dragă Mundi, care au venit aici din locuri îndepărtate pentru a lua parte la un recviem.

În încheiere, eu, în calitate de pastor local, vă mulţumesc că aţi pus umărul alături de mine ca să cărăm împreună Creaţia, în această parohie de la Gheţar se duce de fapt un trai bun, dar uneori e un pic cam dificil, mai ales pentru cai. Tot încerc să mai smulg nişte fân de ici-colo ca să le dau să mănânce pe vreme rea. Şi totuşi, caii de sub cerul liber sunt toţi plini de zburdălnicie şi dau din picioare şi se cabrează şi scot nechezaturi de împerechere, oricât de rău ar fi trataţi: şi nu ştii niciodată dacă sunt serioşi sau nu; da, într-

o societate ca aceasta, care torturează caii, ai multe de învăţat de la aceste creaturi. Cât despre presura de zăpadă, nu mai am nimic de adăugat la ce i-am spus mai alaltăieri unui tânăr care căuta adevărul: dacă există un Atotputernic în ceruri, atunci e de găsit în presura de zăpadă. Orice s-ar întâmpla, presura de zăpadă supravieţuieşte; nici nu s-a potolit bine furtuna, că ea s-a şi aventurat în văzduh. Iar crinii câmpului - ei nici nu torc, nici nu ţes. Aş putea să pomenesc şi de micile păsări strălucitor colorate din insulele Mării Sudului. Un lucru e sigur; nu trebuie să ne temem de nimic, stimaţi participanţi la înmormântare, fiindcă, ori că trăim, ori că murim, se întâmplă să avem acelaşi Dumnezeu ca mahomedanii din deşert - şi despre El răposatul pastor Jens de Setberg spunea: Allah este mare. (Magnetofon.)

Zi în plus la Gheţar

M-am trezit odihnit.

Noaptea trecută mă dusesem la culcate convins că misiunea mea era de-acum încheiată, iar creştinismul la Gheţar fusese, într-o măsură mai mare sau mai mică, reafirmat în scris. Decesul prof. dr. Godman Syngmann fusese şi el rezolvat cu succes şi cu asta mi-am împachetat din nou lucrurile. De mult n-am mai dormit aşa de bine. Ora estimată pentru plecarea de aici, aceeaşi ca mai înainte (11.45).

De-abia după ce m-am bărbierit am observat coala de hârtie strecurată între toc şi uşă: zăcea chiar lângă prag, pe podea.

„Ora trei noaptea. Dragă şi amabile Domn Emisar, o să avem nevoie de biserică în

seara asta, aşa cum am convenit, dar nu ne-a lăsat inima să te trezim în mijlocul nopţii. O să pornim la drum în sus pe gheţar, devreme în zori, şi sperăm să fim înapoi până diseară, la ora de culcare, cu un pic de bagaj, eu şi Jodinus şi trei Predicatori Mondiali, plus camion, tractor cu şenile şi jeep, de vreme ce caii mei cred că au fost deja făcuţi supă pe undeva, prin nord. Din păcate, maşinile cu forţă motrice nu favorizează legea determinanţilor. Dar acuma trebuie să-i dăm bătaie, fiindcă determinatorii noştri sunt pe picior de plecare şi se anunţă vreme senină şi vizibilitate bună pe gheţar. în ciuda maşinăriei, diexelixia va cuceri dysexelixia, *i* va cuceri *y,* aşa credem noi. Pe urmă totul va merge bine. Lumea va deveni întreagă. Şi o să-mi cumpăr nişte cai mari, Helgi."

Aha, zise subsemnatul, era de aşteptat una ca asta, presupun! Sau am fost atât de naiv încât să-mi imaginez că un chilipirgiu de talie mondială şi cu zâmbet voios ca ofiţerul districtual din Torfhvalastaâir se va da vreodată bătut? Evident că asemenea oameni nu se vor opri până când diexelixia nu va fi cucerit dysexelixia. Casa Domnului se află acum fără apărare şi larg deschisă pentru orice toană li s-o năzări, cu pastorul Jon bătând din nou câmpii prin împrejurimi, ca de obicei, pentru a se achita de îndatoririle oneroase ale funcţiei sale.

Aşa se face că trebuie să-mi prelungesc din nou şederea aici, până diseară, şi apoi să încerc, cu sprijin episcopal şi autoritate ecleziastică, să apăr biserica de aceşti mântuitori.

În loc să mă fi îndreptat spre casă, după o treabă bine făcută, am umblat în sus şi-n jos prin ograda fermei, cât a fost ziua de lungă, sau m-am întins pe marginea stâncii ca să ascult păsările şi am adormit. Mai mult ca sigur, dra HnallJjora a plecat în călătorie; nu m-ar mira să fi ajuns la capătul puterilor cu pregătirile, de vreme ce ieri a trebuit să le servească cu prăjituri şi cafea pe Marile Puteri, pe emisarul din Londra al capitalismului mondial şi pe mulţi alţi oameni de treabă; poate că a plecat ca să-şi vină în fire.

Subsemnatul a pornit de-a lungul şoselei principale, în căutarea centrului comercial care este marcat clar pe hartă şi se află, conform scalei, la o distanţă de aproape cinci kilometri; dar

şoseaua e aşa de sucită şi urcă şi coboară pe atâtea morene glaciare, că, una peste alta, drumul până acolo şi înapoi mi-a luat cinci ore

.Centrul comercial s-a dovedit a fi format din trei ferme, împrăştiate la frontiera dintre stânci şi linia ţărmului. În pivniţa uneia dintre ele era un magazin micuţ, şi, când în sfârşit am dat de gospodină, mi-a vândut din inventarul de alimente nişte ciocolată veche şi nişte sparanghel conservat; şi, bineînţeles, renumiţii biscuiţi Prince Polo, unicul lux gastronomic pe care şi-l îngăduie islandezii de când au devenit o naţiune înstărită. Când bagi în gură această delicatesă, seamănă cu spuma-de-mare pe care o găseşti în albiile de râu secate de la Gheţar, mai puţin în ceea ce priveşte dulceaţa excesivă, care ar face spuma-de-mare normală chiar mai necomestibilă. Sub-| semnatul, mort de foame, a înghiţit cu noduri această mâncare aleasă ca untura de peşte crud, cum se spune în poemul despre

Âsmunder de Rembihnutur. M-am aşezat pe o bancă verde ca iarba de la marginea şoselei principale, în apropierea I căreia curgea un mic pârâu, şi am servit la desert nişte apă de izvor, împreună cu sparanghelul. Apa era de aşa natură | încât am înţeles, în sfârşit, doctrina apei reci a pastorului Jon f Primus, care spune că e de-ajuns să ai o singură doctrină, dar
să n-o practici decât dacă ţi-e sete. [în cazul în care am uitat să scriu despre vreme, o să rectific [imediat: s-a înseninat. O zi fără nori. Gheţarul domneşte, alb ca zăpada şi de neclintit, peste un preoţaş nehirotonisit care stă pe o bancă verde ca iarba lângă un pârâu şi ronţăie biscuiţi \ Prince Polo şi se înarmează mental ca să apere revelaţia, cre- ; dinţa şi creştinismul de hoinari, de înfăptuitori de miracole, de neguţători de cai şi de oameni de douăsprezece tone. O zi bună. O zi în care nu ţi-ai pierdut credinţa. Cât de simetric este gheţarul, aşa cum se vede oglindit în apa din Bârăarlaug!

încă o dezbatere pe aceeaşi temă

Empi către fermierul Helgi de Torfhvalastaăir din Lan- gavatnsdalur, târziu în aceeaşi seară: Atâta vreme cât voi fi eu aici, la această biserică, în calitate de emisar al episcopului, nu mă voi lepăda de ceea ce am spus zilele trecute: mai întâi vedem ce e-n cutie şi pe urmă hotărâm dacă acordăm sau nu tratament ecleziastic conţinutului său.

Langvetningur: învăţătorul meu, pe care acum îl simt mai aproape decât înainte, ţinea

foarte mult ca recipientul să aibă parte de tratament epagogic.

Empi: Dacă nu vă e cu supărare, asta e o biserică creştină.

Langvetningur: Eu cred în cosmobiologie, astrochimie, biotelekinezie şi toate celelalte, dar asta nu pentru că mentorul meu a omis să precizeze în scrierile sale că biserica este casa sufletului. Cine ar nega că biserica e târgul de cai al sufletului?

Empi: Aha! Când te duci la un târg de cai, nu urmezi regulile târgului? Nu prea cred că ai cumpăra un cal pe care nu l-ai văzut. Nici noi.

Langvetningur: învăţătorul meu a convocat aici trei spirite care sunt de părere - şi eu cred că au dreptate - că el însuşi i-a insuflat în formă umană, aşa cum pe vremuri finlandezii l-au

însufleţit pe Eyvindur Kinnrifa, conform lui Snorri Sturluson în *Heimskringla.* Acest grup-armonie a venit până aici pentru a inaugura o nouă eră în biologie. Ştii la fel de bine ca mine că razele galaxiilor se refractă în gheţar. Episcopul nostru ar trebui să acorde o matură chibzuinţ

ă[cererii noastre ca sufletului să i se permită să se trezească şi
să învie în biserică. [Empi: V-am întrebat ce e-n cutie. Altceva nu contează.

Poetul Jodinus intervine în conversaţie, folosind adresarea 1 formală cu *tu:* Deşi nu suntem decât nişte oameni de rând, amice, avem voie să vorbim, nu-i aşa? Mântuitorii Mondiali sunt de partea noastră. Astupă-ne gura, dacă ai tupeu! I Langvetningur: Poate un fermier şi proprietar de cai să i spună şi el două cuvinte, în numele mentorului său, care trăieşte pe planetele galaxiilor îndepărtate, dar care este mai ; aproape de noi decât suntem noi de noi înşine şi priveşte de [, acolo cu ochii Atoategânditorului şi Atoatefacătorului peste tot ce se întâmplă în timp? ■ Empi: N-ar trebui mai degrabă să desfacem cutia şi să ▌ aruncăm o privire înăuntru şi să ne folosim de propriii noştri
ochi, până unde bat ei? Pe urmă mai discutăm. [Fermierul Helgi de Torfhvalastaăir era, din mila Domnului, un aşa maestru la târguitul de cai şi la tocmitul la preţ, încât faţa lui, cu tot cu ochelarii de distanţă, strălucea în întu- [neric; când era de faţă, nu mai era nevoie de nicio lumină, nici măcar la miezul nopţii, cel puţin în această perioadă a anului. Ochii noştri - ce sunt ei? O moştenire din vremurile
[monştrilor, din era reptilelor; relicve ale formei şopârlei săritoare numite Tyrannosaurus Rex, care cântărea douăzeci de tone şi-şi înălţa capul hidos la doisprezece metri deasupra solului: din acel cap se trag ochii tăi; din această cauză, încă t putrezim în

închisoarea viziunii pământeşti din era mezo- I zoicului; cu asemenea ochi nu se poate percepe nimic altceva decât lumea acestei teribile creaturi. Dar, dragul meu episcop, există un singur ochi care vede: ochiul care locuieşte adânc în spaţiul universal. Acesta este ochiul pe care-l vom întâlni în seara asta.

ı Jodinus trage o duşcă din sticla sa de buzunar şi se întoarce spre mine: Deşi Helgi şi cu mine suntem doar nişte islandezi, suntem în aceeaşi măsură şi poeţi şi ne ridicăm deasupra lumii, asta ca să nu spunem mai mult. Şi, deşi eu, cu încărcătură maximă cu tot, n-am mai mult de douăsprezece tone, în comparaţie cu marele triton de care-a pomenit Helgi şi care cântărea douăzeci de tone, tot mi s-a dat în grijă o cutie de către un om care a fost poate la fel de grozav ca tine, amice, cu toţi episcopii tăi cu tot. Na, că ţi-am zis-o! Acuma arată că nu ţi-e frică!O picătură geofizică şi aşa mai departe

Un sunet ciudat - de unde venea muzica asta, dacă se putea numi muzică? Subsemnatul s-a aşezat pe dalele din faţa fermei, în liniştea nopţii - se gândeşte că e mai prudent să se învârtă pe-afară, până când va fi absolut sigur că oamenii aceia şi-au pierdut orice interes de

a vizita biserica. Deşi le-am interzis intrarea în biserică, mi s-a părut cam pervers din partea lor, având în vedere situaţia, că n-au propus să fiu şi eu de faţă la ridicarea capacului. Sper că nu i-am jignit pe domnii respectivi. Aşa că m-am aşezat pe treptele bisericii ca s-o veghez, iar treptele încă miroseau a lemn proaspăt tăiat cu ferăstrăul; am auzit atunci o muzică slabă venind de după colţ. Silueta semitransparentă a gheţarului se contura la orizont şi asculta şi aştepta parcă ceva în liniştea nopţii.

Muzica aceasta era ca o picătură care cade pe trei note diferite, ca picăturile de apă într-o peşteră izolată. între picături, tăcere. Dar tăcerea e de lungimi variate, iar nota depinde de cât de mult s-a strâns picătura în ea însăşi până să se prăbuşească de pe bolta de stâncă, în întuneric. Această picătură muzicală care scobeşte în piatră este unică şi independentă în univers; şi, desigur, nicio ureche care să o audă. Este muzică în acelaşi fel în care eternitatea se regăseşte, autentică, într-un cap de om micşorat. Muzica cu care suntem familiarizaţi este o construcţie de monumente gigantice, inspirată de tendinţe festiviste naţionale şi de misa papală şi de alte celebrări asurzitoare ale disperării, în stilul *Simfoniei a IX-a,* dar este ea autentică? Despre acea picătură se poate vorbi în cuvintele poetului care l-a elogiat cândva pe cel mai scund membru al parlamentului: N-a intrat prea mult material când a fost făcută, dar ce a intrat sună adevărat. Acest umil vânător de capete şi cântăreţ Ia lăută din Anzi, care i-a

cântat o vreme viţelului la Gheţar - este el, la urma urmelor, cel care cântă muzica absolutului?

Langvetningur, omul de douăsprezece tone şi conducătorul păstorilor de vreme rea (care citeşte şi cărţi, din păcate) - aceştia trei au pus mâna şi au cărat cutia, pe lângă uşa bisericii, unde emisarul Domniei Voastre stătea aşezat pe trepte; apoi au dat colţul. Subsemnatul s-a ridicat în picioare şi s-a luat după ei, fie ce-o fi.

Empi: Prefer să stau pe-aproape, deşi îmi dau seama că n-am fost invitat - în cazul în care apare ceva care să privească creştinismul.

Omul de rând Jódínus zice că „un asemenea individ", *i.e.* subsemnatul, nu merită numele de islandez, fiindcă islandezii au sculat morţii încă din timpuri imemoriale; au învăţat de la finlandezi. Helgi de TorfhvalastaSir, pe de altă parte, zice că el e bucuros că episcopul a binevoit să-şi trimită împuternicitul ca să fie prezent în calitate de martor la o transsubstanţiere aşa cum predică luteranii (fie şi cu jumătate de gură) în slujba de împărtăşanie, dar pe care orice popă de doi bani din pontificat o practică în cadrul misei romano-catolice, în fiecare zi a anului, la fel de lejer cum bea apă.

Mi s-a dat voie sa stau pe veranda bungaloului, sub portic. Luna era în al doilea pătrar.

Epimenides
adormitul stătea
ghemuit pe vine şi
zâmbea din întuneric,
iar din pupilele lui ca
de animal mai venea
câte o străfulgerare
albastră-verde. îşi
îndesase în coroniţă
nişte iarbă murdară
şi crenguţe de
vuietoare şi acum,
mai mult decât
înainte, aducea a zeu

.Picătură a îngenuncheat şi a atins lăuta, cu pauze lungi între episoade, în căutarea notei care poate fi găsită numai cu mult timp în urmă, în geofizică. S-a dovedit că a existat odată pe pământ un interval uscat de vreo două sute

de milioane de ani. Nicio picătură din cer. Niciun fel de viaţă posibilă. Totuşi, ideea de apă, care este ideea de viaţă, a continuat să trăiască în deserturile pământului. Poate că acest cântăreţ la lăută a capturat o notă a picăturii care a continuat să cadă în peşteri izolate din Anzi timp de două sute de milioane de ani. Să sperăm şi să ne rugăm ca muzica absolutului să nu fie doar o altă variantă a antimuzicii anglo-saxone, pe care o zbiară zi şi noapte gangsterii din ghetourile lumii.

Cel numit Saknussemm al Il-lea, care, după cum bănuiesc şi din păcate, ar putea fi profesor universitar în Los Angeles, a încercat să adopte poziţii lotus, folosindu-se de poncho-pătură ca să camufleze rigiditatea evidentă în ale budismului; şi-a pus o pălărie amărâtă, pe care şi-a îndesat-o peste ochi. În spatele lui este intrarea în bungalou, sigilată de şerif fiindcă moştenitorii legali ai clădirii nu sunt de găsit nicăieri în lume; am înţeles că acum păstorilor de vreme rea nu li se mai permite să-şi pună capul jos nicăieri.

O bună bucată de timp a părut că n-o să se întâmple nimic. Au de gând să stea aşa, fiecare separat, fără să comunice cu ceilalţi, fără niciun ritual, imn sau încercare de a se inspira unii pe alţii, ca trei pisici aristocrate oploşite sub acelaşi zid şi care nu scot un mieunat? Dar dacă s-ar ivi acum un şoarece? Au de gând să lase revelarea secretelor universului numai în seama islandezilor? Sau legea determinanţilor constă în a aştepta pasiv acel lucru straniu care în mod sigur există şi care guvernează infinitul în timp şi spaţiu?

Curând, compatrioţii noştri au început să-şi facă de lucru cu ranga cu gheare.

Cutia de lemn, care vreme de trei ani îşi protejase conţinutul de zăpezile gheţarului, avea aproape un metru lungime, aproape 25 cm în lăţime şi cam tot atâta în grosime - e un copil înăuntru sau ce? Poate doar un picior, un fel de *pars pro totoi* Sau un cadavru ciopârţit, precum cele ale adolescenţilor pe care Sfântul Nicolae din Bari, binecuvântată fie amintirea lui, i-a sculat din putina cu saramură? Cutia era lucrată solid, dar lemnul se îmbibase cu apă după ce fusese mutată din gemi de pe gheţar şi stătea de câteva ore într-o temperatură a aerului de circa douăsprezece grade. Dar, după desprinderea scândurilor, s-a dovedit că acestea erau doar învelişul exterior. înăuntru era un container făcut dintr-un metal deschis la culoare, ce arăta ca argintul care începe să-şi piardă luciul, dar care s-a dovedit a fi zinc; acest metal are o culoare alb-albastră, spre gri-metalic, numită alb de zinc, care este folosit la vopsirea pereţilor de palisandru din bucătării.

Containerul de zinc zace acum pe verandă şi urmează să i se ridice capacul. în acest punct, subsemnatul nu mai poate păstra tăcerea-

Empi, în engleză: N-are nimeni de gând să spună ceva? Nu se cuvine să se recite ceva adecvat pentru o înviere din morţi?

După o bună bucată de vreme, de sub pălăria lui Saknus- semm al II-lea a venit următoarea replică: Lordul Maitreya ne-a

sculat pe noi trei din nimic, ocazie cu care nu s-a rostit niciun cuvânt-

Indiferent de ce-a făcut Lordul Maitreya, mi s-a părut inadmisibil ca fermierul Helgi de TorfhvalastaSir să nu spună nimic, mai ales că păstorii de vreme rea s-au eschivat.

Empi, către fermierul Helgi: N-ai de gând să spui nimic, omule?

După o scurtă pauză, fermierul a mers la balustrada care dădea spre silueta semitransparentă a gheţarului, pe care luna îl contura cu auriu. Şi-a ridicat mâinile şi faţa, cu ochelari cu tot, către galaxii şi a început să vorbească cu stăpânul, mentorul şi doctorul său în jargonul în care comunicau ei doi de obicei: Viaţa pe care ai cerut-o să te aştepte în acest container, până când o vei însufleţi din nou cu bioinducţia, cu ajutorul legii determinanţilor: acel moment a sosit acum, când faci un pas mai departe, reîncarnat în perfecţiunea astrochimică, şi schimbi prin aceasta biologia pământului. Angajaţii şi determinatorii tăi vor ridica acum capacul acestui sicriu...

Veranda, continuare: noapte

Bună seara.

Cine e persoana misterioasă care dă bună seara în acest moment al zilei? Radioul, sau ce?

În mijlocul nostru, pe verandă, stă o femeie. Pare a fi între două vârste, atrăgătoare, poartă un impermeabil clasic şi o pălărie moale cu borurI late de un albastru spălăcit, făcută dintr-un fel de piele netăbăcită

sau plastic, iar în mână ţine o pungă de hârtie din acelea folosite în călătoriile cu avionul.

Probabil că ne-a lăsat pe toţi cu gura căscată.

Ce faceţi aici? întrebă femeia.

Nu ar fi deloc exagerat să se spună că celor prezenţi le-a fost greu să dea un răspuns la o asemenea întrebare. Cred că noi, islandezii, chiar părem un pic ruşinoşi, ca băieţeii care sunt prinşi smulgând napi din grădina de legume a vecinilor. Dar ar trebui să precizez că păstorii de vreme rea n-au trădat nicio emoţie, fie datorită radianţei gândului care-i caracterizează constant pe aceşti oameni, fie pentru că în ochii lor astrotelekinezia, cosmobiología şi bioradioterapia sunt într-un mod propriu locuri comune şi nu necesită nicio explicaţie.

Cum răspunsurile din partea celor prezenţi întârziau să vină, femeia s-a îndreptat direct spre uşa casei. O bucată de sfoară cu sigiliul şeriftdui bara intrarea. Femeia

nici n-a avut nevoie
de foarfecă; a
înlăturat sfoara cu
mâna, ca pe o pânză
de păianjen. A scos
apoi legătura de chei,
a căutat o clipă cheia
potrivită, a deschis
uşa, a intrat, a închis
uşa în urma ei şi
dusă a fost

.Langvetningur: Cine e femeia aia? Cumva a rupt sigiliul?

Jódínus: Cine era? Exista o singură femeie care deschide această casă.

Langvetningur: Care e femeia aia?

Jódínus: Eu sunt doar un om al muncii şi chiar de la-nce- put am fost plătit cu ora ca să-mi ţin gura închisă. Acuma n-o să mi-o deschid decât dacă o să fiu plătit cu ora ca să vorbesc. Din partea mea, puteţi să credeţi că femeia asta a căzut din cer odată cu ploaia.

Empi: Ce vrei să spui, a căzut odată cu ploaia? (NB: Niciun răspuns, dar în dicţionar se precizează că această expresie se foloseşte cu privire la râme, despre care se spune că ar cădea din cer odată cu ploaia.)

Langvetningur: Se vede lumină printre perdele. A aprins luminile. Carevasăzică, e vorba de o fiinţă umană. Careva- săzică, a mers!

Jódínus: Credeai că nu ştie să folosească electricitatea? Nu ştiai ce trezeşti? Ce spune episcopul?

Empi: După ştiinţa mea, eu n-am trezit absolut nimic. Eu sunt prezent aici în calitate de emisar al Ministerului Afacerilor Ecleziastice.

Jódínus: Dar enigmele bărboase de pe cealaltă parte a globului ce zic?

N-au zis nimic.

Legea determinanţilor îşi făcuse lucrarea: cosmobiología şi epagogia îşi dovediseră valoarea, „bioinducţia" se produsese, după cum se exprimă americanul,

folosind un cuvânt pe care l-am căutat fără succes în şaptesprezece dicţionare ale limbii engleze, dar care probabil că face parte din argoul de fiecare zi al sfinţilor şi al misticilor supraumani din California. Pesemne că astfel de oameni nu mai scot de mult ţipete de uimire când scoală ceva din morţi, adormitul Epimenides cel cu ochii arzători netrebuind să facă nimic altceva decât să se uite cu ochii ăia ai lui, că minunea s-a şi săvârşit.

Femeia cea bine făcută stă acum în prag, cu capul descoperit, cu faţa în umbră, în vreme ce lumina se revarsă afară prin uşa deschisă în spatele ei. După ce va fi chibzuit mai bine, s-o fi gândit că ar fi bine să stabilească cine sunt bărbaţii cărora ea, distrată, le-a dat bună seara mai devreme, în timp ce intra în casă.

Femeia: Locuiţi aici, flăcăi?

Langvetningur, cu un cal mare oglindit în ochelari, dar cu toate acestea ca un băieţel: Am venit aici, fiecare din alt colţ al pământului, din pricina unei chestiuni neînsemnate. Omul ăsta e din Anzi, iar celălalt, din ce-am înţeles, este de undeva de pe tărâmul lui Alexandru cel Mare. Cel de-acolo e un mistic din California.

Femeia: Şi dumneata, drăguţă?

Langvetningur: Păi, eu vin de aşa de departe, că nimeni, nici măcar eu, nu mai ştie unde se află ţinutul meu. Numele meu este Helgi Jonsson din TorfhvalastaSir, Langavatnsda- lur. Eu sunt omul care căuta mereu cai mari. Intr-o zi am dat peste

Maestru. Zice el către mine: O să te învăţ cosmobiolo- gie. La început mi-am zis că n-am mai auzit niciodată asemenea prostii. Eu sunt ceea ce se cheamă un învăţător absolvent de Şcoală Normală şi, prin urmare, cred în simţul practic. Agenţi de îmbunătăţire a rasei umane din galaxii îndepărtate, aşa ceva pur şi simplu nu e pentru negustorii de cai. Asta-i altă mâncare de peşte, cum se spune. Dar ce s-a-ntâmplat? Nu tocmai calul în care îţi pui cele mai puţine speranţe se dovedeşte întotdeauna a fi cel mai bun? Din ziua aia, n-am putut să mă mai gândesc la altceva. Eu sunt ca bărbatul din *Biblie* care a auzit de o iapă bună, şi-a vândut toate bunurile şi a pornit la drum şi a cumpărat-o. În cele din urmă, am dat la publicat cartea Maestrului, pe cheltuiala mea. Nu mi-am recuperat încă banii, dar cel care a pus adevărul pe hârtie va avea întotdeauna răsplata lui în conştiinţa creştină, chiar clacă nimeni nu vrea să-l citească. Sărut mâna şi fiţi bine-venită, [doamnă, mă bucur să vă cunosc!

Jódínus: Dacă nu ţi-e cu supărare, eu sunt doar un muncitor de rând şi numele meu este Jódínus, dar, una peste alta, eu am fost reprezentantul local al Marelui Industriaş, responsabil cu toate isprăvile sale. Dar mă mai cheamă şi Alfberg şi sunt poet, deşi nu sunt un poet modern şi nu-mi plac poeţii ăştia de modă nouă care nu-s în stare să versifice ca lumea. Eu am transportat materialele pentru toate fabricile de congelare rapidă de prin împrejurimi; nu e vina mea dacă sunt toate ori

subvenţionate, ori falite, ori nici măcar nu li s-a dat drumul. Poate că mâine va exista o subvenţie locală de un milion. Am mai transportat şi palisandrul pentru casa Marelui Industriaş; este singura clădire de la Gheţar care aduce profit. Apropo, din ce-mi amintesc eu, noi doi suntem înrudiţi, scumpa mea, aşa că trebuie să-mi ierţi familiaritatea. Sugarul de colo, cu aparatul electric pentru spioni, pretinde că e episcop, dar mie nu mi-e frică de indivizii de teapa lui. Spune-i femeii cum te cheamă!

Subsemnatul nu se considera un hoţ de napi din acea grădină de legume şi nu a văzut niciun motiv pentru care Să dea seama de prezenţa lui. într-adevăr, femeia nici măcar nu m-a băgat în seamă şi a ignorat prezentarea lui Jódínus. S-a întors către străini şi le-a vorbit cu o severitate temperată cu compasiune, pe acelaşi ton pe care gospodinele l-au folosit dintotdeauna pentru a le da ordine păstorilor de vreme rea, atât în saga, cât şi în basmele populare ale lui Jón Arnason: James, majordomul, vă aşteaptă în capitală, aşa că încercaţi să porniţi de îndată la drum! Are bilete de avion pentru voi, pentru mâine-seară.

Jódínus: O să mă îndrept spre sud, spre casă, în douăsprezece tone, şi n-ar fi niciun deranj să iau şi câţiva Mântuitori Mondiali şi să-i duc o parte din drum.

Saknússemm al II-lea a scos de sub pătură o mână plină de dolari americani şi i-a fluturat.

Femeia: De unde aţi făcut rost de banii ăştia, *vouspauvres diables, vous*[1] *}*

Saknussemm al II-lea: Lordul Maitreya, care ne-a creat din nimic şi care a apărut acasă în al cincilea cer, a creat şi nişte bani, din care să trăim până se întoarce el, peste trei mii de ani.

Cântăreţul la lăută s-a oprit din stoarcerea de picături geofizice din corzi: Am capul lui la mine-n geantă.

Adormitul Epimenides s-a ridicat în picioare, s-a întors într-un semicerc şi a zâmbit la mare. Părea gata de plecare.

Femeia: Da, încercaţi să vă întoarceţi repede la Los Ange- les, sărmanii de voi. Aici puteţi să răciţi.

Femeia ne-a adresat următoarea remarcă, pe post de explicaţie şi scuză: „El" nu se sătura niciodată de colecţionarea unor asemenea amărâţi şi nu obosea niciodată să-i târască şi pe ei după el, de colo-colo, prin toată lumea.

După ce a rezolvat problema păstorilor de vreme rea într-un mod aşa de energic, după cum a fost descris, femeia s-a întors la chestiunea cu adevărat de actualitate şi a arătat cu degetul către cutia de zinc de pe verandă, din faţa uşii.

Ce se afla în acel container?

Presupun că era un fenomen psihologic în sine faptul că toată lumea uitase de cutie, inclusiv subsemnatul, care, la urma urmelor,

1„Amărâţilor" (&•)■

fusese instruit pe larg de către autorităţile spirituale tocmai ca să afle ce se găseşte în ea. În sfârşit, avusese loc, în public, o minune de genul celor de care oamenii nu se satură niciodată să-şi bată joc, fiindcă minunile ţin de teologie. Dar întâmplarea face că singurul lucru care lipseşte de data asta, pentru ca minunea să devină ştiinţifică, este o legalizare de la un notar public; din păcate, s-a trecut cu vederea, în acel moment, obţinerea unei legalizări de la o asemenea persoană, care să însoţească mesajul de Paşte al *Noului Testament*. Dar ce se întâmplă când nişte oameni cu credibilitate văd că se produce un miracol şi că o femeie se scoală din morţi? E ca şi cum ai oferi unui căţel o prăjitură întreagă. Oamenii devin de-a dreptul neputincioşi. Cei mai mulţi se uită la ceas, au alte treburi de făcut, e musai să plece. Totuşi, când femeia le-a atras atenţia, şi-au venit în fire şi au deschis capacul cutiei cu pârghia.

Nu mai era mai mult de o lună până la solstiţiu, noaptea din nord-vest va deveni în curând dimineaţă în sud-est, şi cu toate astea lumina electrică care se revărsa pe uşa din spatele femeii nu afecta lumina naturală. După înlăturarea capacului, a început să se joace pe conţinutul cutiei. Razele de lumină străluceau orbitor pe materialul care umplea cutia până la margine şi care scânteia ca un giuvaier colosal, mai mare decât toate diamantele faimoase ale lumii puse la un loc. Era un bloc de gheaţă. Gheaţa începuse să se subţieze considerabil, aşa cum s-a spus mai

înainte, după multe ore de transport la temperaturile de peste zero grade din ţinuturile joase, şi începuse să se desprindă de marginile containerului. Au întors cutia cu faţa în jos, iar conţinutul a fost scos la lumină. Gheaţa care se topea era transparentă şi era de-acum clar că blocul lung, sclipitor şi translucid adăpostea un prea- frumos somon. Toţi marii undiţari au scăpat printre degete peşti de mărimea aceasta şi aşa ceva nu se uită în veci. După ce au răsturnat blocul umed de gheaţă la picioarele femeii, păstorii de vreme rea au aruncat ambalajul afară pe pavaj, iar islandezii au colectat deşeurile. Helgi de TorfhvalastaSir a luat lemnul pentru folosinţă ulterioară, în vreme ce poetul Jódínus a pus mâna pe zinc.

Şi, în timp ce somonul zace la picioarele femeii iradiind toate culorile curcubeului, întemniţat în diamantul lui, cei trei păstori de vreme rea se pregătesc de plecare. Se înfăşoară în poncho-păturile lor. Cântăreţul la lăută îşi pune sub braţ lăuta, care mai păstrează o picătură geofizică în corzile ei, şi pretinde că a furat capul profesorului doctor Godman Syng- mann şi că are de gând să-l micşoreze.

Adormitul Epimenides - cu ochii lui albi, barba şi părul albastre şi zâmbetul din umbra eternului arbore de mango - dă de trei ori cu fruntea de podea, în faţa femeii, şi depune la picioarele ei iarba murdară şi crenguţele de vuietoare din coroniţa lui, apoi se ridică fără efort, ca un om făcut din cauciuc, şi pluteşte în

jos pe treptele verandei, cu coroniţa rămasă fără o floare. Ajuns la ultima treaptă, se întoarce şi sărută pământul din dreptul femeii.

Saknússemm al II-lea - care poate că va fi ars într-o zi pentru scrieri controversate şi alchimie, precum compatriotul nostru, Saknússemm întâiul, despre care francezii cred că a fost ars de către Regele Danemarcei - este singurul dintre păstorii de vreme rea care îi adresează câteva cuvinte femeii: Aţi binevoi să-mi daţi o chitanţă, doamnă?

Femeia: O chitanţă? Pentru ce?

Saknússemm al II-lea: Aţi fost înviată. Suntem obligaţi să prezentăm o chitanţă pentru tot ce facem. S-ar putea ca muzeul să ridice pretenţii în ceea ce vă priveşte.

Femeia: Despre ce vorbeşti, sărmanul de tine?

Saknússemm al II-lea: Muzeul epagogic pe care l-a fondat Lordul Maitreya în California.

Femeia: Ah, casa muştelor! *Comprendo*. Vai de capul vostru de nefericiţi! Poate că o mă-ndur de voi până la urmă şi o să vă dau o chitanţă pentru peştele ăla, chiar dacă n-am comandat niciodată peşte.

Saknússemm al II-lea: În regulă.

Femeia rupe o pagină din carneţelul ei de însemnări şi mâzgăleşte aceste cuvinte în engleză, „Primit o bucată peşte", şi un nume dedesubt, „sora Helena", sau cam aşa ceva, dacă am văzut eu bine.

Saknússemm al II-lea se uită cu atenţie la foaia de hârtie şi într-un final o împăturește: Bun, în regulă. Misiunea noastră s-a încheiat. Să mâncaţi peştele, doamnă! Mulţumesc. Noapte bună!Femeia Gudrun Samundsdottir din Nedratradkot

Femeia din prag: Ce-o să mă fac eu cu peştele?

Empi, singur pe verandă, după ce toţi ceilalţi vizitatori au plecat: Nu ştiu, doamnă. Aţi dat o chitanţă pentru el.

Femeia: Dumneata ce faci aici?

Empi: Nici eu nu prea ştiu. Vă cer iertare pentru prezenţa mea aici.

Femeia: Erai în cârdăşie cu amărâţii ăia?

Empi: O, nu, n-aş prea zice că eram cu ei. Am putea să schimbăm vreo două vorbe, în ciuda orei târzii?

Femeia: Cine ziceai că eşti?

Empi: II reprezint pe episcop.

Femeia: Da, desigur, aşa e. Te rog să pofteşti înăuntru! O să-nchid uşa, e cam răcoare. Ia loc, rogu-te! Pari un tânăr de treabă. Deşi nu eşti încă episcop, cred o să ajungi într-o bună zi. îmi închipui că e amuzant.

în timp ce vorbea cu mine, femeia se învârtea prin casă, deschizând când o uşă, când alta, cercetând rafturile şi dulapurile: Şi uite şi o bucătărie, cu electrocasnice cu tot! a zis ea cu

voce tare. N-o să-mi ia prea mult să fac nişte cafea. Cred că am o cutie în Imperial.
Empi: Mulţumesc, dar nu mai pun gura pe cafea câte zile oi avea!
Femeia: Trebuie să existe pe-aici, pe undeva, şi o băutură mai de Doamne-ajută, cum ar fi nişte whisky. De fapt, eu, personal, nu beau alcool.
Empi: Nici eu.

Femeia: Sigur o s-ajungi episcop.

Femeia m-a făcut a doua oară episcop, într-un interval relativ scurt, şi o vreme n-am prea mai avut ce face. A tras perdelele şi s-a uitat în tăcere pe fereastră, la cimitir: Mormântul ăla proaspăt e al lui?

Empi: Dr. Godman Syngmann a fost înmormântat acolo acum trei zile.

Femeia: Ai asistat la slujbă?

Empi: Da, din partea episcopului.

Femeia: A mers bine?

Empi: A fost în regulă.

Femeia s-a uitat pe fereastră. Judecând după lumina de pe obrazul şi părul ei şi după sunetul proaspăt al ciripitului rân- dunicilor-de-mare de afară, am simţit că se făcuse dimineaţă.

Avea părul ridicat într-un coc grecesc, precum Venus din Milo - aici, în Islanda, se numeşte coc de spălătoreasă. La prima vedere, pe verandă, nu mi se păruse prea masivă, dar acum vedeam că e chiar voinică. După ce s-a săturat să se uite la mormânt, şi-a luat andrelele din sacoşă şi, înainte să se apuce de tricotat, a căscat fără zgomot, ca un

leu, de i se vedea fundul gâtlejului. S-a aşezat, cu ghemul de lână lângă ea, pe divanul dublu unde dr. Syngmann îşi dăduse duhul. Această femeie pare că trăieşte fără niciun efort, şi totuşi nimeni nu poate spune ce vine de la sine şi ce vine din disciplină la o asemenea făptură.

Mi-a explicat, cât se poate de nonşalant, că nu a auzit de „asta" decât alaltăieri, la Paris, în ziua cu înmormântarea. Bineînţeles că James le-a telegrafiat tuturor, mai puţin mie, a zis şi a continuat: N-am fost niciodată populară printre majordomii din acea gospodărie binecuvântată. Am primit telegrama de la bătrânul Mowitz şi ceilalţi de la Londra. Unii ajung cu întârziere, dar tot ajung.

în altă ordine de idei, subsemnatul vrea să facă trimitere la comentariile localnicilor cu privire la aceste femei, în special la cele declarate aici, în acest raport, de către cantorul parohial Tumi Jonsen, capitolele 8-11 (cu privire la femeile care nu dorm etc.); şi, de asemenea, la remarcile pastorului J. Primus pe aceeaşi temă. Şi, deşi femeia a căscat o dată, atunci când s-a apucat de tricotat, nu se poate trece cu vederea faptul că lungile călătorii, pe timp de zi şi de noapte, nu le afectează prea mult pe femeile de felul ei. Mi s-a părut că devenise mai mare, aşa cum stătea pe canapea şi tricota, după ce dăduse o chitanţă pentru peşte. Cred că măsura aproape 180 cm. Despre celelalte măsuri ale ei nu pot vorbi. Cuvântul *Vollschlank* se folosea adesea

la adresa femeilor care nu puteau fi descrise decât în limba germană; înseamnă nu grasă, cu atât mai puţin slabă. Era cu siguranţă lată în umeri, iar „cocoaşa de matroană" începuse să iasă un pic în afară; dar gâtul este încă plin de vigoare, aşa că sub bărbie nu se vede niciun fel de guşă. Pe de altă parte, dacă nu se apucă de sport, femeile de felul acesta devin rapid fleşcăite; nu trebuie să se lase pe tânjală. Purta o haină din catifea de un albastru-deschis, foarte largă (ca acelea purtate de femeile gravide), care ajungea până la tivul unei rochii bej; în picioare avea cizme din velur deschise la culoare.

Subsemnatul a scos raportul pentru a vedea cum stau lucrurile, apoi a deschis un subcapitol special la intrarea *Conversaţii neaşteptate,* care s-ar putea dovedi a fi în afara sferei instrucţiunilor oficiale primite de la Ministerul Afacerilor Ecleziastice.

Empi: întâmplarea face că episcopul m-a trimis aici, în această parohie, pentru nişte cercetări cu privire la o chestiune neînsemnată. Ar mai fi ceva în legătură cu care aş dori să vă pun nişte întrebări. Dar ţin să precizez că, dacă nu doriţi, nu trebuie să-mi răspundeţi în niciun fel şi că puteţi fi oricât de evazivă vă convine; şi nici nu trebuie să spuneţi adevărul în răspunsurile la întrebările mele şi vă puteţi prevala de *reservatio mentis* cât doriţi, deşi eu sper că nu ştiţi ce înseamnă această expresie. Este sarcina noastră, în sud, să aflăm adevărul.

Femeia: N-am ascuns niciodată nimic din ceea ce era important. Pe de altă parte, nu sunt o neştiutoare în privinţa iezuiţilor. Intreabă-mă după pofta inimii, drăguţule!
Empi: Dacă nu vă e cu supărare, cum vă numiţi?
Femeia: Numele meu este Guănin Sasmundsdottir din Neăratraâkot şi sunt fiica perechii de-acolo.
Empi: Ei bine, trebuie să spun că m-aţi cam luat prin surprindere, doamnă. Dar nu se poate face nimic în privinţa asta. Tu întrebi şi tot întrebi, iar răspunsurile devin din ce în ce mai incomprehensibile. La sfârşit, ajungi un idiot.
Femeia: Dă-i bătaie, drăguţule!
Empi: Episcopul vrea să ştie despre statut.
Femeia: Statut, ce-i aia?
Empi: Ce sunteţi?
Femeia: Sunt soţia pastorului de-aici.
Empi: Nu ştiam că există vreo soţie de pastor aici. Credeam că pastorul trăieşte singur - fără s-o punem la socoteală pe dra Hnallţ)6ra.
Femeia: Sunt nevasta lui.
Empi: Dar sunteţi plecată cam de multişor, nu-i aşa?
Femeia: Treizeci şi cinci de ani. Nu e chiar aşa de mult timp.
Empi: Când aţi semnat mai adineauri chitanţa pentru peşte, mi s-a părut că aţi folosit un nume străin, sau mă-nşel eu?
Femeia: Câteodată, când mi se livrează peşte, nici nu-mi dau seama că-mi scriu numele. Am stat cândva într-o mănăstire spaniolă şi

recepţionam peştele la poartă şi mi se spunea Elena.
Empi: Să-nţeleg c-aţi fost călugăriţă.
Femeia: Din întâmplare, m-am ocupat câţiva ani de un *bordello* în Buenos Aires. Dar, cum plăcerile mi s-au părut dintotdeauna plictisitoare, am intrat la mănăstire. Tocmai când terminam *el noviciado* şi eram pe punctul de a mă călugări, părintele duhovnic, care era impotent, a descoperit că nu aveam cum să mai fiu virgină. Vezi tu, uitasem să menţionez că eram femeie măritată şi nevastă de pastor de undeva din nordul Islandei.

Empi: Presupun că nu cunoşteaţi o iată pe nume Ua?

Doamne fereşte, băiete! a spus femeia. Cine ţi-a băgat în cap una ca asta?

Dar, cum stăteam eu cufundat în hârtii, neştiind ce să răspund, deodată, o femeie pe care nu o recunoşteam a început să râdă. Când am ridicat capul, râsul a încetat.

Cine a râs? am întrebat.

Femeia: Când am ieşit în lume, nici nu m-am dezmeticit bine, că am început să fiu strigată Ua.

În realitate, nu exista nimic în comportamentul acestei femei care să stârnească senzualitate. Fără îndoială că, dacă te apuci să cugeti asupra „vieţii", este ca oricare altă femeie care îmbătrâneşte şi, într-adevăr, până nu a atras ea însăşi atenţia asupra acestei chestiuni, eu nu mi-am adus aminte că toată lumea este parte a enigmei timpului.

Empi: „Ua" - ce-nseamnă asta?

Femeia: E uşor de înţeles în Franţa. Şi la Buenos Aires. Pe de altă parte, am auzit că numele ăsta sună rău în Danemarca. Se pronunţă cu accentul pe **M**; pe urmă un *a* scurt. *Uuh-a.* Unii oameni nu învaţă niciodată să-l pronunţe sau să-l decline. În Statele Unite, se crede că e o limbă din insulele Mării Sudului. Un bărbat din Los Angeles mi-a oferit o mie de dolari pe el, pentru fiica lui, care nici nu fusese concepută - şi l-a căpătat. Da - fata aceea e moartă. Este un cuvânt din limbajul răţo- ilor sălbatici de acasă, ua-ua; ei m-au învăţat să înţeleg viaţa.

Empi: Din diferitele lucruri pe care le spuneţi înţeleg că dumneavoastră sunteţi femeia despre care se zicea c-ar fi murit acum trei ani peste hotare?

Femeia: Da, am murit în acel an, anul în care am pier- dut-o pe Ua mea.

Empi: Aşadar, aţi pierdut copii, doamnă? Accidente?

Femeia: Asta n-avem de unde să ştim, tânărul meu prieten. Se poate vorbi de accidente atunci când e implicat Dumnezeu?

Empi: Cum puteţi să puneţi o asemenea întrebare în mod serios, doamnă?

E adevărat, a spus femeia. Slavă Domnului că se-ntâmplă accidente! Atunci ajungi să-L cunoşti prima oară pe Dumnezeu. Nu, copiii mei n-au murit. Eu am fost singura care a murit şi s-a mutat într-o altă casă - cealaltă casă.

Femeia a ridicat privirea şi a râs cu râsul ascuţit al unei alte femei, un râs maşinal.

Empi: Dumneavoastră râdeţi?

Femeia: Râde femeia din cealaltă casă.

Empi: Ce-ar fi, cu permisiunea dumneavoastră, doamnă, să trecem mai departe? Hm! Ce părere aveţi despre afirmaţia că sufletul dumneavoastră a fost strămutat într-un peşte acum trei ani şi conservat sus, pe gheţar, până în această seară?

Femeia s-a oprit din tricotat şi a răspuns cu uimire: Dumnezeu să te apere şi să te ocrotească, sărmane om!

Empi: Vă mulţumesc. Dar nu văd ce rost ar avea să notez aşa o replică.

O vreme, femeia a continuat să se uite la mine, evident perplexă. A zis: Nu cumva eşti un picuţ cam limitat, micuţule?

Empi: Doar nătângii sunt angajaţi să întocmească rapoarte oficiale. Dacă n-aş fi fost unul dintre ei, nu mi-ar fi cerut nimeni să fac tipul ăsta de treabă. Sper să mă iertaţi.

Comprendo, a spus femeia.

Am aruncat o privire afară şi am văzut că gheaţa de pe peşte aproape că se topise, iar pe verandă se făcuse o baltă. De fapt, eram surprins că femeia nu fusese şi mai uimită. Evident că avea foarte multă experienţă şi că nu era uşor să o iei prin surprindere cu nimic, cu atât mai puţin cu metafizica. Am optat pentru un teren mai sigur şi am întrebat cu precauţie: Ce aveţi de gând să faceţi cu peştele?

Femeia: Vino mâine să mănânci nişte somon!

Şi atunci femeia din cealaltă casă a râs scurt, cu poftă, într-un mod nefiresc.

GuSrún Saemundsdóttir şi-a pus ochelarii, fiindcă îi căzuse o andrea. A ridicat andreaua de jos şi a reluat rândul la care rămăsese.

Când stai lângă o femeie care tricotează, simţi cum te cuprinde o tihnă ciudată. Ar putea fi pentru că, prin tricotat, femeile reuşesc să-şi reprime propriile tensiuni interioare? La început am crezut că este vorba de un pulover, dar acum arăta ca şi cum ar fi avut un deget mare.

Empi: Tricotaţi cumva mitene, doamnă?

Femeia: Da, tricotez mitene de purtat în larg.

Empi: De ce?

Femeia: Vai, drăguţule, cât de imatur poţi să fii! Auzi întrebare, de ce tricotez mitene de purtat în larg? Fiindcă asta-i meseria mea, de-aia! Da' tu ce credeai, iubirea mea?

Empi: Eu mă întrebam pentru cine tricotaţi mitene de purtat în larg.

Femeia: Eu am introdus mitenele de purtat în larg în Peru.

Empi: În Peru, ei, da! Sunteţi primul islandez pe care l-am auzit în viaţa mea că pronunţă cuvântul „Peru" într-un mod corect - cu accentul pe a doua silabă. Ar fi amuzant să auzim câte ceva despre ţara al cărei nume îl

pronunţaţi atât de bine şi care merită mitene de purtat în larg.

Femeia: Da, deşi voi, tinerii, ştiţi tot, se prea poate să nu ştiţi că Peru este cea mai mare naţiune de pescari din lume.

Empi: Islandezii sunt un popor periferic şi nu văd niciodată centralul în nimic.

Femeia: În Peru sunt de o mie de ori mai mulţi mateloţi decât în Islanda. De atunci am trimis negreşit la Lima, în fiecare an, între o sută şi o sută cincizeci de perechi de mitene de purtat în larg.

Empi: Există acolo, în sud, o cerere constantă pentru mitenele de purtat în larg?

Femeia: Sunt folosite mai ales ca daruri pentru tombole. Stocul nevândut e furat la Paris. Dar am croşetat şi am tricotat şi multe mantile pentru fetele cu ochii negri, pe care să şi le pună când merg la biserică să-L sărute pe Mântuitor şi pe care să şi le scoată când întâlnesc un bărbat.

Empi: Nu e cam deprimant să tricotezi mitene de purtat în larg, care, înainte să ajungă la tombola din Lima, sunt furate la Paris?

Femeia: O, e atât de reconfortant să vorbesc cu tine, iubirea mea! Chiar mă trezeşti la viaţă! Şi asta fiindcă vorbeşti atât de ironic. Aproape ca un francez. Eu n-am ştiut niciodată să vorbesc ironic.

Empi: Dacă e să vă spun ce cred eu, ei bine, cred că oamenii nu se apucă de croşetat mitene de purtat în larg decât din plictiseală, şi încă ce plictiseală!

Femeia: Munca e gloria lui Dumnezeu, obişnuia să spună bunica mea. Mitene de purtat în larg sau mantile, e vreo diferenţă? Am fost dintotdeauna gata să dau şi ultimul meu bănuţ, numai să mi se permită să muncesc.

Empi: E o vorbă care spune că numai bogaţii îşi permit să fie săraci.

Femeia: Nimic nu este plictisitor, cu excepţia distracţiei.

Empi: Fără îndoială că aveţi în vedere vreun sistem social sau altceva de felul ăsta, în care oamenii să plătească pentru a li se permite să tricoteze mitene de purtat în larg, dar să fie plătiţi cu ora ca să meargă la dans şi la cinema sau să plece în călătorii?

Femeia: Sistem social? Ce ziceai că-i aia?

Empi: Statul…

Femeia: Ah, Statul! *Comprendo*. Vrei să zici clubul?

Empi: Nu neapărat clubul, mai degrabă forurile; şi, apoi, toţi cei care sunt dependenţi de foruri.

Femeia: Forurile, a, da, acum înţeleg ce vrei să spui! Sigur, sigur, le cunosc foarte bine! Acolo unde oamenii stau într-o sală de aşteptare, cu grijile lor şi o mică imagine a Mântuitorului pe un şnur în jurul gâtului, cu credinţa că în forul cel mai de taină există cineva. Nu, nu asta am vrut să spun şi nu am nimic la îndemână de pus în loc.

Empi: Sunteţi şi anarhistă, doamnă?

Femeia: O, nu, n-aş prea crede! Noi i-am cunoscut doar pe Albenes şi pe indivizii ăia. Mundi le mai vindea din când în când brevete pentru marină. îi făceau pe oameni să creadă că în forul lor cel mai de taină există cineva. Aşa că oamenii aşteptau toată ziua şi îi dădeau Mântuitorului câte un mic sărut din când în când, drept mulţumire pentru că autorităţile erau atât de îndatoritoare şi *muy bien,* şi pe urmă li se spunea să se întoarcă a doua zi. Dar Albenes şi ceilalţi erau fix în munţi la acea dată, împuşcând, ca toţi oamenii mari, ţărani, pentru distracţie; sau, dacă nu, zăceau prin bordeluri.

Empi: Nu exageraţi deloc, doamnă? Mă-ntreb foarte serios dacă ar trebui să includ sau nu în raport cele ce mi-aţi spus.

Femeia: O, cred că ştiu despre ce vorbesc, eu, care ani buni am fost responsabilă de una dintre casas astea ale lor. Câte-odată primeam asemenea casas de la marină, ca plată pentru brevete. E mai bine să tricotezi mitene de purtat în larg.O relatare a lui G. Syngmannsdottir[1]

1în Islanda, în mod tradiţional, numele de familie se formează prin adăugarea sufixului *son* („fiu"), respectiv *dottir* („fiică") la prenumele tatălui sau al mamei. În

Povestea se complică. Se tot îngroaşă, oricât de neînsemnate ar fi întrebările. Va fi o sarcină uriaşă să redactez toate astea şi să le dau şi formă de raport. Femeia mă face să mă tot învârt în jurul cozii şi mai mult ca sigur că nu a terminat. Poate că nu va sfârşi niciodată, iar în curând va fi dimineaţă.

Empi: V-aduceţi aminte de unde am pornit?

Femeia: Ne-am apucat noi de ceva, dulceaţă? Eu n-am observat.

Empi: În ceea ce vă priveşte, există o singură chestiune care îl preocupă cu adevărat pe episcop. Restul e neesenţial.

Femeia: Da, am cunoscut mulţi episcopi. Unii dintre ei erau oameni foarte drăguţi. Dar Eminenţa Sa are câteodată impresia că viaţa e mai simplă decât este în realitate.

Empi: La început, am notat că sunteţi nevasta pastorului de la Gheţar. Dar apoi, pe neaşteptate, vă ocupaţi de un *bor- dello* la Buenos Aires. În acelaşi timp, v-aţi călugărit în America de Sud, ca Sfânta Helena. Şi aţi pierdut copii în urma unor accidente, în America de Nord. Şi-acum tricotaţi - aţi spus mitene de purtat în larg chiar nu exageraţi deloc, doamnă?

Iar numele dumneavoastră este Guănin Saemundsdottir din Neâratraăkot! Să sperăm că a fost înscris în registrele parohiei. Dar, înainte de toate, aş vrea să vă-ntreb: o

asemenea femeie nu are responsabilităţi şi datorii?
Femeia: Cum ar fi?
Empi: Păi, de exemplu, de ce n-a rămas soţia pastorului cu pastorul?
Femeia: Probabil că episcopii ar găsi multe alte lucruri mai uşor de înţeles decât acesta.
Empi: Permiteţi-mi să vă atrag atenţia asupra faptului că noi, aici, suntem luterani.
Femeia: Eu sunt catolică.
Empi: Practicantă?
Femeia: Da, practicantă.
Empi: N-aţi fost excomunicată?
Femeia: M-am cununat la biserică şi n-am fost niciodată divorţată. L-am cunoscut doar pe soţul meu, pe care l-am iubit şi l-am respectat, şi niciun alt bărbat.
Empi: Dar americanul cu care aţi avut copii?
Femeia: Americanii sunt copii. Copiii cred în pistoale şi pistolari. O sută patruzeci şi şapte de focuri de armă săptămânal în programele televizate pentru copii. În filmele pentru copii trebuie să existe pruncucideri. Ai observat că, dacă tai Crucea în două pe diagonală, obţii două arme de foc, câte una pentru fiecare mână? Sunt nişte copii adorabili!
Empi: De ce n-aţi rămas cu soţul dumneavoastră, pe care îl iubeaţi şi—1 respectaţi? N-aţi fost răpită?
Femeia: O, nu, nu!
Empi: Aţi fost furată, doamnă?
Femeia: Am fost cumpărată.
Empi: De Godman Syngmann?
Femeia: El a pus banii jos, da.

Empi: E posibil să cumperi oameni?
Femeia: E posibil să-i ceri unei ciobăniţe să meargă să călărească, chiar dacă ea e măritată cu un pastor. E posibil să-i ceri să meargă să călărească în jurul lumii. Dar, când se va întoarce, după o generaţie, va fi fost acolo tot timpul.

Empi: Nu e corect să se spună că Profesorul Godman Syngmann a fost poligam?

Femeia: Cine zice aşa ceva?

Empi: Majordomul a telegrafiat la patru văduve.

Femeia: Da, iar acum i-am luat Imperialul. O să ne asigurăm că nu mai fură. Dacă nu eram eu, nenorocitul ar fi fost în puşcărie, unde-i e locul. O să-l scap şi de data asta de închisoare.

Empi: Nu mai aveţi nimic de spus despre soţiile lui Godman Syngmann? Nimic exagerat în toată povestea asta?

Femeia: Să sperăm că a avut cât mai multe. Era un bărbat de lume. A trăit pretutindeni. Prietenii lui, imamurii, ţineau până la trei sute de neveste. Atât în Benares, cât şi în Los Angeles, i se zicea Lord Maitreya. Ce să facă aşa un bărbat doar cu o creatură sau două de parte feminină? Buddha a avut zece mii de femei în pântec. Când Mundi s-a întors în Islanda, ca tânăr inginer şi inventator, cu tot cu milioanele lui din Sumatra şi Australia, unora li s-a părut că are părul foarte moale. O ciobăniţă din NeSratraâkot, proaspăt căsătorită cu un pastor de ţară sărac lipit şi cu care de-abia

apucase să se culce, a primit lumea în dar de la Mundi.

Empi: Cine sunt aceste femei? Şi unde pot fi găsite?

Femeia: Nu mă interesează. Se împlinesc trei ani de când i-am trimis o telegramă, ca să mă considere moartă. Despre celelalte nu ştiu nimic.

Empi: Chiar aţi crezut că sunteţi moartă de-adevăratelea?

Femeia: Dar zeii, ei în ce cred? Asta-i un lucru pe care nu-l vom afla niciodată. Ştim doar că sunt mai presus de viaţa pământească. Nu-mi trece niciun moment prin cap cum că sub ţărâna de colo, din cimitir, s-ar afla vreo urmă de Mundi.

Empi: Asta e treaba mea, doamnă: în faţa autorităţilor ecleziastice, am fost responsabil de aceste funeralii. Pe de altă parte, bănuiesc că ministerul va dori să ştie care e poziţia dumneavoastră faţă de legea locului şi, de asemenea, în ceea ce priveşte legea matrimonială internaţională, cu privire la celelalte soţii ale profesorului, dacă ele există.

Femeia: Despre ce legi vorbeşti, băiete?

Empi: De exemplu, legea împotriva poligamiei.

Femeia: De ce ar trebui să mă privească pe mine legile referitoare la poligamie?

Empi: Mă iertaţi că spun asta şi slavă Domnului că nu e nimeni altcineva de faţă ca să m-audă, dar eu am înţeles că aţi fost căsătorită cu doi bărbaţi deodată şi că unul

dintre ei era căsătorit cu mai multe femei în acelaşi timp. E corect?

Femeia s-a oprit din tricotat: Cine zice aşa ceva? Auzi ce porcării nemaiauzite pot să iasă din gura unui băiat aşa de inteligent!

Empi: Eu nu acuz pe nimeni, nici pomeneală de-aşa ceva! Cu atât mai puţin pe dumneavoastră. Ca orice alt cretin, am fost trimis aici doar ca să cercetez nişte chestiuni care nu mă privesc în niciun fel şi de care nu-mi pasă câtuşi de puţin. Aşa cum am mai spus, nu sunteţi obligată să-mi daţi niciun fel de răspunsuri.

Femeia: N-am fost soţia lui Godman Syngmann. Sunt fiica lui.

Empi: Mă iertaţi, doamnă, dar chestia asta chiar mi-a rămas în gât! Ce-o să înţeleagă superiorii mei?

Femeia: Syngmann era cetăţean britanic. M-a adoptat sub incidenţa legilor britanice, în conformitate cu care persoana care adoptă trebuie să fie cu douăzeci de ani mai mare decât persoana adoptată. Eu aveam şaptesprezece ani, iar Mundi avea patruzeci. Sunt singurul lui copil.

Empi: Spuneţi-mi, vă rog, ce făceau oamenii din regiunea dumneavoastră când rămâneau muţi de uimire?

Femeia: îşi băgau cinci degete în fund.

Empi: Să mă iertaţi că nu sunt suficient de matur ca să folosesc cuvinte urâte altfel decât cu moderaţie.

Femeia: Mi-e un pic milă de tine. Din păcate, multora, dar mai ales mie, li se pare

greu să mă înţeleagă - şi situaţia nu era mai roz nici în tinereţe. Nu ştiu cum aş putea să te fac să mă-nţelegi. O fată romantică - ştii ce-i aia?

Empi: Nu.

Femeia: Nu te-ai culcat niciodată cu o fată romantică?

Empi: Probabil că e groaznic.

Femeia: Ce băiat cinstit trebuie să fii! Şi totuşi, dragul meu, aşa s-a întâmplat. Nu se poate face nimic ca să împiedici o fată, devenită nevastă de pastor din motive romantice, să se îndrăgostească de un bărbat de lume. Dar, deşi eram naivă, lui Mundi bineînţeles că nu i-a trecut niciodată prin cap să mă ceară de nevastă. Pur şi simplu a pus banii jos. Şi, după ce m-a adoptat, m-a trimis să mă şcolesc la o mănăstire din Paris, fiindcă era evident că un om de felul lui nu dorea să aibă o fiică proastă. De-abia mult mai târziu, când eu trecusem de douăzeci de ani, m-a vrut o vreme şi ca amantă, ca un fel de a-şi cere iertare. Dar amândoi deveniserăm deja nişte abstracţiuni unul în ochii celuilalt, fiindcă el era mereu pe alte continente ca să facă bani, iar eu studiam lucrul de mână şi religia creştină şi conjugările germane cu măicuţele şi devenisem catolică. Idila intrase la apă şi nu mai era de mult la modă la Paris. Dar am rămas fiica lui, desigur, în ciuda acestui fapt.

Empi: Atunci o să-nregistrez că idila intrase la apă şi că nu mai era de mult la modă la Paris. Mă iertaţi, doamnă, dar ce este

idila? Vreau să zic, cum s-ar defini idila pentru Ministerul Afacerilor Ecleziastice?

O să-ţi spun, a răspuns femeia. Când eram eu mică, cel mai grozav om din lume era Blondin. Iar *Parlez-moi d'Amour* era pe buzele tuturor - mai ales dacă nu ştiai franceză. Când am sosit la Paris, am fost surprinsă să aflu că lumea îl dăduse de mult uitării pe Blondin al meu, iar cei care cântau cu

voce tare despre *l'Amour*
erau consideraţi
nebuni. Acuma se
cântă *Parlez-moi de la Pédérastie*

.Empi: Cine a fost Blondin?

Femeia: Ce-ţi ziceam eu, *monpetit*| Ştie totul şi n-a auzit de Blondin! O, au întins o frânghie peste Cascada Niagara şi l-au făcut pe bietul nenorocit să danseze pe ea. Asta se face în zilele noastre cu creaturile ghinioniste care sunt puse în canistre şi trimise să se rotească în jurul Pământului - sau era cumva în jurul Lunii? Fiinţele umane inventează în mod constant noi moduri de a se maltrata unele pe altele. *Cest la viei*

Empi: Şi ce s-a întâmplat cu cântecul ăla nou şi urât de care aţi pomenit?

Femeia: Ăsta a fost cam singurul lucru pe care nişte fete din Scandinavia, cu bujori în obraji şi ochii albaştri, l-au învăţat la acea vreme, în timpul primei lor ierni la Paris. Acum şi pe-acela toată lumea l-a dat de mult uitării, mai puţin câţiva nefericiţi ca sărmanul Saint Genet, pe care acum vor să-l prefacă în principalul sfânt şi poet naţional al Franţei. Pe de altă parte, după ce m-a luat de lângă cel mai bun prieten al lui de-acasă, din Islanda, Mundi n-a mai fost acelaşi. Ca să

acest capitol, femeia, Guărun Saemunds- dottir, îi mărturiseşte emisarului episcopului că a fost adoptată de către Godman Syngmann, astfel justificându-se schimbarea patronimicului din *Samundsdottir* în *Syngmannsdottir*.

ispăşească, n-a trecut mult şi şi-a numit unica fiică moştenitoare printr-un testament indisolubil, care este păstrat de bătrânul Mowitz şi de confraţii lui din Londra. Cu alte cuvinte, deţin toate proprietăţile lui Mundi de peste tot din lume, indiferent unde s-ar găsi ele. Dacă episcopul tău rămâne fără tutun de prizat, să-mi dai un semn, dragul meu!

Empi: Aveţi de gând să folosiţi aceşti bani, doamnă? Şi pentru ce, dacă-mi permiteţi?

Femeia: Ei bine, e de la sine înţeles că moştenirea va intra în gospodăria de aici, a mea şi a pastorului Jon. Desigur că soţul meu va decide ce se va alege de aceşti bani. Nu mă sinchisesc deloc de chestiunile financiare. Eu îmi câştig existenţa cu andrelele mele de tricotat.

Empi: Mi-aţi permite să scriu cândva o carte despre dumneavoastră, doamnă? Despre relaţia dumneavoastră cu dr. Godman Syngmann? Şi, de preferat, o carte separată despre el?

Femeia: N-ai decât! Scrie câte cărţi pofteşti, dragul meu!

Empi: A fost un om ieşit din comun.

Femeia: A fost un om minunat. Nimeni dintre cei care au apucat să-l cunoască n-a mai fost la fel. A fost cel mai mare om de pe pământ, după soţul meu, pastorul Jon Primus. Dar n-avea comuniune.

Empi: îh? Iar nu v-am auzit eu bine, doamnă? Profesor dr. Godman Syngmann nu avea comuniune?

Femeia, a doua oară: Dragul de el, acest om minunat, poţi să-ţi închipui una ca asta: nu avea comuniune!
Empi: Eu eram convins nu doar că are comuniune, ci că are chiar Supracomuniunea, scrisă cu majuscule.
Femeia, a treia oară: Nu avea comuniune.
Empi: Şi eu care credeam că a avut chiar comuniunea cu fiinţe conştiente din nebuloase solare îndepărtate.
Femeia: Dacă-ţi spun că-i lipsea comuniunea!
Empi: Poate vreţi să spuneţi comuniunea cu fiinţele pământeşti, aşa cum sper că sunteţi dumneavoastră? Că a suferit, de exemplu, acea cădere spirituală şi fizică care face căsătoria fără sens?
Femeia: îi lipsea comuniunea care spune: îl vei iubi pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, tot sufletul tău şi tot trupul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi.
Empi: Dar acum au descoperit că omul se urăşte pe sine mai mult decât pe oricare altă creatură în viaţă, şi-atunci cum să facă să iubească alţi oameni? Poate să-i ucidă?
Femeia: *Quest-ce que tu as, mori petit!* Ce se-ntâmplă cu tine, micuţule?
Empi: Dumneavoastră aveţi comuniune, doamnă?
Femeia: Câţi ani ai?
Empi: Douăzeci şi cinci.
Femeia: Eu am cincizeci şi doi.
Douăzeci şi cinci şi cincizeci şi doi: e aceeaşi diferenţă de vârstă care a existat între San

Juan de la Cruz şi Sfânta Tereza[1], când s-au cunoscut.

Empi: Şi ce s-a întâmplat?

Femeia s-a oprit din tricotat; s-a ridicat în picioare: Du-te la culcare, micuţule!

A tras perdelele care ascundeau zorii; strălucirea de pe pajiştea prea verde era aproape supărătoare.

Subsemnatul şi-a cerut scuze fiindcă a pierdut noţiunea timpului, şi-a îndesat în buzunar carnetul de notiţe, cu principalele puncte ale discuţiei, şi a oprit magnetofonul care mergea lent. Femeia a deschis uşa şi m-a lăsat să ies.

Empi: Gheaţa de pe peştele Domniei Voastre aproape că s-a topit, doamnă. Apa inundă veranda. în caz că n-o să ne mai vedem, vă mulţumesc pentru răspunsurile dumneavoastră prompte şi pentru plăcerea de a vă fi cunoscut. Acuma mă duc să-mi fac încă o dată bagajele. Autobuzul meu pleacă la douăsprezece fără un sfert.

1 San Juan de la Cruz (Sfântul Ioan al Crucii, 1542-1591), mistic şi poet creştin care, împreună cu Tereza de Jesus (Sfanta Tereza de Avila, 1515-1582), a reformat Ordinul Carmeliţilor.

Femeia: Ai uitat c-ai fost invitat să mănânci peşte, mâine? Realitatea ca o căpăţână de peşte

Subsemnatului i-a luat ceva timp să-şi împacheteze din nou lucrurile în sacul de marinar şi să schiţeze din memorie un rezumat al evenimentelor zilei. Umbrele aruncate pe pământ de o casă joasă, chiar şi de zidul grădinii de legume erau atât de uriaşe, încât păreau de-a dreptul ireale. Dar ce m-a atras la fereastră a fost vehemenţa neobişnuită a păsărilor de afară, agresivitatea acompaniată de ţipete ascuţite, care nu aveau nitio legătură cu behăitul nocturn, neutru, pe care mă obişnuisem să-l aud în somn, venind dinspre stânci. Dacă te uiţi afară pe timp de noapte, în această perioadă a anului, o să vezi cel mult una sau două păsări planând, cu o misiune misterioasă. Prin contrast total, acum erau miriade de păsări care se roteau şi ţipau pe deasupra fermei şi a ogrăzii. Nu numai pescăruşii, locuitorii stâncii; furtunarii-de-gheţuri şi speciile de pescăruşi mai mari, cu spatele negru, de pe bancurile de peşti, pescăruşii de hering şi chiar marii lupi-de-mare atlantici veniseră să ia parte la acest cor; din câte-mi dădeam eu seama, unele dintre ele, răsturnate în aer, îşi înfigeau ghearele una în alta. Cimitirul era sufocat de toate aceste păsări infernale; stăteau înghesuite pe acoperişul bisericii şi al bungaloului. Ca trimis al Ministerului

Afacerilor Ecleziastice, nu aveam altă opţiune decât să mă holbez pasiv la acest fenomen al Naturii; în afară de asta, chiar dacă aş fi avut un tun, nu aveam autoritatea să trag.

Timp de vreo cincisprezece minute, zarva asta diabolică s-a menţinut la cote înalte, după care s-a domolit. Totuşi, cimitirul a rămas acoperit de păsări; doar că acum stăteau liniştite, de parcă ar fi fost în mijlocul unei şedinţe în care se analizau evenimente importante care avuseseră loc, şi ţipau doar cu rândul. Din ce în ce mai multe dintre ele îşi luau zborul, în linişte, spre mare. Altele se tot uitau în jur, de parcă ar fi aşteptat un alt miracol. De ce oare păsările arată mult mai mari pe pământ decât în zbor? Mie mi se păreau de dimensiuni supranaturale, într-un sfârşit, în zori, interesul meu pentru ştiinţele naturii s-a epuizat şi am lăsat păsările de capul lor, pe mormintele celor răposaţi, şi m-am dus la culcare. Ar trebui cumva să şterg tot ce se află în aceste pagini cu privire la păsări şi peşti? Dar, dacă nu vor fi luate în calcul păsările şi peştii, există riscul ca ceea ce rămâne să nu fie îndeajuns.

Acum toate lucrurile mele se aflau în sacul de marinar şi nu mai era nimic de făcut decât să-mi iau la revedere de la pastorul Jon Primus şi să-l felicit pentru faptul că i se întorsese nevasta acasă şi că totul era în regulă şi rezolvat la Gheţar şi, de asemenea, să sperăm, la Ministerul Afacerilor Ecleziastice.

Am ciocănit la mai multe uşi şi tocuri de uşă de la fermă, dar nu am primit niciun

răspuns. Femeia cu berbecul fermecat, cea care era clarvăzătoare, prinsese probabil de veste că se întorcea soţia pastorului. Şi-o fi făcut socoteala că acum, după ce le servise cafea Marilor Puteri şi cu duşmanca de moarte prin apropiere, era rândul menajerelor să iasă în lume şi să se distreze, ca nevestele de pastori. Oricare o fi fost cauza, oricât a bătut subsemnatul pe la uşi, n-a primit niciun semn de viaţă.

Pastorul se întorcea adesea din expediţiile sale de reparaţii cândva între răsăritul soarelui şi mijlocul dimineţii, iar altă dată, deloc; de obicei, era dificil să găseşti vreo urmă după care să-ţi dai seama dacă dăduse sau nu pe-acasă. De data aceasta, în ansamblu, nu erau niciun fel de semne care să indice dacă cineva venise sau plecase şi nici dacă, în general, existase vreo urmă de viaţă în această casă parohială, de mult timp încoace. Camionul de douăsprezece tone dispăruse; florile de pintenul-cocoşului care nu fuseseră strivite sub cele optsprezece roţi se iţeau vioaie dintre dalele de piatră ale pavajului. Langvetningur, cel cu caii mari, era pierdut în ceţurile unor regiuni îndepărtate, care poate că nici nu sunt de pe acest pământ - ofiţerul districtual, cosmolog şi negustor de cai, care dezminţise de unul singur maxima lui Goethe, cum că orice teorie este cenuşie.

Deşi se prea poate ca oamenii din Minister să nu fie interesaţi în mod deosebit de viţei, subsemnatul e de părere că viţelul de la ferma de-aici merită note bune pentru comportament şi progrese. Forţe superioare

l-au eliberat din pripon şi nişte berbeci au venit să-l viziteze. Iarba pe care o înfulecă acum doar ce era în mintea Domnului acum zece zile.

Noaptea trecută s-a afirmat că lui Godman Syngmann i s-a furat capul. Tot noaptea trecută s-a susţinut sus şi tare că proaspătul mormânt al profesorului nu este autentic. Ce ar avea de spus Tumi Jonsen, istoricul istoricilor de la Gheţar? Ar declara el, pe conştiinţa lui de creştin, că oameni demni de încredere sunt de părere că un undiţar faimos, despre care unele surse declară totuşi că ar fi fost un mare industriaş, a fost îngropat în acest cimitir? Dar dacă s-ar întâmpla ca oameni onești şi de încredere, dintre discipolii istoricului, să iasă în faţă şi să susţină, nu fără motive nobile, că acest cimitir a fost abandonat acum cincizeci de ani şi că o puşlama oarecare s-a amuzat folosindu-se de un mormânt din acest cimitir ca să pună ceva, sau poate chiar nimic, în el? Sau poate că la mijloc erau nişte tineri neciopliţi din alte regiuni sau nişte copii năzdrăvani puşi pe glume. La fel de bine s-ar putea ca, aşa cum cred unii oameni, acest Godman Syngmann să fie o cu totul altă persoană.

începeam să mă tem că, în locul unui raport al acestei misiuni de la Gheţar, le voi duce superiorilor mei din sud o carte de vise. Ba mai rău, cartea de vise ar trebui însoţită şi de una de interpretare a viselor.

Am urcat în vârful picioarelor pe verandă ca să văd dacă găsesc vreun semn că

s-ar fi întâmplat ceva. La prima vedere, nu era nimic şi mi s-a făcut frică. Nu există experienţă mai terifiantă pentru un creştin decât să descopere că a devenit brusc un raţionalist. Perdelele de la ferestre erau trase, exact aşa cum le lăsase majordomul John Smith, nicăieri în jur niciun semn de locuire umană, casa moartă. Unde era marele somon? Dispărut fără urmă, de parcă îl înghiţise pământul! Pe verandă, doar ceva mai multe excremente de păsări decât înainte. Dar, când am început să cercetez locul cu mai multă atenţie, am observat sigiliul oficial aruncat într-un colţ. Sigiliul, cu alte cuvinte, fusese rupt şi nu tocmai în vis. Dar cine îl rupsese? Era vorba de această femeie? Sau de altă femeie? Sau de nişte puşlamale? Ce-ar spune Tumi Jonsen despre toate astea?

Cum mă învârteam eu de colo-colo pe verandă, am zărit ceva mărunt, care, în sine, nici nu prea merita să fie pomenit: una bucată căpăţână de peşte, ciugulită de carne, care zăcea în faţa uşii femeii. Deşi era posibil ca femeia pe care o visasem să nu fie reală, existase totuşi, orice s-ar spune, un peşte real care noaptea trecută zăcuse pe verandă.Repararea fabricilor de congelare rapidă

Adevărul e că am răsuflat uşurat când am ieşit din raza casei, fiindcă simţeam că se holbează la mine; şi totuşi, ştiu foarte bine că nu e nimic mai ridicol decât să-ţi fie frică de întuneric pe vreme senină, dis-de-dimineaţă, cu o lună înainte de solstiţiu. Speram să-l găsesc pe pastorul Jón Primus în şopronul lui, reparând cuţite cu vârful rupt şi maşini de cusut uzate, din secolul al nouăsprezecelea. Când am ajuns la peticul de pământ acoperit cu pietriş din spatele dâmbului de lavă de pe pajişte, am zărit Imperialul, care, în ceea ce-l priveşte, se rematerializase. Maşina fusese parcată cu dibăcie, iar pe bancheta din spate erau lucrurile unei femei. Pe de altă parte, şopronul de reparat al pastorului fusese zăvorât cu un lacăt.

Pastorul Jón Primus stătea pe o piatră de la marginea drumului, gata de plecare, cu gulerul de la haină ridicat, şi îşi ţinea cutia cu

unelte pe genunchi. În afară de asta, avea capul descoperit şi faţa lividă, probabil că nici nu dormise, nici nu mâncase. Era în aşteptare.
Bună dimineaţa, pastore Jón!
Bună dimineaţa!
Empi: Carevasăzică, maşina cea mare s-a întors.
Pastorul Jón n-a comentat în niciun fel această remarcă.
Empi: Aveţi de gând să plecaţi în vreo călătorie, pastore Jón?
Pastorul Jón: Aştept pe cineva să mă ia şi pe mine cu maşina.

Empi: Plecaţi departe?

Pastorul Jón: Peste munţi. Fabrica de congelare rapidă, care nici nu funcţionează şi este şi în faliment, tocmai a primit o subvenţie de un milion. Au de gând s-o repună în funcţiune. M-au rugat să-i ajut să repare utilajele. O să vină Jódínus cu maşina să mă ia şi să mă ducă acolo.

Empi: Hm, ai aflat, desigur, că a sosit Guðrún Saemunds- dóttir?

Pastorul Jón: O, ţi-a zis ea că aşa o cheamă?

Empi: Nu v-aţi întâlnit?

Pastorul Jón: Aseară, târziu, am văzut o femeie sosind.

Empi: Chiar trebuie să pleci azi? Am impresia că femeia a venit să te vadă pe dumneata.

Pastorul Jón: Apropo, ai mâncat ceva în dimineaţa asta?

Empi: Nu prea, nu. Dar nu contează. Azi o să plec spre sud.

Pastorul Jón s-a ridicat de pe piatră şi a zis: Nu e bine să umbli aşa toată ziua şi să-ţi lase gura apă. De fapt, nici eu n-am mâncat nimic. Dar am nişte carne de rechin la mine. N-ai vrea să iei un pic?

Empi: Nu sunt obişnuit cu carnea de rechin. Am auzit că pute.

Pastorul Jón: Carnea de rechin e cea mai mare delicatesă din Islanda. Carnea de rechin miroase puternic numai în primii doisprezece ani. Chestia asta are treisprezece ani şi amoniacul a dispărut de mult. E înmiresmată.

Pastorul Jón a scos din buzunar o bucată frumuşică din această delicatesă naţională, înfăşurată într-un ziar şi legată cu sfoară de împachetat. Era o bucată cu un ochi în ea. În latină, această creatură marină se numeşte „cap-mic somnoros" şi, dacă îi vezi ochiul, îi înţelegi şi denumirea *(somniosus microcephalus)*. Pastorul şi-a scos briceagul şi şi-a tăiat o felie, a mestecat şi a plescăit din buze şi a continuat să molfăie, evaluând gustul, apoi a zis: E exact aşa cum trebuie.

Şi din acest comentariu a ieşit la lumină singura tendinţă spre ortodoxie pe care a detectat-o subsemnatul la pastorul Jón.

Mi s-a părut că e cel mai bine să mă port frumos cu pastorul şi am început să mestec chestia respectivă şi s-o plimb prin gură din curiozitate şi mi s-a părut un pic ciudată la gust, dar deloc rea. Am continuat să mestecăm amândoi, concentraţi. Ásta e

alcalin, a zis pastorul Jón, dar eu nu pot să girez cunoştinţele de chimie ale pastorului parohial. Dar fie şi numai din felul în care predică pe marginea cărnii de rechin, oricine poate să vadă că acest pastor Jón este un pastor bun.

După ce am mestecat o vreme la carnea de rechin, am revenit la chestiunea cu pricina.

Empi: Aşa cum s-a spus, a sosit soţia dumitale, pastore Jón. Acuma n-ar trebui să mai existe niciun fel de inconveniente.

Pastorul Jón: Da, nu-ncape vorbă, e o femeie excelentă. Şi tu eşti un bărbat tânăr. De ce n-o iei tu?

Empi: Pe soţia dumneavoastră?

Pastorul Jón: Pe femeia care a venit aseară, femeia de care vorbeşti.

Empi: Úa?

Pastorul Jón: Acea Ua care a venit nu este cea care a plecat. În primul rând, fiindcă Ua nu poate pleca, iar în al doilea rând, nu se poate întoarce. Nu se întoarce fiindcă nu a plecat. Ua a rămas cu mine, aşa cum ţi-am spus când ne-am întâlnit prima oară, aici, în şopron. Nu a rămas numai în afara mea, ci mai ales înlăuntrul meu. Cine îţi poate lua mama de lângă tine? Cum ar putea mama ta să te părăsească? Mai mult, pe măsură ce îmbătrâneşti şi pe măsură ce trece tot mai mult timp de la moartea ei, ea e tot mai aproape de tine.

Empi: Atât dumneata, pastore Jón, cât şi femeia i-aţi confirmat emisarului episcopului, fiecare în parte, realitatea căsă-

toriei voastre. Deşi femeia a fost plecată vreme de treizeci şi cinci de ani, asta nu schimbă nimic. în credinţa creştină, ăsta nu e un răstimp îndelungat.Pastorul Jón: Nu există nicio altă Ua în afară de cea care a trăit dintotdeauna cu mine şi nu s-a îndepărtat de mine nici un singur moment. Ea e mai aproape de mine decât florile câmpului şi decât lumina gheţarului, fiindcă e contopită in propria-mi răsuflare. Singurul lucru care rămâne este ceea ce sălăşluieşte cel mai adânc înlăuntrul tău, chiar dacă aluneci de la o galaxie la alta. Nimic nu poate schimba asta. Şi-acuma hai să ne ronţăim carnea de rechin!

Empi: Conform instrucţiunilor mele, pastore Jón, şi fără a fi deloc implicat: personal, aş propune să te duci să te vezi cu această femeie şi pentru astăzi să laşi la o parte fabricile de congelare rapidă.

Pastorul Jón: Fabricile de congelare rapidă au prioritate: asta-i înţelegerea.

Empi: Am auzit că fabricile de congelare rapidă nu fac bani. Cine cu cine a făcut înţelegerea? Lasă-i pe morţi să-şi îngroape morţii, chiar dacă numai pentru o zi.

Pastorul Jón: Orice viaţă se construieşte pe baza unei înţelegeri. Am crezut că ştii că trebuie să cădem de acord dacă e de trăit sau nu; altfel, va fi război. Dar, dacă e să încheiem o înţelegere ca să trăim, bucuroşi o să ne dăm şi ultimul bănuţ pentru fabricile de congelare rapidă. Şi atunci nu

mai contează dacă fabricile de congelare rapidă fac bani sau dacă maşinăriile din ele funcţionează sau dacă s-au oprit.

Empi: Păi, bine, scumpe pastore Jón, dar eu vorbesc în numele unei fiinţe umane, în numele unui suflet! în opinia mea, sufletul are prioritate în faţa fabricilor de congelare rapidă.

Pastorul Jón: Eu cred că fabricile de congelare rapidă sunt mai aproape de Dumnezeu decât sufletul, dar asta e de fapt o chestiune de înţelegere.

Empi: Care este scopul reparării unor fabrici de congelare rapidă care nu sunt niciodată profitabile şi care sunt conduse de clovni pe cheltuiala publică?

Pastorul Jón: Apărăm cumva cauza vieţii de pe pământ fiindcă e profitabilă?

Empi: într-un fel sau altul, trebuie să avem un licăr de speranţă.

Pastorul Jón: în afară de fabricile de congelare rapidă, mai sunt şi alţii care trăiesc din fondurile publice. Nu suntem cu toţii în pom, ca să zic aşa? Dacă nu e să fie toată lumea lichidată deodată, pe motiv de datorii, trebuie să ajungem la o înţelegere; indiferent de cât o costa, indiferent de ce absurditate nenorocită o fi vorba, trebuie să existe o înţelegere. Oamenii trebuie să cadă de acord, de exemplu, cu privire la faptul că banii trebuie să se afle undeva - cu bogaţii, dacă nu e alternativă, în bănci, sau, în cel mai rău caz, la Stat. Cu toate astea, lumea ştie că banii sunt de fapt o invenţie, o ficţiune.

Empi: Şi totuşi, am avut impresia că primul pas ar fi ca toată lumea să cadă de acord că un lucru este adevărat şi apoi să încerce să trăiască împreună în consecinţă.

Pastorul Jón: E plăcut să stai s-asculţi ciripitul păsărilor. Dar n-ar fi deloc plăcut dacă păsările ar ciripi tot timpul numai adevărul. Crezi cumva că tivul de aur al norului ăstuia pe care-l vedem acolo sus, în ionosferă, e adevărat? Dar cine nu e gata să trăiască şi să moară pentru norul ăla e un om lipsit de fericire.

Empi: Atunci, în locul dreptăţii, ar trebui să existe numai fantezii lirice?

Pastorul Jón: înţelegerea e ceea ce contează. Altfel, toată lumea va fi ucisă.

Empi: înţelegerea cu privire la ce?

Pastorul Jón: Nu contează! De exemplu, cu privire la fabricile de congelare rapidă, oricât de rele ar fi ele. Când repari o broască stricată, te gândeşti că e un obiect de valoare sau încu- ietoarea de la vreun cufăr plin de comori? în spatele ultimei broaşte pe care am reparat-o, erau păstrate o bucată de calcan uscat şi trei livre de făină de secară. Nu cred că mai e nevoie să descriu întreprinderea care are o asemenea încuietoare în dotare. Dar, dacă susţii că viaţa pământească este valabilă cu totul, o să repari o asemenea broască cu aceeaşi satisfacţie cu care ai repara broasca pentru Banca Naţională, unde cred oamenii că e ţinut aurul. Dacă nu-ţi place broasca asta veche, ruginită şi simplă pe care vreun fierar neîndemânatic a facut-o cu mult timp în urmă

pentru o ladă de provizii neînsemnată, atunci n-are niciun rost să repari broasca dintr-o mare bancă. Dacă repari doar utilaje din fabrici de congelare rapidă care dau randament, atunci n-o să fii invidiat pentru rolul tău.

Empi: Ceea ce spui dumneata, pastore Jon, sună a poezie de calitate, dar, din păcate, nu are prea multă relevanţă în chestiunea pe care - în numele Ministerului - am supus-o atenţiei dumitale.

Pastorul Jon: Cei care nu trăiesc în poezie nu pot supravieţui aici pe pământ.

Acestea fiind zise, pastorul Jon Primus a înfăşurat la loc în ziar restul de carne de rechin, l-a pus în buzunar şi şi-a ridicat mâna lui bună şi mare, care a mai fost menţionată în aceste pagini, în

semn de rămas-bun.
NB: Dar poate că mă înşală memoria.
Sosise Jodinus în douăsprezece tone,
ca să-l treacă pe pastorul parohial cu maşina peste lanţul muntos

.Poezia Sfântului loan al Crucii şi aşa mai departe

Subsemnatul a ridicat sigiliul de pe verandă, l-a băgat în buzunar şi a sunat la uşă. Femeia a venit să-mi deschidă. în timpul nopţii, îşi adusese lucrurile din maşină-şi purta acum un halat lung până la glezne. Arăta mai voinică decât ieri. Dacă se poate spune despre o faţă că e bine făcută, atunci aceea este faţa acestei femei; dar expresia nu are nici urmă de aroganţă; niciun fel de afectare în purtarea ei, deşi reacţiile i-ar putea fi imprevizibile. Trebuie să mărturisesc că nu-mi puteam lua ochii de la aşa un specimen de rasă, despre a cărui carne se spune aici, la Gheţar, că este excepţională, descendentă din Irlanda şi Spania. Acum, când am văzut-o din nou, înveşmântată sumar în halatul ei, părea să se confirme ideea că femeile nu ating frumuseţea care-i ispitea pe bărbaţii Epocii de Piatră, în conformitate cu reţeta Venus din Willendorf[1], până nu ajung pe la cincizeci de ani şi nu vor fi făcut copii

1 Venus din Willendorf (cca 24 000-22 000 î.H.), statuetă din calcar oolitic, înaltă de 11,1 cm, reprezentând o femeie şi descoperită în 1908, într-un sit paleolitic de lângă localitatea austriacă Willendorf de către arheologul Josef Szombathy.

şi-i vor fi pierdut şi nu le va fi aşteptând o nouă eră. Emisarul episcopului a dat bună dimineaţa.

Femeia: San Juan de la Cruz!

A deschis larg uşa, mi-a făcut loc să intru şi apoi a închis-o. M-a aşezat pe divanul dublu, m-a bătut pe obraz cu dosul palmei, ca pe un copil, s-a aşezat lângă mine şi m-a întrebat ce noutăţi am; iar de sub halat s-a ivit o pereche de picioare neaşteptat de tinere, cu pulpele sănătoase, care nu începeau să se îngroaşe decât deasupra genunchiului, totul conform reţetei satului Willendorf.

Empi: Vă cer iertare c-am venit cu noaptea-n cap, dar, de vreme ce autorităţile se aşteaptă să mă preocup de oameni care pe mine nu mă preocupă deloc, ar trebui să vă spun că pastorul Jon a plecat.

Femeia s-a ridicat în picioare, şi-a adus andrelele de croşetat şi s-a aşezat pe un scaun în faţa mea.

Unde s-a dus pastorul Jon? a întrebat ea.

Empi: Pastorul a plecat să repare o fabrică de congelare rapidă.

Femeia: Apropo, Sfinte, te servesc cu o ceaşcă de ceai?

Empi: Ce să zic, mulţumesc, în afară de nişte carne de rechin, n-am mai mâncat nimic altceva în dimineaţa asta.

Femeia s-a îndreptat spre bucătărie, iar, cât a fost ea plecată, eu i-am cercetat

lucrul. După o vreme, mi-a adus ceai şi nişte biscuiţi dulci, într-un pachet dreptunghiular.

Femeia: Visul meu e ca, într-o zi, mitenele mele de purtat în larg să devină atât de frumoase, încât să poţi să le porţi când te duci în vizită, de Crăciun, pe la vreo mătuşă.

Pentru moment, nu mi s-a părut potrivit să continui discuţia pe marginea mitenelor de purtat în larg: mai bine să dau de capăt situaţiei matrimoniale de-aici înainte să plec; oricum, nici femeia nu avea de gând să-şi explice „visul" în amănunt, dar a întrebat: Ce e aia o fabrică de congelare rapidă?

Empi: Este o întreprindere islandeză. Au fost construite cu o subvenţie de la stat de nişte clovni, care clovni au obţinut apoi o subvenţie de la stat ca să le pună în funcţiune, pe urmă au pus statul să le plătească toate datoriile, dar într-un final au dat faliment şi au pus statul să-şi asume falimentul. Şi pe urmă, dacă printr-un miracol se mai întâmplă să intre ceva bani în traistă, clovnii ies în oraş şi dau o petrecere. Acum s-a pus la dispoziţie un milion pentru repararea unei întreprinderi de acest fel de-aici, de pe cealaltă parte a muntelui, iar prima măsură luată a fost, bineînţeles, să fie chemat pastorul Jón.

Femeia: Se aseamănă în vreun fel cu chestiile alea care pe vremuri erau cunoscute ca gheţării?

Empi: Idee similară; altă generaţie.

Femeia: De ce s-a dus?

Empi: Doar îl cunoaşteţi pe pastorul Jón!

Femeia: E soţul meu.

Empi: I-am spus c-aţi sosit.

Femeia: Că doar n-o fi supărat pe mine?

Empi: Nu am niciun fel de autoritate să explic nimic, doamnă. Chiar mi s-a interzis să-mi dau cu părerea în vreun fel, fiindcă într-un asemenea caz ar exista riscul ca episcopul şi ceilalţi să fie privaţi de oportunitatea de a gândi. Cu toate astea, cred că, într-un fel, aproape că m-am prins care-i treaba cu pastorul Jón. Este unul dintre puţinii oameni din lume care sunt atât de bogaţi, încât îşi permit să fie săraci. Poate că doamna ar dori să spună ceva în nume propriu.

Femeia: Ar trebui să bei ceaiul cât mai e fierbinte, dragul meu. O să mă retrag în camera mea ca să mă aranjez un pic, să-mi pun nişte ciorapi şi aşa mai departe. A scos din buzunar o cărticică drăgălaşă în spaniolă, peste care să arunc o privire cât timp o să lipsească ea din cameră. Era vorba de poeziile Sfântului Ioan al Crucii.

Am început prima poezie şi am plănuit să las soarta să decidă cât de departe aveam să merg cu lectura; se numeşte *Noapte întunecată*. Această poezie povesteşte cum Sufletul iese afară în noapte ca să-L întâlnească pe Dumnezeu. Această noapte întunecată e mai plăcută chiar decât prima scânteiere de lumină a zorilor, *noche amable más que el alborada*. Pe urmă Sufletul se

unește cu Dumnezeu în acea iubire a iubirilor care este însăși lumina transformării, lumina luminilor: *0 noche que juntaste /amado con amada/*
Amada en elAmado transformada} La această poezie, femeia pusese un semn roșu.

Când s-a întors și s-a așezat în fața mea, s-au văzut pe sub halat niște ciorapi de mătase, mult deasupra genunchilor; probabil că acești ciorapi fuseseră aduși tot din mașină, înainte ca oamenii să se trezească și să se apuce de treburile lor. Am vrut s-o întreb dacă nu observase păsările care mâncaseră peștele, dar nu mi s-a părut potrivit: somnul fiecăruia e o treabă strict personală. Dar, dacă dormise, probabil că fusese adâncită în somn. Când a văzut că am cartea deschisă la poezia *Noche oscura,* nu s-a putut abține să n-o recite în acea limbă care este cea mai încântătoare dintre toate limbile.

Empi: Cât de frumos sună castiliana în gura dumneavoastră, doamnă!

Femeia: Am și carne spaniolă, dragule! Unii zic că și un pic irlandeză, închipuie-ți!

Empi: N-ați avut prea mult de mers pentru a vă întâlni cu catolicismul.

Femeia: Nu-i așa că e o poezie frumoasă?

Empi: Da și nu.

Femeia: Poți să-ți imaginezi ceva mai frumos?

Empi: Da, da, e o poezie reușită, fără îndoială! Dar, dacă o voi include ca document atașat la raportul meu, mă tem că episcopul

nu va înţelege. Nu cred că lămureşte chestiunea; cel puţin, nu aduce nicio clarificare anume la ceea ce Ministerul m-a însărcinat să cercetez. Nicio legătură.

Femeia: Se confirmă ceea ce am spus ieri: eşti, fără îndoială, un tânăr cam limitat. Ce crezi tu de fapt că e în neregulă cu această poezie?

Empi: De fapt, nu cred că e nimic în neregulă cu ea; nu în mod direct. Este ca şi cum ar fi fost compusă de către o femeie care se gândeşte cu drag la iubitul ei după un raport sexual reuşit. L-aţi pomenit pe Saint Genet. Dacă poezia ar fi fost scrisă de el, aş fi gândit că un bărbat depravat a scris-o pentru un alt bărbat depravat.

Femeia: Uimitor ce gânduri murdare poţi să ai, un tânăr aşa drăguţ ca tine şi pe cale de a deveni episcop! Nu-ţi dai seama că Juan şi Tereza erau sfinţi de primă mână? Nu înţelegi că ăsta este Sufletul care vorbeşte cu Dumnezeu? Cum să fi spus altfel?

Empi: Nu este o asemenea poezie un fel de bătaie de joc din partea sfântului?

Femeia: *Mais qu'est-ce que tu veux, mon fetit*[1]? întotdeauna există un fel sau altul

1„O, noapte ce-arătat-ai / mai mult ca zorii calea

tăinuită! / O, noapte ce legat-ai / iubitul de iubită - /

iubita în iubitul ei topită", în Sfântul Ioan al Crucii,

Integrala operei poetice, versiuni româneşti de Anca

de bătaie de joc. De la o bătaie de joc la alta! Ce-ar trebui să ia sfinţii şi poeţii drept exemplu, dacă nu această bătaie de joc! întotdeauna o nouă bătaie de joc, iar omenirea niciodată mai înţeleaptă. E ca şi cum ai conjuga verbe neregulate în germană, *immergleich schon*[1]|

Empi: Tocmai fiindcă vă cred şi sfântă de prima mână, şi puritană, doamnă, vreau ca, înainte să ne despărţim, să vă pun o întrebare cu privire la o mică chestiune: când nimic nu mai e drept sau nedrept, de ce mai luăm noi, oamenii, fiinţă şi ce trebuie să facem?

Femeia: De ce te preocupă chestiunea, scumpule?

Empi: Există vreo persoană atât de umilă încât să nu care în spinare universul, precum Godman Syngmann? Dacă inteligenţa umană dă greş, pe ce să te mai bazezi?

Femeia: N-ai vrea mai bine să iei parte la prostia omenească, dragule? E mai prudent. Dar ţine minte, trebuie s-o faci din toată inima şi din toată inima şi din toată inima — şi care era aia, a treia chestie? A, da, ia aminte la păsările cerului, aproape că uitasem.

Crivăţ şi Răzvan Codrescu, Editura Christiana,

Bucureşti, 2003, pp. 51-55 (n. red.).

1„Mereu la fel de frumos" (germ.).

Empi: Dar dumneavoastră cum v-aţi descurcat?

Femeia: Cum m-am descurcat cu ce?

Empi: Să menţineţi această înfaţişare, această coloratură, această strălucire în păr.

Femeia: Uşor, uşor, iubirea mea, femeilor de vârsta mea să nu le spui niciodată prea multe, mai ales despre părul şi pielea lor, fiindcă după aia s-ar putea s-o ia razna. După cum ştii, suntem vânate pentru pieile noastre. Ca să-ţi spun adevărul, mi-am uns niţel faţa înainte să vii.

Empi: Când vorbesc cu dumneavoastră, îmi dau bine seama că aţi putea să-mi fiţi mamă şi că nu am niciun drept să vă cer răspunsuri. Şi totuşi, ştiu că aţi trăit diferite vieţi, uneori mai multe în acelaşi timp, şi că probabil aţi trecut prin mai multe dezamăgiri şi suferinţe decât majoritatea oamenilor - cum reuşiţi să staţi neclintită?

Mă fac că nu văd, a spus femeia.

Empi: Vreţi să spuneţi că cel care nu ia jocul în serios nu va fi dezamăgit?

Femeia: Ştii că păsările mi-au mâncat peştele în timp ce dormeam?

Empi: Da, a fost o continuare cam neinspirată a poveştii despre Paşte a bioinductorilor; sau cel puţin o interpretare nu tocmai fericită a ideii.

Femeia: Ca să mă revanşez, va trebui să te invit la o petrecere, la mine acasă.

Empi: Vă mulţumesc. Ei bine, cam asta-i tot, se pare! Autobuzul meu pleacă în jurul prânzului.

Femeia: O să te iau cu Imperialul, fireşte!

Empi: Vă mulţumesc foarte mult, doamnă, dar o să iau autobuzul, cum e programat. Orice altceva ar putea fi interpretat greşit. Şi acum îmi iau la revedere. Hm! Dar voiam să vă mai întreb un lucru înainte de plecare: din pură curiozitate, aş vrea să subliniez asta; şi nu sunteţi obligată să răspundeţi.

Femeia: Te rog!

Empi: Când ne-am întâlnit prima oară, mi-aţi povestit foarte nonşalant că o vreme aţi condus un aşezământ din America de Sud. Cum aţi devenit matroana unei asemenea case, din proprie voinţă sau silită?

Femeia: Era o casă bună. Era ca orice alt club de noapte de mâna-ntâi care se deschide seara şi care are în program dansuri şi diverse numere cu fete goale. Cina e la jumătate de oră după miezul nopţii, cu delicatese de-adevăratelea, cum ar fi sepie *ă l'espagnol*, de care şi-acum mi-e dor. Atâta doar că, pe termen lung, tinerelor fete li se părea cam monoton să-şi înceapă ziua prin a se culca cu notabilităţile republicii şi să fie trezite din somn seara, ca să iasă la rampă şi să-şi expună burţile goale în public.

Empi: Şi dumneavoastră chiar nu vi se părea deloc imoral?

Femeia: Dimpotrivă! Nici picior de beţiv. Doar cam plictisitor. E mai distractiv să tricotezi mitene de purtat în larg.

Empi: Deloc nefiresc?

Femeia: Totul foarte normal. Şi extrem de catolic. Cealaltă faţă a catolicismului. Şi totuşi, până n-am început să trăiesc cu călugăriţele, n-am înţeles bordelurile. Evanghelicii nu înţeleg în ruptul capului care-i treaba cu bordelurile, după cum nu înţeleg care-i treaba cu Vaticanul.

Empi: îmi daţi permisiunea să înregistrez, oficial, că dumneavoastră, doamnă, puneţi semnul egalităţii între imoralitate şi viaţa monahală?

Asta nu ştiu, a spus femeia. Dar, în societatea noastră, regulile cu privire la iubire sunt făcute ori de eunuci, ori de boşorogi impotenţi care au trăit prin peşteri şi au mâncat rădăcini de guşa-porumbului. Uneori şi de celibatari perverşi, care se fâţâie de colo-colo în fuste, unii cică şi cu lenjerie femeiască pe dedesubt. E puţin probabil ca femeile decente să fi dorit un Părinte al Bisericii ca tovarăş la masă.

Empi: Acuma se tot aude că Papii au devenit oameni drăguţi.

Femeia: Dumnezeu a creat toate sufletele să fie egale şi, prin urmare, ar fi necreştin să presupui că în rândul Papilor există mai mulţi văcari decât sfinţi. Pe de altă parte, când eram în America de Nord, o femeie a adresat Vaticanului o întrebare cu privire la o chestiune banală: a întrebat dacă e legitim să se culce cu un bărbat fără să se apuce de făcut copii; şi, în al doilea rând, ce crede Papa că e de făcut în cazul unui copil conceput în afara legii? După ce a fost îndepărtată coaja retoricii, miezul

răspunsului s-a arătat foarte clar: procreaţi sau, dacă nu, ajungeţi în iad.

Empi: Credeam că Papa vorbeşte în limba latină.

Femeia: Sper că acum ai înţeles totuşi de ce avem şi Vaticanul, şi bordelurile în catolicism. După ce am renunţat la psaltire în America de Sud şi m-am apucat să citesc reclame în America de Nord, singura literatură din lume care mai predică în zilele noastre binele şi care mai crede în viaţă şi care-l umple pe cititor de încredere şi optimism, m-am amorezat aşa de tare de o reclamă la o alifie de produs raporturi sexuale fără miros, că m-am şi repezit să cumpăr şi eu un tub.

Empi: O să notez, doamnă.

Femeia: Da, şi adaugă că e o mare milostenie pentru o femeie care de mult încetase să mai fie conştientă de ea însăşi să i se permită să vorbească cu un tânăr politicos şi bine-cres- cut: ai fi fost tocmai bun pentru fata mea.Echilibru precar etc.

Am pus carneţelul la loc în buzunar şi am alungat raportul din faţă, ca pe un roi de musculiţe.

Femeia s-a ridicat de pe scaun. Era încă acea parte a zilei în care puţine cucoane se agită. S-a îndreptat către fereastră şi în treacăt mi-a atins uşor scaunul şi m-a mângâiat din nou pe obraz, de data asta cu palma, iar eu am simţit aroma de femeie. Stătea în picioare la fereastră şi se uita la mare. Profilul îi era încărcat de melancolie, cu o tuşă de intensă dârzenie: un echilibru precar. Un asemenea profil evocă în mintea mea o asociere cu aroma unui trandafir îngheţat care se scutură de chiciură într-o dimineaţă de toamnă. Unde se termină creaţia şi unde începe distrugerea? Linia de demarcaţie este imprecisă, ca anumite zecimale. Lanţurile de încătuşat lupii, pe care le găseşti în unele opere de artă, făurite din zgomotul de paşi de pisică, scuipatul de

pasăre şi barba de femeie[1] - se regăsesc şi ele în acest profil.

Femeia: Nu te mai holba aşa, dragule! Mai bine zi ceva!

Empi: încotro mergeţi, doamnă?

Femeia: De ce întrebi?

Empi: V-aţi oferit să mă conduceţi cu maşina - încotro?

Femeia: Oriunde zici tu: nimic mai bun decât un tovarăş de călătorie politicos.

Empi: Doamnă, credeţi că, dac-aş vrea să fac stânga-mpre- jur în viaţa mea şi dacă v-aş cere permisiunea să merg cu dumneavoastră până la capătul pământului, aş face asta din politeţe?

Femeia: Nu ţi-am spus că am venit ca să fiu alături de soţul meu?

1 Trimitere la o legendă scandinavă despre Fenrir (sau Fenris), un monstru uriaş în formă de lup. Cum niciun fel de lanţuri nu erau îndeajuns de rezistente pentru a-l încătuşa, zeii le-au poruncit spi- riduşilor să facă un lanţ magic. Rezultatul a fost o panglică subţire, incredibil de puternică, făurită din şase elemente: zgomotul de paşi ai unei pisici, rădăcinile unui munte, barba unei femei, răsuflarea unui peşte, forţa unui urs şi scuipatul unei păsări.

Empi: Nu v-am spus că pastorul a plecat să repare o fabrică de congelare rapidă?
Femeia: Eşti sigur că nu sunt o fantomă?
Empi: Cu atât mai bine!
Femeia: Stafiile au *mauvaise ocleur*.
Empi: Dumneavoastră sunteţi parfumată.
Femeia: O, Doamne Dumnezeule, auzi cum vorbeşte copilul! Roşesc! N-am fost niciodată aşa timidă cu un bărbat. Transpir! Cum, Doamne iartă-mă, poţi să vorbeşti aşa cu o femeie care a avut fiice şi le-a văzut în mormânt! Mă simt ameţită! (În acest punct, femeia a scormonit în buzunarul halatului cu care era îmbrăcată după o oglinjoară şi un ruj şi s-a rujat, pe jumătate absentă, pe jumătate precipitată. Apoi le-a băgat la loc.) Nu ţi-am spus că am trecut la credinţa romano-catolică? Acum n-o să pot să-ţi mai adresez niciun cuvânt.
Empi: Nici eu nu vreau să vorbesc. Pentru mine, e suficient că v-am găsit. O să vă urmez în tăcere.
Femeia: Şi atunci când voi ajunge într-un scaun cu rotile?
Empi: Un scaun cu rotile n-ar schimba nimic.
Femeia: Şi chiar după ce te vei fi culcat cu mine într-o noapte?
Empi: Eu sunt un puritan.
Femeia: E îngrozitor ce poate să spună copilul ăsta! Să te ferească Bunul Dumnezeu! Puritan - unde-ai învăţat cuvântul ăsta? N-ai fost niciodată îndrăgostit de o fată?
Empi: Nu în mod deosebit.
Femeia: Un pic?
Empi: Da, doar un pic.

Femeia: Şi ce s-a întâmplat?

Empi: Eram timid. Nu toţi bărbaţii dispun de cruzimea necesară pentru a se căsători: sunt nişte practici oribile la mijloc — mai ales în ceea ce le priveşte pe tinerele fete.

O vreme, femeia s-a uitat la mine cu coada ochiului, ca şi cum ar fi fost amuzată în secret, chiar dacă şocată, bineînţeles, de pălăvrăgeala inocentă a unui bărbat aşa neexperimentat. Eram pregătit pentru orice situaţie - mai puţin pentru cea în care pe ea ar fi bufnit-o râsul. La început a încercat să se abţină, desigur, dar asta n-a făcut decât să înrăutăţească lucrurile. Curând nu s-a mai putut controla deloc. M-am trezit cu ea prăbuşită lângă mine, pradă unei crize de râs. Chiar nu înţelegeam motivul unei asemenea crize de râs excesiv; poate că nici nu există motive logice pentru râs. Dar eram cu atât mai conştient de cum s-a înălţat femeia şi cum s-a prăbuşit, umflându-se lângă mine, pe divan. Sunt chiar aşa de amuzant sau ce? Până când mi-am dat seama că, dacă nu mă înşelam, femeia plângea. S-a prăbuşit peste mine cu greutatea sărată a valului şi a plâns amarnic pe umărul meu. Mi-a prins genunchiul cu mâna ei lungă, puternică, cu pielea albă şi atât de ciudat de aspră la atingere.

Fără îndoială că am spus mai mult decât ar fi trebuit, am zis eu, fiindcă n-am fost obişnuit cu femeile, cu atât mai puţin cu femei ca dumneavoastră. O să mă ridic şi o să

încerc să plec şi vă rog să nu mi-o luaţi în nume de rău, doamnă!

Femeia: Dar tu chiar nu poţi să-ţi dai seama, omule? Nu înţelegi că m-ai trezit? Datorită ţie sunt din nou conştientă de mine însămi, după un lung somn. Eşti legat de cea pe care ai trezit-o. Mă vei urma până la capătul pământului. Acum o să-ţi ating goliciunea.

25

Şi doar cu acea atingere femeia m-a subjugat în totalitate.Departe

Există multe referiri în literatura chineză la viţei, iar maestrul Kvangtse face următoarea afirmaţie: Expresia înţeleptului este ca aceea a unui viţel nou-născut. Se zice că în unele variante ale textului se întâlneşte prescurtarea: înţeleptul este un viţel nou-născut.

Acesta era un viţel orfan şi nimeni nu ştia ce se alesese de vaca cu ugerul greu, mama lui. De la HnallJ)6ra, femeia cu berbecul fermecat, nu primise alte lături în afară de prăjiturile înmuiate în cafea, care nu-i aduseseră decât belele. După ce-l scărpinai o vreme, nu-l lăsa inima să mugească atunci când îl părăseai; doar se holba în urma ta, cu tristeţe. Fruntea acestui viţel nu mi se mai părea acum nici aşa de bombată, nici aşa de păroasă ca înainte. Părea să-i fie mai bine la cele trei sau patru stomacuri despre care se spune că se găsesc în orice viţel. Aşa cum s-a pomenit mai înainte, se afla acum în compania unor berbeci şi începuse să trăiască din bogăţia pământului. Grupul respectiv lâncezea acum în cimitir şi rumega. Când m-am apropiat, berbecii s-au ridicat şi s-au ferit din calea mea, dar viţeluşul a venit spre mine; probabil s-a gândit c-o să-i dau nişte cafea.

După ce l-am scărpinat un pic pe falei şi pe bot în semn de rămas-bun şi am plecat, m-a privit la început cum mă îndepărtam şi

apoi a tropăit în urma mea până la poarta cu acoperiş a cimitirului - cumva intrase prin această poartă, chiar dacă acum nu mai putea să iasă. A scos un muget scurt şi sugrumat, precum basul dintr-o concertină de copii, închizându-şi ambele colţuri ale fălcilor şi deschizându-şi doar gura. Iar în ceea ce mă priveşte, pe această notă ar trebui să se încheie prezentul raport cu privire la creştinismul de la Gheţar. Sper că, dacă voi încheia prezentul document cu speranţa că des-pomenitul viţel va supravieţui, să nu-mi depăşesc caietul de sarcini ca reporter şi să nu-l privez pe Excelenţa Sa episcopul de oportunitatea de a trage propriile sale concluzii.

Faptul că într-un raport nu trebuie să explici, ci să relatezi, e, fără îndoială, corect. Am încercat să văd, sau cel puţin nu m-am putut abţine să nu mă uit, cu acel ochi despre care unii cred că este moştenit de la monştrii din istoria pământului, în loc să mă uit cu ochiul care locuieşte cel mai adânc în spaţiul universal.

În faptul de a vedea şi de-a fi văzut e implicată o obligaţie de neîncălcat. Nu numai că raportul s-a amestecat cu propriul meu sânge - pulsul vieţii mele s-a făcut una cu raportul. Fără să-mi dau seama, am fost nu doar martorul, ci şi forţa motoare a unor lucruri neştiute. Cine va rostogoli piatra din gura mormântului în locul nostru - a fost odată o întrebare. Cine ne va mântui de raport?

După un ospăţ cât e ziulica de mare, cu toate delicatesele care se găsesc în portbagajul unui Imperial, femeia a tras perdeaua, a încuiat uşa cu cheia şi casa n-a mai existat. Subsemnatul a intrat în maşina mătăhăloasă a acestei femei. Am plecat cu soarele de seară bătându-ne în ceafa - acasă.

Departe - acasă.

Era una dintre acele seri de mai binecuvântate şi frumoase, atunci când fericirea vieţii se aşterne deschis în faţa muritorului. În asemenea zile, vechii greci obişnuiau să spună: Nimeni nu e fericit înainte de ziua morţii. Gheţarul, calota-castron a lumii, bolteşte secretele pământului. Se holbează pe urmele mele şi ale femeii, perfect neclintit, cu certitudinea că, dacă se va mişca, fie şi cea mai mică fracţiune, se va produce o crăpătură şi şoarecele va scăpa afară.

Conducea uşor de-a lungul drumului pietruit, cu un trafic aproape inexistent la începutul verii. Pe o parte, lanţul muntos, pe cealaltă, largi zone mlăştinoase care se întindeau spre mare, cu terasamente de pietriş erodate acolo unde peisajul se înălţa şi era mai uscat. Păraie şi râuri se revărsau din munţi şi curgeau pe sub podurile de pe drum şi alergau prin câmpii în jos, către mare. Strigătele păsărilor din mlaştini şi bălţi acopereau zgomotul înfundat făcut de anvelopele maşinii. Femeia conducea bine, sigur, dar prudent, de parcă şi-ar fi ieşit un pic din mână.

Ce anume l-a îndemnat pe un tânăr lipsit de mijloace, cu un sac de marinar, să se urce în maşina unei asemenea femei? Care a fost strania pânză de păianjen în care fusesem dintr-odată întreţesut?

Să fi fost îmbrăţişarea acestei femei acel adăpost care se cheamă poala mamei şi care este, atâta cât durează, singurul loc de pe pământ unde oamenii trăiesc ocrotiţi? Nu cumva o asemenea îmbrăţişare, precum a acestei femei, era prea mare ca să cuprindă un băiat călător? Nu se găseau la Gheţar alte femei mai potrivite şi, fără îndoială, cu o îmbrăţişare drăgăstoasă, în felul lor? De ce nu căutasem sprijin la dra Hnall- jDora, cea care văzuse un berbec? Nu m-aş fi ales în cele din urmă cu nişte peşte - chiar dacă pe şest -, în locul doamnei care a tot frământat şi a copt până ce Marile Puteri i-au mâncat prăjiturile? Tânărul acesta care a bătut ţara în lung şi-n lat, aproape gratis, în numele episcopului, n-ar fi putut el, prin vreo şmecherie, să intre în graţiile voioasei văduve Fina Jonsen din Hafnarfjoăur şi să devină partener la buna perie de frecat care a curăţat Casa Domnului de la Gheţar? Nu era timpul ca văduva să se descotorosească de islandezul ăla de rând plictisitor, Jodinus poetul, pe care, ca să ne exprimăm fără asprime, l-a iubit doar cu moderaţie? Sunt sigur că, graţie unei excelente perii de frecat, m-ar fi primit să locuiesc cu ea în Hafnarfjoăur, aşa că n-ar fi trebuit să mă mai gândesc niciodată la nimic altceva decât la ştirile de la radio despre hering şi falimentele

fabricilor de congelare rapidă, iar seara să ies să cumpăr ziarul.

Nu cumva mă aventurasem la drum cu această femeie tocmai fiindcă conducea o maşină mai mare şi mai şmecheră decât celelalte femei de la Gheţar? Şi fiindcă moştenise o avere mai mare decât cele mai multe femei, milioanele ei zăcând împrăştiate ca vreascurile prin toată lumea, în dolari, lire, piaştri şi pesos, cu puţine probabilităţi de a face cuiva vreun bine, cu excepţia soţului ei, pastorul Jon Primus, care oricum era cel mai bogat om din lume? Am avut cumva o viziune cu avioane turboreactoare şi iahturi, palate şi hoteluri, cu nisipurile aurii din Miami şi pârtiile de schi de la Garmisch- Partenkirchen - ca să nu mai vorbim de tumultuoasa viaţă culturală de la Londra, Paris, New York, Los Angeles, Buenos Aires şi cum s-or mai chema toate acele locuri din revistele săptămânale? Ca să nu mai spunem de Lima din Peru, unde au ajuns mitenele de purtat în larg!

Cine sunt eu să cad victimă vrăjitoriei şi să dau cu nasul de o imagine pe care Goethe a tot căutat-o şi n-a găsit-o niciodată, eternul feminin? Oare îl vizitase din nou Atotputernicul pe omul care era la fel de nevoiaş precum presura de zăpadă şi îi revelase un mister? Femeile de frunte ale lumii îmi vorbesc toate cu o singură gură: Fecioara Maria cu Pruncul în poală; epoca de aur grecească cu femeia cu coc de spălătoreasă şi Venus din

*Willendorf, vulgară şi cinstită, cu faţa ascunsă de păr şi în fundul gol, zeiţa-târfă din mitologie, Prostituata Virgină a romantismului, femeia-destin a lui Ibsen, Mater Dolorosa din Evanghelie - dar, mai presus de toate, buna stareţă Sfânta Tereza din Spania, în căutarea unui nou Sfânt Ioan al Crucii.*45 *Acasă*

A oprit maşina şi am mers de-a lungul unei ape curgătoare în lume şi am privit raţele sălbatice care înotau în bălţile de pe sub maluri. Tot acolo înota şi veşnic preaplecata notă- tiţă. Ne-am aşezat pe un promontoriu acoperit de muşchi, pe care trona o movilă, şi ne-am uitat la o herghelie de jos, din vale; scăpaţi de greutăţile iernii, caii începuseră să se poarte cu nasul pe sus, să se muşte, să dea din copite, să necheze, să

fornăie şi să se împerecheze. Mieii recent însemnaţi erau încă însângeraţi pe la cap, unii nelinşi sau de-abia fătaţi, alţii nefătaţi deloc. Aproape în nicio altă zi de primăvară n-a mai ars soarele aşa de puternic ca astăzi, dar spre seară s-a format o ceaţă aurie, undeva, departe, în larg.

Am ajuns la o cafenea care era un fel de rai modern pe pământ, o construcţie din plastic, şelac, vopsea de ulei, terebentină şi sticlă, dar căreia îi lipseau mirosul de mâncare şi de oameni. Aici, în afară de nişte fierturi dulci, nu era servit niciun alt fel de mâncare. Ca să-ţi potoleşti setea, puteai să comanzi nişte apă minerală, care nici ea nu este de pe lumea asta şi pe care ne-a servit-o o chelneriţă necuvântătoare. Ne-am aşezat unul lângă altul la o masă dintr-o foiţă subţire de plastic, care se sprijinea pe nişte picioare fusiforme de fier, în acest rai strălucitor de terebentină din afara existenţei. De undeva de departe, dinlăuntru, femeia se uita la tovarăşul ei, îi mai prindea capul din când în când şi-l potrivea sub obrazul ei, în vreme ce ofta şi-mi şoptea că diseară o să mergem împreună până la capătul pământului; pe urmă punea capul la locul lui. Dar, când am ieşit, pâcla aurie, care cu ceva vreme în urmă părea un foc teatral încremenit undeva la orizont, ajunsese la ţărm; un nor negru ascundea soarele.

E mai sigur să nu vă aventuraţi în afara şoselei! ne-a zis bărbatul care ne-a făcut plinul la maşină. Nu e bine să mergi pe jos pe-o vreme ca asta.

Nu a trecut mult, şi ceaţa s-a revărsat peste noi pe şosea, la început uscată ca praful, iar apoi din ce în ce mai umedă şi rece. în scurt timp, a început să cadă burniţa, apoi o ploaie mocănească, însoţită de o briză rece venind dinspre mare. Femeia a trebuit să mărească viteza ştergătoarelor, ca să nu se aburească parbrizul. Se întunecase, aşa că a aprins luminile. Atunci am observat şi eu că ceasul de la bordul maşinii arăta aproape douăsprezece, dar pe moment nu era prea clar dacă era miezul zilei sau miezul nopţii; nici că mai conta prea mult.

Femeia nu părea să facă niciun efort să iasă mai repede din ceaţa infernală. Ba mai mult, conducea chiar mai prudent decât înainte şi supraveghea extrem de atent partea dinspre mare, de pe dreapta drumului, de parcă ar fi aşteptat ceva din acea direcţie. Din când în când, trăgea pe dreapta, cobora tacticos geamul şi scruta ceaţa de-afară. De fiecare dată când ajungea la o răscruce, cobora din maşină şi cerceta drumul care se deschidea, chiar dacă era vorba doar de o potecă neînsemnată. Am întrebat-o ce anume caută, dar nu mi-a dat niciun răspuns. Şi aşa, pe bâjbâite, am înaintat prin ploaia mocănească, mai departe, în noapte.

într-un final, după multe încercări de stabilire a poziţiei în care ne aflam, a găsit un drum lăturalnic neînsemnat, care forma un unghi drept cu şoseaua, la dreapta. Era tăiat în nişte prundiş nisipos. Acest drum lăturalnic, dacă se poate numi drum, fusese folosit atât de puţin, încât era greu să spui

când trecuse ultima oară un vehicul pe-acolo; se puteau desluşi nişte urme de roţi, care poate că erau vechi de câţiva ani, fiindcă în unele locuri milițeaua şi studenița alpină, chiar şi roiba, crescuseră în voie. Prin ceaţă, pe acest drum lăturalnic dubios, îşi mâna acum femeia maşina ei mare, într-un moment în care nu se mai auzea o pasăre în tot ţinutul.

Unde mergem?

Femeia mi-a zâmbit şi mi-a răspuns cu blândeţe: Unde altundeva, iubirea mea, dacă nu la capătul pământului?

Şi am continuat să mergem de-a lungul acelui prundiş nisipos şi să încercăm să desluşim poteca, dar ceaţa limita orizontul la trei sau patru metri în faţa maşinii.

După o vreme, peisajul s-a schimbat şi aşa-zisul drum a început să traverseze nişte pajişti colorate în roz de la iarba pârlită. Dar cel mai rău era că pământul era acum extrem de moale şi umed, iar maşina aia mare, care cântărea aproape trei tone şi avea centrul de greutate foarte jos, înainta din ce în ce mai greu.

însoţitorul femeii nu se simţea îndreptăţit să facă vreo sugestie într-un loc aşa de străin; în cel mai rău caz, maşina se va împotmoli. Şi aşa s-a întâmplat. în mijlocul hotărârii mele de a nu avea opinii şi de a nu trage concluzii cu privire la această chestiune, am aterizat în mocirlă şi motorul s-a oprit. Când am încercat să-l pornim din nou, motorul s-a ambalat; roţile din spate s-au scufundat şi mai mult în noroi. Maşina se

odihnea acum pe osie. Vizibilitatea era atât de redusă, încât nu se mai desluşea emblema de pe radiator. Drept rezultat, mocirla în care eram şi-a pierdut graniţele. Femeia a râs până când a dat în plâns şi mi-a aşezat capul sub obrazul ei. O să ne croim drum spre casă trecând prin mlaştină, a spus ea.

Purta nişte cizme impermeabile scumpe, care-i acopereau gambele, tocmai bune pentru plimbări sub soarele din Nisa şi San Remo. Cu toate acestea, era echipată mult mai bine pentru excursii dificile decât subsemnatul, cu pantofii lui strălucitori din piele tăbăcită cu crom şi cu vârfurile ascuţite. Când, în sfârşit, am reuşit să crăpăm un pic una dintre cele două uşi din faţă, noroiul a început să-şi facă loc în maşină. Nici n-am păşit bine afară, că m-am şi scufundat până la glezne.

Femeia a propus să ne lăsăm lucrurile în maşină şi să-şi ia doar servieta ei roşie şi moale: Am nişte şuncă înăuntru şi nişte ceai. Lucrurile tale pot s-aştepte până dimineaţă!

Empi: Eu n-am decât un sac de marinar. Dar nu-ndrăz- nesc să-l las peste noapte în mlaştină. Maşina se poate scufunda. Toate stenogramele şi notiţele mele, magnetofonul şi toate înregistrările sunt în sac. Astea, din punct de vedere nominal, sunt documente oficiale, şi dacă le-aş lăsa să se scufunde sau să ajungă în mâinile cui nu trebuie ar însemna să trădez încrederea cu care am fost învestit şi m-ar paşte dezonoarea.

Drept urmare, am luat sacul meu de marinar şi servieta femeii şi după aia am încuiat portbagajul. Am pornit la drum, fiecare cărându-şi bagajul. A zis că poate să-şi găsească locuinţa după miros - de aici se va conduce după duhoarea de alge marine în putrefacţie, care aduce cu untura de peşte.

Am înaintat cu greu prin putreziciunea aia de mlaştină, când încolo, când încoace, şi tot aşa, nici nu mai ştiu cât din noapte, fiindcă simţul timpului, după cum se zice, este primul care se pierde atunci când te rătăceşti. Chiar şi în toiul primăverii, o noapte ceţoasă ca asta e neagră.

Pantofii mi s-au umplut de apă şi i-am dat jos, de frică să nu se piardă în noroi. N-am priceput deloc dacă mlaştina asta oribilă se întindea pe o bucată uriaşă de teren sau dacă nu cumva ne învârteam noi în cerc prin mocirlă. Un lucru e sigur: n-am mai dat de Imperial. Poate se scufundase. Şi atunci, dintr-odată, într-un punct oarecare, am dat de urmele de roţi care ieşeau din această mocirlă întinsă, dar nu părea să aibă vreo legătură cu alte drumuri.

Femeia: Ăsta e drumul locuitorilor mlaştinilor şi duce spre casa mea.

Am urmat această potecă, nesfârşită la un capăt, într-o direcţie opusă mocirlei, şi, în vreme ce păşeam pe terenul dintre zonele mlăştinoase de la malul mării şi baltă, drumul a devenit treptat mai uscat. Pe urmă am dat peste dunele de nisip cu laminaria şi alte soiuri de alge marine. Acum se simţea sub tălpi ca şi cum, puţin mai în faţă, drumul ar fi

urcat în pantă. îmi ţineam pantofii sub braţ şi i-am şters de noroi pe iarbă. Eram ud până la piele.

Dintr-odată, m-am pomenit păşind pe iarba unei ogrăzi şi pe florile care năpădesc vechile poteci de fermă. Pe o ridi- cătură înverzită se contura prin ceaţă silueta unei locuinţe.

Ne aflam în faţa uşii vărgate a unei căsuţe cu acoperişul de muşchi. Nişte oi au behăit la noi de pe acoperiş. Fereastra de la camera de zi avea şase ochiuri, iar cea de sus, de sub fronton, avea patru. Pereţii casei fuseseră şi ei, de mult, năpădiţi de muşchi. Probabil că odată, cu mult timp în urmă, frontonul fusese vopsit în roşu, apoi dat cu smoală şi, într-un final, văruit; acum era mâncat bine de vânt şi de intemperii. în faţa ferestrei atârna o bucată de pânză decolorată de bumbac, ce întâmpinase razele de soare ale multor veri plăpânde.

Asta e casa mea, a spus femeia. Stai niţel cât să bag eu capul înăuntru şi să-i trezesc pe mama şi pe tata şi să-i întreb dacă pot să poftesc un tânăr bărbat să-şi petreacă noaptea cu mine. O să fac patul şi o să aranjez sufrageria. O să aprind şi focul. Pe urmă o să-ţi coc nişte pâine. Cât timp aştepţi, poţi să iei un loc pe zidul grădinii de zarzavat, dragule!

Uşa de la casă era descuiată, a deschis-o şi a intrat imediat, cu servieta în mână, apoi a închis-o la loc.

Grădina de zarzavat încă nu fusese săpată, iar câinele fusese probabil spânzurat,

fiindcă nişte oi străine asediau casa. Lângă peretele casei crescuse o încrengătură de sălcii, mesteceni şi tufişuri de angelică, toate împletite şi întrecând în înălţime buruienile ofilite; bătrânii nu avuseseră energia să repare gardul, aşa că oile recoltau frunzele imediat ce acestea încolţeau. Una dintre oi m-a privit sever de sub încrengătură şi a behăit acuzator.

După ceva vreme de stat afară, pe ploaie şi întuneric, am început să mă întreb ce a vrut să zică femeia când mi-a şoptit că mergem la capătul pământului. Ce este locul ăsta?

Degetele îmi amorţiseră aşa de tare, că de-abia puteam să mă încalţ. Ce se alesese de femeie? Ii era chiar aşa de greu să-i trezească din somn pe cei doi bătrâni? Sau încerca încă să obţină aprobarea ca un tânăr bărbat să petreacă noaptea cu ea? Şi nu ieşea nici fum pe coş. Pâinea caldă părea ceva de vis. Curând am început să tremur. Urma să pier de frig aici, sau ce avea să se aleagă de mine? Poate că cea mai bună rezolvare a problemei ar fi fost să deschid uşa, să intru în casă şi să mă bag direct în patul femeii calde. Din nefericire, nu mi-a venit nicio idee strălucită. N-am putut să mai tac şi am ţipat în direcţia casei: Unde eşti? Niciun răspuns.

Am mai tremurat şi m-am mai bâţâit o vreme prin ceaţă, apoi am suspinat fără speranţă: Unde sunt?

Tot niciun răspuns. în casă, niciun semn de viaţă. în cele din urmă, am ajuns la capătul răbdărilor şi am strigat, cu toată forţa

trupului şi din adâncul sufletului meu, acest unic cuvânt, astfel încât oile străine care înconjurau casa au zbu- ghit-o care-ncotro, îngrozite: Ua!

Răspunsul la acest strigăt extraordinar a fost un ţipăt înfiorător care a venit din ceaţă şi care semăna cu cel al unui pescăruş, şi totuşi nu era un pescăruş. Am ascultat mai atent şi mi s-a părut că aud un hohot de râs, pe care l-am recunoscut: era femeia din cealaltă casă. Râdea şi râdea. Râdea casa.

în mijlocul hohotelor de râs, emisarul Domniei Voastre şi-a luat tălpăşiţa şi sacul de marinar, cu degetele prea înţepenite ca să-şi mai lege şireturile de la pantofi. Eram un pic speriat. Când am ieşit din raza vizuală a casei, am luat-o la sănătoasa, cu şireturile fluturându-mi în jurul gleznelor, şi am alergat cât de repede am putut înapoi pe drumul pe care venisem. Speram să regăsesc şoseaua.Cuprins

Cronologie..... 7
Discursul lui Halldór Laxness la Banchetul Nobel
de la Primăria din Stockholm, 10 decembrie 1955.. . 21
Creştinismul la gheţar (prefaţă de Crenguţa Năpristoc). . 25
Sub gheţar
1. Episcopul vrea un emisar..... 29
2. Emisarul episcopului: pe scurt, Emepi. 36
3. Călătoria din capitală la Gheţar..... 38
4. Seara la Gheţar..... 41
5. Povestea HnalljDÔrei şi a berbecului fermecat---------- 45
6. Dimineaţa la Gheţar..... 51
7. Două clădiri..... 54
8. Interogarea cantorului..... 56
9. Femeile aduc săpun..... 62
10. Curajoasele femei de la Gheţar..... 68
11. Povestea lui Ursalei..... 71
12. Fierarii..... 75
13. O funcţie de mare răspundere..... 79

14. Inventarul bisericii parohiale de la Gheţar 85
15. *Le cimetière délirant,*
i.e. cel mai bun cimitir din ţară..... 91
16. Starea civilă a pastorului Jôn..... 94
17. Filosofia la Gheţar..... 97
18. Despre Creaţia lumii, numele Domnului printre teutoni etc. la Gheţar (rezumat)..... 99
19. Douăsprezece tone.....103
20. Rezumat provizoriu.....109
21 .*DePisteria*.....115
22. Un moment straniu.....119
23. Păstorii de vreme rea.....122
24. Cel roib găsit, cel sur scăpat din nou…128
25. Banchetul halibutului uscat.....134
26. Comunicare intergalactică.....136
27. Păpădia şi albina.....150
28. Gheţarul.....153
29. Miracol amânat.....155
30. Patru văduve sau o doamnă împătrită..159
31. Noile instrucţiuni ale Domniei Voastre şi un raport de lucru.....161
32. Priveghiul de noapte.....165
33. Participanţii la înmormântare şi consolarea lor .. 171
34. Zi în plus la Gheţar.....177
35. încă o dezbatere pe aceeaşi temă.....180
36. O picătură geofizică şi aşa mai departe 183
37. Veranda, continuare: noapte.....187
38. Femeia Guörún Ssemundsdóttir din Neöratraökot.....194
39. O relatare a lui G. Syngmannsdóttir.…203

40. Realitatea ca o căpăţână de peşte.....211
41. Repararea fabricilor de congelare rapidă 215
42. Poezia Sfântului Ioan al Crucii şi aşa mai departe.....221
43. Echilibru precar etc.....229
44. Departe.....232

Acasă23

Colecţia Nobel

1. Luigi Pirandello, *Şase personaje în căutarea unui autor*
2. Henryk Sienkiewicz, *Fără ideal*
3. Aleksandr Soljeniţîn, *Iubeşte revoluţia!*
4. Pearl S. Buck, *Înger luptător*
5. John Galsworthy, *Floarea întunecată*
6. Frans Eemil Sillanpää, *Silja sau O soartă zbuciumată*
7. Rudyard Kipling, *Se lasă noaptea*

Halldor Laxness, *Sub gheţar*„Ce poate da faima şi succesul unui autor? O parte a bunăstării materiale, măsurabilă în bani? Desigur. Dar, dacă un autor islandez va uita originile sale ca om al poporului său, dacă va pierde chiar înţelesul de a fi alături de cei umili de pe pământ, pe care bunica mea m-a învăţat să-i onorez, şi se va îndepărta de ei, la ce bun faima lui sau bogăţia?"
Halldor Laxness, discurs rostit cu ocazia decernării Premiului Nobel, 1955
„Roman absurd, fantastic, filosofic, *Sub gheţar* este o carte de citit şi de recitit, o privire aruncată în universul unei comunităţi

excentrice şi fabuloase, întreţesute din credinţe şi poveşti vechi de când lumea."

9789731247571

Crenguţa Năpristoc

„Biblioteca pentru Toţi" iniţiază prima serie de literatură universală dedicată scriitorilor laureaţi ai Premiului Nobel pentru Literatură. Colecţia „Nobel" cuprinde selecţia celor mai reprezentative opere ale lor.

A

AR

T[2]

[2] „Las-o baltă, John" (engl.).

[1] „Omul e ceva care trebuie depăşit!" (germ.).

[1] „Dar ce-ai vrea tu, micuţule?" (fr.).